MAGYARORSZÁG CSALÁDAI

CZIMEREKKEL

ÉS

NEMZÉKRENDI TÁBLÁKKAL.

IRTA

NAGY IVÁN.

KIADJA

FRIEBEISZ ISTVÁN.

MÁSODIK KÖTET.

PEST, 1858.
NYOMATOTT BEIMEL J. ÉS KOZMA VAZULNÁL.

Sola virtus magnos generat et praestantes viros, quam tamen ut alia omnia possint, relinquere posteris majores non possunt.

Salustius.

B.

Beökeös család. (Felső-őri). Egyike azon hatvannégy nemes családnak, mellyek Vas vármegyei Felső-Őr helységre Rudolf királytól 1582-ben adománylevelet kaptak.

Beőthy család. (Bessenyői és Örvendi, gróf és nemes). Régi család, mellynek elei állitólag az oklevelekben *Equites de Földvár* néven fordulnak elé. A Beőthy nevet — ugy mondatik — onnan kapta, mert a család egyik őse menyegzőjét nagy-bőjtben tartá.

Czimere a családnak a paizs udvarának alján egy koronán nyugvó kar, melly kardot villogtat, s mellyet borostyán-koszorú vesz körül.

A család birtokos Bihar, Heves, Zemp in sat megyékben.

Beőthy László már 1447-ben a budai országgyülésen Bihar megye követe volt [1]).

Azonban adatok hiányában a családfát csak mult század közepétől közölhetem [2]).

---

[1]) Kovachich Supplem. ad vest. com. II. 233–236. l.

[2]) B. Vay László : Német hivség 280. s köv. lapokon. az 1804-ben előkig.

- N.
  - Mihály 1760. alispán (B. Perényi Francziska
    - Imre septemvir. † 1830. (Felsőbüki Nagy Teréz)
      - Anna (Baranyi Györgyné).
      - Ferencz kapitány 1804.
      - Sándor (Tokody Isabella)
        - Sándor.
        - Geiza.
        - Gyula.
        - Leo.
        - Olga.
      - Károly 1804. hadnagy
        - Zsigmond (Barcsay Klára).
          - Iván.
          - Ernő.
          - Károly.
          - Miklós.
          - Zsigmond.
          - Irene.
    - János alispán † 1786. (Baranyay Bora)
      - Francziska (Sóvári Soos Pálné).
      - Victoria (Kazinczy Mihályné).
      - Lajos (Beniczky Anna)
        - Kázmér.
        - József.
        - Sámuel.
        - Lajos (Fehér Már.)
          - Miklós.
          - Béla.
          - Ilka.
          - Etelka.
        - Mária.
        - Konstanczia.
      - Vincze (Szirmay Franciska)
        - Izidor (gr. Nyáry)
          - Emil
          - Mária
          - Simon
          - Gusztáv.
        - György
        - Imre
        - Vincze (NagyMária)
          - Jolán.
        - János (Vágó Julia)
          - Gábor
          - Bálint
          - János
        - Julia.
    - József †
      - Kálmán 1804-ben hadnagy. (Szeeman Mária)
        - Sándor
        - Andor (Beőthy Stef.)
          - Sára
          - Mártha
        - Atilla
        - Czeczilia
    - László ezredes alispán (Husztinger Janka)
      - László (Baranyi Czeczil.)
        - Mihály
        - Algernon
        - Mária
        - Éva
        - Paulina (Kazinczy Tit.)
        - Stefania (Beőthy Andor)
        - Erzse (Szunyogh Bert.)
      - Dienes (Waldensteiner Luiza).
        - Sándor
        - Gizella
        - Laura (Gyuricskay kap.)
      - Ödön (Csanády Luiza)
        - Ákos
        - Sarolta
      - Petronella (Siroki Egri Józs.)
      - Rozalia
      - Klára
  - Imre
    - Gábor (b. Reviczky Judit)
      - Imre gróf (b. Pinczenau Anna)
        - Jozefa † 1836. (Jezerniczky Lajos).

E nemzékrend mint látjuk, két testvértől, Mihály- és Imrétől jő le. Imre alapitá a grófi ágat, mellyről alább.

Mihály 1760-ban Bihar megye alispânja, neje báró Perényi Francziska, kitől — mint látjuk — négy fiu és egy leány-gyermeke maradt.

Imre (a Mihály fia) Bihar megyénél kezdett hivataloskodni mint aljegyző, később itélő-mester, altárnok, majd sz. István-rend keresztese, és a hétszemélyes tábla ülnöke lőn. Végre nyugalmaztatva meghalt Nagyváradon 1830-ki január 26-án, kora 86-dik évében. Nejétől felső-büki Nagy Teréziától gyermekei: Anna, váradi és micskei Baranyi György Bihar megyei táblabiró neje. Ferencz 1804-ben kapitány; Károly ugyan akkor az Eszterházy gyalog ezredben hadnagy, és Sándor.

János (Mihálynak fia) szintén Bihar megyénél viselt jegyzői, főszolgabirói, és 1783-dik évtől első alispáni hivatalt. Meghalt 1786-ki november 2-kán. Eltemettetett Várad-Olasziban a Ferenczesek zárdája alá. Neje bodorfalvi Baranyi Borbála a hires tábornok Baranyay János leánya volt, ki azután Fárádi Vörös Sándorné lőn. Gyermekeit a nemzékrend mutatja, közülök Vincze okleveles ügyvéd Bihar megyei jegyző volt 1804-ben.

Mihálynak harmadik fia László, a Kálnoky huszár-ezredben hadnagy, s végre ezredes, azután pedig (1804-ben) Bihar megye hires alispánja. Neje Husztinger Janka volt. Fiai közül László szintén katonai pályát választott. 1804-ben hadnagy volt már. Ennek neje micskei Baranyi Cecilia 1856-ki sept. 15-kén, kora 59-dik évében halt meg Nagy-Marián. Gyermekei: Mihály, Algernon, Mária, Éva, Paulina, (Kazinczy Tituszné), Stefania (Beőthy Sánd.), és Erzse (Szunyogh Bertalan). Legnevezetesb szerepet vitt Ödön fia, született ez Nagy-Váradon, 1796-ki dec. 5-kén. 1812-ben márcziusban Nagyváradon, midőn a philosophiai tanfolyamot végezé, az ott toborzó Chienmayer huszárokhoz állott be. Rövid idő mulva mint huszár kadet Lengyelországba vitetett a muszkák ellen. Nehány hónap mulva hadnagy lőn, majd a Pozsonyban fölállitott könnyü lovasokhoz mint főhadnagy áttétetett. A francziák elleni minden későbbi ütközetben részt vett. Jelen volt Lipcsénél, Párisban, és a nagyszerü dijoni táborozásban. A béke után Lengyelhonba, és onnan 1820-ban a katonaságot odahagyva, hazavonult. A magányélet csendét nyelvek, történeti és politikai munkák sat. olvasásával tölté. 1826-ban Bihar megye táblabirájává, 1832-, 1836-, 1843-ban követ, 1841-ben alispánja lőn, 1848-ban főispánjává

neveztetett Bihar megyének. Ugyanez időben kormánybiztosi minőségben is működött, stb. 1849-ben Francziaországba menekült [1] — 1837-ben vette el nejét, Csanády Luizát, kitől gyermekei: Ákos s Sarolta.

A család másik ágát, mellyet grófi ágnak nevezhetünk, Imre (Mihálynak testvére) indítá le. Imrének fia Gábor báró Reviczky Judittal nemzé ismét Imrét, ki grófságra emelkedett, de nejétől báró Pinczenau Annától csak egy leánya Jozefa maradt, ki jezerniczei és báhonyi Jezerniczky Lajos neje volt. Meghalt 1836-ki márczius 18-kán, kora 35-dik évében tüdősorvadásban. Eltemettetett Bahonyban, Pozsony megyében. Benne a Beőthyek grófi ágának vége szakadt [2].

A családnak egy ága némellyek szerint Erdélybe is szakadt.

Komárom megyében szintén találunk Beőthy családra, melly két testvér-irót mutatott föl, ugymint Zsigmondot (született 1819-ki febr. 17.) a költőt, ki beszélyeket, és mint ügyvéd jogi munkát is adott ki. És Lászlót (szül. Komáromban, 1826. máj. 1-jén), a humoristát, ki 1857-ben halt meg.

Berchtoldt család. (Gróf, ungerschützi báró). E régi család [3]) Tyrolból — némellyek szerint Spanyolországból — eredt. A XVI. század végén már Alsó-Ausztriában két ágon virágzott, és nemességében II. Rudolf császár által 1594 diki márczius 1-ső napján megerősitetett. Az egyik ágazat magát Sachsengangról, a másik Ungerschützről nevezé, és kiterjedt Cseh- és Morvaországba is. A sachsengangi Berchtoldt ágból Miksa, Sachsengang ura, 1603-ban; — és testvére Iván, ki 1587-ben Rudolf császárnak Ebersdorfi várában várkapitány volt, — 1606-ban Alsó-Ausztriában is lovagi rangra emelteték. Ez ág azonban János Menyhértben 1650-ben kihalt.

A másik ungerschützi ágnak törzsévé Jakab lőn, ki szintén elnyeré az alsó-ausztriai lovagi rendet is 1628-ban. Azonban jeles tulajdonai által magának még magasabb fokozatokra is utat nyitott. Alsó-ausztriai kormány-tanácsnok, és a császári udvari kamara igazgatója lőn. Érdemeiért pedig 1633-ki april 25-kén II. Ferdinand császár által bárói rangra, majd 1635-ben az alsó-ausztriai tartomány- s uri-rend (Land- und Herrenstand) sorába emeltetett. Meghalt 1641-ki május 28-kán. Második neje nemes Hegenmüller Mária Magdolna Zsuzsánna volt. Tőle a mai napig a család igy származik le:

---

[1]) L. Ujabb ism. tár. I. köt. 495. l. életét.

[2]) Regélő 1836. 17-dik szám.

[3]) A család adatai szerint.

Jakab báró 1633. † 1641. (Hegenmüller Mária).

- Ferencz Benedek. 1673. gróf.
- Mátyás Ernő 1673. gróf. (Gr. Mansfeld Zsuzsanna † 1693.)
  - Ferencz Károly sz. 1664. † 1720. (1. Gr. Praschma Eszter. 2. Gr. Kolowrat. Krakowsky Mária Antonia).
    - Ferencz Antal sz. 1691. (Gr. Sinzendorf Mária).
      - Prosper Antal (báró Peterswaldsky Ter.) 1744-től.
        - Károly Gusztáv szül. 1761. (Gr. Edling Mária).
    - Adám Ignácz szül. 1701. (1. Gr. Aichbühl Mária.
      - Lásd ezt s gyermekeit a következő táblán.
- Jakab Fülöp. 1673. gróf.

Jakabnak a törzsnek, mint látjuk, három fia volt, kik 1673-diki julius 29-kén ausztriai grófságra emeltettek. Ezek közül Mátyás Ernő másodszor elvevén 1662-ben gróf Mansfeld Zsuzsannát, ettől 1664-ben született Ferencz Károly, ki által a családot tovább terjeszté. Emlitett Ferencz Károly kétszer nősült, első neje gróf Praschma Eszter Isabella Regina volt, ki 1708-ban halt meg. A második gróf Kolowrat Krakowsky Mária Antonia 1710-ben lőn neje Ferencz Károly meghalt 1720-ki sept. 19-kén. Gyermekei közül Ferencz Antal és Ádám Ignácz ágazatukat fentarták. Amannak ivadékit a tábla mutatja. Ádám Ignácztól pedig a magyarországi ág származott le, mint a következő nemzékrend elétünteti:

Ádám Ignácz, szül. 1701. (Gr. Aichbühl Mária) kik az előbbi táblán.

- I. Antal sz. 1731. ezredes (Eyerl Zsófia)
  - II. Antal (1. b. Reviczky Mária. 2. Gr. Nyáry N.)
    - III. Antal † 1819. (Huszár Mária).
      - IV. Antal cs. k. kam. neje Misz Strachan Mathild sat.
        - Richard.
        - Francziska (gr. St. Angelo neje Nápolyban).
        - Gabriela (b. Fegelyné Schweizban).
      - Mária (gr. Chotek Károly).
      - József sz. 1799. † 1840. (1. Gr. Radeczky Franc. 2. Gr. Forgách Ottilia).
        - Antal szül. 1827.
          - Josefina sz. 1853.
          - Anna sz. 1855.
        - László sz. 1829. (Gr. Török Anna).
        - Janka, sz. 1331.
        - Henriette, sz. 1896.
      - Karolina (gr. Nemes Jánosné).
- József János, sz 1735. tábornok. (Báró Paluska Anna Mária).
- Ferencz, beszterczei püspök.

Ádám Ignácz, ki 1701-ben született, gróf Aichbühl Máriától (szül. 1706. jun. 18. meghalt 1774.) született gyermekei által alapitá a magyarországi ágat. Három fia: 1. I. Antal, 2. József, és 3. Ferencz az 1751-ki országgyülésen honfiusitatott. Ezek közül I. Antal a Pálfy vasas ezredben ezredes volt, és Krotzkánál elesett. Nejétől eyersbergi Eyerl Zsófiától utódait mutatja a táblázat.

A másik testvér József János (szül. 1735.) szintén a hadi pályára lépvén, tábornok lőn. Neje báró Paluska Anna Mária volt.

A harmadik testvér Ferencz papi pályára lépvén, végre pozsonyi nagy prépostból, helytartósági tanácsnokból, és novi czimzetes püspökből 1776-ki jan 1-jén az akkor felállitott beszterczei megye első püspöke lőn. 1780-ban belső titkos tanácsos. Meghalt 1793. aug. 14-én.

I. Antalnak fia II. Antal, a kinek első nejétől báró Reviczky Máriától született fia ismét III. Antal. Ez nejétől baráthi Huszár Máriától született gyermekei ágát még inkább kiterjeszté. Meghalt 1819-ben. Gyermekei:

a) IV. Antal szül. 1798-ban Nógrád megyében Füleken sat. birtokos, cs. kir. kamarás. Neje Miss Strachan Mathild.

b) Mária, szül. 1795-ben, csillagker. palota-hölgy, 1817-diki julius 15-ke óta cs. kir. kam. és titk. tanácsos gr. Chotek Károly neje.

c) József, cs. kir. kam., szül. 1799-ben, meghalt 1840-ben. Első neje gr. Radeczky Francziska; ettől született 1826-ban Antal fia. — Második neje 1827-ik óta gróf Forgách Ottilia, (szül. 1810.) a ki megözvegyülvén, hyeburgi Hye Rudolf által vezettetett ismét oltárhoz. Ettől gyermekei: László, szül. 1829-ki febr. 16-kán, főhadnagy a cs. kir. hadseregben, egybekelt 1853-ki márcz. 29-kén szendrői gróf Török Annával, kitől gyermekeit a táblán láthatni. Janka, szül. 1831-ben, és Henriette szül. 1836-ban.

d) Karolina (szintén III. Antal gyermeke, született 1802-ben. Csillagkeresztes és palota-hölgye a császárnénak, 1821. óta hidvégi gróf Nemes János cs. kir. kam. és titk. tanácsos neje.

Eddig a magyarországi ág. Azonban virágzik a család egy másik ága is, melly, mivel Magyarországban is birtokos, és mivel több családdal vérséges összeköttetésben áll, szintén igényli e helyen megemlitését. Ez ágnak jelenleg feje

Gróf Zsigmond András Corsin, született 1799-ki febr. 4-kén, birtokosa Morvaországban a buchlaui és zerawitzi urodalomnak, Magyarországban pedig közbirtokos a nagy-zábláthi és putnoki urodalomban; 1828-ki october 23-kán vette nőül mitrowitzi gróf Wratislaw Ludmilla Mária Terézia cs. ker.-hölgyet, és Csehországban Olbramovitz birtokosát, (sz. 1808. jul. 26.) kitől gyermekei: 1. Ludmilla Gizella Teréz, született 1831-ki april 20-kán, férjhez ment 1840-diki febr. 21-kén, gróf Harnoncour-Unverzagt Huberthoz. 2. Zsigmond Kálmán Corsin, szül. 1834-ki február 6-kán.

Testvére: Antal, született 1801. april 13-kán, szintén birtokos Nagy-Zábláthon és Dédesen; és Morvaországban tartományrendi ur. (Landstand).

Unokatestvére: Károly, született 1795-ki oct. 28-kán, alsó-ausztriai tartományrendi ur, nőül vette 1820-ki május 6-kán gróf Lodron-Laterano Cziczelle csillagkeresztes hölgyet (született 1794-ki január 20-án). Ettől leánya Eleonora Jozefa, szül. 1830. aug. 3-kán; 1845-ki sept. 8 ka óta pallini Inkey Kázmér neje.

Károlynak még több rokona is él, kik azonban már e gyüjtemény körén kivül állanak.

A család grófi czimere egy négy részre osztott paizs. Az 1. és 4. arany udvarban koronás egyfejü fekete sas kiterjesztett szárnyakkal a paizs belső része felé fordulva látható. A 2. és 3. kék udvarban két ezüst gerenda rézsut fölfelé a középen szegletet alakit, melly alatt egy kétfarku koronás oroszlán áll, első jobb lábában pallóst, baljában vas vértet tart, eddig a metszvény mutatja. A paizs tetejét grófi korona födi, mellyen két koronás nyilt sisak nyugszik, a jobb oldalin a paizsbeli fekete sas, a bal oldaliból az emlitett oroszlán emelkedik ki. A foszladék jobbról arany-fekete szinü, balról ezüst-kék [1]).

Bercsény család. (Székesi, gróf) Olly családnév, melly — kivált a XVII. és XVIII. század elején szerepelt történeteinkben, és — elbukott! mielőtt — elenyészett volna.

Eredetét a székelyföldre a Maros-székbe viszik be, és az előnevet adó Székes nevü helység csakugyan a Maros-székben van. Cserey Mihály az ifjabb Miklósról [2]) irván, határozatlanul érinti csak, hogy „*az eleje Marus székből Székesről bujdosott volt ki gyilkosság miatt; — a feleségemnek* — ugymond — *a Kún ágról közel való atyafija*“ [3]). — Kemény János azonban e kibujdosó nevét is meghatározza, állitván,

---

[1]) Adami Scut. gentil. Tom. I. — Siebmacher grosses Wappenbuchjában is.

[2]) Hogy két Miklós volt, alább látandjuk.

[3]) Cserey Mihály Historiája 315. l.

hogy az Bercsényi Imre volt [1], a Bethlen Gábor korában élő nógrádi főkapitány, azután pozsonyi főkamarás, kiről alább leend emlités. Azonban Imre előtt is találunk már Magyarorszagban e családbeliekre. Igy mar 1544-ben előfordul Bercsény László, kinek Dóczy Miklóssal volt baja elhajtott lovak végett [2].

Lehoczky szintén említ Bercsényi Lászlót mint szörényi bánt, de év nélkül [3].

Wagner pedig 1607-re sóvári Soós Borbálát említi, mint Berchény István özvegyét [4].

Mindezek megemlitése mellett Magyarországban a család megalapitójául mégis a már nevezett Imrét kell elismernünk. Ez — mint Kemény önéletiratából már az idézetben áll, — Erdélyből Magyarországba telepedett meg II. Ferdinand alatt, és aranysarkantyús vitéz (eques auratus) majd Nógrád vára kapitánya, végre pedig a pozsonyi kamarának főtanácsosa lőn, sőt bárói rangra is emeltetett [5], ugy látszik életének utolsó évében 1638 ban, mielőtt a svecusok elleni hadban elesett [6].

Imrének nővére volt Borbála Lázár Istvánné, és — ugy látszik másik növére — volt Bercsényi Zsuzsanna, Farnasi Géczy Gábornak hitvese 1630-ban, ki Bihar megyében Nagyfalu, Szentmiklós, Cseleki (tán Cséklye), Zaránd vármegyében Téczi, Pipaly, Csokai és

---

[1]) „Kemény János Önéletirása“ Szalaynál a 137. lapon. Kemény Jánosnak szavai ezek: „Végre Bercsényi Imre, kit azelőtt az fejedelem disgutált vala, melly miatt amaz nyughatatlankodván, egykor Romában devotiojának praetextusával kéredzék és jára; másszor Jeruzsálemben, mert igen catholicus ember vala, nekünk atyánkfija; azok megjárása után ugyan ki is bontakozék, és római császár birtokában telepedék, elsőben nógrádi kapitánysághan, azután pozsonyi főkamarásságban állitaték; noha valami magyar hadakat is azon tisztei alatt fogadván, svecusok ellen valo hadra is ment vala, és oda vesaze is el, fiai élnek; — ez azért . . . sat.

[2]) Sz. Benedeki Conv. Fasc. XVII. Nr. 52. Admonitorio Evocatoriae via novi pro Nicolao Dóczy in facto abactorum pecorum contra Ladislaum de Berchén intuitu denegatae transmissionis coram Cottu Bars. — U. ott Fasc. XLIII. Nro 2.

[3]) Lehoczky: Stemmatogr. 48. l.

[4]) Tabell. geneal. Ms. tab. XLVII.

[5]) Collect. Herald. Ms. 106 l. — De az 1639-ki év hibásnak látszik, miután 1638-ban elesett. Lehoczky II. 167. lapon pedig 1693-ra teszi szinte hibásan, hihetőleg 1633-ban lett báró.

[6]) Bel Not. nov. Hung. I. 457. hol sacri sepulchri eques auratus-nak iratik.

Gorbai helységbeli birtokrészét Bercsény Imrének elzálogitá [1]). Nevezett Zsuzsánna 1635-ben már özvegy volt [2]).

Imrének fia volt László [3]), ki Hont megyei Damásd várának kapitánya volt, mellyet a töröknek könnyü móddal átengedvén [4]), ezért az 1647-ki országgyülés a nádor elé idézteté [5]).

Szintén Imrének fia [6]) volt I. Miklós is. Ez ifjuságában Lengyelországban, Erdélyben, és a részekben II. Rákóczy György alatt a törökök ellen többször harczolt, Érsekujvár védelmében pedig vitézségét szintén kitüntette, miért I. Leopoldtól ország-alkapitányává neveztetett [7]). Birtokot szerzett Nyitra megyében is, hol Brunóczot és Temetvényt birta. Valamint atyja Imre Kemény János önéletirása szerint „igen catholicus ember vala", ugy Miklós is Tarnóczy István jesuita idézett munkája szerint „buzgó katholikus volt, ki bucsukra is járt Mária-Czellbe, Nagyszombatban a Ferenczes szerzetesek egyházában oltárokat, Temetvény várában pedig kápolnát épitete. Élt még 1684-ben is [8]). És ez évben a budai táborozásban is részt vett [9]).

I. Miklós után következik a vele egy időben is már élő II. Miklós, — ha jól sejtem — Lászlónak a damasdi kapitánynak fia, született 1650. táján, már 1692-ben mint gróf, aranysarkantyús

---

[1]) Gyulafejérvári káptalanban Böjthi Gásp. Protoc. fol. 64.

[2]) Kolos monostori Conv. Proth. O. fol. 33. 34. Prot. II. 124, 125., 126., 141. Prot. III. fol. 3. Prot. O. secund. fol. 75. etc.

[3]) Lehoczky id. helyen nyilván Imre fiának mondja.

[4]) Tudománytár 1835-ki IV. köt. 190. l.

[5]) LXIV. törv. czikk.

[6]) Tarnóczy Istv. Nagy mesterség a jó élet. Bellarmin után fordítva. Nagyszombat, 1674., melly munka „székesi Bercsényi Miklósnak ő felsége Dunán innen Magyarország részei és Érsekujvár ellen való véghelyek és bányavárosoknak oltalmazó erősségeknek vice-generalisának, Magyarország kapitányának van ajánlva." Az ajánló beszédből kitünik némelly életére vonatkozó adatokon kivül az is, hogy atyja a pozsonyi kamara tanácsosa (tehát Imre) volt.

[7]) U. ott.

[8]) Galgócz várában 1684. nov. 6-kán kelt levele Dobay Jánoshoz gyüjteményemben. — Az eredeti fekete pecséttel gyászolás jeleül.

[9]) Egy hozzá intézett, 1684. sept. 23-kán kelt eredeti levélen gyüjteményemben illy külczime (adresse) áll: Illustrissimo Dno Dno Nicolao Bercséni Seniori, Libero Baroni de székes, Equiti Aurato, S cr. Caes. Regiaeque Mattis Consiliario, Cameratio, nec non Confiniorum Cis-Danubianorum vicegenerali etc. Dno Dno mihi gratiosissimo. — In Castris ad Budam locatis. — Itt is már a seniori szó mutatja, hogy a családban két Miklós volt, mit azért szükség megjegyeznem, mert e család nemzékrende nagyon sok előtt ismeretlen, és általánosan a Rákóczyval szerepelt Miklóst amazzal összetévesztik, sőt egynek tartják.

vitéz, cs. kir. tanácsos és kamarás, Szeged vára főkapitánya, és Ungh vármegye főispanja iratta ki czimét [1]. 1689-ben gróffá lett [2]. Később 1703-dik óta mint a Rákóczy-féle forradalomnak ugy szólva teremtője. E forradalom alatt már Ungh vármegyének örökös főispánja, a szövetkezett rendek összes hadseregének fővezére, valamint a senatusnak elnöke volt. 1711-ben a szathmári béke után kegyelem helyett ő is a bujdosók sorsát választá, és mint illyen Törökországban Rodostón meghalt 1725. nov. 6-kán [3]. Neje három volt. Első homonnai Drugeth Krisztina [4], második Csáky Krisztina [5]. A harmadik volt nemes Kőszeghi Zsuzsánna, kivel már Törökországban kelt egybe. Az első nejétől született fia László, és leánya Zsuzsánna gróf Zichy Péterné.

László (II. Miklósnak fia) Francziaországban egy huszár ezredet alapitott, és ott halt meg 1761-ben. Ennek fia gróf Bercsény Antal 1794-ben Bécsben lakott [6], és azóta a család — mint mondatik — hazájába térhetéseért tett lépéseket.

Áttekintésül a nemzékrend imez:

Imre báró nógrádi kapitány és kamarás † 1338.	László damasdi kapit. 1647. tán ennek fia.	Gróf II. Miklós 1692. szegedi kapit. 1701–1711. forr. fővezér. 1725. (1. Drugeth Kriszt. 2. Csáky Krisztina. 3. Kőszeghi Zsuzs.)	László Franczia-országban † 1762.	Antal 1794.
	I. Miklós 1679. 1684.		Zsuzsa (gr. Zichy Péterné).	

A családnak ósi czimere az egyszarvu. A bárói czimer, mellyet Imre kapott — ez: a paizs kék udvara egy nagyobb vörös kereszt, és körüle négy kisebb vörös kereszt látható. A sisak koronájából egyszarvu emelkedik föl. A foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös. — Már I. Bercsény Miklós (az idősb) báró pecsétein a paizs kétfelé osztatik, a jobboldali kék mezőben van a hármas kereszt, a baloldali vörös mezőben hármas halmon korona, és abból nyúlik fel az egyszarvú. A sisak koronájából ismét egyszarvú. A paizs körül foszla-

---

[1]) Csejthe várában 1692-ki april 3-kán Kisfaludi Lipthay András Szeged vára alkapitánya részére kiadott menedéklevél Lipthay család levéltárában.

[2]) Lehoczky II. 167.

[3]) Mikes Kelemen: Törökországi levelei, Kultsár István által Szombathely, 1794. 179. lap.

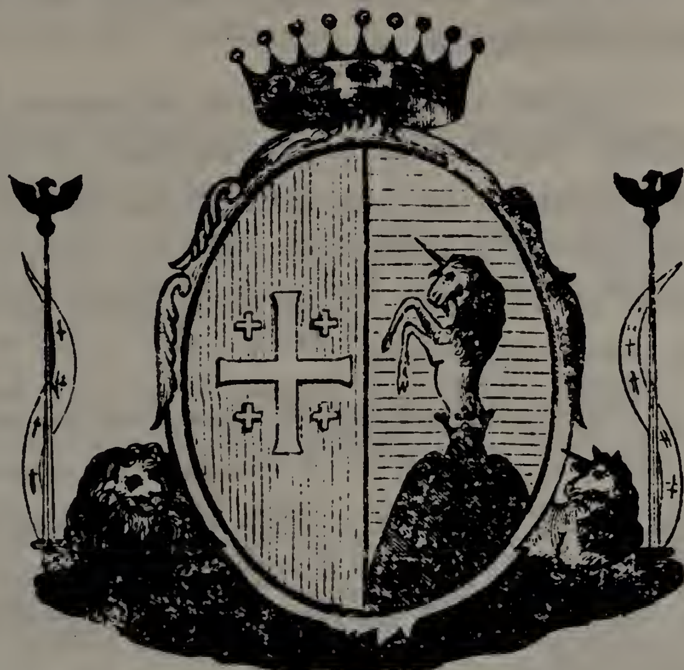
[4]) Ki előbb ghimesi Forgách Andrásné, másodszor erdődi Pálffy Ferenczné volt, és csak harmadszor lőn Bercsényiné. Wagner Coll. geneal. Dec. III. 54.

[5]) Ki előbb trakostyáni Draskovics Miklós országbiró, másodszor Erdődy bán neje volt, harmadszor lett Bercsényiné. L. Wagner Mss. tom. LXX 73.

[6]) Mikes Kelemen id. h. előbeszédében.

dék [1]). Másutt — mint a második metszvény mutatja — a czimer ugyanaz, de a paizs mellett (telamonok gyanánt) egyszarvú s oroszlán fekszik, mellettök égnek álló kard, mellynek hegyén egyfejü sas [2]). E telamonok II. Miklósnak a már grófnak czimerein is láthatók, csak

hogy már mindkét oldalról felálló oroszlán alakban [3]). (A metsző mai alaku és hibásan 9 gombos koronát vésett).

Berczely család. (Berczeli). Nógrád megyei régi család. Azon megyében Nagy- és Kis-Berczel helységet már a XV. század elején e család birta. 1410-ben Berczeli Ugrin Miklós nyolczados törvényszék előtt perel Berczely Istvánnak fia Miklós ellen [4]).

A mostan élő családnak nemzékrendét azonban csak a XVIII. század végén élt Berczely Gergelytől közölhetem a következő családfán [5]):

- Idősb Gergely
  - Katalin. (Balczer József).
  - Gergely
    - Éva. (Várkonyi Imrené).
    - Erzsébet. (Hamar Ferenczné).
  - Pál 1726. 1734.
    - István
      - Mihály
        - Mihály (Hamar Anna).
          - Ádám.
        - István, kapitány.
        - Antal. (Zlinszky Mária).
        - József.
        - Anna.
        - Klára. (Baloghy Thadéné).
        - Jozefa.
    - Péter.
    - János (Veleneczey Zsuzsa).

---

[1]) 1684-ben kelt levelén.

[2]) Adami scut. gent. I. Tom.

[3]) 1706—1709-ben kelt levelein.

[4]) 1410. Octavalis processus Nicolai Ugrin de Berczel, contra Nicolaum filium Stephani de Berczel ad sequestrationem portionis Berczeliensis institutus in partibus. — 1794-ben Bodonyi Annára maradt levéltárban Regestrumom szerint a 8-dik Fasciculusban. — [5]) Perben hitel. családfa szerint.

Idősb Gergelynek fia Pál 1734. jul. 15-kén III. Károly királytól adományt vett Felső- és Alsó-, vagyis Nagy- és Kis-Berczelre, Vanyarcz helységnek, és Ujlak pusztának fele részére, és Becske helységben két házhelyre, mellyekbe ellenmondások mellett beiktattatott [1].

A család nehány tagja katonai pályán szolgált, nagyobb része gazdászatának élt.

Czimere a családnak itten láthatólag kék mezőben zöld halom felett koronás oroszlán kettős farkkal, első jobb lábában kardot villogtatva. A sisak koronáján bajnoki kar nyugszik, szintén kardot tartva Foszladék jobbról arany-kék, balról czüst-vörös.

Berecz család. E családnév is, mint sok más, a „Briccius“ keresztnévből származott, és ugy Magyar- mint Erdélyországban több illynevü családot birunk. Magyarországban Heves, Tolna és Zemplin vármegyékben nemesrendü.

Ezek közül a nemességre egyik 1714-ben tett szert, a midőn Berecz Mihály és Tamás III. Károlytól czimeres levelet kapott. Czimerül kaptak: zöld mezőn két hátsó lábán felemelkedő egyszarvút, melly lábaival három piros rózsát tart. A vért fölötti sisakból ugyan ollyan egyszarvú nől ki. A foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös [2].

Bereczk család. Somogy vármegye nemesei közé soroltatik.

Bereczk család. (Vizaknai). Erdélyi nemes család. György hadi ember volt Apaffy Mihály korában. Nejétől Sibai Katától született ismét György, ki Nagy-Enyeden tanult, a külföldön is járt, hol az orvosi tudományokból tudori oklevelet szerzett. Haza érkezvén, az orvosi gyakorlatra lépett, Kolosvárott biró is volt, és tanácsos. Meghalt 1720-ban, kora 52-dik évében. Irt és nyomatott nehány kis könyvet [3].

Bereczky család Heves, Pest és Zemplin megye nemesei sorában leljük nevét — Erdélyben még több illynevü család virágzik Ismeretesek közülök a következők.

---

[1] A Bodonyi család levéltári regestruma szerint nálam.
[2] Collect. herald. Nro 619.
[3] Horányi Nova Mem. 422.

Bereczky család. (Szent-rontási). A szent-rontási Bereczky családnak egyik őse Máthé, a Maros-székben nehány jobbagyot kapott adományba Báthori Gábor fejedelemtől 1609-ki october 20-kán [1]).

Bereczky család. (Torboszlói). Torboszlói Bereczky Máté emlitetik 1579-ben Báthori Kristóf itéletlevelében [2]). Maradékai közül élnek (1854-ben) László és Sándor testvérek [3]), marosszéki volt hivatalnokok.

Bereczky család birt Doboka megyében is Kidében, hol 1766-ban a katholika egyházmegye alapitójául emlitetik [4]).

Bereghy család. (Mikai). Hajdan Szathmár vármegyében virágzott. 1500-ban mikai Bereghy Lászlónak mikai birtokához itéltetett egy darab witkai föld a csaholyi út mentében [5]).

Beregszászy család. Bereg vármegye nemességi összeirásában foglaltatik. E néven Péter hajdan sárospataki tanár volt 1574-ben [6]).

Berey család. Szathmár vármegyében a XVI. század végén találjuk, hol Majtis helységben egy nemes udvarhelyet kap Berey Mihály és Zikszay Ambrus királyi adományban [7]). Ennek ivadéka e megyében most is él.

Berendy család. Szathmár megye kihalt nevezetesebb családa. Eredetére nézve állitólag szász volt [8]), és mivel őse a bányák miveléséhez értett, Lengyelországból Magyarországba hivta meg egyik királyunk, és Szathmár vármegyében Berend helységgel adományozta, és innen vette a család nevét. Már a XIV. században honunkban volt a család. 1330-ban Berendy Márton mester a pártos oláhok által körülvett I. Károly királyt, paizsával fedezve, szabaditá meg a veszedelemből. — 1463-ban Berendy István élt, és Jajcza vára alatt Mátyás királyt menté meg, a mennyiben egy a király ellen törekedő nagytestü törököt nyilával a hasán keresztül lőtt. E tetteért 1463-ki nov. 11-kén Jajcza várában költ levélben illy czimert kapott: vörös

---

1) Kemény: Notitia Archivi Cap. Albens. 237. l.. Szent-rontás nevü helyet Erdély földiratában nem leltem; s igy e név valószinüleg hibás.

2) Székely Nemz. Constitutioja. 272. lap.

3) Kőváry Erdély nev. családai. 257. l.

4) Hodor: Doboka várm. 51.

5) Szirmay Szathmár várm. II. 96.

6) Szirmay C. Zemplin n. top. 212.

7) U az: Szathmár várm. II. 215

8) U. ott. 302. l.

mezőben szarvával fölemelt félholdat, mellynek közepet egy nyil nagy és hosszú hegyével érinti, s fölötte arany csillagok fénylenek [1]).

Ugyancsak e családból 1525-ben II. Lajos király Dávid nagybányai kamarai gróf volt, és családi czimere az akkor Nagybányán vert pénzeken is látható eme felirattal: *„Temp. David de Berend. Camer. Rivuli Do.“*

1539-ben élt Berendy János, kitől Szamos-Kórógy faluban egy almás kertnek kibocsátását követelte Egry Péter és Dobay Jó Demeter [2]). E Jánosnak neje Kenderes Anna volt, ettől leánya Berendy Magdolna, Kún Domokosné [3]).

Erdélyben a Berendi **Berendy** család — Kőváry szerint — kihalt.

Berény család. (Malomfalvi). Erdély családai közül való Malomfalvi Berény György eléfordul Báthori Zsigmondnak 1597-ben a fiscus és Bernáld családörökösök között lefolyt pörben kelt itéletlevelében [4]).

Berényi család. (Karancs-Berényi, gróf). Régi törzsökös magyar család, melly okleveles emlékezetét 1205-ig mutatja ki. II. András király korában élt Mihály, ki 1231-ben Pesten a domokosi szerzetesek [5]) részére sz. Antalról nevezett egyházat és zárdát alapitott [6]).

I. Mihálynak fia Bertalan [7]), ennek fiai voltak Jób Kunched és Ders [8]), kik 1266-ban Palaeolog görög császár ellen vitézül harczoltak, Ders ott vitézül elesett.

---

[1]) Szirmay: Szathmár várm. II. 302.-303. lapon sajtóhibából áll Gerendy Berendy helyett, a mint ez kitetszik a leirt czimernek a Schönvisner által 266. l. közlött pénzen látható czimerreli egyformaságából.

[2]) U. ott 191.

[3]) U. ott 266.

[4]) A n. székely nemz. constitutiójai. Pest. 1818. 66. l.

[5]) A Dominicanus szerzetet azért nem irom dömés barát-nak, mert Dominicus = Domokos; Döme pedig = Demetrius.

[6]) Bel. Notit. nov. IV. 98.

[7]) Mocsáry Antal (ki a Berényi család levéltárát ismerte), „Nógrád vármegye ismerete“ I. köt. 168. lapján, és Lehoczky Stemmatogr. 48. l.

[8]) Lehoczky roszul irja ezeket Antal fiaiul; Mocsáry állitása szerint, ki 1266-ról oklevelet közöl annak bizonyságaul, hogy ezek Bertalan fiai voltak. E levélben: „Kunched, Job, filii Bartholomaei de Villa Berény“ neveztetnek. L. Fejer: Cod. Diplom. Tom. IV. vol. II. pag. 344.

J ó b Szolnok vármegyei főispán volt, és Bodolo várát épité Erdélyben, életét — valószinüleg mint fogoly a hét toronyban végzé. Neje a vitéz családból volt [1]). Bizonyos az, hogy fia is volt L o v r a n t nevü, kinek Karancs-Berényben Nógrád vármegyében sirköve uj egyház épitéskor megtaláltatott. E sirkövön e körirat van : „*Hic iacet Lovrant filius D. Jobi de Berin*" [2]).

K u n c h e d Isaszegnél is harczolt Ernei bánnal, és érdemeiért Nógrád vármegyében a szent Erzsébeti pusztát kapta adományban 1266-ban [3]).

Dersnek fia volt I. A n d r á s [4]) a győri ütközetben IV. László király szeme láttára hősileg viselte magát, és sebeket kapott, miért nemességében 1274-ben megerősitetett [5]).

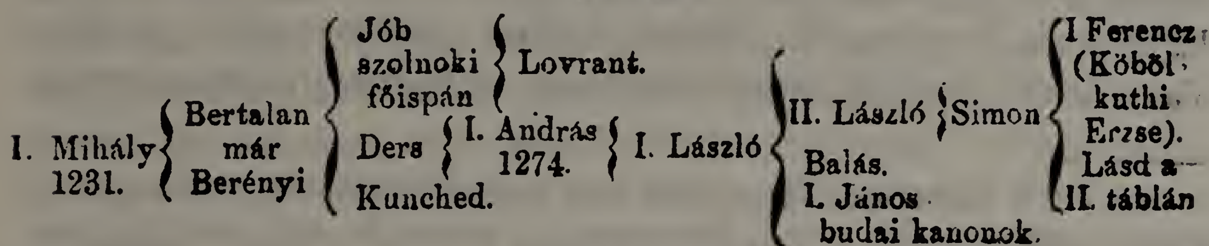
I. Andrásnak fia I. L á s z l ó, három fiut nemzett, ugymint II. L á s z l ó t, B a l á s t, fővadászmestereket, és I. J á n o s t [6]), a budai társas káptalan kanonokát.

Ezek közül II. L á s z l ó terjeszté tovább a családot fia S i m o n által.

Simonnak fia volt I. F e r e n c z, ki Nyitra megyében B o d o k vára örökös ura volt. Neje Köbölkuthi Erzsébet.

Lássuk most az eddigi leszármazást az

I. t á b l á n.

[1]) Lehoczky szerint id. h.

[2]) Mocsáry id. h. 174. l.

[3]) Lehoczky id. h. — Mocsáry szerint 170. l Berényi Ferencz 1636-ban iktattatott be Sz.-Erzsébeten. — Ez utóbbi uj adományczimén történhetett.

[4]) Lehoczky a nemzékrenden I. A n d r á s t Kunched fiának irja, a szövegben pedig D e r s A n d r e a s-nak nevezi. — Hogy I. András Dersnek (De Ersnek) fia volt, bizonyítja gr. Berényi Tamás zempléni főispán fölött „S z o r g a l m a t o s A b n e r" czím alatt mondott halotti beszéd. Nagyszombat, 1747. 19. l. és ennek első neje gróf Barkóczy Terézia „S t i m u l u s M o r t i s" czimü halotti beszéde. Pozsony, 1738. Minek azért lehet hinni, mert a szónok származási előadását a család levéltári adatai szerint irta.

[5]) Az imént idézett két halotti beszéd szerint A n d r á s a győri ütközetbeli vitézségeért Valkó vármegyében N e u n a várát kapta. Lehoczky is igy emliti. Mocsáry beszél csupán a nemesség megerősitéséről.

[6]) Bel. id. h. Lehoczky is; de ez utóbbi nem irja J á n o s t papnak, sőt inkább tőle negyed izig ágazatot közöl.

A családfa végén álló I. Ferencznek Köbölkuthi Erzsétől fia volt II. András [1]. Ez I. Ferdinand korában élt, és ennek hive volt Szapolyay ellenében, miért emez által birtokaitól is megfosztatott [2]. Azonban I. Ferdinand által viszont jószágokkal adományoztatott. 1550-ben királyi adományban kapta Nógrád megyében Kazár helységet, Gömörben Belnát kis-belnai Bertalan és János magvaszakadtán [3]. Továbbá 1558-ban Zerdahelyi Istvánnal, Pilinyi Bálinttal, és Muraközy Mátyással Nógrád vármegyében Karancskeszi, Mihály-Gerge és Tarnócz helységben, és a nagy-aranyi pusztán Nógrád vármegyében részbirtokot kapott kir adományban [4]. Neje kettő volt. Az első Theszéri Margit [5], a második Onori Kata [6]. Az elsőtől gyermekeiül emlitettnek Pál, Benedek 1552-ben, és Boldizsár, ki nejével Apponyi Katalinnal — szintén mint testvérei — gyermekeket nem hagyván, a Theszéri javakat is apul testvére II. Ferencznek hagyományozta [7]. Második nejétől Onori Katalintól fia volt Zsigmond, kinek magvaszakadt, Erzsébet pelérdi Pelérdy Péter neje, és II. Ferencz.

II. Ferencz (II. András fia) I. Ferdinand király korában az egész Magyarország fő hadi biztosa volt [8]. Neje kettő volt. Az első Marsovszky Katalin, a második tőkés-ujfalusi Ujfalusy Istvánnak leánya Dorottya, ki előbb nepsiczi és paczolai Sárkány György bajmoczi várkapitánynak özvegye volt. Ezektől fölösen megszaporodott családa. Vagyonában is igyekvék magát biztositani, 1608-ban uj adománylevelet

---

[1]) Bel és Lehoczky I. Ferencznek fiául teszik Boldizsárt is. Azonban látni fogjuk, hogy Boldizsár I. Ferencznek II. András fia után unokája volt. Ugyancsak Bel és Lehoczky Jusztinát is I. Ferencz leányaul irják, más kútfő után alább azonban ezt III. András leányául látandjuk.

[2]) Berényi Tamas fölötte mondott halotti beszéd. 20. l.

[3]) Mocsáry id. h. 170. l.

[4]) U. ott a sz. Benedeki Convent oklevelére hivatkozva.

[5]) Hogy II. Andrásnak Theszéri Margit volt a neje, világosan kitünik a Báthory Theszéri-féle ismeretes régi, és most végeldöntés alatt álló zálogos pörben bemutatott nemzéktáblákról, hol ez a sz. Benedeki Convent okleveleivel igazoltatik.

[6]) Bel id. h. Onori Katalint II. András nejéül irja. Ezt bizonyítja oklevel is a sz. Benedeki Conventből, igy kellett tehát mind a két nőt feleségeül vennem. És mivel az érdekelt pörben II. Andrásnak csak Theszéri Margit nejétől gyermekei tétetnek ki, és ezek különböznek a Bel által előadottaktól, csak mind a két feleségnek elfogadása által hiszem a valóságot kiderítve.

[7]) Geneal. Authem. Cod. Mss. 207. tom. II. 1580-ban. És lásd testvéreivel együtt a Báthory-Theszéri perben M. 34. sz. alatt.

[8]) Gr. Berényi Tamás fölötti halotti beszéd. 20. l.

szerzett Rudolf királytól Berény és Kis-Bárkány helységre, és a Telki pusztára Nógrád vármegyében. 1627-ben Tarnócz helységbe, 1636-ban pedig Sz.-Erzsébeten iktattatott be [1]. Gyermekei a következők, az első nejétől:

Zsófia, 1611-ke óta Boronkay Jánosné, és Zsigmond.

Második nejétől születtek III. András, ki ügyvéd, és 1633-ban Pozsony vármegye jegyzője volt [2]. Ennek hitvese Ocskay Anna (Ocskay Zsigmondnak nagy-szelcséni Zsuzsannától született leánya) volt, kitől csak leányai lettek, ugymint: Katalin Csuzy Péterné, Jusztina [3], 1. Révay Györgyné, 2. Palugyay Mártonné. Zsuzsanna Rudnay Györgyné 1653-ban. Eképen III. András fiága kihalt.

II. Ferencznek gyermekei voltak még Borbála gróf Eszterházy Jánosné, József korán elhalt, Klára sz. Klára-rendi apácza, Erzsébet gróf Zichy Miklósné, és végre

I. György, ki egyik legnevezetesebb emberévé vált a családnak. Előbb (1642-ben) Nyitra vármegye alispánja volt [3], ugyanazon évben báró lőn [4]. 1659-ben mint I. Leopold követe járt Erdélybe Kemény Jánoshoz, és Barcsay Ákoshoz [5], 1662-ben kir. táblai báróvá lőn, és Pétervásárát (Heves vármegyében) nyerte örökségül. Engedélyt kapott I. Leopold király, hogy Bodok várát Nyitra megyében felépithesse. Már előbb 1651-ben Pálfi Pál nádortól adományt kapott Nógrád megyében Panyi Darócz, Homok Terennye helységbeli, és Devecser pusztai rész birtokára, ugy egész Mizerfára, mellyekbe 1652-ben beiktattatott [6]. Neje kettő volt. Az első Kereszturi Zsuzsanna (Keresztúry Andrásnak Elefant Judittól született leánya), a második Eszterházy Zsófia. Ezektől következő kilencz gyermekei lettek [7]:

1) Katalin Sándor Jánosné.

2) Julianna.

3) Zsuzsanna nagyságos Pogrányi Ferenczné.

4) Mária Palugyay Jánosné.

5) Báró Tamás, elesett Érsekujvárnál.

---

[1] Mocsáry id. h. 170. l.

[2] Geneal. Auth. Cod. Ms. 207. tom. II. E gyermekeket sem Bel, sem Lehoczky nem említi. Én itt az id. kézirat után, melly pörben használtatott, adom.

[3] Geneal. authen. id. h.

[4] Hist. herald. Handbuch. Gotha 1855. 47. l.

[5] Mocsary id. h.

[6] Mocsáry id. h.

[7] Geneal. auth. id. h. — és Lehoczky. — Bel csak második nejét említi.

6) Báró III. Ferencz, ennek két neje volt, első kis-sennyei Sennyey Erzsébet, második Koksay Éva. Az elsőtől született: Ádám, kinek két neje közül egy sem hagyott férfigyermeket. Az első nejétől Koháry Zsófiától születtek: Mária Anna báró Andrássy Györgyné, és Erzsébet, 1. gr Eszterházy Ádámné, 2. gr. Nádasdy Boldizsárné [1]). Második nejétől báró Bossány Judittól lett Klára Taródy Istvánné [2]). Ádám ága is kihalt. — III. Ferencznek második nejétől Koksay Évától csak leányai lettek, ugymint: Zsófia, Splényi László tábornagy neje, Mária Anna mint báró Zay András jegyese halt meg [3]). És Katalin Splényi Gábor tábornok neje. Igy III. Ferencz férfi-ága is elenyészett.

7) I. Péter birta Nagy-Tapolcsányt, neje b. Hölgyi Anna Hölgyi Gáspár leánya volt, kitől csak egy leánya maradt: Mária Terézia [4]) 1. gr. Erdődy Józsefné, 2. gr Csáky jegyese lőn, de egybekelés előtt meghalt [5]).

8) I. Pál, kinek neje divékujfalusi Ujfalussy Jánosnak leánya Éva volt, három leányt és egy fiut nemzett. Leányai Erzsébet, 1. báró Ujfalussy Pálné, 2. gróf Forgách Ignáczné. — Éva Kis-Mártonban Ágoston-rendi apácza. Julianna gróf Breüner Antalné; és fia Imre, ki a most is virágzó Trencsén megyei beczköi ág törzse lévén, alább emlitetik, és a III. táblázaton maradékaival együtt látható.

9) II. György, ennek fia volt III. György, ki nejével divékujfalusi gróf Ujfalussy Klárával a mostanig lenyuló korosi vagyis nyitrai, ugy a bodoki és karancsberényi ágat alapitá, s kitől a IV. táblázatot kezdjük el.

---

[1]) Gróf Nádasdy Boldizsárt csak Bel id. h. emliti.

[2]) Csak Geneal auth. id. h. emlittetik Taródy István.

[3]) Bel id. h. — A geneal. authen. tábláján báró Zapf olvastatik.

[4]) és [5]) Bel id. h. Lehoczky e Pétert grófnak irja. Leányát Terézt a Geneal. auth. táblája Pal leányának teszi.

Most lássuk egy tekintettel az eddig ismertetteket a

II. táblán:

- I. Ferencz (Köbölkuthi Erzse), kik az I táblán.
  - II. András 1550. (1. Teszéri Margit, 2. Onori Kata).
    - Pál 1555. †
    - Benedek 1552. †
    - Boldizsár † (Apponyi Kata)
    - II-ik nejétől
      - Zsigmond †
      - Erzse (Pelérdy Péter)
    - II. Ferencz 1608—1636. (1. Marsovszky Kata. 2. Ujfalussy Dora).
      - Zsófia (Boronkay Ján.)
      - Zsigmond †
      - III. András (Ocskay Anna).
        - Kata (Csuzy Péter)
        - Jusztina (1. Révay György, 2. Palugyay Márton)
        - Zsuzsa (Rudnay Györgyné).
      - Borbála (gr Eszterházy Ján.)
      - József †
      - Klára, apácza
      - Erzse (gr. Zichy Mikl.)
      - I. György 1642. báró (1. Keresztury Zsu. 2. Eszterházy Zsófia)
        - Kata (Sándor Ján.)
        - Julianna.
        - Zsuzsa (Pogranyi Fer.)
        - Mária (Palugyai János)
        - Tamás, elesett Érsekujvárnal
        - III. Ferencz (1. Sennyey Erzse. 2. Koksay Éva).
          - Ádám (1. Koháry Zsófia. 2. báró Bossány Judit.)
            - Mária Anna (báró Andrássy György).
            - Erzse (1. gróf Eszterházy Ádám. 2. Nádasdy Bold.)
            - Klára (Taródy Istv.)
          - Zsófia (Splényi László).
          - Mária (b. Zay Andr.)
          - Kata (Splényi Gáb.)
        - I. Péter (b. Hölgyi Anna).
          - Mária Anna (1. Erdődy Józs. 2. Csáky gr. jegyese).
        - I. Pál (Ujfalussy Éva).
          - Erzse (báró Ujfalussy Pálné).
          - Éva, apácza.
          - Julianna (gr. Breüner Antalné).
          - Imre (Zichy Borb.) — Lásd a III. tabl.
        - II. György
          - III. György (gr. Ujfalussy Klára). — Lásd IV. táblán.

E táblán látjuk, hogy I. Györgynek két unokája, ugymint Imre, (I. Pálnak fia), és III. György (II. Györgynek fia), egyszerre két ágon indítja sarjadásnak a családfát. Mindkettő grófságot is szerzett. Lássuk előbb Imre ágát [1]) a

[1]) Lehoczky stemm 49.

III. táblán:

- Gróf Imre (Zichy Borbála) mint a II. táblán.
  - Gróf II. Zsigmond (Luzsinszky Éva).
    - Thadé †
    - IV. Zsigmond † 1838. (Pongrácz Julianna).
      - Nep. János sz. 1794. (Erkeserői Andrássy Terez).
        - Leo, szül. 1829. jan. 29.
        - Gizella, sz. 1830. máj. 2. (Adamóczi Ambró Mór.)
        - Janka, sz. 1834. april 24. (b. Reviczky Alfredné).
      - Antal, szül. 1795. vág-ujhelyi prépost.
      - Alajos, sz. 1799. cs. k. kam.

Imre ezen trencséni vagy beczkóinak nevezett ágnak törzsöke grófi rangra emeltetett. Nejétől Zichy Borbálától született fia Zsigmond fentartá ez ágat egész mostanig. A családfa végén Nep. János áll született 1794-ki april 14-kén, cs. kir. kamarás, nőül vette 1823-ki február 12-kén erkeserői Andrássy Terézt (született 1800. nov. 19.), kitől gyermekeit a táblázat mutatja.

Testvérei: Antal, vág-ujhelyi prépost, szül. 1797-ki sept. 24. és Alajos, cs. kir. kamarás, született 1799-ki márczius 9-kén.

A másik ágazat, mellyet III. György indít le, bokrosabb a fölebbinél, ezt mutatja a következő

IV. tábla.

- III. György (gr Ujfalussy Klára). Lásd a II. táblán.
  - II. Tamás Zemplin fölsp, (1. gróf Barkóczy Teréz, 2. gróf Herberstein Mária).
    - Anna Maria (gr. Csáky Ant.)
    - IV. Zsigmond
    - V. Ferencz (b. Altman Magd.)
      - VI. Ferencz † 1847.
        - Lajos cs. kam.
        - Erzsébet szül. 1796. (báró Orczy Györgyné).
      - II. Gábor
      - Bálint
    - Kata (báró Viczay Józsefné)
    - III. Tamás (gr. Haller N.)
      - IV. György.
    - Mihály †
    - Teréz
    - I Gábor †
    - Borbála
    - IV. László
    - V. András † 1816.
      - Miklós (gr Batthány Sidonia).
        - VII. Ferencz, sz. 1817. (b. Orczy Ágnes).
        - Augusta.
        - Sidonia (gr. Degenfeld-Schönburgné).
        - Luiza

III. György ki a tulsó lapon; még Ujfalussy Klárával:
- IV. Ferencz, elesett Landaunál 1710. jul. 11.
- Judit (b. Zay Andrásné.
- IV. András { János, budai kanonok.
- III. Zsigmond, pécsi püspök.
- IV. György (gr. Hochburg Anna Maria).
- Éva.
- Bora (gr. Eszterházy Ján.)
- III. László †
- József.
- Klára, apácza.
- Erzse (gr. Zichy Miklósné).

III. György, cs. kir. tanácsos, szintén grófi rangra emeltetett 1700-ban [1]). Számos gyermekei közül

II. Tamás alsóbb iskoláit és a bölcsészetet Nagyszombatban, a törvényt Bécsben, és Hollandiában Utrecthben tanulta. Hivatalos pályáján Zemplin megye főispánjává, a hétszemélyes tábla ülnökévé, cs. kir kamarás és val. belső titkos tanácsos lőn. Az 1739-ki mirigy uralkodása korában a Tiszán inneni kerület korm. biztosa volt. A morva határszéli kérdések eligazitására kir. biztosul volt küldve. Meghalt 1747-ki junius 3-kán, kora 58-dik évében [2]) Első neje Szalai gróf Barkóczy Terezia gyermekszülés után 1738-ki sept. 20-kán, kora 43-dik évében [3]) meghalván, másodszor elvette nőül gróf Herberstein Mária Teréziát. Gyermekei — kik a nemzékrenden láthatók — első nejétől születtek. Már előbb neje volt Károlyi Éva is, és ez volt anyja fiának V. Ferencznek [4]).

IV. Ferencz katonai pályán szolgálván, Landaunál 1710-ki julius 11-kén vitézül elesett.

III. Zsigmond pappá lett, és III. Károly által poroszlói bold. asszony apátjává neveztetett ki, 1718-ban Romából, hol doctoratust nyert, visszajövén, 1719 ben esztergomi kanonokká, 1722-ben az akkori primás a latere kanonokává, 1734-ben helytartói tanácsossá, később malliai czimz püspökké, a primás érsek helyettesévé, valamint a pécsi

---

[1]) Lehoczky Stemm. I. 167.

[2]) Fölötte mondott halotti beszéd „Szorgalmatos Abner“ czim alatt, nyomt. Nagyszombatban 1747. — Ott a 37. lapon halála évszáma sajtóhibából áll 1737-re téve, a végső lapon ki van igazítva 1747-re.

[3]) Gr. Barkóczy Terézia fölött halotti beszéd Stimulus Mortis czím alatt nyom. Pozsonyban 1738.

[4]) L. gr. Berényi Ferencz felett mondott halotti beszédet (Oratio funebris) Géczy Andrástól.

püspökség, Baranya és Tolna megyei főispánság helyettesévé is kineveztetett; végre pedig (1740-ben) pécsi püspökké, és a nevezett megyék főispánjává, és val. belső titkos tanácsossá neveztetett ki [1]).

IV. Andrásnak fia János szintén papi pályára szentelte magát, és budai kanonok volt.

IV. Györgynek gróf Hochberg Anna Máriától gyermekei nem maradtak.

II. Tamásnak a táblázaton látható gyermekei közül V. Ferencz (született 1721-ki jun. 1-jén) ügyes tanult ember volt. Az anyai magyar nyelven fölül tudott németül, francziául, olaszul, oláhul, latinul és illyrül. Volt Konstantinápolyban a török követtel, mint katona részt vett az 1741- és 1744-ki táborozásokban III. Tamás és Gábor testvéreivel. Meghalt 1775. aug. 5-kén. Eltemettetett a laszkári kastélyban [2]). Neje báró Altman Magdolna volt [3]). Gyermekei II. Gábor Ugocsa megye főispánja [4]), Bálint és VI Ferencz, ki 1847-ben halt meg. Ezen utóbbinak gyermekei Lajos, cs. kir. kamarás, és Erzsébet, szül. 1796. nov. 17-kén. Csillagker. hölgy, és 1814-ki oct. 15-ke óta báró Orczy György, cs. kir. kamarás neje.

III. Tamás (II. Tamás fia) 1742-ben Erzsébet császárné apróda, Haller gróf nejétől nemzé IV. Györgyöt.

V. András a porosz háborúból sebekkel tért haza. Meghalt Bodok várában 1816-ki sept. 3-kán, kora 85-dik évében [5]). Gr Batthyán Szidonia nejétől fia Miklós, cs. kir. kamarás. 1853-ki sept. 11-kén halt meg. Gyermekei: a) VII. Ferencz, született 1817-ben, 1855-ki junius 9-kén, nőül vette báró Orczy Ágnest, ki született 1826-ki april 14-kén b) Auguszta; c) Szidonia, 1839-ki jul. 23-kán neje lett gróf Degenfeld-Schönburg Adolf, cs. kir. kamarás, és kapitánynak· d) Luiza.

---

[1]) Mocsáry id. h. 171.

[2]) Oratio funebris gróf Berényi Ferencz fölött Géczy Andrástól.

[3]) Geneal. Authen. Cod. Ms. 207. tom. II. nejeül b. Révay N. tétetik.

[4]) Mocsary id. h.

[5]) U. ott.

Czimere a családnak, mit 1431-ben nyert [1]), arany mezőben egy koronán ülő mókus, fölötte csillag, a vért sisakjának koronáján ugyanaz. Erre vonatkozó családi jelszava: „Quo non ascendam."

Berenyi család. Belőle Berenyi Sándor [2]) egri kanonok, és hajdan ott bölcsészeti tanár, 1760-ban bölcsészeti munkát irt.

Béres család. Béres György czimeres nemes levelet kapott III. Károly királytól [3]). Czimere zöld mezőben fehér lovon vörös ruhás bajnok, kivont karddal. A sisak koronáján vörös ruhás kar kivont kardot markol. Foszladék jobbról vörös-fehér, balról sárga-kék. – Zemplin megyében az armalista családok sorában emliti Szirmay.

Béres család. (Göröcsfalvi). Csikszéki székely család, ma elesve. Primipilatis levelet kap Béres Balás [4]) 1591-ben több családdal Báthory Zsigmond fejedelemtől.

Berethy család. Zemplin megyében az armalisták között áll Szirmay szerint.

Beretvás család. Lakhelye Pest, Csongrád vármegye. Beretvás Ferencz 1847-ben a Miklós nevü 9. sz. huszároknál kapitány [5]).

Berger család. (Pleyssei, báró) Az országos schematismusok a nemzeti bárók sorában emlitik, különben eredete előttem ismeretlen. Ugy látszik — legalább nálunk — feje a családnak pleyssei b. Berger nep. János több katonai rendek tulajdonosa, altábornagy, ki 1848-ban

---

[1]) Lehoczky és Bel id. h. — Adami scut. gentil. tom. I.

[2]) Horányi Mem. Hung. I. 278.

[3]) Collect. herald. Nro. 484.

[4]) A nemes székely nemzet constitutiója és privilegiuma. Pest, 1818 101. lapon.

[5]) A nagykőrösi krónika 134. lapja szerint Borotvás János és István 1758-ban ott tanácsbeliek.

Arad vára cs. kir. főparancsnoka volt, mig azt 1849-ben a fölkelőknek átadá.

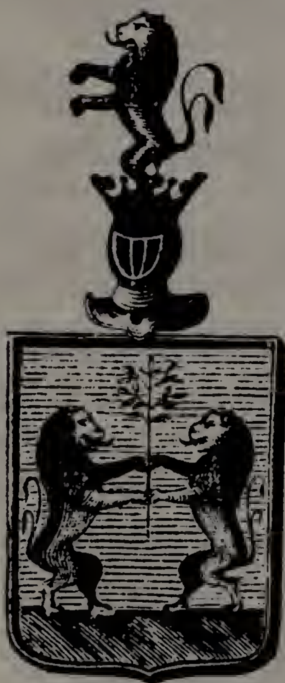
Berhelyi család. (Tólcsvai). Zemplin megyei Nagy-Tólcsva helységben (1803.) és Pichnyén birtokos [1]).

Beriszló család. (Graboriai). Horvátországi család, melly a XV. század végén, és a következőnek elején, ugyszólván tömegesen lépett föl, ugyanis egyszerre a családnak öt tagját látjuk jelentékeny polczon állani. Beriszló Bertalan 1496-ban a rhodusi szent János lovagrend vitéze és auranai perjel, kegyetlen, ragadozó és nyughatlan ember — mint irja Istvánfi [2]), ki azt is irja róla, hogy tetteiért bőrzsákba varva, a Dunába fojtatott, (vagy Bonfin szerint Temesvárra vitetvén, ott örökös fogságba tétetett), de Budai szerint (I. 376.) később is élt, és az 1505-ki rákosi országgyülésen is jelen volt [3]).

Beriszló János Ráczország despotája szintén jelen volt az 1505-ki országgyülésen [4]).

Beriszló István 1526-ban szintén Ráczország despotája [5]).

Beriszló Péter (1508.) fejérvári prépost, majd veszprémi püspök, 1512-ben Illyria bánjává tétetett, auranai perjel is volt, a törököt több izben megverte, de végre 1521-ben maga is a törökök által megöletett [6]).

Berkes család. Czímere kék mezőben két szemközt álló oroszlán zöld ágat tartva, a paizs fölötti sisak koronájából szintén oroszlán emelkedik föl, ragadozásra kinyujtott első lábakkal [7]).

Az utolso — kiben e család kihalt — Berkes András volt, előbb váczi plébános, 1701-dik évtől pedig váczi nagyprépost, heracli czimzetes püspök, és a hétszemélyes tábla ülnöke, Althán Mihály Frigyes és az előbbi püspököknek káptalani főhelyettese, a nevezett püspöknek kilencz évig teljes meghatalmazottja, jeles tanult és clas-

---

[1]) Szirmay C. Zemplin not. topogr. 106., 155., 395. l.
[2]) Istvánfi Historia R. Hung. 1685-ki kiad. 27. 28. l.
[3]) Kovachich G. M. Comitia apud Hung. 266—268.
[4]) U. ott.
[5]) Engel · Monumenta Ung. 227. l.
[6]) Istvánffy az 1521-ki évre. — Rattkay memor. Banor. 1652. kiad. 117.
[7]) 1710-ben kelt levelére nyomott pecséte szerint.

sicus müveltségü [1]), és az egyház dolgaiban fáradhatlan buzgalmu főpap, ki a püspöki megye isméti helyreállitásában Dvornikovics, Kollonics és Althan püspökökkel a legdúsabb sikerrel közreműködött. Meghalt 1729-ki márczius 29-kén [2]). Leánytestvére Berkes Anna Gelle Mihálynál volt férjnél, kitől született Gelle Ferencz és János sat.

Berky család. Már a XVI. század közepén találunk emlékezetére. 1542-ben Berki Borbálát nyényei Luka Benedek özvegyét Bósváry Kata Varsay János özvegye [3]) eltiltja kőkeszi része átruházásától. — 1597-ben Berky Gáspár a Nógrád megyei fölkelési nemességnél a gyalogság kapitányául 16 forint havi dijjal, és szolgájanak 3 forinttal megválasztatik [4]). 1674 ben élt Nógrád vármegyében Berky Miklós [5]), ennek neje Komeathy Borbála (Komeathy Ábrahám leánya), kitől két leánya maradt, ugymint: Berky Borbála 1. Soós Pálné, 2. Makonyi Andrásné; és Berky Zsófia 1. Rafanidesz Imréné, 2. Vachott Ádámné [6]), mindkettőnek ivadéka Szontagh, Veres, Básthy, Tornyos sat. nevekben az osztatlan Földváry nemzetség tagjai.

Berlechich család. Megnemesítetett Berlechich Tamás 1716-ban III. Károly király által. Czimere vörös mezőben kék ruhába öltözött kar, melly kardot tart. A vért fölötti sisak koronájából grif nyulik ki, szintén kardot villogtatva. Foszladék jobbról ezüst-vörös, balról arany-kék.

Bernácsky család. Bernácsky József 1790-ben nemesítetett meg [7]). Czimere négy részre oszlik. Az 1 és 4. fehér mezőben egy élőfa áll, alatta két oldalról két madár feltartott fejjel. A 2. és 3. vörös me-

[1]) Deserici Jos. Innoc. „Historia Episc. Dioec. et Civitatis Vaciensis" 213. lap, hol ez van irva róla a b) alatti jegyzetben: „Usus ac fruitus sum (ugymond Deserici) benevolentia optimi Antistitis anno huius saeculi XXI. tum iam et praepositi et Cardinalis Friderici Com. ab Althan, sufraganei, vicariique generalis. Profecto mirabar ex tempore fudisse metra, et integras Virgilii, Ovidiique paginas recitavisse sexagenarium. Postmodum senatui septemvirium curiae regiae accensus fuit." — Jelen volt a hires Onodi gyülésen is, hol a Turócz vármegyei követekiek agyonvagdalások alkalmával Rákóczy háta mögé vonult, mire Rákóczy igy biztatá: „Ne félj édes papom." — U. ott. 221., 232., 236. l.

[2]) U. ott 239. l.

[3]) Sz. Benedeki Conv. Fasc. 45. Nro. 37.

[4]) Prothocol. C. Neogr. anni 1597. 11. lap. — Berky Ferencz 1525-ben Krakóban tanuló volt. (L. Bursa Cracoviens. 39. l.

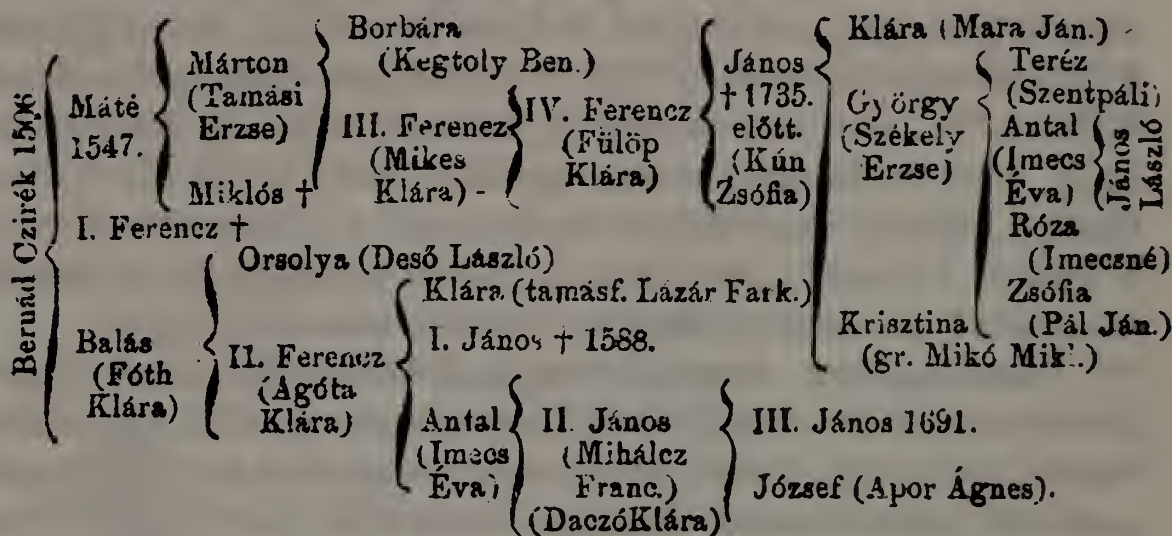
[5]) Balassa Ádám hozzá irt levele nalam eredetben.

[6]) A kir. Curia előtt folyt perbeli hitel. genealog.

[7]) Adami; Scuta gentil. tom. I.

zőben arany oroszlán van. A sisak fölötti oroszlán zöld lombot tart. Foszladék ezüst-zöld, és a másik oldalról arany vörös.

Bernáld család. (Alsó-Csernátoni). Erdélyben Háromszékben jómódu székely család. Hajdan Czirék vagy Czirjék volt neve. 1506-ban Bernáld (= Bernád) Dömeny Czirjék és Balás Czirjék jelen voltak az agyagfalvi gyülésen [1]). A Bernáld (Bernád) leányoknak Bernáld György ellen folyt perükben 1765-ben kelt itéletben Czírjék, máskép sepsi Balás, és Czirjék máskép kézdi Bernád mint testvérek említetnek. Ezen Balás Czirjéktől így jő le a nemzékrend [2]):

A család tehetős voltát mutatja az, hogy már 1619-ben Ferencz (a Máté ágán) Alsó-Csernátonban 28 jobbágygyal birt, mi a székely földön sok [3]). Balás az 1551-ki jul. 20-kán tartott országgyülésen a marosvásárhelyi könnyü lovasság mellé rendeltetett tanács-urnak a székelyek részéről [4]) Egyébiránt örökösödési perben kelt itélet-levél szerint ezen Balás mező-madarasi Bernáldnak neveztetik [5]), melly szerint a Máté ága az alsó-csernátoni, Balás ága pedig a mező-madarasi Bernáld család alapitója volna. Ez utóbbi ágról külön czikk szóland.

Ferencz (ugy látszik a II-ik) a szebeni gyülésben 1612-ben megbélyegeztetik, de Bethlen Gábortól kegyelmet kap [6]). III. János

---

[1]) Kállay: Székely nemz. 233. És székely nemz. constit. 156. l.

[2]) Kőváry közlése szerint Erdély nevezetesb családai 36. l. És lásd e nemzékrend elejét igazolva perben. Székely nemz. constit. 149. s köv. l.

[3]) U. ott.

[4]) Kállay id. h. 233.

[5]) Székely nemz. constitut. 157. l.

[6]) Bőjthy Gásp. Kállaynál id. h.

eleinte Tököly hive, azután tőle 1691-ben Oláhországból többedmagával haza szökött [1]).

A nemzékrendi táblázaton a legutóbbi nemzedék nincs közölve.

Bernáld család. (Mező-Madarasi). Maros-széki székely család, melly még Báthory Zsigmondnak egy 1597-ben a fiscus és Bernáld örökösök között lefolyt perben kelt itélet-levelében [2]) f é l n e m e s-nek (agilis) neveztetik [3]). Ezen itélet-levél szerint e nemzékrend áll:

Szent Annai Tóth István	Tóth Ferencz	Tóth Klára mező-madarasi Bernáld Balásné	Bernáld Ferencz	Klára (sz.-tamásfalvi Lázár Farkasné) 1597. János †

Mint látjuk, a Bernáld izek itt teljesen egyeznek az előbb közlött alsó-csernátoni Bernáld család nemzékrendén Balás ágával, és nem hagynak kétkedni a két család egy törzsökbőli származásáról. A fölebbi per tárgyára visszatérve, a fiscus a magvaszakadt János részét, melly eredetileg szent annai Tóth István után anyai ágról háromlott a családra, akará elperelni Bernáld Klárától Lázár Farkasnétól, a perbe beavaták magokat a Tóth örökösök is

Bernáth család. (Bernáthfalvi). Abauj vármegyei B e r n á t h helységből eredt, és kiterjedt vagy birtokossá vált az ujabb időkig Abauj, Bereg, Bihar, Borsod, Heves, Nyitra, Pest, Szabolcs, Szathmár, Ung, Vas, Zemplin, Zala vármegyékben [4]). Csupán Zemplin megyében (1803-ban) birtokos a család Zombor mezőváros, Baranos, Dávid-vágás, Gercsély, Kelecsény, Lasztócz, Pelejte, Puczák, Szilvás-Ujfalu, Sterkócz, Sztankócz és Szűrnyeg helységekben és pusztákban [5]).

A XVI. század elején két rokon élt a családból, ugymint bernáthfalvi Bernáth A n d r á s és F e r e n c z, kik által a család ekkor két fő ágra szakadt. (Ferencz ágazatáról alább). A n d r á s n a k négy gyermeke volt, ugymint: bernáthfalvi Bernáth B e r e c z k (Briccius) J á n o s, I s t v á n és L u k á c s, kik mint régi nemes családból származottak I. Ferdinand királytól nemesség-ujitási czimen 1563-ki oct. 3-kán Pozsony várában kelt levelet kapnak nemességükről, és Bernáth-

---

[1]) Cserey Kőváry nál id. h.

[2]) Székely nemz. constitut. 67. l.

[3]) Legalább Magyarországon az a g i l i s czim csak anyai részről i nemes származást jelöl.

[4]) Fényes Magyarország geographiája 6 kötetben: az illető megyék leirásánál.

[5]) Szirmay Cott. Zempl. not. topogr 158. sat lapjain

falvi ősi birtokukról uj adományképen [1]). Czimerük e szerint egy emberi jobb láb vörös csizmában és nadrágban, térden felül sebbel, mellyen keresztül egy meztelen kard van átütve. Ez a család ősi czimere, mint az alább közlendő czimer vértnek 3-dik mezejében is e képlet látható.

Andrásnak említett négy fiaitól igy folyik le a nemzékrend [2]):

I. tábla.

- I. András
  - I. Bereczk 1561. (1. Palagyi Erzse. 2. Vigyes Anna).
    - I. László 1590. (Anarcsi Anna)
      - I. Pál 1590.
      - II. János 1590.
        - II. Bereczk 1651. (Farkas Anna)
          - III. László 1697.
          - V. János Gibárton
            - Anna (Gábriel Györgyné)
        - I. László
        - Bora (Gyöngyösi Mihályné).
      - Kata (Ujfalusi Andr.)
      - Bora (Tibay Márt.)
  - I. János 1563.
    - II. András 1587.
  - I. István 1563. (Némethy Ilona)
    - II. István 1613. (Pelejtey Zsófia)
      - III. András 1669. (Pilisi Sára)
        - I. Zsigm. (Dancs Éva).
          - III. János 1715. (H. sz.-iv. Keresztes Zsófia)
            - IV. János 1733. (Péli Nagy Judit)
              - József 1786.
              - Ferencz.
            - II. Zsigmond
            - Imre
            - IV. László (Olcsváry Erzse)
              - V. László.
          - IV. István (1. Somogyi Jul. 2. Fráter Éva)
            - Sámuel 1750.
              - Sámuel
              - Sándor
          - Anna (Kövér Péter)
          - Kata (Szunyoghi Fer.)
        - III. István
      - Judit 1623.
      - Bora.
    - Kata (Nyomárkay Zsigm.)
    - Zsófia (Bessenyey Ján.)
  - Lukács 1563. (Nováki Dora).
    - András.

Mint látjuk, I. János és Lukács ága fiaikban kihal. I. Bereczknek két neje volt, 1. Palagyi Erzse, 2. Vigyes Anna. Fia lett I. László, ki Anarcsi Annával két fiat, két leányt nemze. Egyik fia II. János ismét csak egy ágazat fentartó fiat II. Bereczket nemzett, kinek unokájában Annában ez ágazat elenyészett.

I. István (a négy testvérek egyike) lőn maig a család fentartója). Ennek kis unokája I. Zsigmond Dancs Évával két fiut és két leányt nemzett.

---

[1]) U. ott. 237 l.

[2]) Wagner Mss. tom. LXX.

III. János (I. Zsigmond fia) 1706-ban mint Zemplin megye követe járt Rákóczynál [1]. Neje Homok szent-iványi Keresztes Zsófia, ettől gyermekei IV. János (1733.) az ágostai evang. egyházkerület főgondnoka volt. Ez épiteté 1764-ben Zemplin megyében a kasuhi kastélyt. Péli Nagy Judittól született két fia mult század végén magasra vitte a család nevét. József udv. tanácsos és a hétszemélyes tábla ülnöke volt. (1787—1803.) Ferencz Zemplin megyének másod alispánja [2]. (1785—1790).

IV. László (szintén III. János fia) Olcsváry Erzsével nemzé V. Lászlót, ki Zemplin megyének (1790-ben) főjegyzője volt [3].

A legujabb időben Bernáth Zsigmond mint Ungh vármegyének többszöri (1825—1848.) követe volt ismeretes.

A családnak másik ágát, mint már emlitém, Bernáth Ferencz (a XVI. század elején) alapitá. Neje Lánczy Magdolnától [4]) következőleg nyult le ágazata egészen kihalásaig:

II. tábla.

- Ferencz (Lánczy Magdolna)
  - Ferencz 1563.
  - Bernát 1507—1552. (1. Jenei Anna 2 Tetétleni Anna).
    - István 1587. (Bika Anna)
      - Borbála 1626.
      - Kata (Lévai Nagy János).
    - Farkas.
    - György 1587. (Bokry Anna)
      - István 1597.
      - Zsófia.
    - Zsófia (Földváry Mihályné).
    - Borbála.
  - Gábor (Boglyos Dorottya) kitől
    - Farkas
    - Péter
    - Erzse (Zele Jánosné 1580.)
    - Zsófia (Tomory Mih.) 1580.
    - Margit.
  - Margit (Ispán Ambrusné).
  - Dora (Csány András Deákné).

Ferencznek gyermekei közül Bernát volt a legjelesb, ez Nógrád megyei Buják vára várnagya volt, és mint illyen 1537-ben Pa

[1]) Szirmay C. Zemplin, not. hist. 290. l.
[2]) U. ott. 324. 326. l.
[3]) U. ott. 331. l.
[4]) Wagner Mss. Tom. LXX. — Kövesdy: Processus Fam. Földváry contra Prepos. de Jászó. Pestini 1785. Ferenczet Péternek nevezi.

lóczy magvaszakadtán kapta Szapolyaitól adományban szűcsi helységet [1], és azt utánna vejének Földváry Mihálynak ivadéka a többféle családból álló osztatlan Földváry nemzetség birta, mig felét egyik Földváry a nemzetségtől ajándokba kapta. Élt még Bernáth 1552-ben is. Neje kettő volt; az első Jenei Anna, (kivel Tisza Jenőt), és a második Tetétleni Anna [2], (kivel a tetétleni pusztát kapta. Férfi-ágon unokáiban halt ki, leány-ágon a Földváry osztatlan nemzetségben áll fen.

Czimere a családnak, mint itt látható, és mellyet a család ugy látszik az ujabb időben megbővitetett, ez: a vért a jobboldali szegletből a baloldali szegletig nyuló szalag vagy gerendát mutat, mellynek felső részében három zöld koczka, alsó részében pedig vörös nyil szemlélhető. Ezenkivül a vért négy udvarra és egy közép paizsra oszlik. Az első és negyedik udvar, mellyeken az emlitett gerenda végig nyulik, kékszinü. A második udvar ezüst, és ebben zöld halmon nyugvó koronából vörösbe öltözött bajnok emelkedik ki, jobbjában meztelen kardot, baljában harapófogót tartva. A harmadik ezüst udvarban az ősi czimer a vörös csizmás és nadrágos jobb láb meztelen karddal átütve látható. A sziv-vért arany udvarában egy emberi kar irótollat tart. A paizson két nyitott koronás sisak van. A jobboldalin a paizsbeli vitéz karddal és harapó-vassal emelkedik ki. A baloldalin fekete egyfejü sas kiterjesztett szárnyakkal kiöltött nyelvvel tünik föl. Foszladék jobbról aranykék, balról ezüst-vörös.

Bernáthfy család. (Olovaczi, báró). Az ujabb időben (e század elején) lépett a bárók közé, ugy látszik Antal és Józsefben, kik 1812-ben a Ludoviceumra 1000 forintot ajándékozták [3]. József bölcsészeti és egyházi jogtudor, előbb (1815.) a kalocsai érseki megyében kanonok, bácsi főesperes, hittani tanár sat. Később (már 1825-ben) nagyváradi kanonok. A család előnevét Olovaczról irja.

Bernolák család. (Szlaniczki). Árva megyei nemes család. A tudományosság terén feltünt e családból Bernolák Antal, ki szin-

[1]) Földváry osztatlan nztség levéltárából.
[2]) Wagner ms. tom. LXX.
[3]) L. az 1827-ki XVIII. törv cz.

tén Árva megyéből eredt; pappá lévén, előbb cseklészi (1792.) utóbb (1809.) érsekujvári plébános és alesperes. Nyelvészeti értekezést (1787.) és tót nyelvtant adott ki [1]). E család egy ága — nagyon elesve — Nógrád vármegyében Diós Jenőn él.

Bernrieder család. Külföldi származás, József vétetett be honfiusitás által az 1827-ki országgyülésen [2]). Birtokos a család Tolna vármegyében.

Bersenyi család. (Egyházas nagy-berzsenyi). Somogy megyei birtokos nemes család, beházasodás utján birtokos Vas megyében is. Ismertté tevé e nevet Bersenyi Dániel a költő, született kemenesallyi Hetyén 1776-ki május 7-kén. Több vármegye táblabirája, és a m. tudós társ. tagja volt. Meghalt 1836-ki febr. 24-kén Miklán ősi birtokán [3]). Neje Dukai Takács Malvina volt, a költő Dukai Takács Évának nővére. Szülőit és gyermekeit mutatja e kis nemzékrend:

Lajos, ügyvéd (Thulmon Rozalia)	Dániel 1776—1836. a költő. (D. Takács Malvina)	Lidia (nagy-alásonyi Barcza Károly táblabiró neje 1843.)
		Farkas.
		Antal.
		László.

E családnevet ujabb időben irják Berzsenyi-nek is.

Bersényi család. Az előbbitől külön családnak látszik azon nemes Bersényi ág, mellyből Demeter az egri megyében Eger vári szent Péter prépostja volt, és 1708-ban Bártfán latinul egy jogi értekezést nyomatott [4]).

Berta család. Zemplin megyei armalista család Szirmay szerint.

Bertalan család. Zala vármegyében székel.

Bertalanffy család. Sopron vármegyei nemes család, mellyből Pál szül. Pulyán [5]) 1806-ki január 25-kén. Jesuita lőn 1725-ben Meghalt 1763-ki január 15-kén Komáromban, hol a középtanoda igazgatója volt. Több munkát nyomatott magyar nyelven [6]).

Illynevü nemes család jelenleg is van Nyitra vármegyében.

---

[1]) Horányi nov. mem. 441.

[2]) XLII. törv. cz. 16. §.

[3]) L. „Összes müvei" kiadását Döbrentey Gábortól.

[4]) Horányi Nova Mem. 444. l.

[5]) U. ott. 445. A magyar irók életrajz gyüjt. 49. lap. szerint Csávon született.

[6]) Az idézett helyeken munkái elésoroltatnak.

Bertha család. (Felső-Őri). Vas vármegyében a Pinkava patak mellett fekszik Alsó- és Felső-Eőr helység, mellynek lakosai már a XIII. században őrök (határőrök) voltak, és I. Károly király 1327-ki oklevelében ő r n a g y s á g n a k neveztetnek. Az iker helység a németség közepén egy magyar szigetet képez, körül lévén véve német lakosu falvakkal, reform. hitvallásukra nézve is a vidéktől különböznek. E két helységre Rudolf király 1582-ki febr. 18-kán hatvannégy külön nevü nemes családnak ad adománylevelet, mellyek között a B e r t h a család is emlitetik. E családok nevei legtöbbnyire keresztnevekből állanak, mint A n d o r k o (András), Bertók, Kázmér, Alberth, Kelemen, Adorján, Benkő, Orbán, Ádám, Finta, Bertha, Filep, Páll, Fábián, Gáll, Imre, Thisba, Gerőcz, Gángol Simon, Miklós, Steft (István), Farkas, Pongrácz, Balás, Bartholomei, Folta [1]).

A Bertha családnak Vas megyében maradt ágából I g n á c z másod alispán volt, A n t a l pedig előbb aljegyző (1833-ban), utóbb (1839-ben) országgyülési követ volt.

Egyik ágnak leszármazása a mult század elejétől imez:

Fülöp 1733.	Mihály	József született Felső-Őrben	Sándor szül. 1796. (Baloghy Mária).	Erzse (Gécze Bert. 1857.) Nina. Sándor.

E nemzékrend törzse F ü l ö p Vas vármegyében az 1733-ki nemesi vizsgálatkor produkált. Fia M i h á l y Felső-Eőrben birtokolt, mit ennek fia J ó z s e f zálogba adván, Komárom vármegyébe költözött, és e megyében született fia S á n d o r Ete helységben 1796-ban, a ki iskolái bevégeztével az ügyvédi vizsgálatot letévén, Pestre telepedett meg, és a magyar akademia ügyvéde, és lev. tagja lőn. Az 1825-ki országgyülésen jelen lévén, azt részletesen leirta; az 1830-ki országgyülésről pedig „o r s z á g g y ü l é s i t á r c z á t" adott ki 1843-ban Az 183²/₆-ki országgyülésen a kerületi naplót szerkeszté sat. Vas vármegyétől nemességéről 1833-ki nov. 4-kén bizonyitványt vévén ki, azt 1834-ki márczius 22-kén Pest, 1835-ki aug. 26-kán pedig Nógrád vármegyében hirdetteté ki [2]). Nehány év előtt elhalt nejétől Baloghy Máriától élő gyermekeit a nemzékrend mutatja.

---

[1]) A vasvári kápt. 1610-ben (in festo transfigurationis Dni) kelt átiratából. L. Nógrád várm. 1839. Jegyzőkönyv. 1101. sz. alatt Pongrácz Mihály nemesi bizonyitványában is.

[2]) Nógrád várm. 1835-dik évi jegyzőkönyv 1435. sz. a.

Czimere a család az itt látható metszvény szerint kék mezőben hadi férfiu kivont karddal, fölötte csillag ragyog; a vért sisakja fölött pedig pánczélos kar szinte kardot villogtat.

Berthóthy család. (Berthóti) E Sáros vármegyei család, mint már e munka I. kötete 232. lapján a gágyi Báthory családczikkben érintve, és a nemzékrenden kimutatva áll, szintén az Aba nemzetségből (genus) eredett, t. i. Péter (C. Petrus dictus Pethewcz de genere Aba) ispánnak fiától Pétertől Szaláncz vára urától nemzett unokája Mihály volt a Berthóthyak őse [1]. A Gömör, Sáros, Szabolcs, Zemplin vármegyékbe kiterjedt család teljes családfáját adatok hiányában nem adhatván, csak nehány a történelemben ismertebb tagjairól tehetek emlitést.

Berthóthy Szaniszló 1504–1522. Sáros megyei alispán [2], és Sáros vára kapitánya 1526-ban [3]. Márton 1542-ben szintén ott alispán, 1547-ben pedig követ [4]. János 1600-ban alispán [5]. Berthóthy Borbála 1599-ben Korláth Kristóf özvegye [6]. Gábor 1680-ban Szepes vármegyei alispán [7]. Ez, vagy másik Gábor tesz jelentést Zemplin vármegyének 1704-ben, hogy Rákóczy Heiszter seregein győzelmet aratott [8]. — Ferencz 1707-ben Rákóczynak felső-magyarországi vezénylő tábornoka, és ennek nevében 1708-ban fölhivja Zemplin vármegyét a fölkelésre [9].

[1] Wagner Mss. Tabellae gen. tab. I. későbbi kéz e szavakat irta a családfán ezen Mihály neve mellé: „Horum (t. i Berthóthyorum) totum ferme Archivum est in collectione Nic. Jankovich, inter cimelia Diplomatum repositum."

[2] Lehoczky R. Hung. stat. et ordines.

[3] Wagner: Diplom Sáros.

[4] Lehoczky id. h.

[5] U. ott.

[6] Prothocol. C. Neograd. anni 1599.

[7] Lehoczky u. ott.

[8] Szirmay C. Zemplin, not. hist. 287. l.

[9] U. ott. 290., 292, 299. l.

Czimere a családnak — mint a legutóbb említett Fereneznek pecsétéről vétetett: a paizsnak (valószinüleg kék) mezejében koronán kiterjesztett szárnyakkal álló egyfejü sas, ugyanaz a sisak koronáján is.

Zemplin megyében birtokos a család (1803-ban) Szacsúr és Sókút helységben [1]).

Bertók család. (Felső-Őri) Egyike azon nemes családoknál, mellyek Rudolf királytól 1582-ben Vas megyei Felső- és Alsó-Őr helységre adományt kaptak. (Lásd Bertha család).

Bertók család. Ujabb időben nemesítetett meg. Bertók László 1790-ben szerezte az armalist illy czimerrel: fehér mezőben zöld tér fölött vörös mezbe sárga csizmába öltözött bajnok áll, kivont karddal, mellynek hegyén törökfej vérzik. A sisak koronáján vörös ruhás kar nyugszik, hasonlóan kardhegyén törökfejt mutatva. Foszladék mindkét oldalról ezüst-vörös [2]).

Illynevü nemes család Esztergam vármegye lakosai között számítatik.

Bertram család. Külföldi család, mellyből Bertram Ferencz Vinand 1687-ben nyert magyar indigenatust [3]).

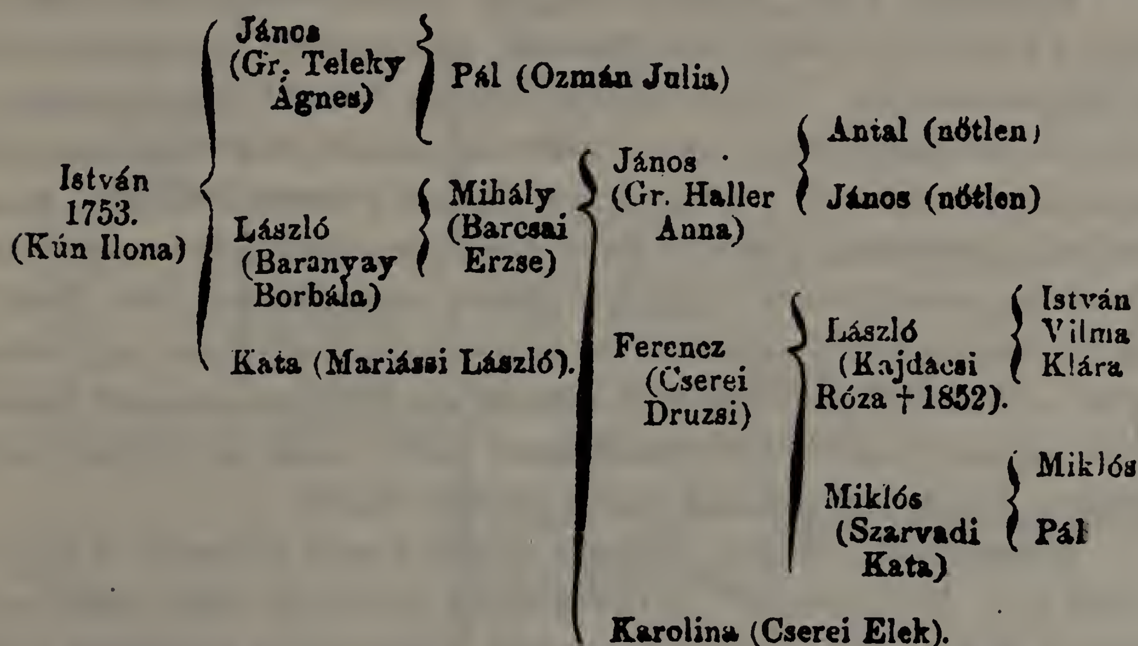
Bervonoszecz család. Mária Terézia által 1763-ban nemesítetett meg Bervonoszecz György Farkas. Czimere ez: a paizs udvarát egy kettős ezüst és vörös színnel koczkázott szelemen (Wappen-Balken) közepén osztja kétfelé, a paizs felső udvara arany, mellyben egyfejü fekete sas emelkedik ki. Az alsó kék udvarban fehérbe öltözött emberi kar, markában kivont kardot szorít; a kard hegye fölött két oldalról két hatszögletes csillag ragyog. Ugyan illyen kar látható a paizs sisakja fölött a koronán nyugodva, két kiterjesztett sas-szárny között. Foszladék jobbról arany-fekete, balról ezüst-kék [4]).

Berzenczei család. Somogy vármegyében 1473-ban birt Ágatha, Berzenczei László özvegye. E Lászlónak atyja György, ennek Loránd volt [5]).

---

[1]) U. az: not. topogr. 334. 336. l.
[2]) Adami: Scut. gentil. tom. I.
[3]) XXVIII. törv. cz.
[4]) Collect. herald. Mss. Nro. 28
[5]) Gr. Teleky Hunyadiak kora XI. 497. XII. 269. 437.

Berzenczei család. (Görgény szent-imrei). Erdélyi család, lakhelyök Marosvásárhely vidéke. Berzenczei István 1733—44 közt királybiróságot, egyéb tagjai közhivatalokat viseltek. E család nevét — ugymond Kőváry [1]) — az utolsó években Berzenczei László és Antal tevék emlékezetessé. Családfájok az alapitó Ferencztől, Mihályon, Lászlón, Istvánon jő le az itt következőleg [2]):

Berzeviczy család. (Berzeviczei, báró és nemes). E jeles nagy, és régi terjedelmes családnak törzse Rutker (Rüdiger, Rudgerus, Rutgerus, Rutkerus Comes) ispán, t. i. vármegyei ispán az előbbi államszerkezet értelmében, mert azon időben, midőn Rutker élt (a XIII. század elején) hazánkban a német grófi rang mint nemességi fokozat egész családokra kiterjesztve ismeretlen volt.

B. Mednyánszky Alajos, ki e család történeteit ékes történelmi tollára méltatá, irja [3]): hogy „századós régi szájról szájra terjesztett hagyomány ezen Rutkert a tiroli havasok jeges bérczeiről a kárpátok közé költözteti, és a kornak és körülményeknek egybehasonlitása nemcsak hitelességet ád, hanem némi valószinüséggel azon tiroli családot is megengedi meghatároznunk, mellyből e Rudgerus Comes származott. Azt tartja t. i. nevezett tudós, hogy Rutker egy személy a merániai herczegnek Berthold- és Otto-nak okleveleikben

---

[1]) Erdély nev. családai 36. l.

[2]) U. ott.

[3]) Hormayr u. Mednyánszky Taschenbuch für vaterl. Geschichte 1820 Jahrgang.

előforduló Rudigerus de Mátray-val [1]), ki Tirolból épen azon korban tünik el, midőn Gertrud mint II. András király neje a magyar királyi lakba költözik. Mert — ugymond — az Andechsi háznak semmi más tiroli hivatalnoka nem viseli ezen keresztnevet azon korban, csupán Rudigerus de Foreis, kit itt azért sem lehet gondolni, mivel a brixeni püspökség hűbérese volt."

Rutkernak neje, ki Gertrudnak II. András királynénak udvari hölgyei közt állott, szintén külföldi volt, és a nevezett királynéval jött be Magyarországba. Rutker nejének testvére Adolf szepesi prépost, különféle követségekben a római és más udvaroknál érdemeket szerzett magának; és a királyné testvéreinek is Bertold kalocsai érseknek, és a bambergi püspöknek gyakran élete veszélyeztetésével is — mint az oklevél magasztaló szavai állitják — fontos szolgálatokat tett. Jutalmul II. András király Adolfnak és nőtestvérének 1209-ben egy már azelőtt a bambergi püspöknek, és most általa Adolfnak engedett darab földet adományozott [2]) a Szepességben, melly jószág a Poprád vize mellett a kárpát legmagasabb csúcsa tövében fekszik.

E darab föld, mellyre kevéssel később a most is fenálló Nagy-Lemnicz, Kunsdorf, Altwalddorf, és az 1360. körül elpusztult Mekler helységek épittettek, a Berzeviczy családnak első ősi birtoka, melly későbbi királyi adományok által ismét szaporodott. E birtok a kárpátok legmagasabb csúcsán kivül azon kis, de szép rónát a kárpáti havasok lejtőjén, Poprádon túl a hegyvonalon egész Eisdorfig, és a kolbachi ke. regényes völgyet is magában foglalja.

A családnak törzse Adolf prépostnak nővérétől származott öcscse az emlitett Rutker lőn, kitől a családfa [3]) igy jő le:

---

[1]) E Mátray nevü családot az érdeklett tudós feledé megismertetni bővebben.

[2]) L. az oklevelet a Berzeviczy család levéltárában egy a szepesi káptalannak 1336-ki átiratában 9-dik szám alatt.

[3]) Leginkább a t. család saját nemzékrendi táblája szerint. — Ezenkivül találhatni a család nemzékrendét Wagner Ms. tom. LXX. — Egy részt Geneal. auth. Ms. Nro 207. Lehoczky stemmatogr. II. 50. l. sat.

I. tábla.

- Rutkér ispán 1209.
  - Herman 1246. (Comes Polanus de Sobfalva et Scepus)
    - András (de Sobfalva, másként Hunsdorf)
      - János (sobfalvai) 1326.
      - Miklós, plébános 1401.
      - Péter de Sobfalva
        - János † 1360.
        - Péter de Sobfalva
          - Polán † 1401. de Sobfalva.
          - Dorottya.
  - I. Rikolf de Scepus ispán 1246—1270.
    - Kakas (Gallus) 1296—1326. neje Adelheid.
      - Miklós †
    - Lumniczi s Berzeviczi János mester 1296 1329. 1343 — Lásd őt és agát a II. táblán.
    - Margit (Tornallyay Bódogné)
    - Erzse (Zkárusi Tóbiásné)
    - II. Rikolf mester Tárkői. 1296. 1329. 1343. — Ettől eredt a Tarczay kihalt család.
    - Moko.
    - Henrik
      - Anna (Ferencz szepesi várnagyné). 1322.

Rutker, a törzs két fiút hagyott maga után. Oklevelekben Comes Hermannus alias Polanus, és Comes Ricolphus de Scepus neveztetnek. A két testvér az 1209-ben II. András királytól nyert adományra 1246-ban IV Béla királytól megerősitést kaptak [1]) Mindketten szilárdan maradtak IV. Kún László mellett, és idősb koraikban is kitünteték magukat IV Lászlónak a nogai tatárok, az oldamur alatt föllázadt kunok elleni csatáiban, valamint a németujvári grófok, és a trónkövetelő András (III. vagy velenczei) ellen. — Herman Győr ostrománál a királyi zászlót hordozta, és nehéz sebet kapott, melly miatt keze holtig hasznavehetlen maradt; Rikolf szintén veszélyesen megsebesitetett. A márkusfalvi várkastély ostrománál Szepesben Rikolf és Herman testvérek fogságba kerültek. Ezen szolgálatjuk jutalmául 1278-ban IV. László király az annak előtte is már Po-

---

[1]) A családi levéltárban 8-dik szám alatt, 1302-ben kelt átiratban.

lanus Comes-nek ajándékozott Doman (Domanyoiz) helységet, mint a szepesi várhoz tartozót és közelfekvőt ismét visszaadta.

Hermannak maradéka, melly legtöbbnyire Sobfalváról irta magát, a XV század elején kihalt.

Rikolf fiai közül különösen kitünteté magát Kakas (az oklevelekben Kokos vagy Gallus), kinek neve máig fenn van Kakas Lomnicz helységnek nevében, és egy ehez közel fekvő rétében, melly Kosch-rét-nek neveztetik. A III. András király halála után beállott trónkövetelési mozgalmak korában tett érdemeit elmondja egy 1307-ben kelt oklevél, mellyben Robert Károlytól Nehre (akkor Eurstráska) falut kapja adományban. E szerint elejétől fogva a nevezett király hive volt, és a csehek által elfoglalva tartott Szepesvár ostrománál 32 cselédét és két rokonát veszté el, önmaga pedig nehéz sebet kapott; végre az esztergami vár megszállásánál a királynak saját szemeláttára ujolag megsebesült, és a ledobott kövek által két fegyveresét veszté el [1]).

Az eőri (euri) uj szerzeményhez tartozó birtok egy részét a Dunajecz mellett fekvő Brunó szerzetesei zárdájának ajándékozta, de mellyet testvére II. Rikolf nemsokára visszaváltott. Ugyancsak Kakas 1313-ban testvérével lomniczi Jánossal Landek falut a mechovitákkal Sáros megyei Komlós helységért cseréli el [2]). Kakas élte vége felé Judex montanus de Smenlnychbanya (de Schmölnicz = Szomolnok, nem pedig Selmeczbánya) hivatalt [3]) viselt; és mivel gyermekei elhaltak, birtokait Rikolf és János testvéreire hagyta, és végrendeletét Robert Károly is megerősité 1327-ben [4]).

Henrik (I. Rikolf fia) szintén fiörökös nélkül halt meg. Leánya Anna Frankfi Tamás (Thomas filius Frank) szepesvári várnagyhoz menvén férjhez, 1322-ben Szalak falut kapta nászajándékul nagybátyjaitól [5]).

II. Rikolf (I. Rikolf fia) Tarkőrül irá magát, mert testvére Kakas Tarkő egy részét Mohol fia Istvántól (a Comite Stephk) megvévén, azt II. Rikolfnak adá el 20 markaért 1310-ben [6]). A rozgonyi csatában trencséni Máté ellen, valamint Sáros vára ostromában kitüntetvén magát, 1312-ben Károly királytól három erdőt kapott adomány-

[1]) Az oklevél a családi levéltárban 21. szám alatt.

[2]) Szepesi káptalan 1334-ki átiratában családi levéltárban 39. sz. alatt.

[3]) Mednyánszky id. h. 136. lapon hibásan „Schemnitzbányát" ir.

[4]) Családi levéltárban 7. 180. 37. 47. sz. alatti okmányok.

[5]) Szepesi káptalan 1335-ki átiratában cs. l. tár 156. sz. a.

[6]) Szepesi káptalannál bevallás. Cs. l. tár 264. sz. a.

ban [1]). E II. Rikolf törzse lett a már kihalt Tárczay családnak, mellyről e munkában a Tárczay család-czikk nyujtja az illető leszármazást.

Ezek szerint I. Rikolf gyermekei közül a Berzeviczy család alapitójául, fentartójául csak I. János mester maradtt, kinek ivadékát mutatja a következő

II. tábla.

- I. János mester (de Lumnitza et Berzevicze) ki az I. táblán.
  - I. László 1329. 43. (de Farkasfalva)
    - I. Miklós (Soldos leány)
      - Egyed 1405.
    - II. Jakab
    - I. Pál
  - III. Rikolf Landeki prép. 1343. 60.
  - II. János de Berzevicze 1343. 1357.
    - II. Miklós de Berzevicze 1360–1405.
      - III. János †
      - I. Frigyes †
      - I. Henrik 1425.
        - III. Jakab Lomniczky de Berzevicze 1470–1477.
          - Lásd ezt és ágát a III. táblán. Jakab ág.
        - II. Frigyes †
        - I. István 1440–79. (Budameri Konya Anna)
          - Menyhért 1459 †
          - III. Frigyes 1469. †
          - I. Kristóf †
          - III. Miklós 1487. †
          - Hedvig †
          - Margit (1. Kapy Sandrin. 2. Tussay Ján.) 1510.
        - Erzse 1474. (Báthori László).
        - II. Szaniszló (Buchai Kata) 1440–1479. megöletett.
          - Ettől Szaniszló ág. Lásd a VII. táblán.
      - I. Szaniszló †
  - I. Jakab
    - János 1395. 1404.
      - Miklós † 1395.
    - Pál 1395. †
  - Herke vagy Henrik 1340. (Derencsenyi Ilona)
    - Szaniszló
      - János
    - István de Berz. (et Cserép)
    - Péter, szepesi főisp. 1405. 25. és tárnokmester.
      - János (Schwarz) 1446–56. Dunajecz örököse.
  - I. Mihály de Berzevicze 1329–1343.
    - Miklós. Ennek jut Berzevicze vára.
      - István 1395.
        - IV. Jakab 1405–25.
          - Miklós
          - Margit (Eperjesi Andr.)
      - Tamás 1403–29.
        - Pohárnok István 1425–60.
          - Apollonia (Hatvani Mátyás)
          - Erzse (Szinyey János)
          - Kristóf † 1439.
        - I. Mihály 1425.
        - Detrik vagy Tivadar.
          - Lénárd 1460. (neje Kata Lapispaky Zsigm. özvegye)
          - László 1395–1465.
          - János 1439.

[1]) Családi l. tár. 134. sz. alatt.

E családfa [1]) élén álló I. János mester, ki Lomniczról irván magát, Lomniczynak is neveztetett, 1317-ben egy Grünwald nevü erdőt népesitett meg, mellyen a mostani Balás vágás támadhatott.

A Berzeviczyek birtokaik már 1326-ban Szepes és Sáros vármegyében szélesen kiterjedtek. Berzevicz helysége még 1317-dik előtt alapitatott. 1343-ban a két (akkor már csak egyedül élő testvér) t. i. I. János mester és II. Rikolf között végosztály történvén, ez által a két ág (ugymint Tarkó és Lomnicz, később Berzeviczy) birtok-állapota örökre elhatároztatott. Tarkó várát Rikolf már azelőtt felépité, és — mint már említve volt — a Tarczay család alapitó törzse lön. János ága pedig Berzeviczy néven lett ismeretes.

Ezen I. János gyermekei közül III. Rikolf landeki prépos volt 1343—1360-dikban. I. László, ki Farkasfálváról iratott, Egyed unokájában halt ki. Egyednek anyja a Soldos családból volt, és 1347-ben már férjének Miklósnak özvegye [2]).

I. Jakab (I. János fia) szintén unokájában Miklósban, ki összetöretett (contusus) — hal ki.

I. Jánosnak következő három fia az eddigieknél nevezetesebb;

I. Henrik — a magyaroknál Herke — 1340-ben élt, Lomniczról és Berzeviczről iratott, neje Derencsényi Péter leánya Ilona volt. Fiai közül Péter ifjabb korában már Zsigmond király udvarába került, és ennek hasznos szolgálatokat tett; követségben is járt a lengyel királynál. Több évig török fogságban is volt. Zsigmond királytól 1425-ben kapta Jamnik helységet [3]). Hivatalára nézve Szepes vármegye főispánja, és tárnokmester volt Meghalt 1432. táján. Ugy látszik — irja Mednyánszky — hogy ő épite Dunajecz hegyvárát hasonnevü folyó mellett (most Nedecz a lengyel Schornstein végvár irányában) mert fia János „haeres castri Dunajecz" iratik. Ezen János az okmányokban Schwarz (fekete) nevvel jelöltetik, azon okból — sejti a nevezett tudós — mivel Dunajecz mellett nagy fenyves erdőket birt, mellyeket birtokaiban lakó német alattvalói Schwarzwälder-eknek neveztek. Ezen Janos (niger) többi közt Albert királytól 1439-ben

---

[1]) E családfán némelly tagokat megszámoztam, azonban végig ez eljárást illy szerte ágazó családnál követni több oknál fogva nem tartottam alkalmasnak.

[2]) Quietentia nobilis Dnae Soldos relitae Nicolai filii Ladislai de Farkasfalva, filiae Stephani de sz. Mihály super solutis Juribus per Jacobum et Paulum affines suos Anno 1347. Csaladi ltár 327. sz. a. — És másutt Dnae Soldus filia Stephani filii Marci de Marcusfalva 1346. — U. ott Procur. Constitutioban.

[3]) Wagner Anal. Scepus. I. 140. lap

Agárd falut kapta adományul Nógrád vármegyében, de e miatt több megtámadást szenvedett, miért is 1446-ban az ország rendeinél, 1461-ben pedig Mátyás királynál oltalomért esedezett, mit meg is nyert. 1470-dik körül maradék nélkül halván meg, birtokai, rokonainak ellentmondása daczára is az akkor hatalmas Szapolyay Imre által elfoglaltattak. Tetemei a nagy-lomniczi egyházban nyugszanak, hol sír ravatalán a Berzeviczy czimer következő fölirattal áll: „Hic obiit Egreguis vir Dominus Joannes Schwarz de Berzevicze. 14** Benne kihalt Henrik vagy Herke ága.

I. Mihály (I. János mester fia) 1350-dik körül szintén várat épitetett magának Berzeviczén, egy dombon, szent Quirinus temploma irányában, és azóta maradt ez ágnál a Berzeviczi praedicatum [1]). Ezen Mihály szép atyja (abavus) azon Istvánnak, ki a családi okmányokban Pohárnok Istvánnak (Stephanus Pohárnok) neveztetik. Ennek neve történeteinkben gyakrabban előfordul, mert Zsigmond és Albert királyok korában a közügyekben az előbbieknél élénkebb részt vett. A hussiták elleni csatákban vitézkedett. Trencsin vára oltalmában is része volt. Követségben járt a lengyel királynál és Moldvában. Az oláhországi expeditioban Dán vajda részére a székelyek és szászok kapitányává választatott. 1430-ban Zsigmond Likava várnak (Liptó vármegyében) a hussitáktól elvételével birta meg. Növelé érdemeit, hogy a közügyekben saját költségein fáradott, egykor török fogságba esett, Detrik testvérét önpénzén váltá ki. Jutalmul több adományt kapott. 1435-ben kapta Zsigmond királytól Nyárad (Nyaragh) falut és Olaszi és Mergel földe pusztákat Borsod megyében, mellyekbe az egri káptalan által beiktattatott [2]). Ugyan ez évben (1435.) engedményeztetett Zsigmond királytól, Heves vármegyei Erk nevű falujában várlakot épiteni. Már előbb tiz évvel, 1425-ben Borbála királynétól kapta Ajnácskő várát (akkor Nógrád megyében volt e vár az oklevél szerint) és Boldogfalvát Hatvanhoz közel Ó-Buda vármegyében [3]) adományban. 1447-ben Nyárad birtoka végett pelsőczi Bebek Imre erdélyi vajdával pörlekedett, miután ez nevezett helységben némelly földjeit és erdeit elfoglalta [4]). 1453-ban László királytól ismét maga és

[1]) Mednyánszky id. h.

[2]) Báthori Miklós országbiró itéletlevele 1578-ban. Családi ltár. 429. sz. a.

[3]) Családi ltár. 251. 252. sz. a. „possessionem Boldogfalu in Cottu vetero Budensi prope Hatvan" az oklevél szavai. Értendő Pilis vármegye

[4]) Relatoriae Cappli agriensis super Admonitione et Evocatione Emerici de Pelsőcz Vajvodae Transylv. etc. 1447. U. ott 82. sz. a.

rokonai részére Heves vármegyében Seegh falut kapta adományban. Heves vármegye főispánja [1]) is volt. (1442-ben. Miután Kristóf fia meghalt, birtokait eladás ürügye alatt leányainak és vejeinek akarta kezeikbe játszani, mi ellen Lénárd nevü unokaöcsese 1459-ben mint örökösödő fél tiltakozott jelesül Heves megyei Erk, Kewrth, borsodi Nyárad, Pest megyei Saskúth helységbeli birtoka, és Budai házának elidegenitése ellen [1]).

I. Mihálynak ágán Lénárd (Leonhard), kinek neve egy nagy lomniczi Leonhardsburg nevü térben egészen időnkig lejutott, és ki 1479 ben még élt, utolsó volt ágában. Ez megharagudván azon akadályok miatt, mellyeket pazarlásai hajlamai elé egy rokona görditett, minden birtokait elzálogositá. Ezen jószágok egymásután a törökök, erdélyiek ellen harczolt gróf Ruebernek, majd Tökölynek, a királyi fiscusnak és Késmárk városának jutottak birtokába, mellytől a család majd háromszáz évi perlekedés után, csak 1751-ben ekkor is nagy áldozatokkal kapta azokat vissza.

Miután illy módon Henrik és Mihály maradékai is kihaltak, a lomniczi I. János fiai közül csak még a Berzeviczy II. János ivadéka maradt fen. Ennek fia II. Miklós (1360—1415.) Ennek többek közt unokái III. Jakab és II. Szaniszló által a család mai napig virágzó két fő ágra szakadt. Amaz Jakab, emez pedig Szaniszló ágának neveztetik.

És itt előbb az egyik ágat kell végig megismertetni, és azután térendünk vissza ismét Szaniszló ágához.

I. Jakab ága.

III. Jakabnak, ki Berzeviczi Lomniczkynak is neveztetett, és kinek a nagy-lomniczi curia is birtokában maradt (1470—77.), ága igy jő le a következő III. táblán:

---

[1]) Teleky : Hunyadyak kora X. 123.

[2]) Cs. l. tár. 412. sz. alatt. 1574-ki átiratban.

III. tábla.

- III. Jakab. Lomniczky de Berzevicze, ki a II. táblán is.
  - Miklós (Zwinyei Potentiana) 1440. 59. 88.
    - János. 1511. 25. (Pásztohi Orsolya).
    - Kristóf (Schwarz) 1511.–1555. Bertóthy Kata).
      - György 1545–1562. felsőmagyarországi főkapitány. (Kapy Ilona). — Innen a bárói ág. Lásd a IV. táblán.
      - László †
      - Zsigmond
        - Ádám.
        - András (Csicsery Julia).
          - Mihály (Szénássy Zsuzs.)
            - József (Sárközy Julia)
              - László † Szepsy Julia).
              - Zsigmond †
      - Bálint 1535–63. (Lap. Segnyei Margit). — Szepesi ágazat törzse. Lásd az V. táblán.
      - Veronika (Berzeviczy Mártonné).
      - Orsolya (Bornemisza Miklósné).
      - Mária.
      - Márton Dondaghi báró, lengyel kancellár (Báthory Erzse.)
        - János 1613.
        - Kristóf.
    - István † 1486.
    - László †
    - Mártha (Kellemesy Menyhért)
    - Kata 1559. (Polánkai Jánosné).
    - Margit 1557. (Dobay Mih.
    - Orsolya 1564 (Csepánfalvi Antalné).
  - Margit (Torday Andrásné)

Ezen ág élén álló Jakabnak fia Miklós, ki 1466-ban nagybátyjával Szaniszlóval perlekedik, mert ez Berzeviczén, hol serház is volt, több földjét elfoglalá [1]), Zwinyei (jelenleg Szinyei Merse) Potentiana [2]) nejétől mint a táblázat mutatja, több gyermeket nemzett. Négy leánya kikhez ment férjhez, szintén ott látjuk. Legidősb fia János birtokaiban Laszky által háborgattatott. Ennek neje Pásztohi Miklós leánya Orsolya volt, kitől azonban gyermekei nem maradtak.

Testvérei közül egyedül Kristóf, — ki Schwarznak is neveztetik az okmányokban — tartá fen ágazatát Berthóty Katalintól nemzett gyermekei által. Ez testvérével az emlitett Jánossal II. Lajos ki-

---

[1]) Protestatoriae Capli de Scepus. 1466. Családi ltár I K.

[2]) Atyja Joannes de Zwinye, anyja pedig Erzsébet a Pohárnok Berzeviczy Istvánnak leánya volt, és igy különben is rokona férjének.

rálytól 1525-ben engedélyt kapott, hogy Kakas-Lomniczán curiájukat vármódra megerősíthessék [1]), a mint is az elkészülvén, egészen a XVIII. század közepeig állott fenn, a midőn omladozásnak indulva s haszonvehetetlenné válva, egy ujabb izlésü épületnek adott helyet.

Kristófnak gyermekei közül különösen három (György, Bálint és Márton) érdemli figyelmünket, mindezek mellett emlitendő Zsigmond is, ki bár — ugy látszik — korán elhalt, ágazatában négy izen át Csicsery, Szénásy, Sárközy, Szepsy családokkal sógorosodva — László és Zsigmond ősunokájáig terjedett.

Márton (Kristófnak fia) volt ez időben a családnak fénye, mellynek sugárai a külföldre is kiterjedtek. Fiatal korában a nagy nádornak Nádasdy Tamásnak titoknoka volt. Később a királyi magyar kanczelláriánál hites jegyző (Juratus notarius) lett, és II. Miksa által udvarnoknak neveztetett ki. Végre mint erdélyi kanczellár a jeles fejedelem s később lengyel király Báthory István szolgálatába állott, és elkisérte azt Lengyelországba, hol lovaggá, Dondaghi báróvá és sztaragardi kapitánynyá nevezteték ki. Meghalt 1596-ki febr. 16-án, és april 30-kán Maszekban eltemettetett. Ő 1577-ben Albert Frigyestől, a brandenburgi őrgróftól Leistenau vagy Riswip jószágot nyerte adományul Poroszországban, mellyet neki Zsigmond lengyel király mint souverain is megerősitett 1588-ban. Neve a tudományos világban is ösmeretes volt. Fiai János és Kristóf 1613-ban eladták magyarországi birtokaikat legközelebbi rokonaiknak; János meghalt 1643-ban, egyetlen leányt hagyván maga után, melly őt 1646-ban a sírba követte; mivel azonban sok adósságot hagyott maga után, özvegye kénytelen volt porosz és lengyel birtokait is áruba bocsátani, és igy Lengyelhonban a Berzeviczy név elenyészett.

Hátra van még, hogy Kristófnak György és Bálint nevü fiairól szóljak. Ezek által a Jakab ág ismét két ágazatra szakadt. Györgynek ágazata, (mivel utódai bárókká lőnek), bárói ágazatnak; — Bálinté pedig Szepesi ágazatnak neveztetik, és mindkettő jelenig lenyulik. Mielőtt azonban (és pedig előbb a bárói ágazatra) áttérnék, szükség még elmondanom a következőket:

Kristófnak György, Bálint és Márton fiai; — továbbá a Szaniszló ágán (mint alább is érintve leend) Márk Tamásnak fia; István és Márton Henriknek fiai, Fridriknek unokái kapták megujitva, I. Ferdinand királytól Bécsben, május 30-kán 1559-ben máig is hasz-

[1]) Wagner: Analecta Scepus. I. 161.

nált, és itt látható czimerüket [1]), mellynek az oklevél szavai szerint magyarázatát adni azért is érdekesnek hiszem, mert hasonló magyarázatok czimeres leveleinkben fölötte ritkaság. A czimer t. i. ez: a vértnek égszinü mezejében jobb oldalról egy fehér szikla emelkedik föl rézsutosan, a szikla alján korona, és azon kecske (caprea) áll hátsó lábain, az elsőkkel a sziklára kapaszkodva. A paizs körül sárkány látszik jobb oldalra tüzet okádva, farka nyakára van tekerődzve. A paizs fölötti nyilt sisakon koronából az alsóhoz hasonló kecske emelkedik föl. Foszladék jobbról arany fekete, balról czüst-kék. Melly jelvényben — mond az oklevél — a szikla a fejedelem és haza iránti hűséget, és a jogos és becsületes irányban a romlottság és balsors üldözései elleni állhatatosságot jelenti, mert a sziklánál semmi sem lehet szilárdabb. Hogy pedig ez egyenesen az égfelé emelkedik, nem mást jelent, minthogy az erénynek utja fárasztó és nehéz, de az embert fölemeli, és az égiek körébe magasztalja. A kecske — minthogy éles látásunak mondatik — éles észre és okosságra mutat, melly elfogulatlan elmével működik, vagy ovakodik, és szilárd és józan itélettel megválasztja a jót, a rosznak elvetésével; és az életnek tanitója. Ugyan ez serénységet is jelent, minthogy a kecske igen gyors, és veszedelmekben ébersége a legüdvösb tanácsadó, minthogy ellenséges üldözések által felzaklatva, a sziklák járhatatlan csúcsaira menekszik, és keskeny szegleteken is szilárdul megáll, mi azt jelenti, hogy ki az igaz, törvényes és istentől adott fejedelme iránt minél égőbb szeretettel és hűséggel viseltetik, annál készebb minden vagyonát, birtokát koczkára vetni, és mintegy szerencséjének szegletkővére állani, mint tenni azt, a mi kötelességével, hűségével, becsületével és állhatatosságával egybe nem fér. Nem hagyhatom emlités nélkül azt sem — szól az oklevél az adományozottakhoz, — hogy valószinüleg őseitek a kárpáti hegyek azon lánczolatainál vitézkedtek, hol a legmagasabb sziklák hosszú sorban nyulva el, a nép nyelvén Fátra-nak neveztetnek. — A sárkány pedig, melly a vértet körzi, melly jellel az aegyptomiak az esztendőt jelölték, képe a kezdettől végig egyenlő becsülettel és diszszel, a névnek és hirnek minden foltja és szennye nélkül el-

[1]) Wagner Annal. Scepus I. 178. s köv. l.

töltött életnek. Ime ezt és ennyit kiván a királyi oklevél a család czimere által jelvényeztetni.

a) Báról ágazat.

IV. tábla.

- György 1515—1562. orsz. főkap. (Kapy Ilona) mint a III. táblán.
  - János az. 1569. 1604 † (Berzeviczy Ilona)
    - Tamás 1616—1636. (Kolacskovszky Zsófia) özv. 1659.
      - János 1637. (Szinyey Anna.)
        - Zsigm. †1680. Gusich Anna †1682.
          - János 1725. (Márjássy Éva.)
            - János 1744. királyi tanács. (Báró L' huillier Anna Mar.)
              - báró Ferencz szület. 1742. (b Vécsey Teréz)
                - János héczei plebános
                - Ferencz Gráczban.
                - Antal †
                - Vincze †1834. Szinyei Anna
                  - Mária (Szmrecsányi Jenőné.)
                - József †
                - Mária (Bukovszkyné.)
              - János.
              - Anna †
              - Teréz (Róthné.)
            - Zsigmond 1756. †
          - Mikl. † Ilona (Fejérpataky Ád.)
            - Miklós. táb. (Szül. Iványi Ilona.)
            - Ilona (Kapy Gáb.)
            - Éva (Márjássy Miklósné.)
            - Anna (Róth Ádám.)
          - Zsigmond.
            - László † tábornok
            - Miklós †
        - Miki.
    - Zsigmond. (1608—1634 Görgei Zsuzsána).
    - Borbála Kolacskovszky Istváné.)
  - Kristóf 1569 - 1594.
  - Margit (Kún Györgyné 1583.
  - Anna (Berthóty Miklós.)

A táblázat élén álló Györgynek fia János 1683-ban Sáros megye szolgabirája volt. Ennek unokája János 1637-ben negyed izre dispensatioval vette nőül Szinyei Annát. Ennek unoka öcscse azon János, kinek neje Márjássy Éva, 1725-ben 60 éves volt. Fia ennek Ismét János 1744-ben osztozott meg testvéreivel, kassai tartományi biztos, és kir. tanácsos volt, nejétől báró L'huillier Anna Máriától (ki később Engelhardt tábornok neje lőn,) 1742-ki octob. 29-kén született fia Ferencz ágának báróságot szerzett. Báró Vécsey Ferencztől született legidősb fia János héczei plebános. Antal 16 éves korában.

József szintén ivadék nélkül halt el. Báró Vincze született 1781-ki mart. 16-kán Sáros várm. Daróczon, (más adat szerint Kassán) 1795-ben Kassán iskoláit elhagyván, mint cadet Dalton, utóbb Alvinczy magyar gyalog ezredébe állott, és Olaszországba ment, hol sebět is kapott, s rövid idő alatt főhadnagygyá neveztetett. 1807-ben kilépett, de 1809-ben már a horvát fölkelő seregnél kapitányságot viselt. A lelkes de kissé könnyelmü fiatalt kártyás társaságok örvénybe vivék, atyja megvoná tőle segélyét, s igy kénytelenült rég kedvencz studiuma a szin müvészetre adni magát, hol idegen név alatt lappangott Németországban. 1817-ben atyja kiengesztelődvén, s nem sokára szülői elhalván, haza jött. 1818-ban házasságra kelt szinyei Merse Annával, 1829-ben alkalom nyilt szinészi tudományát és tapasztalatait nemzeti czélokra fölhasználni, midőn Abauj várm. és Kassa városa kérelmére az ottani magy. szinház igazgatását átvette. E nehéz pályán pénz áldozattal, tanitással, buzditással mozditá elő a m. szinészet ügyét. Inditványára a megye eszközlésével a m. academia jutalmokkal buzditá a dráma irókat. 1832-ben érdemeiért m. academiai t. taggá is kineveztetett. Meghalt Kassán 1834 april 15-kén, kora 53. évében [1]) Egyetlen leánya maradt Mária. E képen a bárói ág kihalásnak néz elébe.

b) Szepesi ágazat.

V. tábla

Bálint 1535—63. (Lapispataki Segnyei Marg.) ki a III. táblán.

- Bálint †
- Miklós 1569—1613. (Azary An.)
  - Pál 1625. (Székely Erzse.)
    - Pál (Görgey Zsuzsána.) özv. 1711.
      - Bolaizsár 1730. (Róth Anna.) — Lásd a VI. táblán.
      - Ezechiel 1694—1708. (Fehérpataky Már.)
        - Zsuzsa, (Berzeviczy Sándor.)
        - Ilona (Görgey Zsig.)
        - Anna (1. Keczer Sán. 2. Sustrik. And.)
        - Kata (1. Palugyay Zsig. 2. Rady Mihály.)
        - Mária (1. Mudrán Daniel. 2. Csservenyák.)
        - Bora (Semsey Pál.)
        - Pál (Pálfalvai Johanna.)
      - Pál † 1730. (Szeghy Mária.)
  - Miklós †
  - Péter †
  - Borbála 1673. (Ormány Istváné.)
  - Bálint (1. Görgei Zsófia. 2. Szinyey An.)
    - Anna. (1. Horvát György.) 2. Dráveczky Gásp.)
    - Borbála (1. Szakmáry Ján.) 2. Pongrácz Kristóf.
    - Gábor
    - Éva (Hoffmán István.
  - Frusina (Rajkai Soos Gábor.)
- Jeremiás † 1570—1594.
- Kata.
- Borbála.
- Potentiana. (Csuda Györgyné) 1584.

---

[1]) Vallás: Nzti Encyclopaed. I. lap és Ujabb Ismerettár I. köt. 544. l. életleirása közölve.

Bálintnak, kitől a táblázat kezdve van, neje lapispataki Segnyey Antal leánya Margit volt; ettől született fia Miklós szepes megyei szolgabiró volt 1572-ben. Ennek a többi közt csak két fia Pál és Bálint hagytak magok után maradékot. Bálintnak két neje volt, az első Görgey Zsófia, kitől Anna és Borbála, és a második: Szinyei Anna, kitől Gábor és Éva nevü gyermekei maradtak.

Emlitett Pálnak, a Székely Erzse férjének két unokája Boldizsár és Ezechiel lettek atyákká. Ez utóbbi ága azonban elenyészett. Boldizsárnak ágát a jelen ivadékig mutatja a

VI. tábla.

- Boldizsár 1730. (Róth Anna.) ki az V. táblán.
  - Sándor (1. Sontagh Erzse. 2. Stansith Horváth Bora.)
    - 1-től
      - Farkas. (Szmrcsány Erzse özv. 1786.)
      - Zsigmond
        - Pál ifj.
          - Ferdinand.
        - Teréz (Berzeviczy Gerg.)
        - Erzse.
      - Teréz. (Stansith Horváth Bold.)
      - Klára. (Baán János.)
    - 2-től
      - Gergely a tudós. (Berzeviczy Teréz.)
        - Titusz Edvárd. (Gr. Dessewffy Leticzia 1832-től)
          - Aladár.
          - Egyed.
  - Zsuzsa (1. Okolicsányi Fark. 2. Okolicsányi Imre.
  - Kata

E VI. táblázaton főfigyelmünket igényli Gergely a tudós ki Kakas-Lomniczán született 1763-ban [1]). A jogi pályát Késmárkon bevégezvén, és a törvényes gyakorlatot Szabolcsban Vay Istvánnál folytatván, 1784-ben ügyvédi oklevelet nyert. Majd külföldi egyetemeket hallgatott, 1786-ban pedig Parist és Londont látogatá meg. Tudomány és tapasztalással térvén vissza honába, jövet Bécsben II. József császárnak is udvarolt, ki őt szolgálatra buzditva, pártolásáról biztositá 1788-ban a helytartó tanácsnál mint fogalmazó kezdett hivataloskodni. Jelen volt az 1791-ki országgyülésen mint jelen nem levők követe, és ugyan ez évben a pesti zsinaton, mint hittársai küldöttje. 1795-ben hivataláról lemondván, kakas-lomniczi jószágába vonult, és életét a

[1]) Lásd életét Tudományos Gyüjtem. 1822-ki foly. XII. 3. lap. És Felső-Magyarorsz Minerva 1834. I. köt. 3—16. l. arczképével együtt.— És köz hasznu Esmer. tár II. 233. l.

tudományoknak és müvészeteknek szentelé. Es ekkor gyüjté az adatokat, főleg a kereskedést, az urbér alatt volt nép állapotát, és vallás ügyét tárgyazó munkáihoz. Kéziratban maradt müvein fölül hét munkát nyomatott ki latin és német nyelven [1]. Meghalt 1822-ben Nejétől Berzeviczy Teréztől fia Titusz Edvárd, ennek fiai Aladár és Egyed stb.

Bevégezvén eképen Jakab ágát, át kell mennünk a másik fő ágra.

II. Szaniszló ága.

Mintt a II. táblázaton láttuk, I. Henrik két fia által a család két fő ágra oszlott. Jakab ágát a jelenig lenyulva már tárgyaltuk, most következik Szaniszló ága, melly azonban már ennek unokainál, mint láni fogjuk, ismét két ágazatra oszlik. Szaniszlótól kezdve a családfát tovább mutatja a

VII. tábla:

- Szaniszló 1440–1479. (Bucuai Kata) ki a II. táblán.
  - Miklós †
  - János 1456–1471. (Sebessy Ilona.)
    - Felső-ág. Frigyes 1508–1546. (Zombori Bora.)
      - Márton 1584–94. (Semsey Bora.)
        - Zsuzsa. (Deregnyey György.)
        - Kata. (Nagymihalyi Gábor.)
      - István. 1546–1563. (Gombos Zsóf. Melczer Erzs.)
        - Péter. † 1559–80.
        - János. 1580–1601. (Giletffy Anna.) † 1637. — Lásd ezt a VIII. táblán.
        - Zsiggmond. †
        - Ferencz. †
        - György. †
        - Ilona. (Berzeviczy János.)
        - Dora. (Nagyszombati György.)
        - László
          - János. †
          - István. †
      - Antal † 1546.
      - György. †
      - János. † 1546.
      - Henrik 1546–91. (Kagy Bora.)
        - Henrik. †
        - Ádám. † (Somogyi Reg.)
    - Zsigmond † 1509.
    - Ferencz. 1509.
      - János. (Roskoványi Judit.) 1538
    - Tamás.
      - Ettől az Alsó-ág. Lásd XI. táblán.
  - Tamás. † 1471
  - Ilona.
  - Klára.
  - Anna.

[1] Munkái ezek: *a)* De industria et commercio Hungariae. Lőcse 1797. — *b)* Ansicht des Asiatisch-europäischen Welthandels. stb. Pest, 1808—1814. És magyarra forditva a Tud. Gyüjteményben 1817. — *c)* De origine rusticitatis et eius progressu etc. Lőcsén 1806. a szerző tudta és akarata nélkül. — *d)* De prohibito transitu Catholicorum ad Ecclesiam Evangelicam. — *e)* „Über den gegen-

4*

A táblázat feje Szaniszló, kinek neje Buchai Kata (filiae Thomae, filii Thomae de Bucha.) 1440—1447. élt. Megöletett Gecsében. Unokái közül Frigyes lett törzse az ugynevezett felső-ágazatnak, Tamás pedig az alsó-ágazatnak.

Felső-ágazat.

Frigyes fiának Mártonnak neje Semsey Jánosnak leánya Borbála volt. Berzeviczy Jánosnak (István fiának) neje Giletffy Anna 1635-ben már özvegy volt, meghalt 1637-ki marczius 6-kán. — E Jánosnak egyik nővére Dorottya Nagyszombathi Györgynek (Georg. Tyrnaviensis) Szepes vármegye hites jegyzőjének volt hitestársa 1590-ben. — A többi sarjak Frigyes ágazatán kihalván, említett Jánosé tovább igy származik le.

VII tábla.

Janos 1580—1601. (Giletffy Anna.) ki a VII. táblán.	János. Pechy) 1616. N.)	István. (1. Sennyey Zsuzsa.) 2) Ilosvay Zsu.)	József.	István. (Gergelylaki Mari)	István. (Róth Mária.)	Anna. (1. Berzeviczy Mária. 2. Serpilius neje.)	
			Ferencz. †				
	Anna 1637. hajad (Péchyné.)		Miklós. (Gyurikovics Zsófia.)	István. (Horvát Bugarin Mária.)	Márton. (Berzeviczy Mar.)	József. (Ujfalusi Már.)	István. (Bobest Clotild.) Árpád
				Gábor. †			
					Miklós †		
					Janos.	Alajos. (1. Sommer N.) 2 Nándory Jul.	
					Anna. (Berzeviczy Józs.)		
	Mihály. (Oroszi Anna.)	Ezt és ágazatát. Lásd a IX. táblán.					

Kastélyi-ágazat

Jánosnak Giletffy Annától született János fia Péchy leánytól az ugynevezett Kastélyi-agazatot alapitá. Fiának Istvánnak

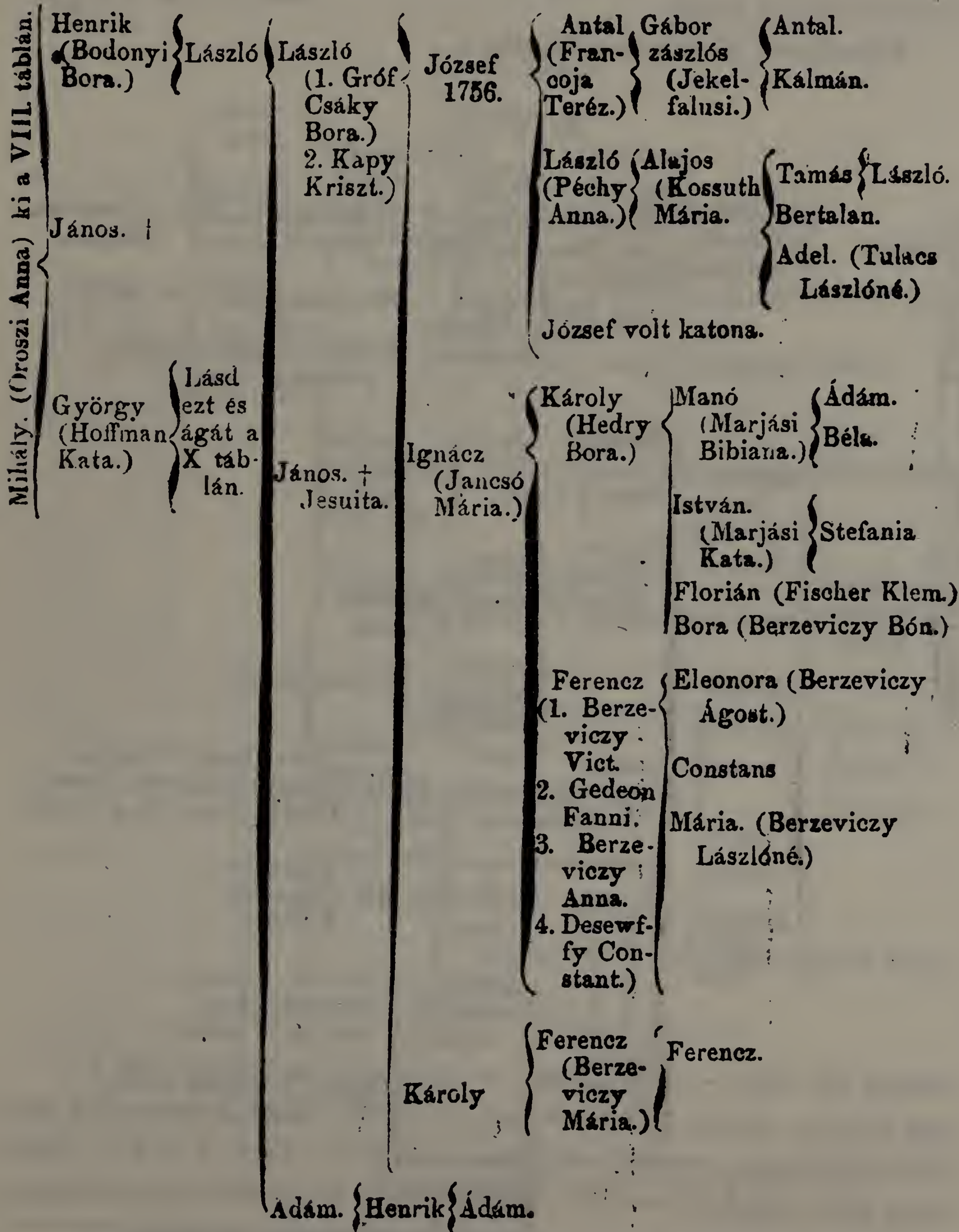
---

waertigen Zustand der Protestanten in Ungern" stb. Göttingen 1805. — *f)* Coordinatio rei religionalis ecclesiasticae etc. Lőcse 1815. — *g)* Nachrichten über den jetzigen Zustand der Evangelischen in Ungern. Leipzig, 1822.

első neje Sennyey Zsuzsa; Sennyey Péternek gagyi Báthori Klárától született leánya volt.

Jánosnak másik fia Mihály szintén nyujtott le ágazatot, és ez felső-ágazat néven maradt meg. Ez ág igy nyulik le.

IX. tábla.

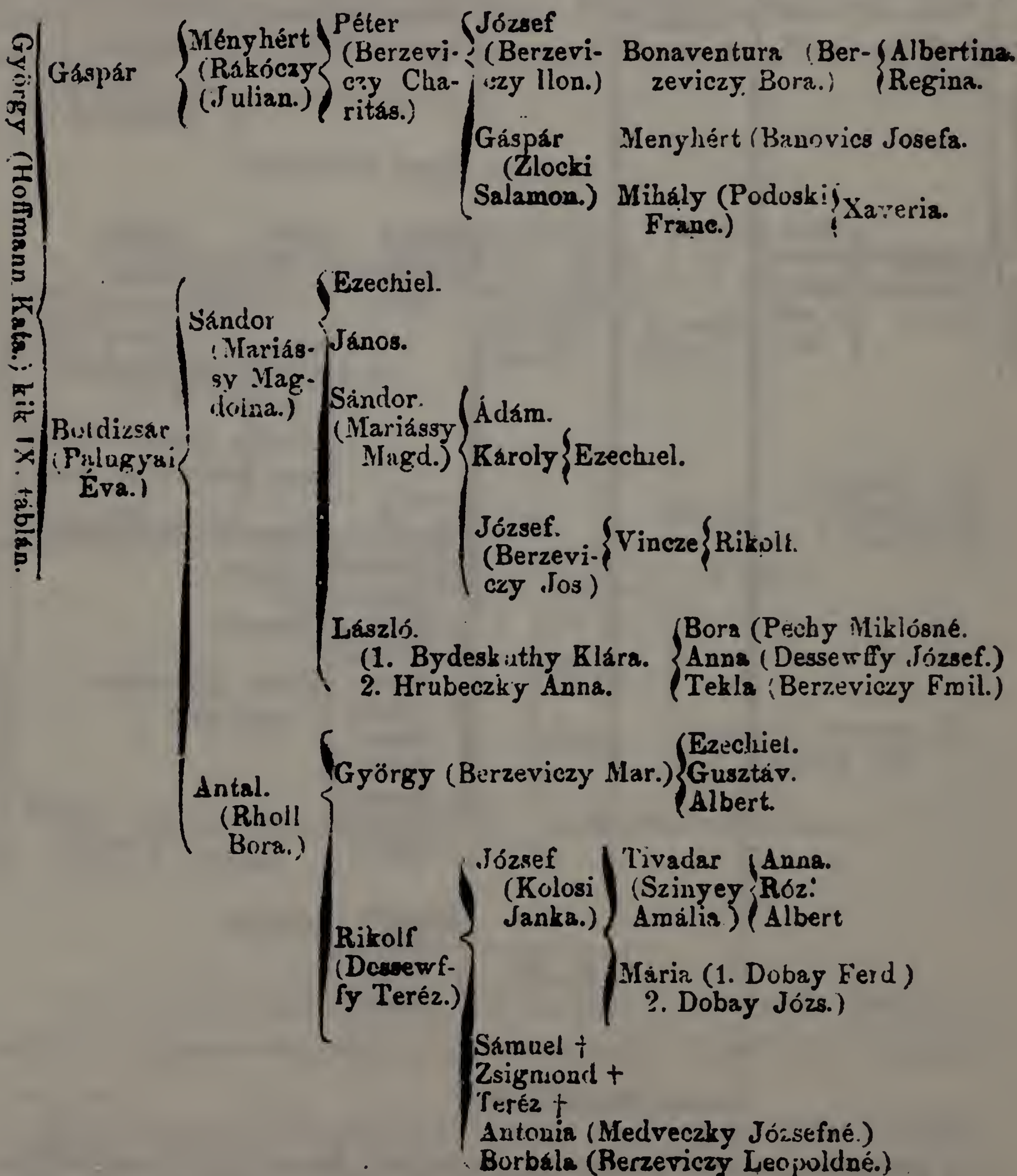

E táblázaton Mihálynak ismét két fia inditja le ágazatát, még pedig elég szaporán, minélfogva csak Henrik ivadékát lehetett

egy táblázaton fölmutatni. Azon kivül, mi a táblázaton megvan, megjegyzendő, hogy Henrik László fiától unokájának szintén Lászlónak első neje gr. Csáky Borbála előbb báró Palocsay István neje volt. Ezen Lászlónak gyermekei 1756-ban osztoztak. Józsefnek fia Antal kapitány volt. Ennek fia Gábor zászlótartó. E Gábornak unoka testvére Alajos külföldre (Hamburgba) szakadt. Ferencz mint a nemzedékrenden följegyezve áll; négyszer nősült, gyermekei legutóbbi nejétől valók.

Következik Györgynek ágazata a

X. táblán.

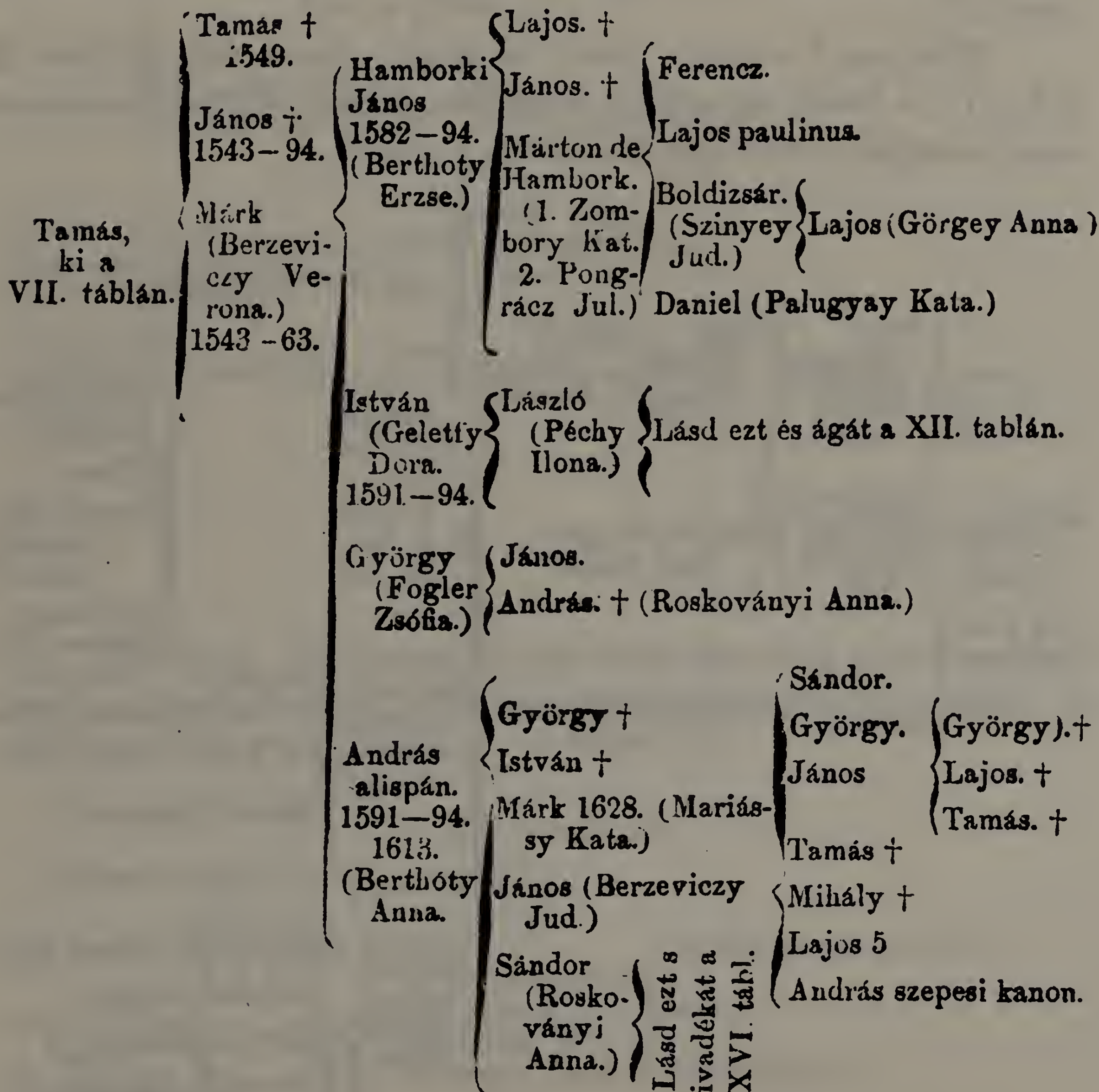

E táblázattal, melly szintén mint az előbbi ágazatok, egész a jelenig mutatja György ivadékát, be van fejezve a f e l s ő-á g. Most következik S z a n i s z l ó másik unokájának T a m á s n a k ága, melly ismét négy ágazatra oszolva jő le mostanáig.

A l s ó-á g.

A VII. Táblázaton áll Szaniszló unokája T a m á s, kitől ez ág így jő le a következő

XI. t á b l á n

A XI. táblázaton Márknak — mint látjuk — több fiá kezdett ágat terjeszteni; Jánosé (ki H a m b o r k i n a k is iratott, negyed izen kihalt A n d r á s n a k, ki Sáros vármegye alispánya egyszersmind királyi kincstári kormányzó (Praefectus) [1]) 1606—1613-ban, több gyer-

---

[1]) Lehoczky Stemm. I. 205.

mekei közül János fiának ágazata unokáiban fogy el; Sandornak Roskoványi Annától terjesztett vonalát pedig a XVI. tábla fogja alább mutatni.

Ez ágből Hamborki János vonalából volt Henrik, ki Sáros vármegyei Hamburg helységben született 1652 és jesuisa lőn 1669-ben, 1687-ben be is eskettetett. Irt latinul számtaut; és rendje védelmét (Apologiáját), midőn 1706-ban száműzetett [1]. — Ugyan ez ágon Ferencz (tán Márton fia) szül. 1679-ben. Jesuita lőn 1695-ben meghalt 1715-ben mint kassai tanár [2]. Tán szintén ez ágból valók György (szül. 1647. meghalt 1709.) és János mindkettő tudós jesuita [3].

Márknak István fiától és Geletfi Dorotyától született fia László, a Péchy Anna férje törzse lőn szélesen kiterjedt ágazatnak, mint mutatják a következő táblázatok.

XII. tábla.

- László. (Péchy Ilona), kik a XI. táblázaton.
  - János (Szeghy Zsófia.)
    - János (Keczer Éva.)
      - László (Kornis Zsuzsa.)
        - Antal ker. táblani ülnök.
        - János (1. Péchy Czeczil 2. Szklenár Francis. 3. B. Mesko An.)
          - Kálmán †
            - Ágoston (Berzeviczy Eleon.)
            - Miksa.
            - Antonia (Bydeskuthy Józsné.)
            - Apollonia (Gedeon Mik. őrnagy.)
        - András. hétszem. (Vitkóczy Julia.)
          - Jeromos (Jankovics An.)
            - Anna (Hrabeczy Gáb.
          - Mária (Keczerné.)
          - N. (Pechy Isvánné.)
        - Ambrus őrnagy (Máriássy Róza.)
          - Bora (Körtvelyesy Józs.)
          - Kajetán. Őrnagy.
          - Mária (Bekesné.)
          - Bernád (Csathó Franc.)
            - Stefania †
            - Stefania †
            - Kálmán †
          - Róza. (Banovics Imre.
  - István (Bán Mária.) — Lásd ezt és ágát a XIII. táblán.
  - Sámuel — Lásd őt és vonalát a XV. táblán.

---

[1] Horányi Nova Mem. 458. lap.

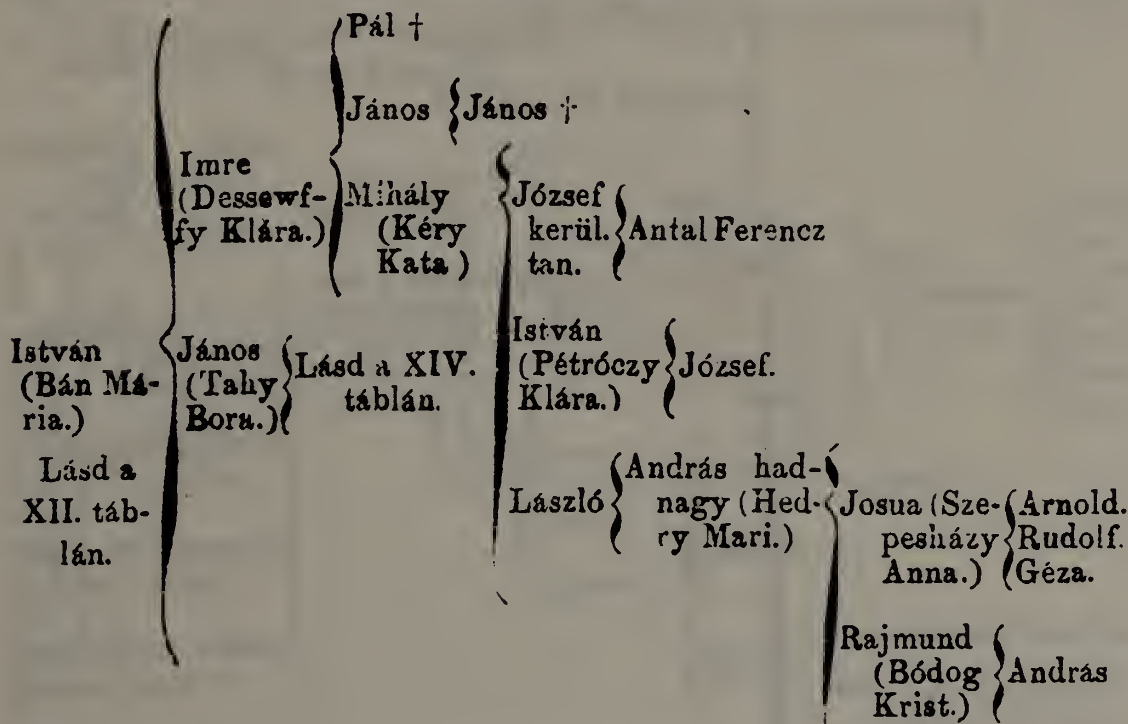
[2] U. ott. 450. l.

[3] U. ott. 451–455. l

Lászlónak, — ki e tábla élén áll — három gyermekétől ágazata szerfölött elszaporodott. János fiától, — kinek vonalát e tábla teljesen mutatja — kis unokái közül, Antal kerületi táblai ülnök. Testvére András hétszemélyes tablai ülnök, (ennek ága jelenleg is él, és a harmadik testvér Ambrus mint katona őrnagyságig emelkedett.

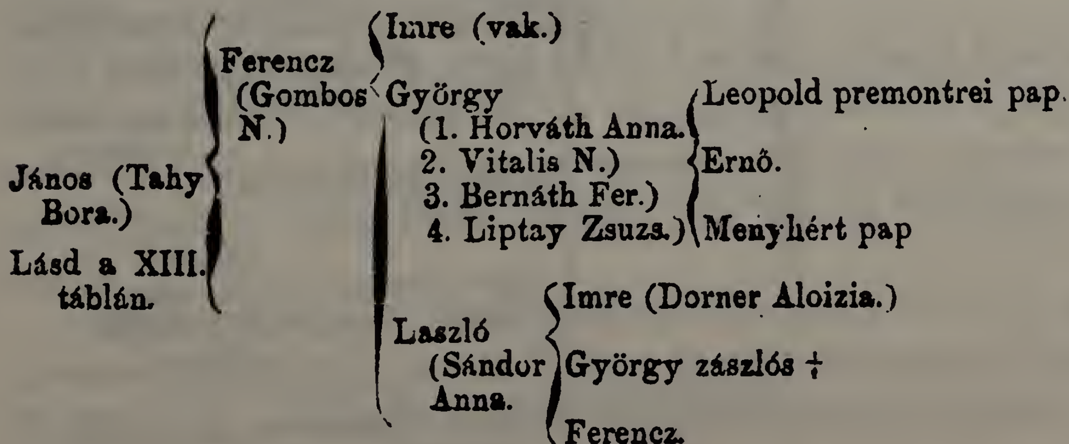
Lászlónak István fiátóli vonalát lássuk a következő

XIII. táblán.

Istvánnak két gyermeke által ismét két vonal indul le, és mindenik a jelenig lenyúlik. Imre vonalát mutatja a fölebbi táblázat, János vonala pedig következik a

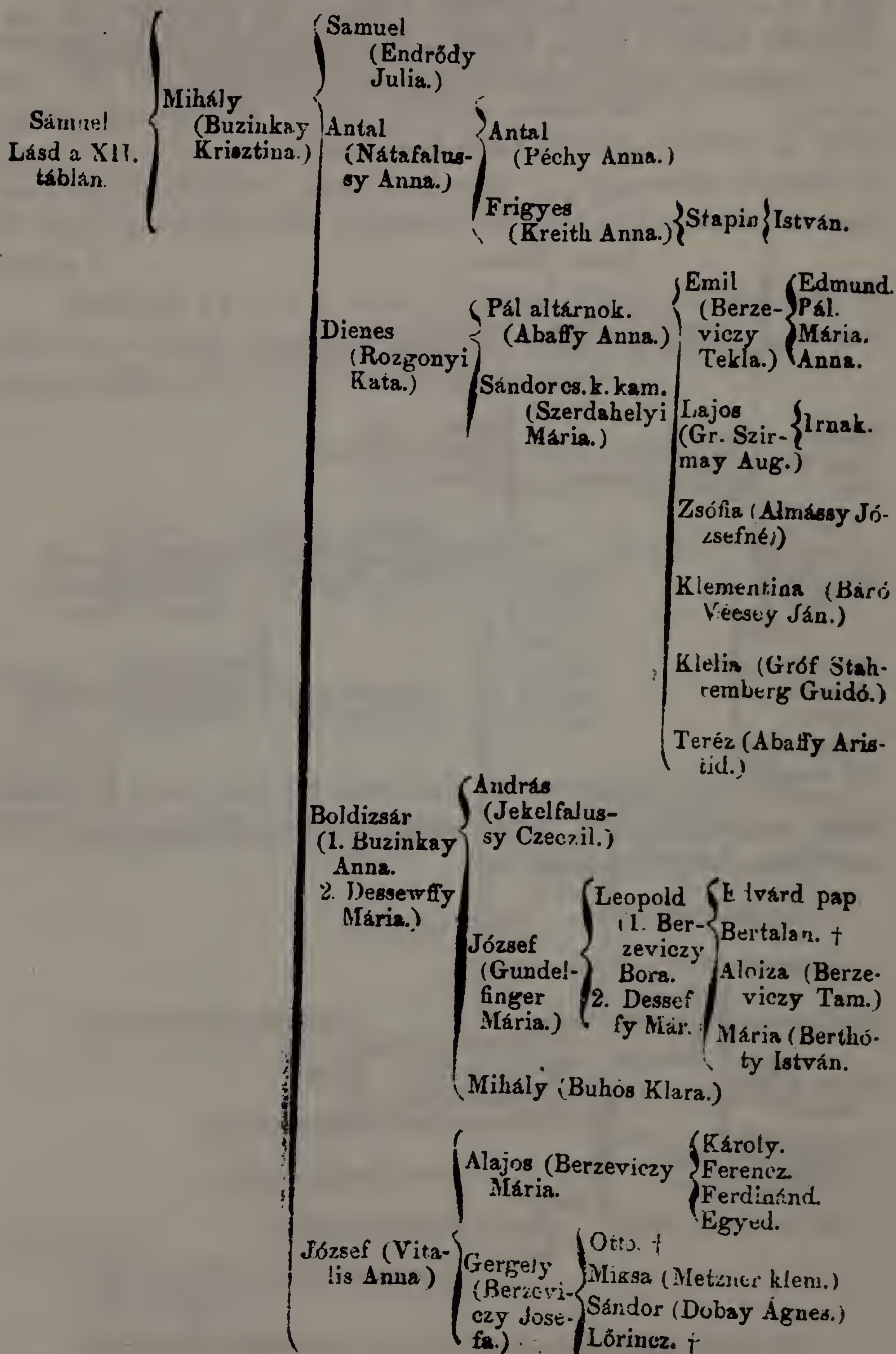
XIV. táblán.

E vonal, melly Jánostól jő le, ugy látszik kifogyott.

Következik Andrásnak harmadik fiától Sámueltől. (Lásd a XII. táblán) eredő ágazatát.

XV. tábla.

Samuelnek ágazata öt fi unokája után jelenleg négy vonalon virágzik. Dénesnek Rozgonyi Katától született fia Pál Csongrád vármegyének volt alispánja, azután királyi biztos Debreczenben, több országgyülésen követ, utóbb pedig m. kir. udv. kamarai tanácsos, és altárnok mester Budán. Testvére Sándor cs. kir. kamarás.

Ezzel be van fejezve Márk unokájának Lászlónak ágazata, vagyis Szaniszló ágából az alsó ágazat is. (Lásd XI. táblán.) Hátra van még szintén Márk unokájának (XI. táblán) Sándornak ágazata, melly Kristóf ágnak neveztetik, és így jő le napjainkig.

Kristóf ágazat.

XVI. tábla.

Ez ággal — melly Kristóf ágnak neveztetik, — be van fejezve Szaniszló ágazata, és egyszersmind teljes nemzedék-rende a terjedelmes ős Berzeviczy családnak, melly jelenleg a 18-ik, és némelly vonalon a 19-dik izen virágzik, de mellynek imígy is hosszura nyult ismertetését bővebben e munka tere nem engedé.

Berzey család. A IV. Béla korában dulongó tatárok közül sokan maradtak Tótországban, és ott megházasodván — jószágos főemberekké lettek. Illy tatártól származott a többi közt a Berzey család is, mellynek — mint Pethő Gergely irja [1]) — az ő korában szakadt magva.

Berzy család. E családból csak Berzy Lőrincz jött tudomásomra, ez Csókás másként Illosvay Borbély Péterrel és Pribék Pállal 30 darab szántóföldet kapott Báthory Istvántól 1609-ben, kinek

---

[1]) Rövid magyar krónika, Kassán 1729. 43. l.

ezen rendelését az ecsedi várnak átvételekor a király biztosok is megerősiték 1614-ben [1]).

Bésán család. Birtokos Baranya, Győr és Veszprém vármegyében [2]). Belőle István 1808-ban [3]) a Ludoviceára ezer ftot adott Három izen a család leszármazás ez: Bésán Imrének gyulai Gaal Jusztinától gyermekei: Mih., Gáb., Istv., Ign.; II-dik Imre, Károly, Anna (Budai Józsefné), Krisztina (Dőry Pál.). Anna (Tallián Ant.), Franczis ka (Zichy Józsefné). — Ezek közül II-dik Imrénekgyermekei: Gusztáv, József, és Mária. — Károlynak nejétől Gindly Klárától fia Nep. Ján.

Bese család. Ismeretessé tevé e nevet Bese János, ki magát Komárom vármegyei Ó-Gyalláról irta, és ki keleten utazott magyar történelmi szempontból 1829-ben [4]). Nehol Besse-nek is iratik.

Bessei család. Bessei Jakab (Jacobus de Besse) bizonyos nyolczados törvényszéki pör alkalmával II. Lajos királytól 1523-ban kapta bars megyei Baracska helységet. *)

Bessenyey család. (Bessenyői.) Több illy nemü családot bir hazánk. Nevüket valószinüleg mind a Bessenyőktől, a magyarral rokon népfajtól kölcsönözték. És ha tán egykor egy törzsből szakadtak volna is, az elágazás már századok előtt történt.

A bessenyői Bessenyey családot Zemplin, és Ugocsa vármegyében találjuk Szirmay szerint. Belőle a XVII. századból István a Tökölyi hive, és a fölkelök egyik főbb embere emlitetik, kinek fejére Spankau császári tábornok 1000 tallért tűzött ki [5]). Ez idő tájban élt Bessenyey Márk is a jesuita, ki Sátorállya-Ujhely védelmében szerzett érdemet. 1679-ben [6]). Zemplin vármegyében birtokos a család (1805-ben) Bodrogkereszturban, Legyes-Bényen, Magyar-Isépen, Miglészen, Kelecsényben, Petriken, Kis-Raskán, Alsó-Hrabóczon [7]). — Ugocsa vármegyében B. Györgynek özvegye birt (1805-ben) Bökényben. — B. Lajos, ki főszolgabiró volt (1805-ben) birt Patalon, Komjáthon, Rákoczon, Sásváron, Fáncsikán, Péterfalván, Veléten, Szárazpatakon [8]).

---

[1]) Szirmay: Szatmár várm. II. 61.
[2]) Fényes Geographiája szerint.
[3]) VII. törvczikk.
[4]) Tudom. Gyüjt. 1829. X. k. 101. — 1630. II 85. 1833. VIII. 98.
*) Sz. benedeki conv. ltár.
[5]) Szirmay: C. Zemplin hist. 234. — Es Ugocsa: 21. l.
[6]) U. az C. Zempl. topogr. 359.
[7]) U. ott. 176. 231. 247. 471. 280. 371. 373. 391. l.
[8]) U. az. C. Ugocsa 62. 85. 86. stb.

Bessenyey család. (Deregnyői.) E családról csak annyit tudunk, hogy Zemplin megyében Deregnyői Bessenyey J á n o s n a k fia Demeter, ki Robert Károly király kiváltság-levelét Palóczy Máté nádor által átiratá [1]).

Bessenyey család. (Ezdegei.) Ezdegei előnévvel élő Bessenyey családbelinek iratik P á l, ki 1396—1409-ben Horvát, Tót és Dalmátország bánja volt [2]). Fia Miklós volt 1435-ben.

Bessenyey család. (Bodroghi.) Ugy látszik csak egyik ága az alább következő g a l a n t h a i Bessenyey családnak, legalább Lehoczky eléadásán e részben eligazodni nem lehet. Budai Ferencz szerint [3]) Bessenyey István irta magát Bodroghról, ki 1527-ben mint öreg ember Ferdinand hive lőn.

Bessenyey család. (Athya Bessenyői.) Bereg és Szatmár megyében virágzott Lehoczky szerint; ki e családról illy nemzékrendet közöl:

János. { Tamás. 1430. } András. Péter. } Tamás { Katalin (Balogh Istvánné.)
Pál { Imre { István 1510. { Tamás } György
Potentiana (Fekete Mihályné.)

Ha azonban a következő galanthai Bessenyey család nemzékrendét nézzük, ugy fogjuk sejteni, hogy a Bessenyey családok nemzékrende sincs még kellőleg tisztába hozva, mert e nemzék rend az alábbival sokban megegyezik [4]).

Bessenyey család. (Galanthai.) A galanthai Bessenyey családnak törzse Bessenyey A n d r á s, ki 1425-ben kapta adományban Galanthát, és ezen kivül Temesközi Bálint és Jánossal Pozsony vármegyében N é m e t-F ö d e m e s, U j f a l u, két B a k a, S e p r ő s,

---

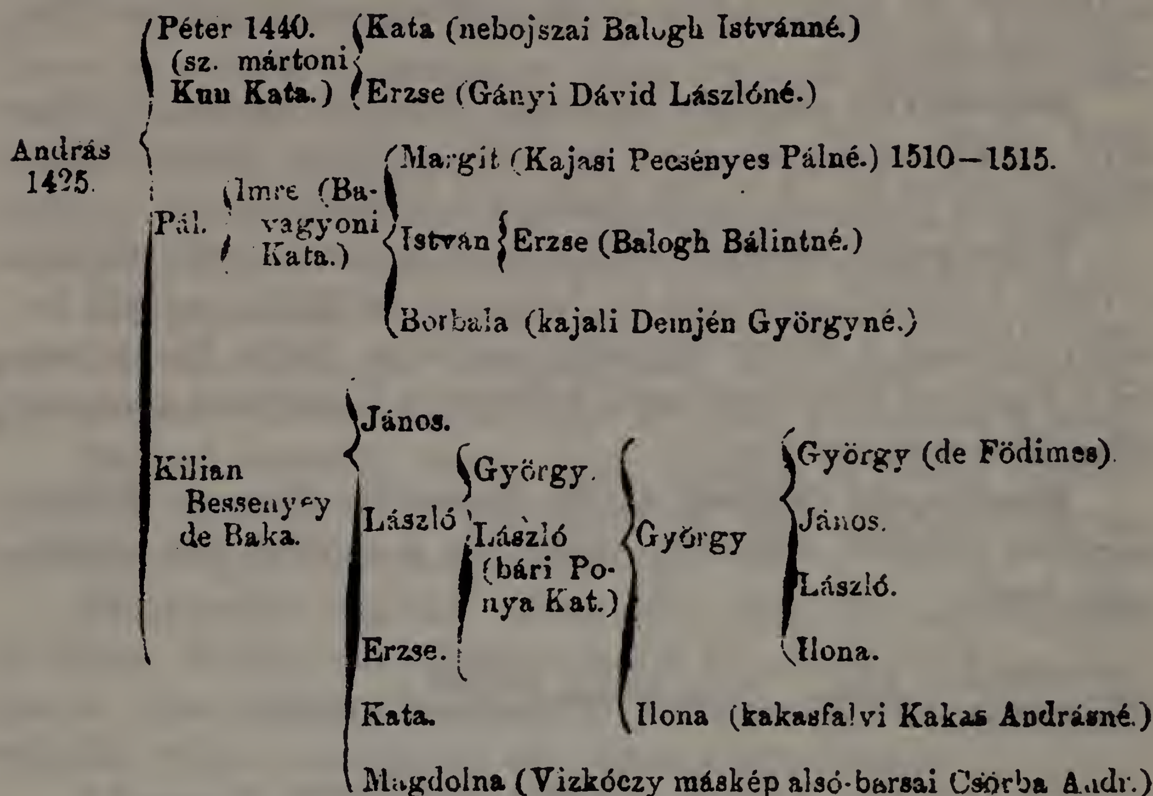
[1]) Szirmay C. Zemplin topogr. 374.— És Fehér Cod. Dipl. X. tom. 7. vol.

[2]) Fehér Cod. dipl. X. volt. IV. 244. és X. vol. VII. 653. Ratkay Mem. Regum et Banor. 87. l. P a u l u s B i s s e n u s-nak irva.

[3]) Magyarorsz. polg. hist. lexic. 1. 393.

[4]) Hol a szükséges okiratok hiányában a valóságot kideriteni nem lehet, en épen a hitelesség érdekében hiszem szükégesnek, az egymással ellenkező adatokat egész terjedelmében közleni. És ha illy eljárás mellett a forrást egy vagy más adatra hiteltelennek nyilatkoztatom, ezzel még józan fölfogással nem lehet állitani, hogy az egész kútfő „h i t e l e s s é g e m e g v a n i n g a t v a." Sőt az egyes adatok iránt nyilvánitott kétsegek csak critikai eljárásnak tudhatók be.

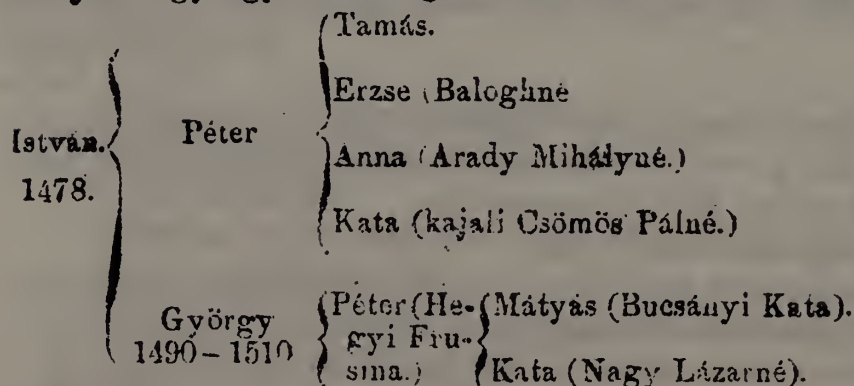
M a k h á z a , S ü l y és B o d o k helységeket, és Bars vármegyében V a l k á z t [1]). Ezen A n d á s t ó l így jő le a család :

A törzsül álló Andrásnak három fia volt. P é t e r és P á l, kik galanthai előnévvel irattak első, vagy harmad izen kifogynak. A harmadik fiu K i l i á n bakai előnevet használt; mig öt unokája a nemzékrend utolsó izén álló György már F ö d i m e s i praedicatummal élt.

Lehoczky a törz Andrásnak fiául teszi L á s z l ó t is [2]), ki a fölebb említett jószágokat 1488-ban birta, és kinek arczképét szinte Wiedeman közli.

De forrásunk szerint voltak még a galanthai Bessenyey családnak egyéb ágai is, ámbár a fölebbi nemzékrenddel összeköttetését nem ismerjük. Így egy másik ágat mutat a következő családfa :

[1]) Geneal. authen. ms. nro. 207. tom. II.

[2]) Stemm. II. 51.

Ez ág törzse István a kort tekintve, fia vagy unokája lehetett az előbbi nemzékrend élén álló Andrásnak. Ez ágazat is Mátyásnál megszakad.

Még egy harmadik és negyedik ágazat is van e családból, mellyeknek táblázata itt következik [1]:

Tamás
- Kata. (1. Kovács Ferencz. 2. Bakács János.)
- György.
  - Anna (Morocz Antalné) 1591.
  - Zsófia (Macsidy Pálné.)

A másik ágazat pedig imez:

Tamás (neje Frusina.)
- Potentiana (Fekete Mártonné.)
- Anna (Baranyay Bálint, kitől
  - Erzse (1. Ferenczfy András it. mest. 2. Potunyay Tamás.
- György.
- István.
- Anna (nebojszai Bos (?) Benedek.)
- Kata.
- Bora.

Mindezen családfák nagy részint év-szám nélküliek, de — mert pörökből valók, — hiteleseknek látszanak. Ezen kivül voltak még a Bessenyey családnak ágazatai, azt onnan sejthetjük, mert így találjuk Ilonát, ki Eszterházy Miklós nagyanyjául iratik. Más hiteles leszármaztatásnál találom Bessenyey István leányát Annát, mint Dalmady Istvánnét. — 1647-ben említetik István mint kir. asztalnok és kis-komáromi várkapitány [2]).

E családhoz számíttatik az iró Bessenyey György [3]) is, ki 1740-ben született Berzelen Szatmár megyében, idővel magyar testőr lőn, majd Bécsben a császári könyvtár őre, és a magyar irodalomnak a mult század végén egyik első harczosa. Több munkát irt, és adott

[1]) Az idézett Geneal. auth. mss.

[2]) Lehoczky Stemm. II. 51.

[3]) Horányi nov. mem 455 lapján. Ellenben Vay László Német hivség 607. lapon a bessenyei Bessenyey családból származott irja, mi valószinübb, mivel a galanthaiak Dunán tui és Pozsony vármegyében székeltek, amazok pedig Tiszán tul.

ki. Meghalt 1811-ben Berettyó-Kovácsiban Bihar vármegyében [1]). Testverei voltak Mihály, Boldizsár és Juliánna.

A galanthai Bessenyey családtól több család származott le leány ágon, és birtokossá vált Galanthán, és ezek némellyike a galanthai előnevet is fölvevé: mint Eszterházy, Fekete, Balogh stb.

Czimere a családnak — mint metszvényünk is mutatja — nagyon egyez az Eszterházy családéval. A vért alján koronán áll a grif, első jobb lábán kardat villogtat, hasonló emelkedik ki a vért fölötti sisak koronájából [2]).

Már a régibb időkben is találunk történeteinkben a Bessenyey nevezetre, és miután a vérségi kapcsolatot ezek közt ugy sem ismerjük, álljanak tudomásul azok is e helyen:

Bessenyey J á n o s veszprém megyei főispán volt 1382-ben, és hive özvegy Erzsébet királynénak, ki őt a dalmacziai zavarok lecsendesitésére küldte Zádorba.

M i h á l y Mátyás király korában 1459-ben alnádor volt.

I s t v á n 1526-ban II. Lajos király apródja küldöttje volt Bács, Bodrog, és Valko vármegyéhez, a bácsi káptalanhoz és bosznyákországi püspökhez a banderiumok kiállitása végett [3]).

Bessenyey család. (Szent-demeteri.) E családra Szathmár megyében találunk, hol szent-demeteri Bessenyey Márton 1542-ben Vitka és Kápolna helységben rész jószágot kap kir. adományul [4]) stb.

Bessenyey család. Erdélyben is van illy nevü székely család Alsó-Fehér, és Közép-Szolnok vármegyében; amabban István Rectificator biztos, ebben pedig Áron alszolgabiró 1815-ben.

Bessenyődy család. Szathmár vármegyében birtokos; család a XV. században. Bessenyődy István 1438-ban K á p o l n á n hat telket kap [5]).

Besskó család. A családnak nemességet szerzett Besskó Ist

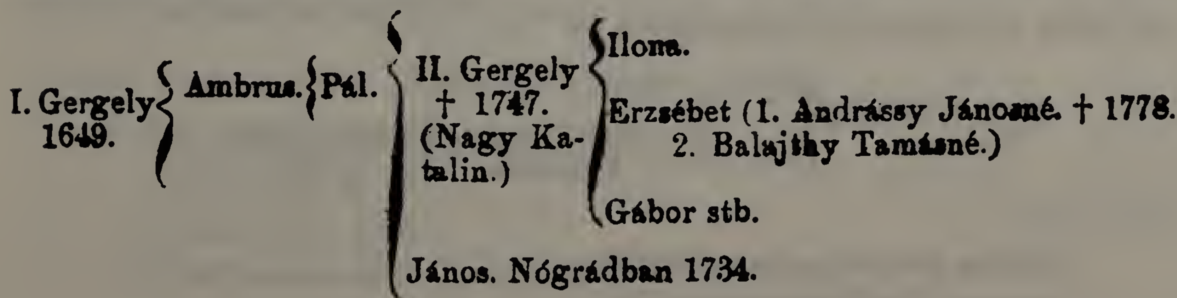
[1]) Lásd életrajzát Horányin kivül magyar irók életrajz gyüjtem. 54. l.
[2]) Trophaeum Estoras. czimeres tábláján.
[3]) Engel: Monumenta 214.
[4]) Szirmay: Szathmár várm. II 96. 97.
[5]) U. ott. 97 lap.

ván 1720-ki aug. 24-kén. Czimere: kék mezőben zöld tér fölött álló oroszlán, első jobb lábában zöld ágat, a másikban három nyilat tartva. A paizs fölötti sisak koronájából ugyanaz emelkedik föl. Sisak takaró (az az foszladék) innen sárga kék, onnan fehér-vörös.

Besze család. (Megyeri) III. Ferdinand királytól megyeri Besze Gergely, Csusz István, Besze András és János, Adorján Mihály, Benedek és Priska Bálint, mint négy külön nevü család törzsei 1649-ki majus 18-kán kelt czimeres nemesitő levelet nyertek, melly Nyitra vármegyének Nyitra városában 1651-dik évben bold. szüz Mária ünnepe utáni harmadik napon tartott közgyülésében kihirdettetett.

Megyer nevü helység mind Nyitra, mind pedig Nógrád vármegyében levén, miután már a mult század elején is mind a négyféle család Nógrád megyében volt található, bajos megmondani, az armalis levélben kitett megyeri előnév mellyik vármegyei helységre vonatkozzék; föleg miután Nógrád vármegyében az 1734-ki nemesi vizsgálatkor Besze János és fiai mint azon megyei Megyer helységbeli lakosok említetnek, a midőn tudniillik nevezett Besze János és nevezett érdektársai a czimeres nemes levelet a szepesi káptalan hiteles átiratában mutatták föl, mellyből az is kitünik, hogy a szerzők tanult emberek (artibus litteralibus praediti) voltak, de kimutaták azt is, hogy ámbár a nemes levél Nyitra vármegyében hirdettetett ki, már eleik Nógrád vármegyében telepedtek meg. Kimutatták többi közt azt is, hogy a czimeres levél Nógrád vármegyében is már 1675-ben is kihirdettetett [1]).

A czimeres levélben érdeklett Besze család három tagjainak maradékaiból azonban adatok hiányában csak egy ágazatot a nevezett nemesség szerző Gergelytől eredőt közölhetek, — és ezt sem teljesen — a következőkben [2]).

---

[1]) L. mindezt nógrád vármegyei 1734-ki Jegyzőkönyv.
[2]) 1722-ki hit tanuvallatás nógrád vgyei ltár.

E családfa élén álló Gergely unokájának Pálnak két fia maradt: II. Gergely, és János. Ez utóbbi Nógrád megyében maradt, és 1734-ben mint említém — investigáltatott nemessége. — II. Gergely, kinek neve azon megyei 1709-ki nemesi összeirásban meglátható, a kurucz világban a jász kerületbe költözött, ott halt meg 1747-ki april 12-kén kora 60. évében. Egy fiún kivül több leánya maradt. Ezek között Erzse (meghalt 1778. nov. 14) először Andrássy János, 2-szor Balajthy Tamás hitvese, és mindkettőtől több gyermek anyja lőn [1].

E családhoz sorozandó előnevénél fogva megyeri Besze Ferencz is (1844-ben) a m. kir. udv. kamara titkára.

Tán szinte e családból eredt Besze János is, Esztergom megyei képviselő az 1848-ki nemz. gyülésen.

Besznák család. (Besznákfalvi és kerneczi.) Nyitra megyei nemes család. Besznákfalva helységnek — honnan előnevét irja — birtokosa. — Iratik a család neve Beznák-nak is. — Belőle Pál, szül. Nyitra várm. Sissó helységben. — 1763-ban nagy-ugróczi plébános, később 1784-ben pozsonyi, 1787-ben esztergomi kanonok, fölemelkedve olvasó kanonokságig. Meghalt 1814-ben januar. 20-kán Nagyszombatban [2]. 1808-ban a Ludoviceára négyezer forintot adományozott [3].

Beszprémy család. (Szodorai.) E család névre már a XIII. században találunk. A Bezprimy Utennak leánya Lucia, és Bezprymy Andrásnak leánya Aglent apáczák voltak — Sz. Margit korában 1270-dik tájban [4].

A XVI. században már Szathmár vármegyében látjuk feltünni e nevet, a midőn zudroi Beszprémy Bálint Csenger helységben kap egy telket 1577-ben kir. adományban [5].

A XVII. század végén a szodorai Beszprémy család Erdélybe Doboka vármegyébe is átszármazott. Ott Sólyomkövön birtokuk és lakhelyük volt. Azonban csak három nyomon virágzott a család ott. E három iznek nemzékrendi kimutatása ez [6]:

György (Ördög Orsolya.)
- György főbiró 1704—1711.
- Ferencz.
  - Judit (Somay Lászlóné.)
    - Somay Sándor 1740.

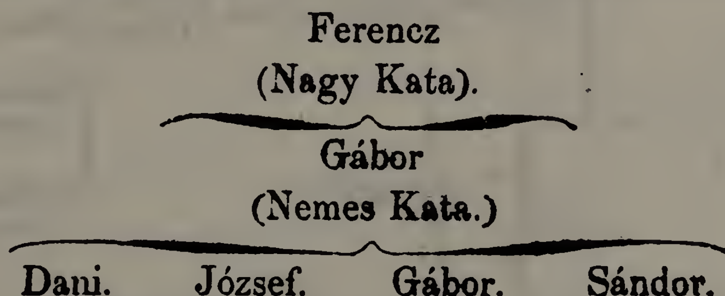
---

[1]) Hiteles tanuvallomány 1802-ből.
[2]) Memoria Basil. Strigonien. 176.
[3]) 1808-ki VII. törv. cz.
[4]) Pray: Vita S. Margarethae 369. 374.
[5]) Szirmay: Szathmár vgye II. 131.
[6]) Hodor: Doboka várm. 51. 52. és 427.

Az ifjabb György megyei hivatalt viselt, előbb alispán volt, azután II. Rákóczy Ferencz által lépett főbiróságra 1704-ben, és az volt 1711-ig.

Beszterczey család. Zemplin vármegyében Magyar-krucsó és Kamena Poruba helységben birtokos nemes család 1803-ban [1]).

Betegh család. (Csik-Tusnádi.) Erdélyi székely család, és a Csik-székben Tusnádon jelenleg is birtokos. Belőle Ignácz (1815-ben) gyergyó-széki ülnök. Antal fogarasi dézsmás. Egy ága kiszakadt a mezőségre [2]). Ez ágnak törzse Ferencz, kitől e nemzedékrend jő le:

A két Gábor közül egyik torda vármegyei főjegyző (1794-ben) fő szolgabiró (1815-ben.) — Az utolsó izen álló Sándor is (Kőváry szerint) torda megyei főbiró.

Élnek a családból Kelemen és többen.

Beten család. (Budafalvi.) Beten Péter testvéreivel együtt 1278-ban IV. László megerősítetik nemességében a Rudolf császár elleni hadban szerzett érdemekért [3]).

Betes család. Gömör vármegyei nemes család [4]).

Bethlen család. (Iktári és bethleni; gróf.) Mikép származik e család Saroltától Aba Sámuel királynétól, utalom az olvasót e munka I. kötetében az Apaffy családhoz, mellyel e család egy törzsből ered. Azonban e családnak két fő ága van, ugy mint az iktári és bethleni; amaz három izzel előbb elvált a törzsöktől, mint ujolag az ide átvett táblázaton láthatjuk:

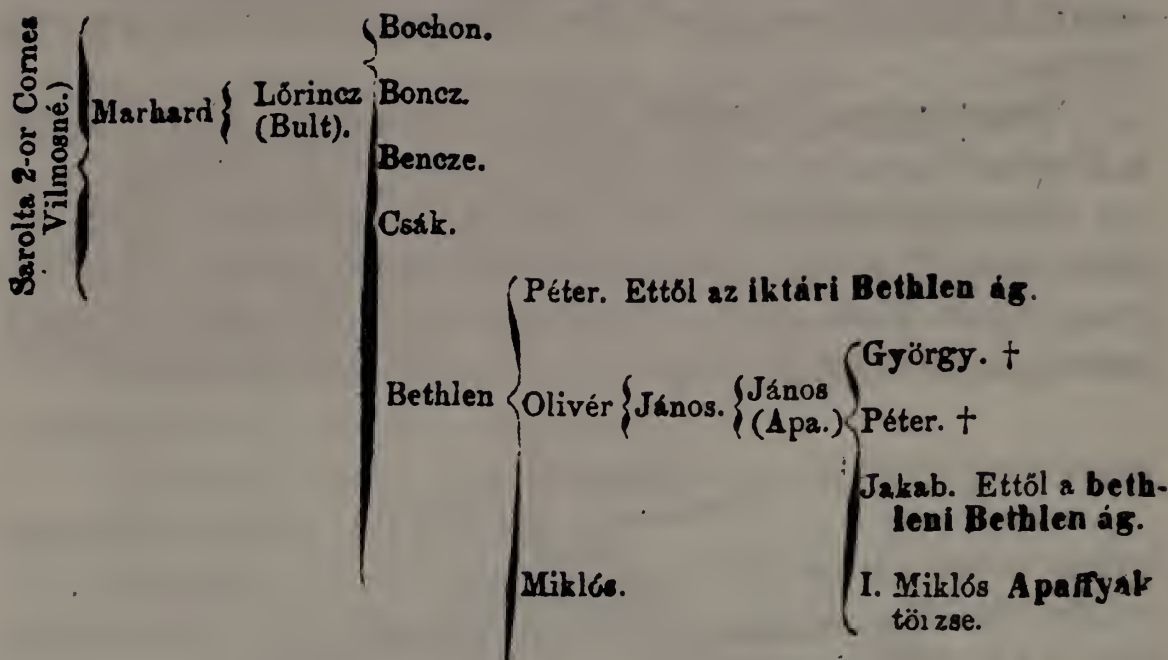
[1]) Szirmay C. Zemplin topogr. 341. 343.

[2]) Kőváry id. h. 257.

[3]) Fehér Cod. Dipl.

[4]) Barthalomaeides Com. Gömörien. 144.

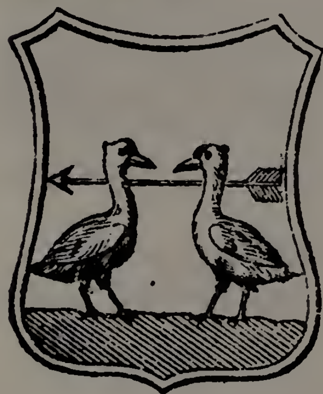
I. tábla.

Ebből látjuk mind a három családágazatnak összefüggését, de látjuk azt is, hogy a Bethlen családban is már a XII. században megtörtént e két fő ágra szakadás, miért mint két fő ág külön lesz targyalandó.

Az iktári Bethlen ágazat.

Előnevét ez ág a temesi bánságban fekvő iktári (Ilkar és hajdan Aktár) uradalomról vevé, mit több helységgel együtt birt egész addig mig a bánságot a török el nem foglalta. Igy elvesztvén ősi birtokukat, miután e részek ismét a magyar korona alá kerültek, a család országgyülésileg is folytonosan lépéseket tett a kormánytól e birtoknak viszszaadására [1].

Ezen ág a másiktól különbözik czimerére nézve is, mit Bethlen János (mint alább is említve lesz) Zsigmond királytól kapott. E czimer — mint itt láthatni — két szemközt álló hattyu, mellyeknek nyakaikon egy nyil van átlőve. János — mint iratik — ezt annak emlékezetére kapta, mivel egy nyillal egyszerre két hattyu nyakát lötte által [2]. Ez ág folytonosan e czimerrel él, és Gábor fejedelem országos pe-

[1]) Kőváry szerint a követelést a család az 1790-ki (erdélyi) országgyülésen kezdé, és folytatá még 1842-ben is. Lásd országgyül. Jegyzőkönyv. 1790 102. l. 1794-ki 42. 210. l. — És az 1842-kiben is.

[2]) Engel: Monumenta. 241. l. — Fehér Cod. Dipl. IX. vol. 5. 400. l.

csétein is e czimert a sziv (vagy közép) paizsba metszve használá, azonban körül véve egy — farkát szájában tartó kigyó vagy sárkány által.

Visszatérve ez ág leszármazására, az előbbi táblázaton álló Pétertől igy jő a nemzékrend [1]).

II. tábla.

- I. Peter a Bethlen fia mint az I. táblán.
  - I. Domokos.
    - I. János a czimer szerző.
      - I. Gergely † 1393.
        - II. Domokos (1. Abramfi Margit 2. N. N.)
          - III. Domokos (Buti.) — Lásd ezt a III. táblán.
          - Gábor.
          - II. Gergely
            - István.
            - Kata (macskási Tárnok Ján.)
          - Kata.
          - II. János
            - György.
              - Margit.
            - Anna (Mándi Kelemenné.)
          - Bora (Dóczy Györgyné.)
          - Sára (Tarczay Jánosné.)
  - Miklós.

E táblázat törzse, Péter, Bethlennek fia, kiről a Bethlen név eredt, — ha Lehoczkynak hitelt adhatnók Temes vármegye főispánja volt. Fia I. Domokos [2]). Ennek fia I. János, kiről emlitők, hogy a család czimerét szerzé Zsigmond király alatt 1350. I. Jánosnak fia I. Gergely [3]). Ez nemzé II. Domokost, kinek első neje Abrámfi Margit volt; a második — kinek neve nem tudatik anyja volt Borbála

[1]) A nemzékrend első izeinél az irók a nevekben különböznek. Másképp adja Kőváry, másképp Buday, Lehoczky Wagner és Bethlen Elek. Leginkább ez utóbbival tartva, a különbséget jegyzetekben fogom kijelölni.

[2]) Kőváry 37. l. I. Domokos fiaúl is Domokost teszi. Ellenben Lehoczky 51. l. Buday I. 395. l. és Wagner mss. tom. LXX. pag. 94. Jánost teszik, azonban ez utóbbi egy Domokost a II-dik Domokos fiául állitván ennyiben egyezik Kőváryval, holott az emlitett két iró Gábor fejedelemig csak két Domokost emlit, Kőváry, Bethlen E. és Wagner hármat, de nem egy helyen.

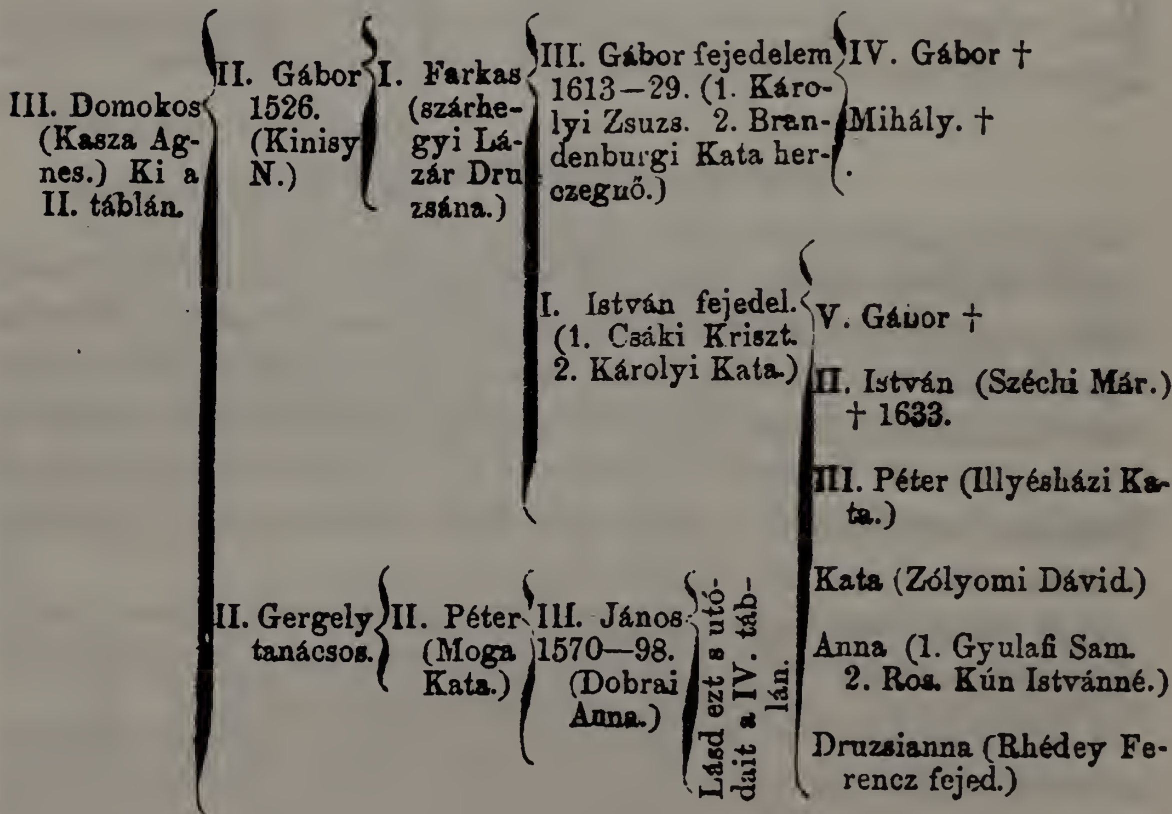
[3]) Lehoczky Györgynek irja, és 1452-ben szörényi bánnak, mi chronologice nem állhat, Kőváry szerint e Gergely meghalt 1395. Buday szerint csak a fia II. Domokos él 1452-ben. Ellenben Benkő és Buday e Gergely nejeül állitja Abrámfi Margitot, a ki Bethlen Elek és Wagner szerint fiának II. Domokosnak fia volt. L. Fejér Cod. Dipl. tom. X. vol. I. 273.

és Sára leányainak. II. Domokosnak többi közt — mint a nemzékrend mutatja — fia volt III. Domokos [1]) is, ki Butinak neveztetett, és erdélyi vajda volt. Ezen Domokos Kasza Benedeknek a temesi főispánnak leányát Ágnest vette nőül, kitől gyermekeit a III. táblán látandjuk.

III. Domokos testvérei: I. Gábor [2]) nagynak neveztetett, és Bethlen B. szerint budai parancsnok volt. Gyermekeiről mi sem tudatik. II. Gergely szörényi bán volt [3]), fia István magnélkül halt el. Leánya Kata macskási Tárnok Jánoshoz ment nőül, és anyja lőn (Bethlen szerint) bakai Machkási Ferencznek II. Jánosnak fia György leányában Margitban végzi ágazatát. Ezen Györgynek nővére Anna Mándi Kelemenné. Borbála és Sára (szintén II. Domokosnak leányai) férjeiket a táblán olvashatjuk.

III. Domokostól kezdjük tovább a családfát a

III. táblán.

[1]) E III. Domokos az, kit sem Lehoczky sem Budai nem említ. Hanem Benkő és Budai II. Domokost teszi erdélyi vajdának 1452-ben, fiát Gábort pedig még 1526. után is élteti, mi kissé két izre hosszu idő.

[2]) Bethlen után csupán Wagner említi id. h.

[3]) Lehoczky I. Gergelyt (szerinte Györgyöt) nevezi szörényi bánnak 1452-ben, a mi lehetetlen.

E táblázat feje III. Domokos másképp Butinak is neveztetett és erdélyi vajda volt 1452-ben [1]). Nejétől a temesvári főispánnak Kasza Benedeknek leányától Ágnestől két fia maradt II. Gábor és II. Gergely.

II. Gábor a mohácsi ütközetben 1526-ban hatezer kopját vezérelt; azután Szapolyay János tanácsosa és udvari főkapitánya. Neje Kinisy Pálnak legifjabb huga volt [2]). Fia Farkas Szapolyay Zsigmond- János és Báthory István utóbb lengyel király hadainak főkapitánya, és tanács ur, több csatában vett részt, mint Gyulánál, hol 17 sebbel szabadult meg. Báthory alatt a pártütő Danczka megszállásánál is jelen volt. E tetteiért kapta az illyei uradalmat fiágra [3]). Meghalt 1590-ben; szárhegyi Lázár Druzsinától születtek fiai: III. Gábor és I. István.

III. Gábor 1580-ban született, Illye mezővárosban Hunyad vármegyében tiz éves korában anyai nagybátyja Lázár Andráshoz a gyergyói völgyben fekvő szárhegyi várba került nem valami rendszeres tudományos növelésbe [4]), mind a mellett természetes ész is itt meglelé a nemes irányt. Ifjukorát Báthory Zsigmond udvarában tölté. Tizenhat éves korában már a havasalföldi hadjáratban vett részt. 1600-ban már hadat vezénylett Báthory Zsigmond részéről Mihály vajda ellen. Báthory Zsigmond utolsó leköszönése, és Székely Mózses rövid fejedelemsége után ő volt egyik főtényező Bocskay Istvánnak a fejedelmi székbe helyezésében, és ennek tábornoka és főtanácsnoka volt. Adományban kapta tőle Hunyadvárát s egyebeket, és hunyad vármegyei örökös főispánná is tétetett. Bocskay halála után az ő befolyása segité Báthory Gábort is a fejedelemségre, azonban ettől később üldöztetvén, buktatója is lőn. Már 1610-ben Csik- Gyergyó- és Kászonszékek főkapitánya. 1613-tól pedig Erdélynek páratlan fejedelme, ki hazafiui tüzzel, és politikai bölcsességgel vitte a kormányt. Történeteinkben feltünőleg — ugynevezett három támadása vívott ki enyeszhetlen emléket, mellyek

[1]) Kissé szembeötlő fiáig Gáborig — ki 1526-ban élt, — a 74 évnyi idő kor, és igy tán II. Domokos lehetett inkább 1452-ben a vajda.

[2]) Wagner Ms. tom. LXX. id. h. Bethlen E. után.

[3]) Nemzeti-Társalkodó 1841. I. 34. l. Kőváry után id. m. 39. l. Lehoczky is id. h.

[4]) L. életét Hormayr Mednyánszky Taschenb. f. vaterl. Gesch. 1823-ki foly. 453—516. l. arczképével. Tetteiről u. ott. 1847-ki foly. 274. l. Végrendeletét u. ott. 1827-ki foly. 338—366. l. Jellenrajzáról érdekes dolgok irvák Tudom. Tár 1838-ki foly. III. köt. Káldy életiratában.

közül az elsőt 1622-ben a nikolsburgi békekötés koronázta meg. Az utolsó pedig a pozsonyi és szőnyi frigy-pontokat huzta maga után. Gábor Magyarországnak választott királya is volt, és élt is e czimmel, de tisztelve a törvényszerüséget, a koronát halántékaira nem emelteté. Buzgó reformatus volt, a bibliát huszonhatszor olvasta el éltében, de a jesuita Káldyt is, a biblia forditóját nyomda állitására pénzzel segité. Számos hadjáratában mindig győzelmes volt, soha meg nem veretett. Első neje nagykárolyi Károlyi Zsuzsánna volt, kitől Gábor és Mihály fia és leánya gyermeke kora sirba szálltak. Második nejétől a Brandeburgi Katalin herczegnőtől sem maradtak gyermekei. Meghalt 1629-ben megmérgeztetés gyanujával. Eltemettetett Gyulafehérvárott a sz. Mihály templomában.

I. István (szintén I. Farkasnak fia) előbb Hunyad és Marmaros vármegye főispánja, Huszt várának kapitánya [1]), bátyja halála után 1626-ban Brandeburgi Katalin mellett Erdély Gubernatora, és Katalin lemondása után kis ideig fejedelem 1630-ban, mert I. Rákóczy György fegyveres trónkövetelése ellenében dec. 22-kén lemondott [2]). Meghalt 1648-ki januar 10-kén kora 66-ik évében Ecsed várában, eltemettetett Gyulafehérvárott az öreg egyház sirboltjában mart. 29-kén [3]). Neje kettő volt. Az első mihályi Csáky Krisztina (Cs. Gábor leánya); — a második Károlyi Katalin Rhédey Ferencz özvegye. Ezektől gyermekei: V. Gábor korán elhalt. II. István Bihar vármegye főispánja, váradi főkapitány és a hajduság (gyalog had) tábornoka volt. Meghalt 1633-ban fiatal korában, eltemettetett Gyulafehérvárott [4]). Neje rimaszécsi Széchy Mária mint özvegy előbb rosályi Kun Istvánhoz, ettől elválván Wesselényi Ferenczhez a nádorhoz ment nőül.

III. Péter (Istvánnak fia) Hunyad és Marmaros vármegye főispánja volt. Sokat utazott [5]). Neje Illyésházy Katalin volt. 1646-ban Trencsinben járt sógora Illyésházy Gáspárnak látogatására; innen haza készülvén Bánra meghivatott bucsú esteiire, másnap reggel 7 órakor august. 3-kán a midőn fölkelt a guta megüté s meghalt kora 38-dik évében. Teste innen elszállittatván, utközben állomásonkint mellette

---

[1]) Kazy. Hist. R. Hung.

[2]) Kemény János önéletirása Szalay kiad. 204. l.

[3]) Medgyesi Pál fölötte mongott halotti beszéde.

[4]) Kemény önéletleirása 242. 246. Et Bethlen Ioan. lib. I. sect. II.

[5]) Kecskeméthi: „Ulisses Panonicus“ czim alatt ada ki utazása leirását.

halotti beszédek tartattak, nov. 2-kán értek vele Nyir-Bátorba, hol novemb. 4-kén Vereczei Ferencz s. pataki és Csulay György (Rákóczy Györgynek udvari prédikátora) által mondott halotti beszéd mellett eltemettetett [1]. Gyermeke nem maradt.

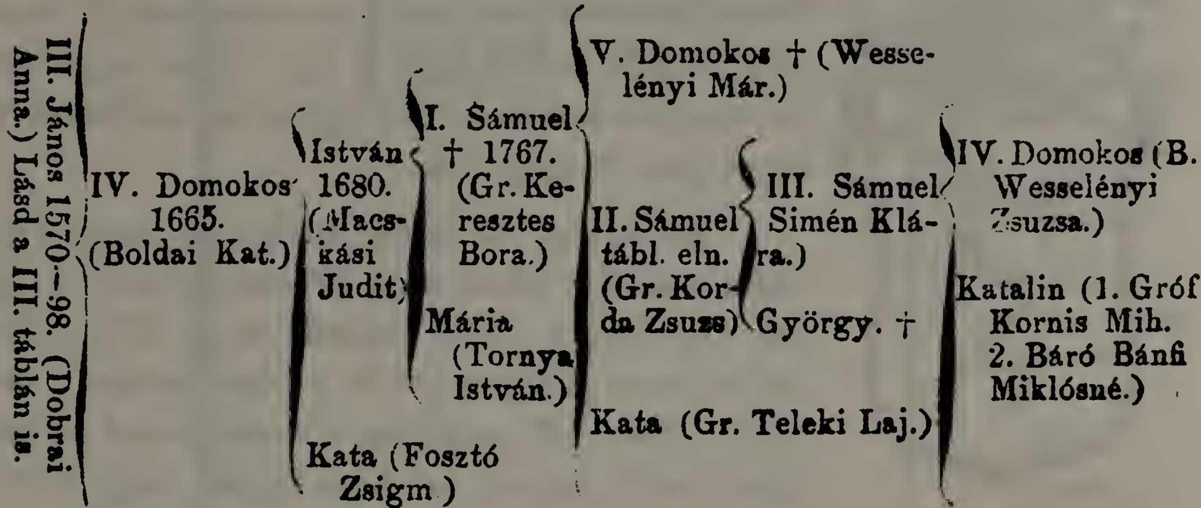
III. Péternek a táblán látható nővérei közül Anna, előbb ráthóti Gyulaffy Sámuelnek, utóbb rosályi Kún Istvánnak volt neje. Gyulaffyvali lakodalma gyászos állapotban zene nélkül Fehérvárott a várban tartatott [2].

Ezekben kihalván a fejedelmi ág, vissza kell mennünk III Domokosnak második fiához II. Gergelyhez.

II. G e r g e l y [3] (III. Domokos fia) Szapolyay II. János tanácsosa, 1553-ban Petrovics Péter által a budai török vezérhez járt követségben, hasonlóan követségben járt az ifjabb Szapolyay részéről 1567-ben is, midőn utjában Túron az ónodi várőrzők által megöletett. Gergelynek fia

II. P é t e r nejével Moga Katalinnal nemzé III. J á n o s t, ki szintén tanácsos ur volt 1570—98-ban. Dobrai Annától született fia D o m o k o s, mint ezt látni fogjuk a következő

IV. t á b l á n.

[1] L. T e m e t é s i P o m p á j á t kinyom., N.-Váradon 1646. A czim lapon az iktári ág czimere is látható hasonlóan a miénkhez.

[2] Kemény: Önéletirása Szalay kiad. 201.

[3] E G e r g e l y t Wagner id. h. hibásan Györgynek irja. Gergelyt Domokos fiának épen ez izen irják B e t h l e n Joan. Comment. Tabella Prima genealog. — Budai Fer. Lex. I. 397. lapon.— L e h o c z k y Stemm. II. 51. — Ezek daczára is Kőváry nem emliti, hanem kihagyván e Gergelyt egészen, annak fiát II. P é t e r t irja Domokos fiául. Mi okon? Nem tudom; — hanem azt láthatni, hogy később egy izt meg ő tesz föl táblázátára P é t e r névben, kit az említettek nem ismernek. Erről alább.

III. Jánosnak [1]) fia IV. Domokos, kinek kezéből 1665-ben az iktári urodalom után ujra hat falut u. m. Betlenős, Seprős, Bodon, Ujfalu (Biharban) Székelytelek, és Szent-János helységeket foglalták el; ez utóbbit magánosok [2]). Kivévén, hogy II. Sámuel 1755-ben kir. táblai elnök volt, ez ágazat hivatalt nem igen viselt. A grófságot, mit már a fejedelem Gábor testvérei is használtak, ez ág 1742-ki sept. 24-kén kelt oklevélnél fogva vette föl.

A táblázat végén álló most élő gr. Bethlen Domokos – irja Kőváry — Erdély leggazdagabb birtokosai egyike, többnyire Bécsben él, s több diszjel tulajdanosa. Nejétől, ki jelenleg (1854-ben) id. gróf Bethlen János özvegye, elvált. Gyermeke tőle nem volt, s igy alkalmasint utolsó iktári Bethlennek nevezhetjük.

Következik a

bethleni Bethlen ágazat.

Ez ág megmaradt ősi czimerénél, mellynek szerzője felől nincsenek egy értelemben a genealogusok. A czimer mint itt a metszvény mutatja, egy koronás kigyó, szájában a magyar király ékei egyik jelvényét az arany almát tartja. Némellyek szerint e czimer a család királyi eredetére mutat, mások szerint egy vészes kigyót mutat, mellyet a Bethlennek egy alma lenyeletésével megfogtak és megöltek.

Ez ágazat az iktári mellett jó formán egy külön családot alkot, noha a rokonság mindez ideig fön van tartva. Mint szakadt vagy helyesebben szólva emez miképen jött le a közös törzsből, erre nézve vissza kell mennünk a családfa első táblázatára (itt 68. lapon), hol látni fogjuk, hogy Bethlennek, kiről a család nevét vette [3]), Olivér fia volt, ki Wenczel király részén állott, tehát akorban a legitim párton, és ennek érdekó-

---

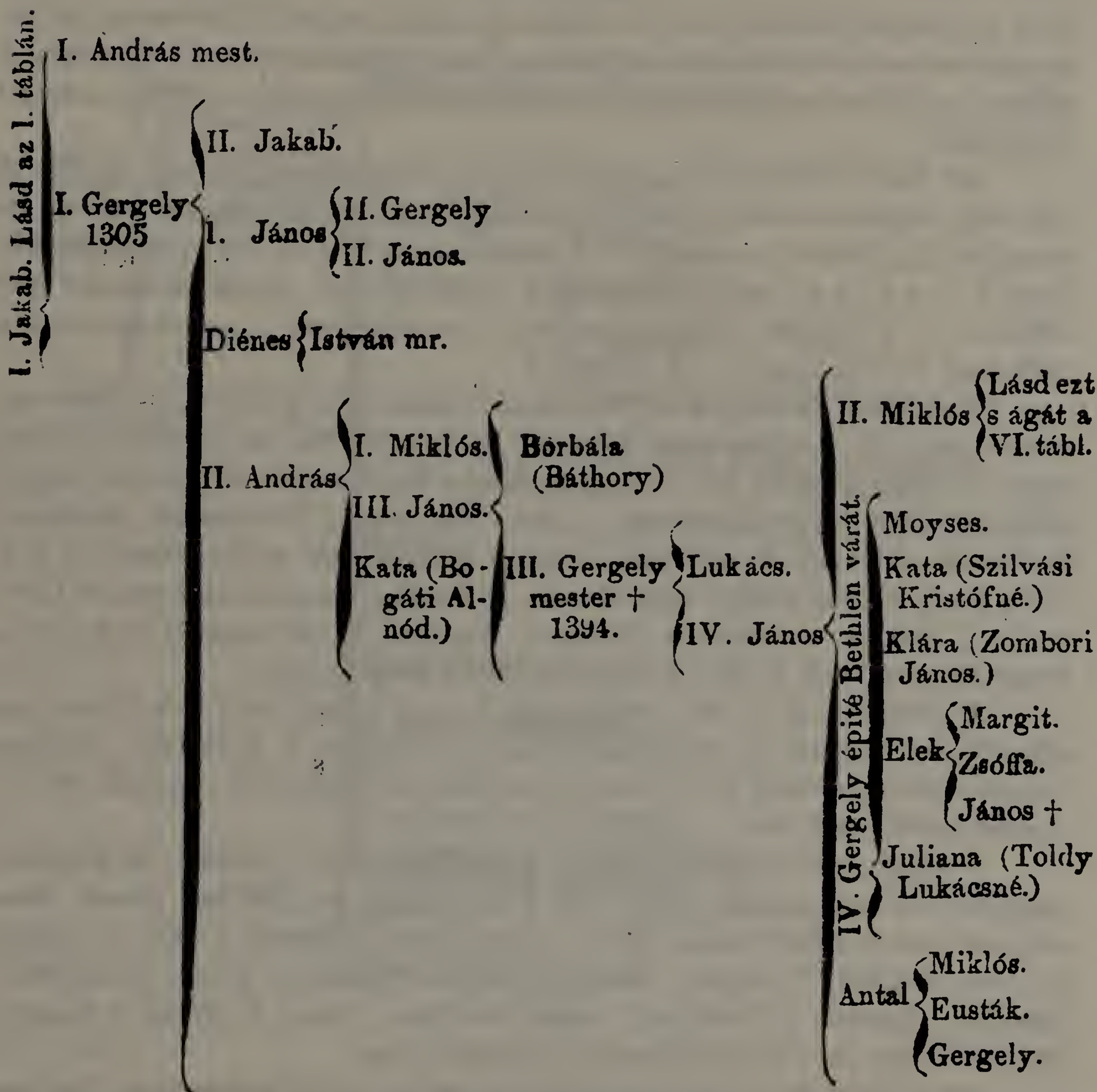
[1]) Ennek fiául és IV. Domokos atyjául tesz Kőváry egy Péter nevüt, ki szerinte 1646-ban halt meg, valószinüleg III. Péterrel (a mi III. táblánkon) az Illyésházy Kata férjével téveszti össze, ki szintén 1646-ban halt meg.

[2]) Nemz. Társalkodó 1841. I. 36–38. l. Kőváry szerint.

[3]) A Bethlen név százmazzék bármi gyökből, mint azon — kivált a mult században fejüket törték a genealogok,— kereszt név, mint sok annyi más a pogány korból.

ben vitézkedett, s állitólag jutalmul Gyula nevü helyet kapott adományban 1302-ben. Olivérnek fia volt János, unokája is János [1]), ki Apának is neveztetett, és kinél a család Apafi és Bethlen ágra szakadt. Jánosnak fia Jakab törzse a bethleni Bethlen családnak, kitől a nemzékrendet folytatjuk az

V. táblán.

Mint e táblázaton [2]) látjuk Jakabnak fiai András és Gergely voltak, és mint az Apaffyaknál (I. köt. 49. l.) megjegyzők 1305-ben osz-

---

[1]) Kőváry itt is egy Jánost elhagyott, és itt Benkő és Budai is igy tettek. Én, Bethlen Elek és Wagner szerint hagytam meg a két Jánost. Lehoczky pedig e második János helyett Mihályt nevez, és igy iz számra (generatio) megegyez Wagnerrel.

[2]) E táblázatot Wagner id. h. kézirata s ezzel egyező Bethlen munkája szerint adom, bizva hűségökben. Mert az e táblázaton látható nemzékrendre nézve,

toztak Miklós a Jakab testvérének gyermekeivel, kiktől az Apaffyak származtak. I. Gergely III. János nevü unokajának fia III. Gergely általános állitás szerint kapta Zsigmond királytól Bethlen szent-Miklóst, Alsó-Kápolnát és Nikápolynál esett el 1393-ban. Ennek unokája ismét IV. Gergely épité Bethlen várát Albert király idejében Belső-Szolnok vármegyében.

---

az az I. Jakabtól Márkig (ki a VI. táblán élén álland mint II. Miklósnak fia) lényeges variánsokat találunk a nemzéktanároknál (genealogusoknál). Legjobbnak találom az általam megtekintett nemzékrendeket iróik szerint az olvasó kedveért ide iktatni:

A) Benkő József (Transylvania. Pars Generalis. Tom. II. 372. l.) I-ső vagy nagynak nevezett Jakabtól (ki nála Olivérner unokája, — nálunk kis unokája) igy hozza le a családot. E Jakab nemzé 1. Miklóst, ki magvaszakadt. 2. Andrást, atyjat Miklósnak és Andrásnak, kinek fia János kihalt 1368-ban. — 3. Miklóst, atyját Jánosnak † és Andrásnak † — 4. Jánost (élt 1325-ben). 5. II.ik Apát † — 6. Dénest. †

Ezek közül János (a 4-dik szám alatti) nemzé Gergelyt, (ki 1358—93-dik év közt élt), ki Zsigmond királytól Bethlen sz. Miklóst és Alsó-Kápolnát kapta. E Gergelynek fia volt ismét János, a ki nemzé *a)* Miklóst, atyját Márknak, nagy atyját Bernátnak († 1491.) Miklósnak, Vitályosnak, Jánosnak, Farkasnak, Katának, Erzsébetnek (Patocsy Miklósnénak) és Eustáknak. *b)* Antalt Apafy Miklós erdélyi vajda (nem a fejedem) gyámnokát 1447-ben. *c)* Gergelyt Bethlen vár építőjét. Nevezett Antalnak fia volt ismét Gergely, a kinek Jáncson kivül fia Elek és Balás a két fő-ág törzsei.

B) Budai F. (I. k. 394—400) szerint I. Jakabnak fiai 1. András, ennek Miklós és András, ez utóbbinak János, a ki kifogy. 2. Miklós, ki János és Antal fiában enyészik el. 3. János, a ki atyja Gergelynek, Apának, és Jánosnak, ezek közül

Gergely, ki Dobokát, Ercset, Borgót Bethlen-Sz.-Miklóst, és Kápolnát kapja és 1386-ban meghalt, atyja volt Jánosnak, ki 1393 ban elesett. Ezen Jánosnak fiai 1. Miklós, kinek Márk, kinek ismét *a)* Bernát † 1491. *b)* Miklós, ki nemzé Miklóst, Vitályost, Jánost, Farkast, Katalint, Erzsét Patócsi Miklósnét. *c)* Leusták. 2. Antal 1447. ennek fia Elek, János és Balás. 3. Gergely Bethlen épitője, ki a mi táblánkon IV. Gergely lenne.

C) Kőváry (42. l.) egyszerre Jánosra ugrik, kit 1408-ban éltet, feledvén az előbbi származtatást közölni, holott arra utal, hogy ezen Jánosig hozta le a családfát, mit azonban hiába keresünk müvében. E Jánosnak, (ki a mi IV. Jánosunkat képviseli) fiaiul állitja Gergelyt és Márkot. Tehát ez sem egyez, sem Budaival, sem Wagnerrel, és igy sem Bethlennel sem Benkővel.

D) Lehoczky (51.) szerint Jakabnak fia János (1325-ben). Ez utóbbi nemzé Gergelyt († 1393.) a ki ismét Jánost, a ki Antalt és Gergelyt, és ezen utóbbi Gergely Eleket és Balást. A végső iztkivéve Budaival megegyez.

E) Horányi Bethlen János commentariusainak (Bécs, 1778.) Kiadója e munkához mellékelt I. táblán). Jakabnak unokajául teszi Gergelyt, ennek kis

A család történetirók bár különféleképen szerkeszték össze a fölebbi táblázaton állókat, abban megegyeznek, hogy azokban minden ág kihalt, kivevén azon Bethlenét, kinek fiai Elek és Balás voltak. A mi táblázatunkon e két testvér II. Miklóstól eredt, ennek ágazatát fogja mutatni a következő

VI. tábla.

- II. Miklós ki az V. táblán.
  - Márk (1. Laczy Ann. 2. Deső Ilona. 3. Szásznádasi Hungor Illon.)
    - Brigitta (Bolyai Gáspárné.)
    - III. Miklós. réczi kap (Alnosi Chire Margit.
      - Farkas.
      - Dernád.
      - János.
      - Vitályos
      - Erzse (Pathócsy Miklósné.)
    - Elek erdélyi alvajda. 1461 (Bánffy Druzsán.) — Lásd őt, és ágát a VII. táblán.
    - Bernát.
    - Lestár.
    - Anna (Balatfi Jánosné.)
    - N. (Szete Mártonné.)
    - Balás királyi komor. (Thurzó Angelika.)
      - V. Gergely (kallói Leőkös Anna.) — Lásd ezt a XII. táblán.
    - János (Horváth Kata.)

---

unokájául Györgyöt, és ennek fiaiul Elek és Balást. Tehát ismét nem egyez egygyel sem.

Végre F) Kazinczy Ferencz (Ered. M. II. 403. l.) szerint Jakab hat fiat hagyá 1. Jakabot a magtalant. 2. Andrást, atyját Miklósnak és Andrásnak; s András által Jánosnak nagy atyját. 3. Miklóst. 4. Jánost. 5. Apát. 6. Dénest. (Miklós, Apa és Dénes kihaltak).

János Jakabnak negyedik fia G e r g e l y † 1393. Ennek fia ismét János, ennek pedig 1. Miklós atyja Márknak és nagyatyja Bernátnak, Miklósnak, Eustáknak. 2. Antal. 3. Gergely. Említett Antal nemzé Gergelyt, a kinek fiai: Elek és Balás. Ez sem egyez egygyel sem.

A táblázatot kezdő Miklósnak fia Márk építé Keresdet, és a család egy ideig innen irta magát, mert Bethlen vára (az ős fészek) noha fiági birtok volt, sokáig nem volt a család kezében. A Bethlent épitő IV. Gergely (V. táblán) ága kihalván, III. Miklós (ki Récz vár és város kapitánya volt), vejének Patócsy Miklósnak kezébe került, és birták a Patócsyak, ezek megbélyegzése után pedig sok kézen ment át, mig I. Apaffy alatt 1678-ban ismét a család birtokába visszaszállt [1]).

Márknak, — kinek neje Laczy György horváth bán leánya Anna; a második Ilona, Deső Jánosnak leánya; s a harmadik szásznádasi Hungor Ilona voltak, — gyermekei közül, mint a táblázat mutatja, csak kettő tartá fön a családot, ugymint Elek és Balás. Elek ágazata rendesen Keresden temetkezett, és ollykor keresdinek is neveztetett. Ma azonban már a nagyon elszórt családot bajos volna birtokaik szerint elnevezni, s az összes ágazat a közös bethleni előnévvel neveztetik.

Mielőtt előbb Elek ágát, s azután Balását egész a mai napig lehoznók, örömmel jegyzem meg, hogy e két személytől a családfa leszármaztatásban az irók már teljesen megegyeznek, az egyes kisebb eltérések (mint például a hitves társak kereszt neveikben) csak toll vagy sajtóhibából eredhetnek.

Mindezekből azt látjuk, hogy e család nemzékrendére az irók különböznek, de látjuk egyszersmind azt is, hogy főleg két táborra oszlanak, az egyik S.Ziláhy András halotti beszéde után Benkő előadását követi, mint: Budai, Kazinczy és Kőváry. — A másik rész Bethlen Eleknek saját családáról irt munkájának hódol.

Benkő József bevallja, hogy Zilahyt követi, de érinti hogy más adatok nyomán is indult, azonban forrásait nem idézi, pedig épen ez adalékai teszik a változást, melly által Bethlen Elek és Zilahy előadásától különbözik.

Illy adatok mellett a család okmányainak átbuvárlása nélkül határozott meggyőződésre jutni lehetetlen. Én, Bethlen Eleket választám, kit választott Wagner is, mert azt hiszem, hogy családja leveleit ez legjobban ismerheté. Noha Mikola ő irányában is gyanús kitétellel él.

[1]) Benkő : Transylv. gener. II. 372.

Elek ága.

VII. tábla

- I. Elek 1461. alvajda (Los. Bánffy Druzsána, ki a VI. táblán.)
  - Anna (Apaffy Lásal.)
  - Mihály (Sarmasági Anna.)
    - Ferencz †
    - Erzse (Makrai Berta.)
  - Ferencz. főaszt. († Stajerb.)
  - Margit (Nagy Sebes.)
  - Orsolya (Kendefi Gáspárné.)
  - György. tanácsos. (1. Sükösi Anna. 2. Károly Klára.
    - Miklós tanácsos (Mihálcz Ilona.) 1586.
      - Ferencz fehéri főisp. és iró 1649. (1. Kamuthi Zsuzs. 2. Kemény Kata.)
        - Borbála. †
        - György. †
        - Miklós. †
        - Krisztina (Kapy Györgyné.)
        - Farkas. kanczellár s történetiró † 1679. (Ostrosith Borbála.)
          - László főisp. † 1717. (Folti Mária.)
            - Lásd őt, s ágát a VIII. táblán.
          - Kata.
          - István. †
          - Druzsina.
        - György 1692. fogar kapit. (Toroczkay Mária.)
          - Klára (Bánffy Györgyné.)
          - Kata (II. Apaffy Mihályné.
          - Judit (1. Lázár György. 2. Kölesséry Sámuelné.)
          - Ferencz
            - Klára
            - Ferencz
              - Krisztina. †
              - Mihály. †
              - Lajos. †
              - Mária. †
              - Kata. †
        - II. Elek főisp 1691. (Nagy Klára.)
          - Kata.
          - György. †
          - Anna.
          - Klára.
          - Zsófia.
          - III. Elek (Gr. Pekri N.)
            - Lásd ezt s ágát a X. táblán.
        - István. †
        - Éva (1 Haller Györgyné 2. Csáky László.)
    - Mihály. †
    - Ferencz. †

I. E l e k a családfa törzse 1461-ben Erdély alvajdája volt. Losonczi Bánffy Druzsiánnától fia M i h á l y n a k a Sármasági Anna férjének, ága kifogyott fiában és unokájában.

F e r e n c z (I. Elek fia) I. Ferdinand főasztalnoka, szintén megnősült, de magtalanul mult ki Stajerországban.

György (Elek fia) Isabellának és fiának Szapolyay Zsigmond Já-

nosnak tanácsosa, két feleséget birt. Az első Sükösdi Benedek leánya Anna, a második Károlyi Klára. Ennek csak egy fia Miklós lett az ág főntartója, ki hasonlóan 1586 ban tanácsosságot viselt, és hitvesétől Mihálcz Miklósnak Ilona leányától nemzé Ferenczet a Rákóczyak alatt fehér vármegyei főispánt, udvari főkapitányt és fejedelmi tanácsost. Iratai végett a tudósok sorában áll [1]. Első nejétől Kamuthy Zsuzsánától: Borbála és Erzsébet leányai utódok nélkül multak ki. Második nejével Kemény Katával szapora volt házassági élete. Különösen három gyermeke tünt föl. Ezek közül:

Farkas Erdély kanczellára volt, és mint hat kötetnyi történelmi munka [2] szerzője is hallhatlanitá nevét. Meghalt 1679-ben. Neje giletinczi Osztrosith Borbálával nemzé Lászlót a kormányzói tanácsost, és küköllői főispánt, ki 1717-ben halt meg, és kinek Folty Máriától számazó ágazatát a következő VIII. tábla mutatandja.

György (Kőváry szerint Gergely) szintén Küküllő főispánja, Fogaras vár- Udvarhelyszék főkapitánya, és fővezér 1692-ben. Nejétől Toroczkay Máriától három leánya, s egy fia lőn. Leányai közül Kata az utolsó Apaffy Mihály utolsó erdélyi fejedelemnek, Klára pedig az első erdélyi gubernátornak losonczi Bánffy Györgynek volt neje. Ferenez fia unokáiban halt ki.

II. Elek (I. Eleknek fia) szintén kanczellár lőn. 1691-ki jan. 10-kén. Leirta saját családját. Nejétől Nagy Klárától több gyermekei közül maradt III. Elek a gróf Pekry Kata férje, kitől ágazatát alább a X. táblán látandjuk.

Megjegyzendő itt még, hogy a fölebbi három testvér: Farkas, György (vagy Gergely) és II. Elek (Ferencznek fiai) 1667-ben I. Apafynéval a káptalan előtt egyességre léptek, hogy azon esetben, ha I. Apaffy fejedelem magtalanul halna el, Apaffyné az ebesfalvi, almakereki, katonai, gálfalvi, udvarházakat, bányabükki és a borgói részeket életeig birhassa, e mellett a katonai jószágokat 6000, a többit 10,000, forintig elzálogithassa, s a mit akkor nem reméltek, bekövetkezett. II. Apaffyval családja kihalván, a Bethlen család megtette követelését az érintett jószágok iránt, és azt a történetiró Farkasnak Lajos nevü unokája hat évig Bécsben tartózkodása alatt a család ki is nyerte [3].

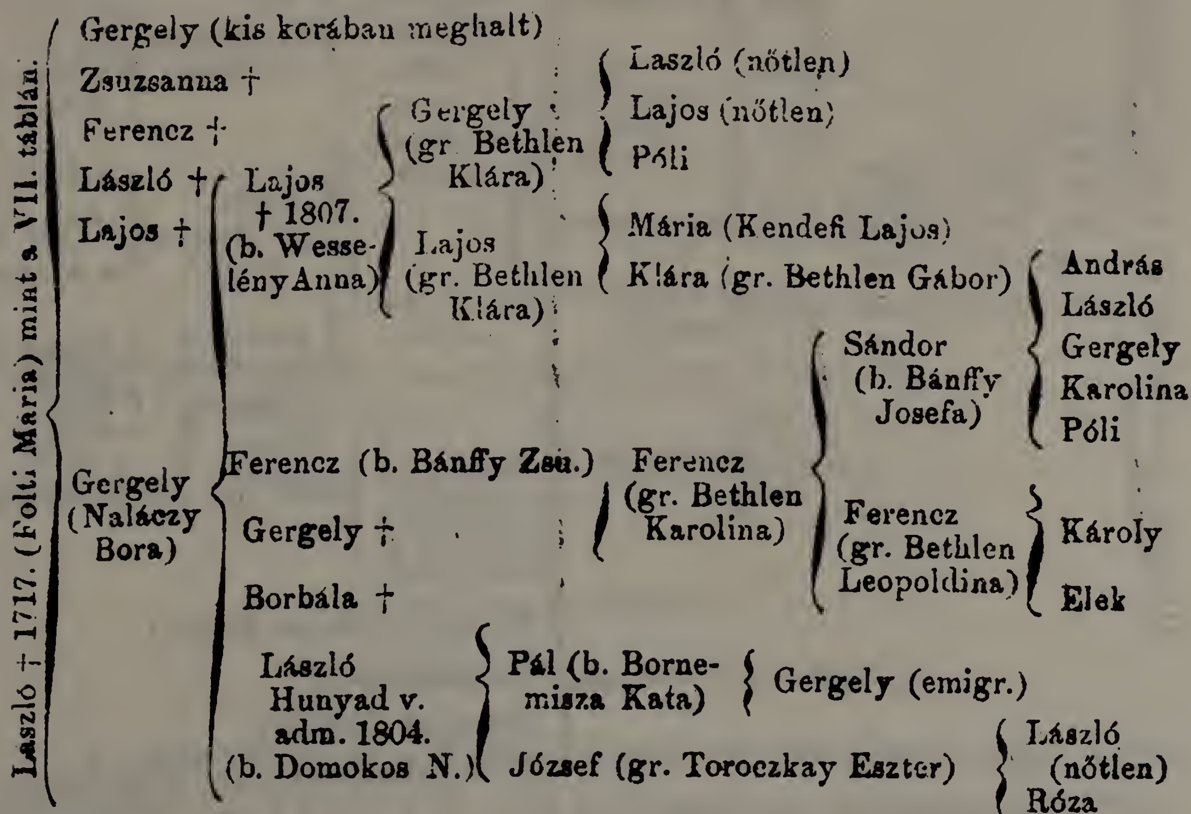
[1]) Horányi Memoria Hung. I. 291. et Nova Mem. 457.

[2]) Historia de Rebus Transylvanicis. Cibinii 1782–89. hat kötetben.

[3]) Kőváry 41. lap. ki szerint ma is békésen birják, kivéve Ebesfalvát, mit a kincstár az örményeknek adván, helyébe Reteget, Árokalját, Kentelkét, Kerlést stb. kapák. Lásd 1790. országgyül. jegyzőkönyv. 197. l.

Farkas fiától László tól igy ágazik le tovább a családfa:

VIII. tábla.

A törzs itt László a Folty Mária férje, mint emlitve volt, küküllői főispán és kormánytanácsos, meghalt 1717-ben. Fiai közül Lajos, ki nőtlenül halt meg, perlé ki az Apaffy birtokokat. Gergely a Naláczy Borbála férje ágfentartó lett. Ennek fiai

Lajos, meghalt 1807-ben, nejétől b. Wesselényi Annától két fia maradt, Gergely és Lajos. A Gergely fiai közül László a búni, és Lajos a nagyfalusi urodalmat birják. — Lajos (a Lajos fia) és két leánya kerlési birtokáról kerlésinek neveztethetik.

Ferencz (Gergelynek fia) b. Bánffy Zsuzsannával nemzé Ferenczet, kinek ismét két fia szaporitá ágát el. Ezeket fő birtokukról bethlenieknek is nevezik.

László (Gergely fia) 1804-ben Hunyad vármegye administratora volt, báró Domokos leánytól nemzé Pált (ki az emigrans Gergelyt) és Józsefet, ki gróf Toroczkay Esztertől nemzé a táblázaton láthatókat. E Józsefet rettegi, testvérét Pált és gyermekeit ismét bethleni Bethlennek nevezék jelenlegi főbirtokaikról.

Ez ágazat (t. i. I. Elek ága) három történeti irót adott — Farkasban, Ferenczben és II. Elekben.

Most ismét vissza kell mennünk II. Eleknek fiához III. Elekhez a VII. táblára, kitől tovább ekképen származik le a család:

X tábla. *)

- III Elek (gr. Pekri Kata). Lásd a VII. táblán.
  - Pál 1765–1794. (gr. Teleky Sára) kir. tábl. elnök
    - Farkas (gr. Mikó Zsuzsa)
    - Pál tábornok † 1795. (báró Kemény Krisztina)
      - Elek (iró) (Platow Vilma)
        - Pál (gr. Bethlen Mária)
          - Paulina
          - Pál
          - N. N.
          - Ferencz
          - Vilma
      - Pál (gr. Bethlen Luiza)
        - Gábor (gr. Bethlen Klára)
          - Gábor
          - Frigyes
          - és 4 leány
        - Farkas (gr. Teleky Róza)
          - Árpad
          - Gizella
          - Irma
      - Károly † 1837. (gr. Mikó Krisztina)
        - Eszter (gr. Teleky Lajos)
      - Julianna (Katona Zsigm.)
      - Sára (Feketené)
      - Krisztina (Biróne)
      - Klára (Bethlen Gerg.) Nagy-Bimon.
    - Eva (b. Dániel Istv.)

A táblázat törzsének Eleknek fia Pál előbb aranyos-széki főkirálybiró, majd tordai főispán, s a királyi tábla elnöke. Ennek gróf Teleky Sárától fiai Farkas, kir. táblai ülnök, magnélkül halt ki. Pál tábornok volt; és három fia a családot elszaporitá, ugymint:

Elek (Pál tábornok fia) német munkát irt: Ansichten von Siebenbürgen 1818. czim alatt. Platow Vilma nejetől fia Pál ismét több gyermek atyja, kiket bethleni Bethleneknek neveznek.

Pál (Pál tábornok fia) két fia Gábor, es Farkas által tartá fen ágát. Gábort s gyermekeit keresdi, Farkast, és gyermekeit bonyhai Bethleneknek nevezik, minthogy ezen faluk teszik birtokaik fejét.

Károly (Pál tábornok fia) meghalt 1836-ban. Csak egy leánya Eszter maradt, gr. Teleky Lajosné.

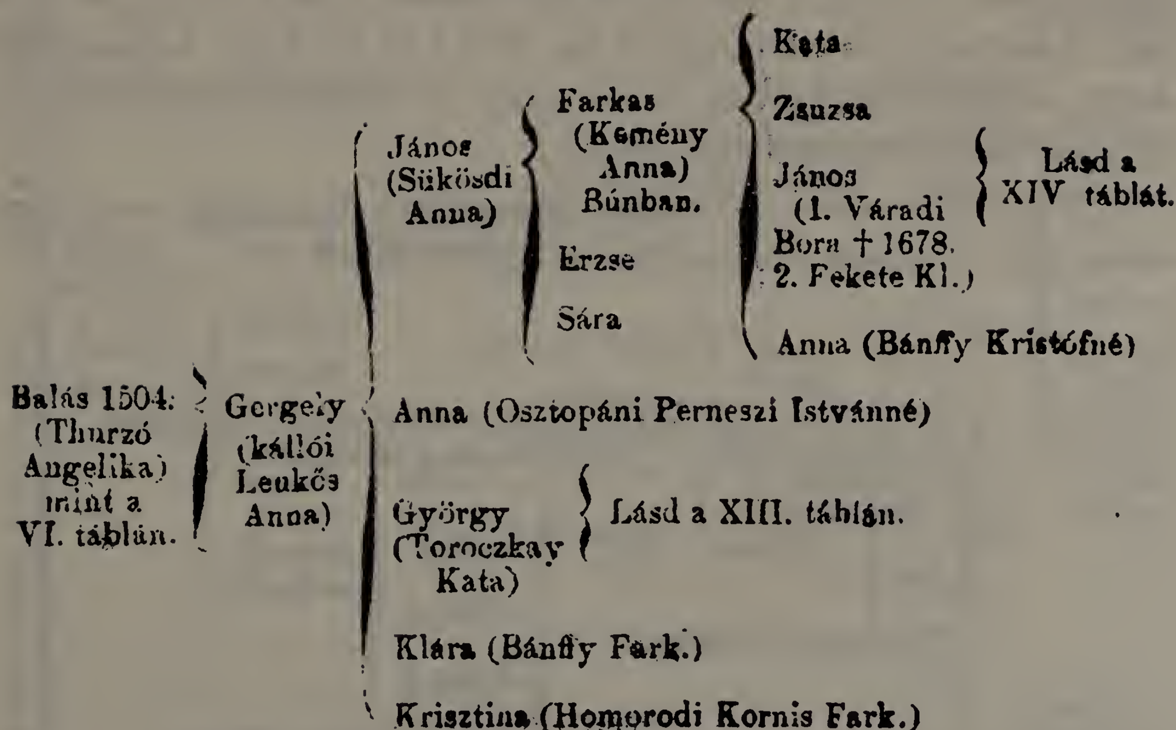
Pál tbk. még négy leányát férjeikkel együtt a táblázat mutatja. Mindezek Elek ágán állanak. Következik

Balás ágazata.

Márkusnak Elek es Balás fiai által — mint fölebb emlitők — szakadt két főágra a bethleni Bethlen család. Balástól igy jő le a másik főág:

*) A táblák megszámozásában tévedés történt, tudniillik a sorszámban a IX. és XI. kimaradt, mi azonban semmi zavart nem okozhat.

XII. tábla.

A családfa élén álló Balás Ulászló kir. kamarása, nemzé Thurzó Angelikával Gergelyt[1]), ki a két Szapolyay tanácsosa volt. Gergelynek gyermekei által két vonalon indul le a Balás ágazata. János (Gergelynek fia) Sükösdi Benedek leányával Annával nemzé Farkast. ki küküllői főispán, ország generalisa, szamos-ujvári főkapitány és tanácsos, tizenhét sebet viselt, és a búni kastélyt épité. Kemény Annától a fejedelem testvérétől több leányán kivül nemzé Jánost 1613-ban, ki Barcsai, Kemény és Apafi fejedelmek alatt kanczellár, Fejér vármegye főispánja, és Udvarhely szék-főkirálybirája volt. Ez a János Lengyelországba kisérte el Rákóczy Györgyöt, honnan hazájába baj nélkül visszaérkezvén, mind közhivatalokban szolgált, mind a vallás és tudományok ügyében. A török és tatárok által elpusztitott enyedi collegiumból a tanulók Kolosvárra vonulván, az ő befolyásával tértek ismét Enyedre. Leirta kora történeteit 1629—1663-ig latinul, mi Szebenben, egy év mulva pedig Amsterdamban is kinyomatott[2]). Azután folytatását is irta 1674-ig, mi kéziratban maradt. Első neje Váradi Borbála egy kolosvari polgár leánya, kivel 60,000 frtot kapott. Utódainak több birtokot szerzett, mint Kamarást, Teremit sat. Végrende-

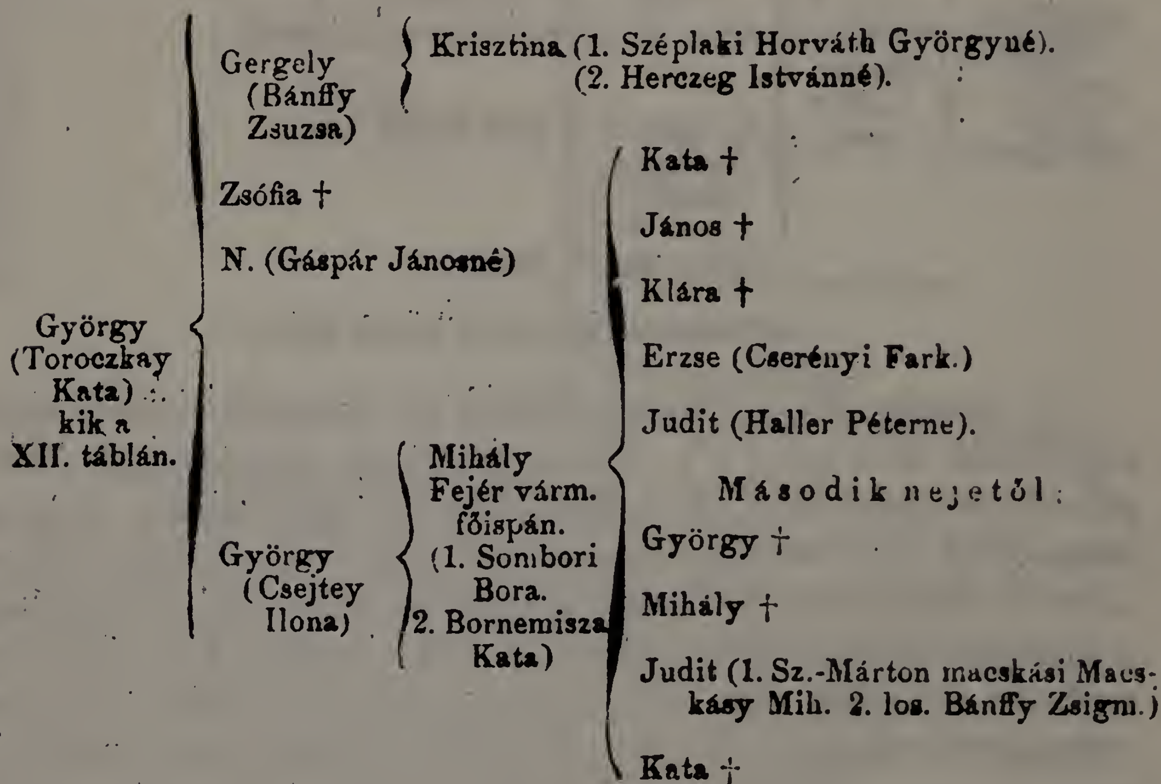
[1]) Gergelynek Kőváry szerint neje Nyujtódy Erzse.

[2]) Czime: a munkának: „Rerum Transsylvanicarum Libri Quator." Azóta több kiadást ért. Ugy látszik Horányi adá ki legutóbb Bécsben 1779-ben, már „Commentarii de rebus Transylvanicis" czim alatt.

letet 1673-ki julius 12-én tett [1]. Meghalt vizi kórságban, mit sorvadás követett, 1678-ki [2] február 28-án. Második neje Fekete Klára volt. Leányain kivül első nejétől fia Miklós és Pál; a másodiktól Samu született. Ezek által vonala maig is virágzik, mint a XIV. és következő táblákon látandjuk.

Visszatekintvén a XII. táblán Gergelynek György nevü fiára, ez nejével Toroczkay Katával ily családfát alkotott:

XIII tábla.

E vonal alapitója György, mint a táblázat mutatja, csak kis unokájáig tartá fen ágát. Mihály Fejér vármegye főispánja, ámbár két nejétől számos gyermeket, és ezek között három fiat nemzett, ezekben családját sirba vitte. Leányai közül is csak három érte el a házassági életet.

És most folytassuk Jánosnak a történetirónak a XII. táblán megszakadt leágazását.

---

[1] A fejérvári káptalanban Kőváry szerint.
[2] Kőváry 1679-dikre teszi.

XIV. tábla.

- János † 1678. (1. Váradi Bora. 2. Fekete Klára). Lásd a XII. táblán.
  - Miklós szül. 1642. † 1716. tört. iró (Kúr Il.)
    - Borbála (Haller Pálné)
    - Mihály (Vay Er.)
      - István (Macskási Krisztina)
        - László Bényen. (b. Bánffy Klára)
          - Farkas (b. Huszár Borbála)
            - György † 1839. (b. Bánffy Ágnes)
              - Borbála (Inczédy-né).
              - Erzse (gróf Teleky Sám.)
              - Johanna (1. gróf Toldalaghy Mih. 2. báró Huszár Mihály)
    - Miklós †
    - Borbála †
    - József (báró Kemény Krisztina)
      - Samu
      - Elek (gr. Vas Judit)
        - Sámuel (Fekete Klára)
          - János † 1852. (1. gróf Béldi Róz. 2. báró Wesselény Zsu)
            - Olivér
            - János
            - Miklós
            - Róza (báró Stipsics)
            - Dániel
            - István
            - Antal
            - Ádám
        - Dániel † 1822.
      - Olivér †
      - Gergely ezred.
  - Pál (Tordai Margit) Lásd folytatását a XV. táblán.
  - Sámuel † 1708. (Nagy Bora) Lásd folytatását a XVI. táblán.
  - Zsófia.

E családfát kezdő János három fia által a jelenig lenyuló terjedelmes vonalon nyujtá le családát. Pál és Sámuel fiainak vonalát alább látandjuk. Miklósét itt adtuk. E Miklós 1642-ben született. Legelőbb tanára Keresztúri Pál volt, majd Fejérvárott, később pedig Kolosvárott a hires apáczai Csere János tanitá. 1661-ben Heidelbergben, 1663-ban Leydában és Utrechtben járt; beutazá Franczia- és Angolországot. 1664-ben hazajövén, részt vett a török háborúban. Bécsben Szelepcsényi György primás és helytartó vezeté az udvarhoz, Párisban Turenne. Zrinyi Miklós a költővel ismeretségben lévén, jelen volt 1664-ben nov. 18-kán a vadászaton, hol amaz olly gyászos halállal elveszett. Utóbb Udvarhelyszék főkirálybirája, huszti kapitány és marmarosi főispán; 1689-dik óta titkos belső tanácsos és udvari cancellarius. Ő készité az ugynevezett Leopoldinum diplomát, s azért 1696-ban gróffá s marmarosi örökös főispánná ne-

veztetett, s negyven ezer forint ajándékot kapott.[1]) Későbbi szerencsétlenségei József fiát már megfosztották minden nyert méltóságaitól. Német-Ujhelyt tizenkét évig raboskodott. Eleresztetvén végre, nem akará látni honját, s Bécsben halt meg 1716-ki oct. 27-én. Több munkát irt és adott ki[2]). Kún Ilonától született gyermekei közül M i h á l y és J ó z s e f tartá napjainkig fel ágát.

M i h á l y ágán látjuk a még élő G y ö r g y ö t, kinek csak leányai vannak, igy e vonal kifogyásnak néz elébe.

Józsefnek fiai közül G e r g e l y ezredes. E l e k n e k S á m u e l nevü fiától unokája J á n o s 1791-ben született. Eleintén katona volt, később Bécsben az udvari kanczelláriánál tiszt. titkár lőn. Szép külsejü, fényes talentomu, és kellemes társalgásu férfiu volt. Bécsi életét csőd követvén, a nagybátyja után öröklött birtokkal vesztesége helyre lőn ütve; és ezután Erdélybe visszavonulván, takarékossá lőn, s javait rendbe szedé. Többnyire Beszterczén lakott. 183²/₃-dik táján a politikai téren lépett föl a megyei gyülésen, mint ellenzéki szónok. 1834-ben az erdélyi diaetára — melynek összehivásaért főképen küzdött — Kolos megye választá követeül, azonban erről lemondván, mint királyi hivatalnok vett abban részt[3]). Meghalt 1852-ben. Két nejétől gyermekeit a táblázaton láthatjuk. A négy első gyermek, előbbi nejétől, és a másik négy fiu utóbbi nejétől született, kik lakozási helyeikről kamarási és paulisi Bethleneknek nevezhetők.

Következik Pálnak (a kanczellár János fiának) ágazata a következő XV. táblán.

---

[1]) Kazinczy: Eredeti munkái II. 409.

[2]) Munkái ezek. a) Gemenbunda Transylvania ad pedes Augusti Caesaris projecta. 1685. b) Columba Noe cum ramo olivae, seu amphora aquae ad restinguendum ignem. c) Sudores et Cruciatus Nicolai Bethlen. d) Apologia pro ministris helv. confess. ad triremes condemnatis. 1675. e) Memoires du Conte Bethlen Niklós a hat kötetes „H i s t o i r e d e s R e v o l u t i o n s d e H o n g r i e." A La Haye 1739. utolsó darabját teszi. Magyarul is megjelent. f) Végre kéziratban maradt önéletirása, melynek legközelebb kiadását Szalay Lászlótól várjuk.

[3]) L. életrajzát U j a b b i s m e r e t e k t á r a I. köt.

XV. tábla.

- Pál. (Tordai Margit). Lásd a XIV. táblán.
  - János (Alvinczi Erzs.)
    - Dávid (gr. Teleki Klára)
      - Sándor (gróf Bethlen Zsuzs.)
        - Imre főispán és iró. † 1834. (gróf Bethlen Róza)
          - Imre nőtlen.
          - Miklós (Gál Anna)
            - három leány.
          - Nina (b. Bánffy Zsigm.)
        - Sándor (báró Kemény) Lak. Kis-Bimon.
          - Sándor (gróf Toldalagi Zsófia).
            - Zsigmond
            - Gyula
            - Kalmán
          - János (gr. Teleky Zsófia †).
            - Géza
            - Domokos
            - Béla
            - János
            - József
            - Sándor
          - Karolina. (ld. gr. Bethlen Ján.)
          - Eliza (gr. Mikó György).
          - Johanna (gr. Toroczkay Mikl.)
          - Mária (b. Kemény György).

E családfán Dávidnak fia Sándor királyi táblai ülnök volt, gróf Bethlen Zsuzsannától két fia két ágat kezd meg. Imre (Sándor fia) Küküllő, majd Alsó-Fejér vármegyei főispán, szent István-rend kis-keresztese, és kir. kamarás és belső titkos tanácsos. Meghalt 1834-ben. Egy munkát is irt, II. Rákóczy György korát [1]. Egyik fia Imre nőtlen, a másik Miklós, csak leányoknak atyja.

Sándor (Sándornak fia) ismét két vonalon inditja le ágát, ismét Sándor és János nevü fiai által. Sándornak a gr. Toldalaghy Zsófia férjének fiait árokallyi, a János gyermekeit búni Bethleneknek nevezhetni lakozási helyeikről.

Következik János kanczellár harmadik fiának Sámuelnek ágazata a XVI. táblán.

---

[1] Czime : *Második Rákóczy György ideje.* N.-Enyeden 1829. — Fiatal korában irt egy szinmüvet is : *A Posta Ház.* stb. Nyomt. Marus-Vásárhelyen 1793.

XVI. tábla

- Sámuel † 1708. (Nagy Bora). Lásd a XIV. tábl.
  - István †
  - György (Kollatovics Kata)
    - György
    - László megh. 1790. (gr. Vas Kriszt.)
  - Ádám orsz. elnök † 1748. (Bánffy Klára)
    - Gábor udvari kanczellár katholiz. (gróf Khewenhiller Jos.)
      - József kincstárn. (gr. Zichy Josefa)
        - Ferencz (katona, nős).
        - József † 1846. (gr Haller Bora)
          - Gábor (gr. Mikó Róza)
          - József (nőtlen)
          - Kamilló. (Báró Huszár Eliz).
            - N. N.
          - Emil.
          - Adél. (B. Jósika Lajos)
        - sat. *)
        - Leopold (gr. Kirmayer Kata)
          - Mihály (nőtlen)
          - Leopoldin (gróf Bethlen Ferenczné)
    - Ádám, ezredes. (Gr. Bánffy Zs.)
    - Miklós kincstárn. (gr. Csáky Bor.)
      - Róza (1. gr. Csáky Ján. 2. gr. Wass Samu). † 1826.
  - Kata (iró). (1. gr. Haller László. 2. gr. Teleky Józs.) szül. 1700.
  - Sámuel (Lázár Mar.)
    - Ferencz (Dániel Kriszt.)
      - Teréz. (Gr. Toldalaghi Zsigm.)
    - János (gr. Toldy Bora)
      - Ádám megh. 1789. (gr. Gyulay Kata)
        - Ádám (gr. Bethlen Borbala)
          - Hermina (gr. Pejácsevich Márk.)
        - Jozefa (gr. Haller Ján.) megh.
  - Imre kor. tanács.
  - Farkas tábornok.

*) Ide tartoznak még József kincstárnok gróf Zichy Jozefától született gyermekeiül: Albert. — Ludovica gróf Bethlen Pálné. — Jozefa báró Miskéné. — Teréz gróf Pálné. — Antonia gróf Haller Gáborné.

Ez ágazat feje Sámuel küküllői főispán, mint legifjabb és legszeretettebb fiu, mint igénylik, némi előnyökben részesedett [1]) Végrendelet szerint kapta többi közt a teremi urodalmat, a keresdi és bonyhai rész jószágokat. Meghalt 1708-ban. Nejétől Nagy Borbálától több gyermeke közül csak Ádám ága tartja fen a családot. Ez Ádám Fejér vármegyei főispán, kormányszéki tanácsos, rendek elnöke. Meghalt 1748-ki sept. 8-án Kolosvárt. Bánffy Klárától gyermekei:

Gábor, Albert szász-tescheni lengyel királyi herczegnek, és magyarországi helytartónak főudvarmestere, utóbb udv. kanczellár, és arany-gyapjas lovag. Volt velenczei osztrák követ is. Katholizált. —

[1]) Kőváry id. h. 45.

Az adókivetés körül nagy szolgálatokat tett a kormánynak, miert Küküllő váron kivül több gyönyörü jószágot kapott, ugy hogy midőn fenmaradt gyermekei József, Leopold és Ferencz megosztoztak, az elsőnek a radnóti, a másodiknak a teremi, a harmadiknak a Küküllő vári uradalmon kivül még feles részek jutottak. Ugyancsak Gábor majoratust is kivánt fölállitani, de Erdélyország törvényein ez kivül esvén, unokái osztályt eszközöltek, noha a nagyobb fiak pör utján is érvényesiteni igyekeztek azt. Neje gr. Khewenhiller Jozefa volt.

Gábornak fia József, kincstárnok volt. Meghalt 1815-ben. Gróf Zichy Jozefától több gyermeke maradt, kik mindnyájan a családfára nem férvén, a családfa alatt csillaggal jegyezve olvashatók. Józsefnek József és Leopold fiától unokáiban a család utódokkal el van látva.

Sámuelnak a XVI-dik családfa törzsének leánya Katalin, született 1700 ban. Erdélynek egyik tudományos, főleg a füvészetben jártas hölgye volt. Neje előbb gr. Haller Lászlónak, utóbb gr. Teleky Józsefnek. Huszonhét évig élt özvegyen, meghalt 1759-ben Szebenben. Irt, és ki is adott egy munkát: „Védelmező paizs kisértetek ellen“ czim alatt [1]). Könyvtárát a nagy-enyedi collegiumnak hagyományozta.

Imre (Sámuel fia) kormányszéki tanácsos volt. Kimult magtalanul.

Farkas (Sámuel fia) tábornokságig vitte.

Sámuelnak (Sámuel fiának) a Lázár Mária [2]) férjének ága szintén lenyulik napjainkig, azonban az élő Ádám grófban (kinek Hermina leánya van) kihalásnak néz elé.

Ádámnak az országos elnöknek Bánffy Klárától a már emlitett Gáboron kivül fiai: ismét Ádám, ezredes [3]), ki testvérei közt egyedül maradt meg a reform. vallásnál. Miklós, Ádámnak másik fia, kincstárnok volt, gróf Csáky Katától csak egy leányt nemzett, Rozaliát, előbb Kolos vármegyei főispán gróf Csáky Jánosnét, majd a római curia előtt történt elválások után gróf Vas Sámuelnek hitvesét, özvegyét, Nagy-Almáson Kolos vármegyében. Meghalt 1826-ki febr. 4-én, kora 74-dik évében

---

[1]) Wállaszky Consp. Lit. 246. Benkő Transyl. gen. II. 383. Bod. Athenás 42. lapon.

[2]) Kőváry szérint még ezenkivül három neje volt; de nem nevezi meg őket.

[3]) Kazinczy szerint tábornok.

Az egész Bethlen család, mely nyolczszázados életén át fejedelmeket, vajdákat, államférfiakat, hősöket, irókat adott hazájának, 1697-ben emeltetett grófi rangra. Tagjai élenk részt vettek a közügyekben, és nevüket a történet könyvének majd minden lapja fölmutatja mindig a hazafiak sorában.

Bethleni család. (Kis-Bethleni). Erdélyben Fogaras vidékén — irja Kőváry — egy sereg nemesség élt és él, kiket bojároknak, s nem nemeseknek neveztek; valamint czimeres levelöket is boéri levelnek. Ilyen vala a Bethleni család.

A családot Fogarasi, másképp Kocsis Ráduly alapitá, ki 1681-ki julius 10-én kapott boéri levelet Brandeburgi Katalintól, mivel — az oklevél tartalma szerint — a fejedelemnőt, több éveken át, minden sérelem nélkül hordozta.

Eleinte apró hivatalokat viseltek. Később János kiemelkedett, és nőül vett Szeredai Jozefát, kitől a mostanig lejövő nemzedék vette származását. E János nemzé Istvánt (az erdélyi kamaránál hivatalnokot) és ismét Jánost, ki már gróf Lázár Annát kapta feleségül. A Guberniumnál titkár volt. Később Bécsben lakott, Kőváry szavai szerint: szép külseje, deli magas termete sok kalandra utat nyitott számára, mit — ugymond — az is nevelt, hogy neve végéről az y-t el szokta vala feledni. E név alatt lépe uj házasságra is.

Két fia örökle szépségét, de kikben — nevezett iró szerint — a család kihalásnak néz elébe.

Bezdédy család. Szabolcs vármegyében Bessenyőd helységben birtokos nemes család Fényes szerint.

Bezegh család. (Hajniki). Zólyom vármegyei eredetü, legalább Hajnik helység e vármegyében van, és hajdan a Bezegh család birta is [2]). A XVII. században főleg két testvér tünt fel a családból: István és György, mindkettő Nógrád vármegyében viselt hivatalt.

István 1670-ben még ügyvéd, 1679-től 1684-ig Nógrád megye alispánja volt [3]). 1684-ki dec. 10-kén nehéz betegségében Beszterczén

---

[1]) Kőváryn kivül e családról másutt adatot nem lelven, az egész ismertetés az ő munkájából merittetett. De a családnevet az országos Schematismus szerint *Bethleni de Kis-Bethlen*-nek lelvén irva, — igy adam.

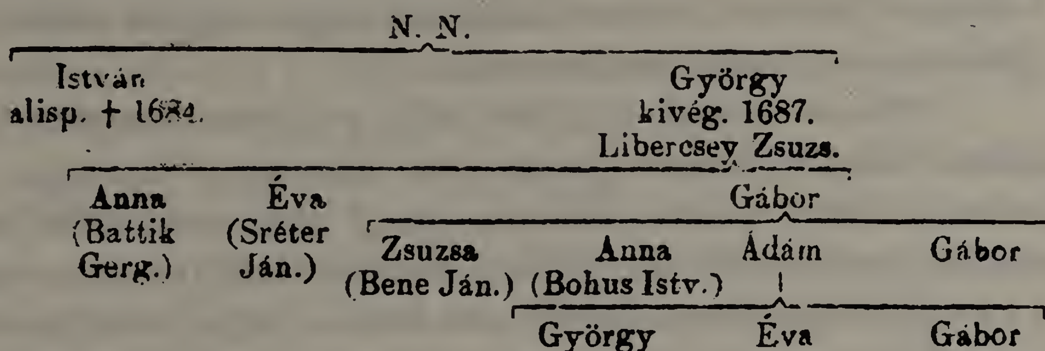
[2]) Ma Fényes szerint a kamara birja Hajnikot.

[3]) Nógrád varm. lev. tári adatok szerint.

kelt, és Dobay János másod alispánhoz intézett levelében [1]) búcsuzik el a vármegye rendeitől. Testvére

György szépirású, ékes előadású férfiu 1657—1669-ben Nógrád, 1666—67-ben Heves és külső Szolnok vármegye hites jegyzője [2]). 1681-ben Zólyom vármegye alispánja, és orsz. gyülési követe [3]). Később Kassán lakott, hihetőleg kamarai szolgálatban. Mint gazdag nemest Caraffa elfogatá, és 1687-ki május 9-kén daczára, hogy I. Leopold királytól kegyelmet nyert, és az jókor érkezett meg, Eperjesen felnégyelteté. Előbb öt óráig feküdt a kinpadon. Teste oly roncsolt és megzsibbadt lőn, hogy a különben erős ember elájult a fájdalmak kinjai miatt. Az örök gúnyszavakkal illették, mire szemei könybe lábadtak, és érzékeny búcsut vevén szenvedéseinek tanutársaitól, oly szivrehatólag festé ártatlanságát, hogy a különben kegyetlen vallató biró is hangos zokogásra fakadna. Megnégyeltetvén, fija Gábor megvette drága pénzen atyjának szivét, s elvitte haza Zólyomba, hogy az egész család megsirathassa a gyászos ereklyét [4]). Neje Libercsey Zsuzsánna volt, kitől emlitett Gábor fiján kivül Anna sarudi Battik Gergelyné és Éva [5]) szandai Sréter Jánosné leányai maradtak.

Nehány nyomon a családfa imez:

A család másik ágon ma is él Zólyom, Bars sat. megyékben. — 1755-ben Nógrád vármegyében találjuk még a birtokos nemesek sorában hajniki Bezegh Lászlót.

---

[1]) Másolatban gyüjteményemben.

[2]) Mint jegyző által aláirt számtalan oklevél nyomán

[3]) Lehoczky I. 221.

[4]) Rezik: Theatrum Eperjessiense. Mss. sat.

[5]) Éva férjével és Berki Borbálával Berki puszta felet Nógrád vármegyében 1698-ban nádori adományban kapja, de beiktatáskor a Bodonyi család ellentmondván, attól elállott.

Czimere [1]) a család kék mezőben koronán álló repülésre készülő galamb, csőrében zöld gallyat tartva; ugyanaz van a paizs fölötti sisak koronáján. A sisak takaró foszladék egy oldalról ezüst-vörös, másikról arany-kék. A metszvény e czimert foszladék nélkül mutatja.

Bezegh család. Az előbbi adományos Bezegh családtól emezt különbözőnek tartom czimeres levele végett is, melyben a már akkor élő ama családbeliek (mint István, György) nem említetnek. E családnak törzse Bezegh Izrael, a ki testvéreivel János, Izsák és Mátyással, továbbá sógorával Urbány Andrással, és végre Herlich Fülöppel III. Ferdinand király által Pozsony várában 1647-ki junius 3-án kelt czimeres nemes-levelet kap, és azt Zólyom vármegyének 1651-ki márczius 30. és 31-én Zólyomban tartott törvényszéken kihirdetteti [2]).

Nógrád vármegyében az 1700-diki nemesi összeirásban találjuk Bezegh Imrét, Jánost és Istvánt, az 1709-ben pedig János mint a losonczi járásban birtokos fordul elé. Azon vagy az előbbi családból valók-é ezek? — eldöntetlen marad.

1820-ban Bezegh András tápió-györgyei; Bezegh Albert és János czeglédi lakosok igazolási pör utján igénylék, hogy e czimeres nemes családból eredtek, állitván, hogy B. János 1649-ben a közszerzők egyike 1709-ben Csitáry Sárával Erdő-Tarcsán nemzé ismét Jánost, a ki Káva helységbe, és innen Czeglédre költözött. Azonban a Zólyom megyei itélet ama átköltözést nem találta eléggé kimutatva.

Bezerédj család. (Bezerédi). E család eredetét — ugy látszik — a Lőrentei (de genere Leurente) nemzetségből veszi, mely nemzetségnek emlékezete már IV. Béla királynak azon 1257-ki levelében előfordul [3]), melyben Beternek [4]) fia Farkas részére Roland nádornak itéletét megerősíti. A Lörentei nemből 1309-ben élt Lörente

---

[1]) István és György pecséteik szerint.

[2]) Zólyom vármegye 1651-ki jegyzőkönyve.

[3]) Fejér Cod. Dipl. tom. IV. vol. II. 421.

[4]) Nagyon érdekes volna látni ez okmány eredetét, melyet Fejér Kaprinay gyüjteményéből adott, valljon nincs-e roszul olvasva a Beter név Bezer helyett; a mily hiba az érdeklett codexben megeshetett.

mester, (Magister Leurente de genere Leurente), és fiai Miklós, Tamás, János és Beke mesterek (magistri), kiknek az Igmandi (de genere Bygman) nemzetségből származott Lőrincz vajda mesternek fia Miklós mester, Bánk, Tóth Váson, Zich sat. birtokait a fejérvári káptalan előtt bevallá [1]).

A Lörentei nemzetségből szakadt ki a Bezerédj család; amaz birta Lörinthe (most Lőrincz) helységet Veszprém, ez pedig Bezeréd helységet Zala vármegyében. Ez állitást igazolni látszik azon körülmény, hogy midőn Lörenthe László magvaszakadtán I. Ulászló korában 1440-ben Rozgonyi István Fejér vármegyei főispán Lörinthe helységet a szent korona részére elfoglalá, Bezerédj Zsigmond és János testvérek B. Györgynek fiai, és az emlitett Lörinthei Lászlónak vérrokonai (fratres congenerationales) a foglalásnak ellentmondva, megmutaták, hogy az érdeklett helység őket illeti, miért is az nekiek visszaadatott, és benne uj királyi adomány [2]) által 1456-ban megerősitettek, és mind Lörinczi mind Bezeréd [3]) helységnek ma is egyedül és kizárólagos birtokosa a Bezerédj család.

1343-ban I. Lajos király alatt Bezerédj László (Ladislaus Ruffus de Bezeréd) élt, kinek fiai Pál és Jakab az emlitett évben királyi parancs folytán megosztoztatnak [4]).

Azonban folytonos és hiteles leszármazását a családnak csak Zsigmond korából hozhatni le.

A családnak e szerint törzse Bezerédj György a XIV. század végén élt, kinek gyermekei Zsigmond és János a Hussiták elleni harczban mutatott vitézségükért nyerték szép czimerüket 1430-ban Norimbergában nyilt alakban kelt oklevélben Zsigmond királytól.

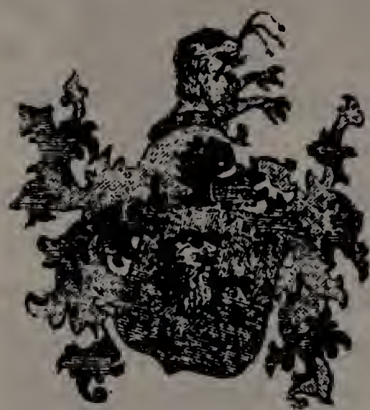
[1]) Fejér. Cod. Diplom. Tom. VIII. vol. I. p. 364.

[2]) Mindkét oklevél a család birtokában.

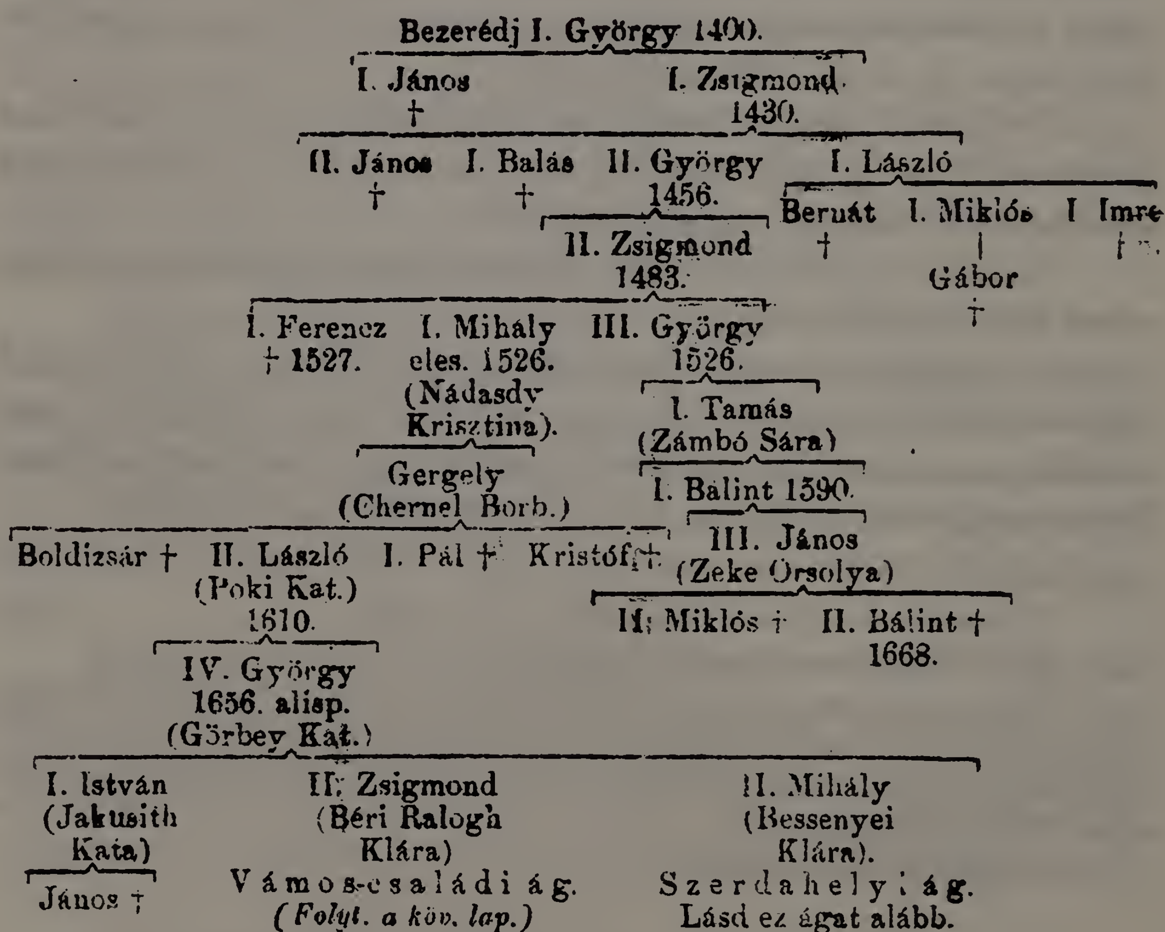
[3]) Nincs is nyoma, hogy Bezeréden valaha más család lett volna birtokos, ámbár már a XIII. században találni e helységről emlitést oklevelben, mely már akkor ott plebánia létezését tanusitja, és azt, hogy a plebános a pápának adóképen (latos grossos) fizetett.

[4]) A családi oklevél szerint.

A czimer rézsut bal oldalra dülő paizs, mely két részre oszlik, a felső mező vörös szin, az alsó kék, mely vizet ábrázol, benne egy uszó oroszlán halad a bal oldal felé fordulva, martalékra nyujtván első lábait, szájában három águ korbácsot tartván. A paizs felső szögletén vagy csucsán zárt sisak áll, mellyre a mindkét oldalról arany-kék sisaktakaró (foszladék) vörös-kék koszoruval van leszoritva. E koszoruból a paizsbelihez hasonló oroszlán emelkedik ki [1]).

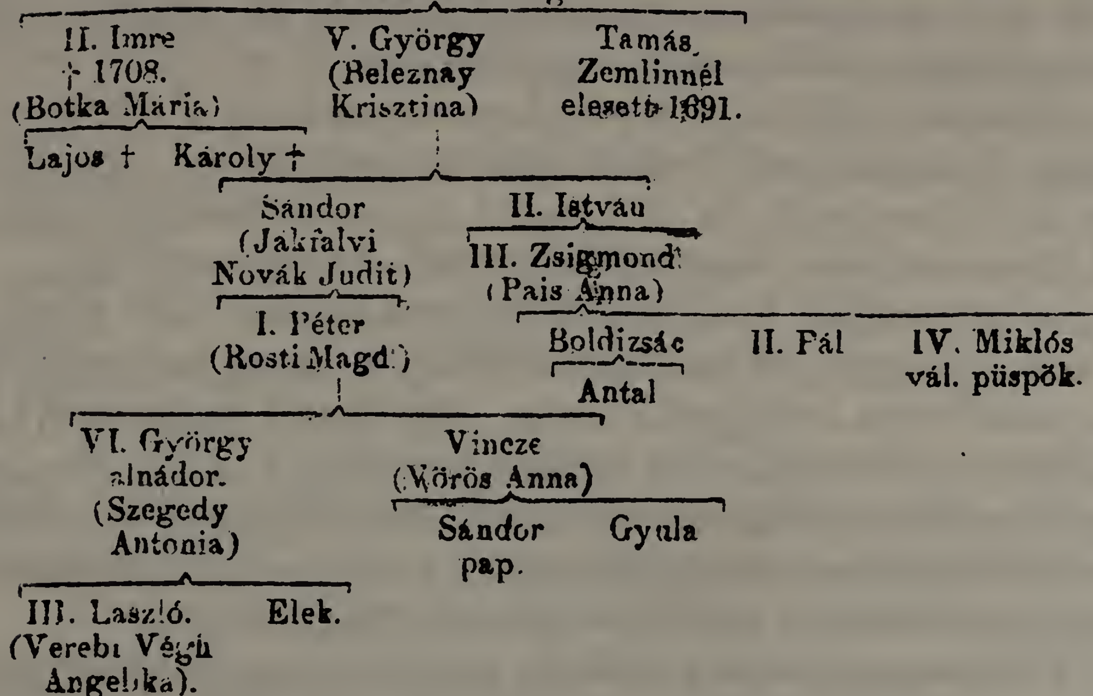
Említett Györgytől kezdve a leszármazás napjainkig igy folyik.

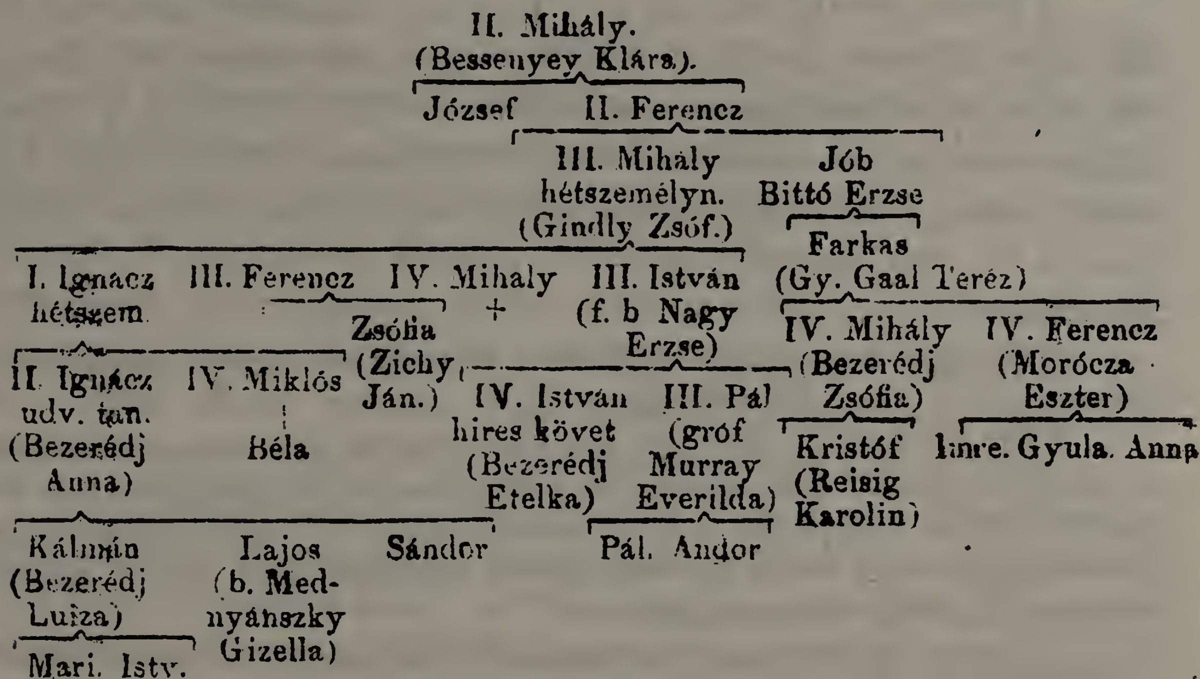
[1]) A család birtokában levő 1430-ki eredeti czimeres levélről hü másolatban a család szivességeből, miért valamint a közlött nemzékrendért köszönetemet jelentem.

II. Zsigmond (Béri Balogh Klára) (ki az előbbi lapon is).

Vámos-családi ág.

A szerdahelyi ág II. Mihálytól folytatólag igy származik le:

Végig tekintve e családfán, már elmondtuk, hogy I. György fiai I. János és I. Zsigmond 1430-ban Zsigmond királytól nyerték czimerüket. I. Zsigmondnak gyermekeit előszámlálja az 1456-ki uj adománylevél.

Hogy II. Zsigmond II. Györgynek fia volt, a kapornaki conventnek egy 1483-ki oklevele tanusitja, mely zálogitásról szól Dötk helységre vonatkozva. E helységet most is e család birja. Gyermekei

közül I. Ferencz jeles katona Szapolyay János részén állván, 1527-ben a Jovan czár elleni ütközetben Szegednél esett el [1]. I. Mihály és III. György testvérek Mohácsnál estek el. Ez utóbbinak (III. Györgynek) ága a XVII. század végén kifogy.

Az elesett I. Mihálynak neje volt Nádasdy Krisztina, Nádasdy Tamás nádornak növére [2]. Fia Gergely Chernel Borbálát [3] birta nőül. Ennek egyik fia II. László Kapuvár főnagya (supremus Castellanus arcis Kapuvár) volt 1610-ben, neje Poky Katalin a Mérges nemzetségből (de genere Mirges) származott. Ettől született IV. György 1656-ban, 1659-ben is Sopron vármegye alispánja [4], és az utóbbi évben országgyülés követe. Neje Görbey Katalintól [5] három fija lön. I. István Zala és Somogy vármegye másod alispánja (alter Vice Comes), a Pápa várában lévő lovasság kapitánya (Equitatus Papensis Capitaneus) lön 1662-ben. Neje az Orbovai Jakusith családból volt Jakusith Kata, kitől fia János utód nélkül mult ki.

IV. Györgynek másik két fiától a család mostanáig jő le két ágon. II. Zsigmond a vámos-családi; II. Mihály pedig a szerdahelyi ágnak törzse lőn.

A vámos-családi ágon: Tamás, Zemlinnél esett el a törökök ellen 1691-ben. II. Imre Rákóczy alatt lovas ezredes, és a Dunán túli részek tábornoki főparancsnoka 1705-ben [6], és 1708-ban [7]) Sopron vidékén táboroz, és az utóbbi évben a soproniakat felkonczoltatá. Termetére nézve kicsi, méltóságára nagy, szép, fekete és élénk szemü,

---

[1]) Zermegh Schwandtnernél II. 387. „Vir militari virtute insignis, fuit interemptus" — szavai Zermeghnek.

[2]) Ezt bizonyitják 1570-diki tanuvallatásokróli jelentések, és Nádasdy Tamásnak saját kezével irt származási lajstroma a családi levéltárban, és Nádasdy Krisztina után jelenleg is bir a Bezerédj család. — Ellenben Wagner Mss. tom. LXX. 148. lapon Nádasdy Tamás nővérét Krisztinát előbb Danieiß Gáspár, másodszor Bezerédj György nejeül irja.

[3]) Chernel Borbála Chernel Ambrus itélőmesternek Déghy Annától leánya

[4]) 1656-ban kelt osztató parancs Szalay részére, és Lehoczky I. 208. l.

[5]) Görbey István Veszprém vármegyei alispánnak Chaby Fruzinától leánya.

[6]) A soproniak részére 1705-ki sept. 27-kén Horpácson kelt menedéklevele igy kezdődik: Én Bezerédj Imre Méltóságos Fejedelem feölseö vadászi Rákóczy Ferencz kegyelmes Urunk Eő Nagysága egyik lovas ezerének feő kapitánya; Dunánd innen valo Hadainak generalis Uraiméknak eö kegyelmek után Commandója" sat. Magy. Akad. Értesitő 1857-ki foly. 296.

[7]) Pethő Spangár krónika II. 37.

kevés beszédü, bátor férfiu volt [1]. Háromszor készült a császáriak részére átmenni, és mindannyiszor megbukott. Elfogatván mint hűtlen, Patakon 1708. dec. 18-án feje vétetett, és ott vasastúl a nagytemplomba temettetett [2]. Arczképe a szerdahelyi ágon álló utódainál Sopron vármegyei Szerdahelyen van meg. Széplaki Botka Máriától született fiaiban magvaszakadt.

V. Györgynek Beleznay Krisztinától Sándor és II. István fia volt. Az előbbi nemzé Jákfalvai Novák Judittal Pétert, ki 1812-ben halt meg, és ki Barkóczi Rosty Magdolnával nemzé VI. Györgyöt és Vinczét.

IV. György Vas és Veszprém vármegyék követe, később alnádor, 1829-ben lett a kőszeghi kerületi tábla elnöke (1844.) Szegedy Antoniától fiai III. László Verebi Végh Angelika férje, és Elek.

Vinczének Vörös Annától fiai Sándor pap a váczi megyében, és Gyula. — II. István (V. Györgynek fia) nemzé III. Zsigmondot, ez Paizs Annától többi közt III. Miklóst a veszprémi kanonokot, czimzetes püspököt és prelátust. Testvérének Boldizsárnak Antal fia van.

A szerdahelyi ág II. Mihálytól jő le, kinek unokája III. Mihály Győr vármegyének alispánja, országgyülési követe, és a kir. curia ujra alkotásakor a hétszemélyes tábla ülnöke. (Lehoczky szerint 1786-ban). Gindly Zsófiától négy fia volt. Ezek közül I. Ignácz több vármegye országgyülési követe, 1793-ban hétszemélynök, és a szent István-rend kis keresztese, és kir. tanácsos (1815., 1820.) Ennek fia II. Ignácz Győr vármegyének sok évig alispánja, országgyülési követe, utóbb udvari tanácsos. Neje Bezerédy Anna a Jób ágán álló Farkasnak leánya. Ennek fia Lajos magyar testőr volt (1844-ben).

III. Istvánnak fia IV. István, szül. 1796-ki nov. 28-án Szerdahelyen, Sopron vármegyében, honnan lakását Tolna vármegyébe tette át. Itt lépett a politikai térre, és Tolna megyének az 1830-ki 183²/₆-ki (melyről azonban az ellenpárt visszahivá) 1839-ki és 1844-ki országgyüléseken jeles követe. Ő adóztatá meg magát önkénytesen először az országban. Szivvel, lélekkel hazafi volt, és megyéjében a socialis téren is,

[1]) Lehoczky Stemm. II. 56. Ugy látszik Szegedy vagy Kaprinay Ms. A. LXII. 423. után, hol róla sír-vers található, mely alakját leirja, s tartalmazza végszavait is: Dum potui, nolui, dum non potui volui, fidem dare cui debui. U. ott halála 1708-ra tétetik.

[2]) Vahot Imre: Az országgyülési Almanach I. köt. Pest, 1843. 114. lapon Jászay Pál által közlött Csécsy Memoriale-jában. — Pethő Spangár id. h. 1709. nyárra teszi a lefejezést — hibásan.

kivált a közipar körében sokat tett. 1848-ban a pesti országgyülésen szintén Tolna képviselője volt, és elvei mellett végig hű maradt, hivatalt azonban soha nem vállalt. Meghalt Hidján 1856-ki márcz. 6 án, kora 60-dik évében [1]. Neje Bezerédj Amália szintén nevet szerzett a gyermek-irodalom mezején [2].

Szükség megjegyeznem, hogy a közlött családfán nincsenek meg mind a család tagjai, kivált a leányok.

Igy II. Ignácznak leányai még Mária, Ányos Móriczné, Antonia Dombay Ignáczné; Krisztina gróf Albertiné.

Jób ágán Farkasnak neje gyulai Gáal Terézia, (utóbb Rosos Ignáczné) a kitől a táblázaton látható Bezerédj IV. Mihályon és IV. Ferenczen kivül született leányai Teréz Rosos Lajosné, és Anna Bezerédj Ignáczné.

IV. Mihálynak Kristófon kivül leánya Anna II. Bezerédj Ignáczné.

A család Miksa királytól 1564-ben uj adomány-levelet kapott, melyben Zala vármegyei birtokai megerősitetnek.

Bezerédi család. (Bikafalvi). Erdélyben Udvarhelyszékben van lakása.

Bezi család. Győr vármegyei régi kihalt család. Bezi Demeter 1450-dik táján élt. Ennek fia Lőrincz, kinek magvaszakadtán birtokát Ratyboseni Trynka János kapta Mátyás királytól adományban 1481-ben. Egy másik ág azonban élt még ezután is; igy találjuk Bezi Lászlót, Antalt és Pétert 1489-ben; 1536-ban pedig éltek Bezi István és Pál. Ezek után letünik a család, legalább nyomát nem leljük többé. Nevét a Győr vármegyében most is fenálló Bezi helységtől vette, melynek birtokában volt [3].

Bezúr család. Bezúr Mihály 1720-ki aprilis 29-én czimeres nemes levelet szerez. Czimer-paizsa kék, abban egy tigris áll hátra felkondoritott farkkal, első jobb lábában kivont kardot, a balban három rózsát tartva. A paizson álló sisak koronájából a leirt tigris emelkedik ki. Sisak-takaró ezüst-vörös, és balról aranykék [4].

Biay család. Egykor léteztét bizonyitja Biay János, ki többed magával 1623-ban ellentmond Nemes Siesy János és Dallos János be-

---

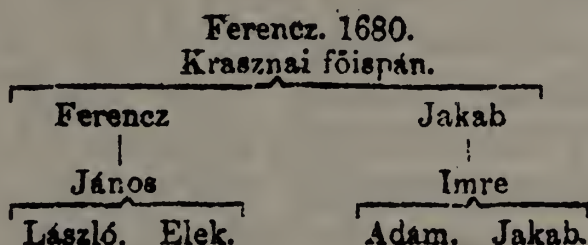
[1] és [2] L. életrajzukat: Ujabb ismeretek tára I. köt. 558—561.

[3] Czeh János a Tudom. gyüjt. 1829-ki XII. köt. 21—24. lap. És utána Teleky Hunyadiak kora XII. 199.

[4] Collect. Herald. Mss. — 429. sz. a.

iktatásának Bábolna Komárom megyei helységre nézve az esztergomi káptalan előtt [1]).

Biális család. (Illyefalvi) máskép Olasz. Erdélybe Rákóczy György korában megy Biális Ferencz, ki Rákóczy György, Kemény János és Apaffy alatt vitézül harczol, ezért honfiusittatott 1680-ki márczius 10-én. Később a somlyói vár főkapitánya, és krasznai főispán lett. Tőle igy alakul a családfa:

E családfa azonban csak egy századig, azaz 1786-ig terjed. A rajta lévők közül László Háromszéken Szőrcsén, Elek Csik-Szent-Mihályon lakott. Elek ágából volt Biális Ferencz, ki az utolsó országgyülésen mint Csikszék követe szerepet játszott, s ki tán 1852-ben valahol Magyarországon elhalálozott [2]). Él a családból László, birtokos Szentmihályon a Csikszékben.

Bibi család. A Bibi család magvaszakadtán kap adományt az egyházszeghi és malomszeghi birtokra Beznák Ferencz 1741 ben [3]).

Bibics család. Belőle Bibics Jakab 1740-ben Arad vármegye alispánja és királyi tanácsos [4]). Özvegyének Tomyan Margitnak 1774-ben kelt tanuló rokonai számára szép alapitványt tartalmazó végrendelete országgyülésileg beczikkelyeztetett [5]). A család kihalt.

Bibra család. (Báró). Báró Bibra Károly Frigyes honfiusitatott az 1836-ki országgyülésen [6]).

A Bibra család Németországon, különösen Bajorországban és a szász-meiningeni herczegségben nagyon ki van terjedve. 1580. táján két testvértől, Bálint és Bernáttól két fővonalra oszlik. Ez ágak ismét külön ágakra oszlanak. A nálunk honositott b. Bibra Károly cs. kir.

---

[1]) Fényes: Komárom várm. 160.

[2]) Kőváry id. m. 47. l. után ez egész ismertetés.

[3]) Esztergomi kápt. Capsa 66. Fasc. II. Nro 12. Csery Józs. gyüjteménye szerint.

[4]) Fábián Arad várm. 194. l.

[5]) 1825 ki országgyülési Acták II. köt. 656. stb. lap., és 1827-ki XXIV törv. czikk.

[6]) XLVII. törv. cz.

ezredes, Lipót vár parancsnoka volt. (1844.) Mint a család nagyobb része, a hadseregben szolgált. Ha nem hibázom — a Bernát vonalán az ugynevezett Brennhäuseri ághoz tartozott.

Azonban a Bálint vonalán a Gleicherwiesi ág inkább látszik sógorság utján hozzánk közeledni. Ez ágból az 1809-ben meghalt Bibra Károly századosnak leánya, Mária, Zerdahely Károlyné. Károly testvérének Frigyes Henriknek (szül. 1775. † 1849.) ki nagybritanniai kir. kapitány volt, egyik leánya Antonia, Tóth Károly székesfejérvári cs. kir. törvényszéki ülnök neje 1846-dik óta [1]).

Bicsak család. (Mosáni) Belőle mosáni Bicsak Benedek székbiró 1451-ben a maros-vásárhelyi constitutio tartalma szerint [2]).

Bicskey család. (Bicskei). Pest vármegyei Bicskén birtokol. Némely tagjai megyei hivatalokat viseltek; mint Lajos, ki Pest vármegye főszolgabirája volt egykor, meghalt 1856-ki sept. 4-kén, kora 56-dik évében. Maradt fia Kálmán.

Hajdan Nógrád vármegyében is találunk e családra; igy István 1628-ban, idősb és ifjabb András pedig 1629—30-ban fordul elé [3]).

1650-ben Bicskey Gáspár, Tamás és István ellentmondtak Balassa Bálint adományának, mely szerint Salgó várához tartozó faluk birtokába iktattatá be magát [4]).

Nevezett Tamásnak fia volt, György, ki Szígyártó András deáknak zálogitá el a Ferencz és András által birt bicskei jószágrészt.

Andrásnak fiai Ferencz és András 1702-ben a „Jus armorum" fejében megrótt bicskei jószágrészeiket Bulyovszky Dánielnek engedik kiváltani [5]).

Bicskey József vadkerti lakos az 1650-ben élt Tamástól leszármazását ilyképen igyekezett törvényesíteni. Nevezett Józsefnek atyja Elek (szül. 1762.), ennek Mihály (szül. 1718.), ennek ismét Mihály, ennek György, ennek Tamás.

Bicskey családbeliekre találunk Ugocsa vármegyében is, hol István 1672-ben szolgabiró, 1678-ban másod, s 1693-ban első alispán volt [6]).

---

[1]) Gothaisch. Gen. Taschenb. d. fr. H. 1857. 42. stb. lap.
[2]) Kállay: Székely nemz. 234. l.
[3]) Nógrád várm. lev. tári adatok.
[4]) Ürményi Nagy Jánosnak 1761-ben indit. pöre.
[5]) Váczi káptalan előtt 1702. k bevallás.
[6]) Szirmay C. Ugocsa. 53. 54. 59. l.

Bychkele család. (Eörsi). Az Igmándi nemzetségből (de genere Wygmand) származott. Bychkele-nek nejétől Zsuzsannától született fia Albert, és emlitett özvegy anyja ellen a fejérvári keresztesek conventje perlekedik, mivel állitólag Tolna megyei Archa helységbeli részét, melyet nevezett Bichkele család tőle haszonbérbe birt, hatalmasul elfoglalta 1430-ban 1432-ig. Több oklevélben Bychkele-nek van irva, egyetlenben Wychkele-nek (tán roszul olvasva). Előneve is mindig de Ewrs, csak az 1432-diki okmányban de Archa [1]). Lehoczky Eörsi Bikule Istvánt, (máskép Fodornak is neveztetett), emlit 1338-ban mint Simontornyai várnagyot [2]), kit bár a név ismét máskép van olvasva, bizonyosan e családhoz kell számitanunk. A család a kihaltak közé sorozandó.

Bicso család. (Pinkóczi). Pinkóczi Bicsó-nak fia István 1403-ban egyike azoknak, kik ellen a Leleszi Convent Zsigmond királynak 1406-ban kelt levele szerint hatalmaskodás, egyháztörés ellen emelt vádat. A Bicso név — habár később elő nem fordul — családnevül látszik [3]).

Bydeskuti család. (Ippi). Czimere a családnak koronából kiemelkedő grif, mely első jobb lábában kardot tart.

A család kiterjed Magyar- és Erdélyországra. Az előbbiben Fényes szerint birtokos Abauj, Kraszna, Szabolcs, Szathmár és Zemplin [4]) vármegyében; Erdélyben különösen a Szilágyságon terjedt ki.

Büdöskút — melyről a család hajdan nevét veheté — Sopron vármegyében van. Hanem Ipp helysége, melyről előnevét irja — az ugynevezett részekben, Kraszna vármegyében fekszik.

A család törzse Bydeskuti Kun János volt, ki ily családfát alkota [5]):

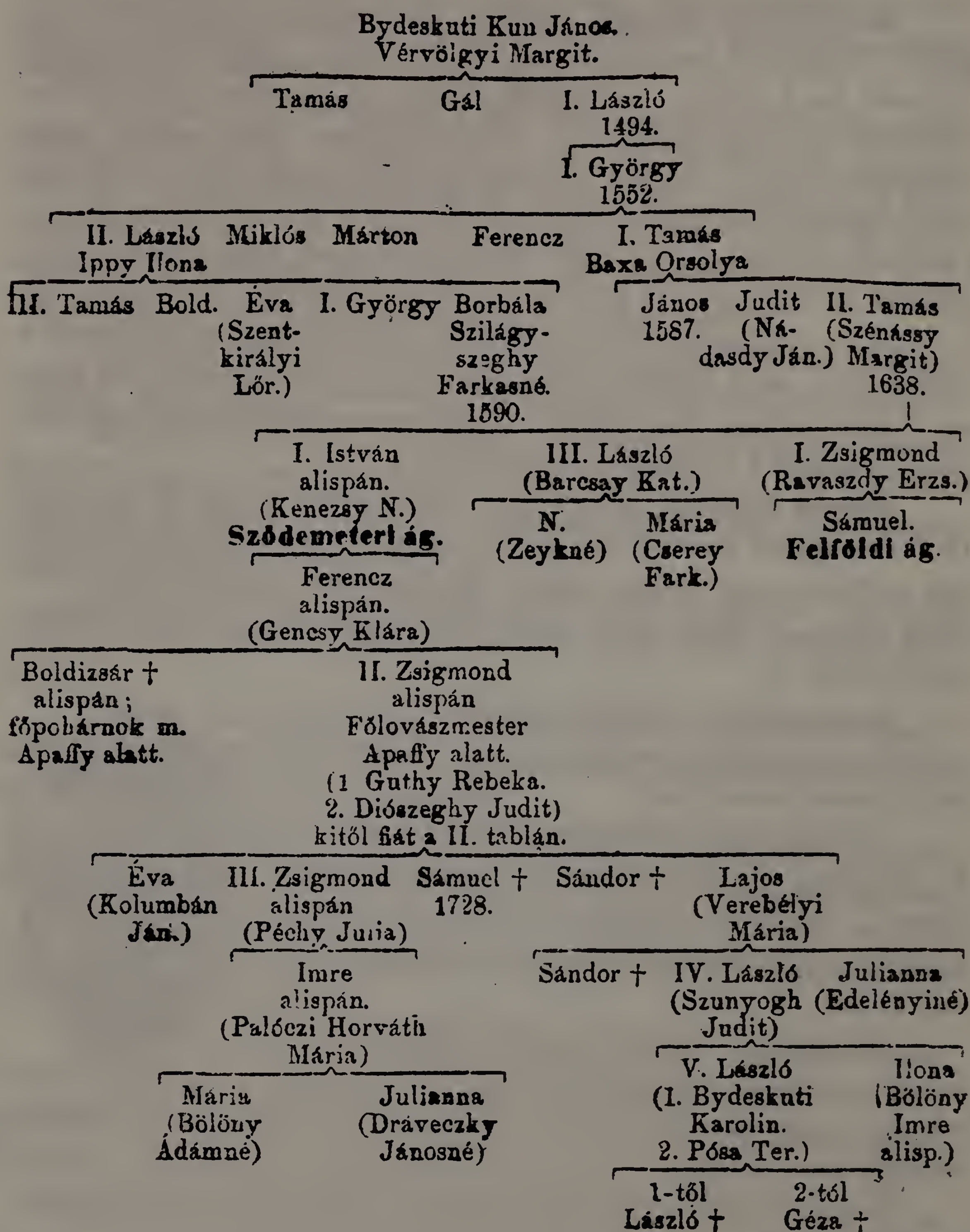
[1]) Fejér Cod. Dipl. X. VII. 293. 295. 296 301. 372. 384. 447.

[2]) Lehoczky Stemm. II. 57. Bisseni vezér szo alatt.

[3]) Szirmay C. Zemplin. Not. Topogr. 313.

[4]) Zemplin vármegyében Magyar Isip, Kolbása, Cselej, Majoroczka, Szedliczke, Matyasócz helységekben és pusztákban birtokos — Szirmay szerint 1797-ben, t. i. midőn munkáját irta.

[5]) Décsey Miklós ur szives közleménye szerint.

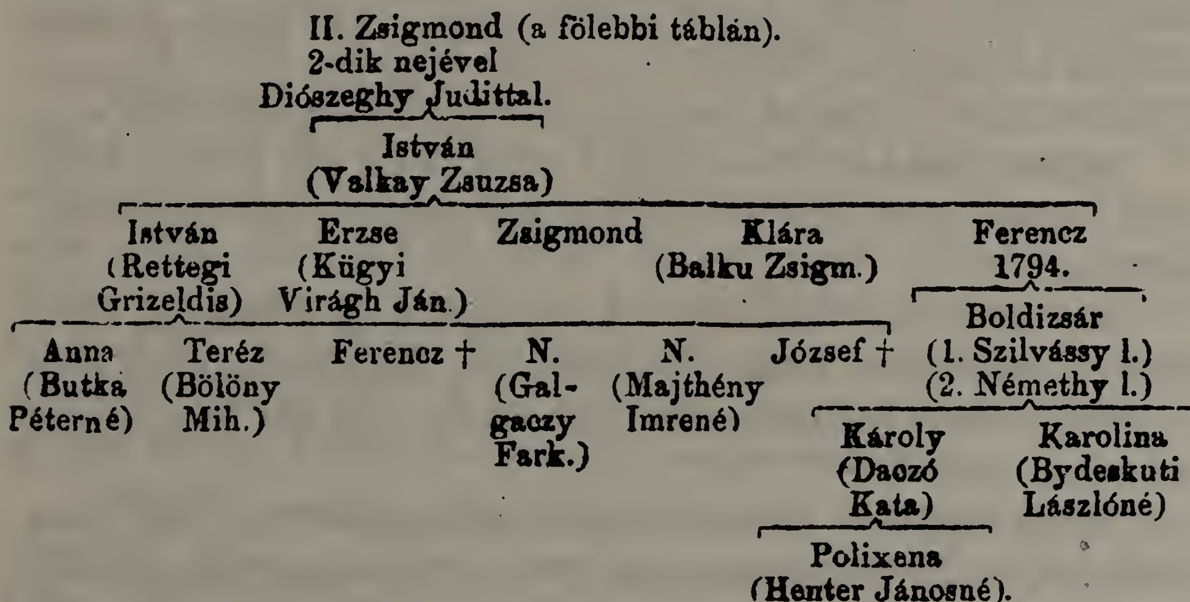
Mint a családfáról látjuk, a XV. században Bydeskuti Kun János alapitá e családot; kis unokája László Ippy Ilonát vevén el, ezután öröklik Ippet a család praedicatumát adó, Kraszna vármegyei birtokot.

II. Tamásnak két fia által két ágra oszlanak. I. István lesz törzse a sződemeteri, I. Zsigmond a felföldi ágnak [1]).

[1]) Ohajtottam volna ez ágnak is folytatását megkapnom.

I. István ágán hat viselt alispáni hivatalt.

Boldizsár Apaffynak főpohárnoka volt; ága kihalt. Testvére II. Zsigmond Apaffy fölovászmestere, előbb alispán. Két neje volt. Az első Guthy Rebeka, kitől gyermekeit és azok utódait a fölebbi családfa mutatja. A második dézsi Diószeghy Judit, kitől elvált, és kitől nemzett István fia által alkotott ágazatát a következő II. tábla mutatja :

Bielavich család. (Horvátországi.) Bielavich György 1638—1659-ben tinnini czimz. püspök volt [1]).

Bielek család. Két tagját ismerjük. Lászlót a piaristát, ki Trencsin vármegyében Kis-Uteczafalván 1744-ben született. 1764-ben a kegyesrendbe állt, több helyen tanitott [2]), sat. Munkái közt adott ki „Majores Hungarorum" Pars. I. Pestini 1796. czimüt is, melyet testvérének ajánlott; és innen ismerjük Jánost, ki az ajánlati sorok szerint akkor a gr. Pálffy János gyalog ezredben százados volt [3]). Az ujabb időben (1844-ben) János nyitrai czimz. kanonok és zsolnai plébános. — A család Fényes szerint Pest vármegye nemesei sorában áll.

Bige család. Bihar vármegye nemesei sorában áll Fényes szerint.

---

1) Azon évi orsz. gyülési törv. czikkek

2) Horányi Nova Memor. 481.

3) Latinul irt praedicatuma de eadem; — azonban Bielek nevü helységet Fényes Geographiájában nem találtam.

Bihary család. (Kereszturi). Ily előnevü család Szirmay [1]) szerint a kihaltak közé sorozandó. Lehoczky szerint [2]) pedig B i h a r y F e r e n c z 1666-ban lett b á r ó v á.

Nem ismerve ezek között az összeköttetést, azt is csak pusztán kell megemlitenem, hogy F é n y e s szerint a B i h a r y név jelenleg is Szabolcs vármegye nemes családai között áll.

Bihari család. (Rődi). Ily előnévvel élt Erdélyben Bihari János 1794-ben a Guberniumnál kiadói segéd. Ugy látszik, a család ott Kolos vármegyében székel. Az emlitett 1794-ben r ő d i B i h a r i M i k l ó s Kolos vármegye levéltárnoka; S á n d o r pedig irnok volt.

Bika család. (Teremhegyi). E családból volt J á n o s 1507-ben kir. táblai ülnök. Fia I m r e 1531-ben Perényi Péter követe Szolimánhoz [3]).

Imrének fia volt Bika A n d r á s [4]), ki 1556-ban Varanonál, 1557-ben Szerencsnél csatát veszt, 1566-ban pedig Szigethvárnál esik el [5]).

Már előbb is találunk a Bika nevezetre, 1493 ban Bika Miklós Krakkóban tanult [6]).

Bika család. E család Nógrád vármegyében élt. Bika Anna 1603-ban Kéry Ferencz alispán neje [7]). Az 1684. nemesi lajstrom Bika I s t v á n t és Andrást mutatja föl. És ezek lehettek azon két testvér, kik mint Bika Istvánnak fiai, és B. Mátyásnak unokái 1716-ban Nógrád vármegyétől — előmutatván nagyatyjok által előbb kapott, de már elrongyollott nemesi bizonyitványukat — miután a belháborúk alatt minden leveleiket elveszték, kétségtelen nemességükről bizonyitványt vettek ki [8]).

Bika család Szirmay szerint 1797-ben a Zemplin vármegyei nemesek sorában is áll.

Bik család. E család a Zud [9]) nemzetségből eredt, (de genere Zud). E nemből B i k-nek fia volt J a k a b, Jakabnak Simon a nagy-

[1]) Cottus Zemplin Not. Topogr. 72.

[2]) Stemmatogr. I. 167. l.

[3]) Zermegh Schwandtnernél Scriptor. H. III. 406.

[4]) U. ott.

[5]) Pethő krónik. 121.

[6]) Bursa Cracoviensis 21.

[7]) Prothoc. C. Neograd anni 1603.

[8]) Prothoc. C. Neogr. anni 1716.

[9]) Tán Z ő d vagy Sződ ?

nak nevezett, — kit Zemplin vármegyei Szada — hajdan Zoda helységnek birtokában V. István ifjabb király 1270-ben erősitett meg [1]).

Bikfalvi család. Szirmay a Zemplin vármegyei czimeres nemesek közé sorozza 1797-ben

Bikkesy család. (Vámos-attyai). Bereg vármegyei nemes család. István a m. kir. helytartó tanács felügyelete alatti nyugdij választmány ülnöke, majd egyszersmind a nádori hivatal kiadója 1825—1844-ben. László szintén helytartósági hivatalnok 1844-ben.

Bikkesy család. Azelőtt Heinbucher volt a neve. Heinbucher Ignácz, Károly, József, Alajos és András 1790-ben nemes levelet szereznek, és nevöket Bikkesyre változtatják. Czimerök négy részre oszlik. Az 1. és 4-dik osztály kék mezejében zöld élőfa látszik, fölötte arany nap, ezüst félhold. A 2-dik mezőben koronán kékmezü kar iró-tollal. A 3-dikban is ugyanaz, de kardot villogtatva. A paizs sisakja fölött az emlitett két kar egymással keresztbe helyezve, a kardot és tollat tartják. Foszladék arany-kék és ezüst-vörös [2]).

Bikky család. (Fanchikai). Fancsika helység Ugocsa vármegyében fekszik, melynek leány-ágon a család 1546-ban jött birtokába. 1559—1587-ben Bikky Ferencz Ugocsa vármegye szolgabirája volt [3]) 1805-ben Ugocsa vármegyében János, István és Ferencz birnak Forgolányban, ez utóbbi Péterfalván is. Péter és Mihály Tivadar helységben közbirtokosok [4]). Ezek utódai élnek. A család átszármazott Szirmay szerint Zemplin vármegyébe is

Bikly család. (Szász-Fülpösi) Szász-Fülpösi Bikly János Harinnai családból házasodván, Doboka vármegyében lőn birtokos a XVI században. A Bikly-Harinnai egybeolvadt család pedig egy nőt a Tancsi Földváry családnak adott [5])

Biliakovics család. II. Ferdinand király nemesité meg Biliakovics Pált. Czimere kék mezőben zöld tér fölött vörös ruhás, sárga csizmás hadi férfiu kivont karddal. A sisak koronájából ugyanaz emelkedik ki. A sisak-takaró egy oldalról ezüst-vörös, másikról arany-kék [6]).

---

[1]) Szirmay C. Zemplin Not. Top. 171.
[2]) Adami Scut. gentil. I.
[3]) Szirmay : C Ugocsa 17. 58. 59. 120.
[4]) U. ott. 125. 129. l.
[5]) Hodor · Doboka 53. lap.
[6]) Adami Scuta Gentil. I.

Biliske család. Zemplin vármegyében czimeres nemes család Szirmay szerint.

Bilkey család. Bereg vármegye birtokos nemesei közt említtetik Fényes Geographiájában.

Byllei család. V. István király 1271-ben Byllei Domokos ispánnak fiait Simont és Ámánt (filios Comitis Dominici de Bylle), kik a szaladi vár jobbágyaitól vették származásukat, tekintve a cseh király ellen viselt hadjáratban tett érdemeiket, Pál, Domokos, Péter, Benedek és Balás testvéreikkel egyetemben a nevezett vár jobbágyságától fölmentvén, a királyi szolgák és nemesek sorába emeli [1].

Bimbó család. Czimeres levelet kap 1751-ben Mária Terézia királynétól. Czimere a paizs felső részének közepéből lefelé rézsutosan huzott két vonal által három részre oszlik. A kup alaku alsó osztály kék mezejében zöld téren egy levágott fatörzs uj zöld hajtással látható. A felső két fehér osztályon két viz-szintes vörös csik vonul át. A sisak koronájából a paizs fölött két elefánt-ormány között, (melyek bal oldalija vörös-fehér, jobb oldalija pedig ezüst-kék) galamb zöld gallyat tart. Foszladék ezüst-kék és arany-vörös [2].

Bimbólázár család. Zemplin vármegyei czimeres nemes Szirmay szerint.

Birisics család. 1753-ban Birisics Antal vált nemes levelet ily czimerrel a paizs ezüst mezejében hármas dombon szemközt hátsó lábaikon két fekete kecske áll, közöttük a közép dombból egy zöld fenyő emelkedik föl. A paizs közepén viz-szintesen egy három csillaggal jegyzett vörös csik vonul át keresztül a kecskéken és fenyőfán. A paizs fölötti sisak koronájából kétfarku oroszlán nyulik ki. Foszladék innen arany-vörös, balról pedig ezüst-fekete [3].

Birisics család. A fölebbi családnak rokona Birisics Ferencz tiz év mulva 1763-ban szintén nemes levelet váltott, és a fölebbitől szinekben különböző czimer által külön családot alapitott. Ennek czimerében a paizs mezeje aranyszín, a két kecske vörös, a rajtok keresztül vonuló csik kék. A paizs fölötti oroszlán az előbbiéhez hasonló. Foszladék jobbról arany-vörös, balról ezüst-kék [4].

---

[1]) „*De eodem iobbagionatu castri eximentes, in numerum Servientium regalium et cetum nobilium regni nostri . . . . . . duximus transferendos.*" Az oklevél szavai. Lásd Fejér Cod. Dipl. tom. V. vol. I. 137

[2]) Adami Scuta Gentil. I.

[3]) Collect. Herald. Mss. Nro. 248. és az előbbi h.

[4]) Collect. Herald. Mss. Nro. 29. és Adami id. h.

Biró család. Egy sereg Biró család van a két hazában. Magyarországban Fényes szerint Borsod, Esztergom, Heves, Szabolcs, Szathmár, Veszprém vármegyében, és még bizonyosan többen is. És mivel összeköttetéseiket — hol kivált azt előnév (praedicatum) nem mutatja, — nem tudhatom, legjobbnak tartom külön külön czikkek alá foglalni.

Igy találunk Győr vármegyében ilynevü családot, hol Biró István 1715-ben alispán és országgyülési követ [1]), 1723-ban szintén az [2]). Biró János pedig 1751-ben követ, és 1758-ban alispán volt [3]).

Ugy látszik, ezeket illeti a következő családfa [4]) is:

István

János — Judit (Babocsay Farkas). — Róza (Bezerédj József). — Kata (Békássy József).

János gyermekei: József. — Farkas. — Judit. (Ferdényi Ján.) — Klára. (Vajda László).

Ugyancsak Győr vármegyében Győrben született 1715-ben Biró Dávid is a piárista nemes családból, ki 1770-ben hittani munkát nyomatott [5]).

Biró család. Biró János és József alapiták e családot, megnemesíttetvén 1706-ban. A család czimerpaizsa — mint az oklevél mondja — tojásdad gömbölyü, szine kék; közepén borostyánfa nyulik fel, melyet egyszarvu felágaskodva, megkoppasztani igyekszik, a fa másik oldalán annak gyökereinél oroszlán fekszik zöld téren. A paizs fölötti sisak koronáján Fortuna istenasszony áll vörös fátyollal födve testét, kezében ezüst horgonyt tartván. A foszladék jobbról arany kék, balról ezüst-vörös [6])

Biró család. Ezt Biró József alapitá, az ujabb időben szerezvén nemességet, és ily czimert. a paizs a baloldali felső szegletből a jobboldali alsó szegletig nyuló vonal által kétfelé oszlik; a jobboldali felső osztály vörös, a baloldali alsó osztály arany; a paizs aljáról zöld téren hátsó két lábain kivont karddal oroszlán áll, ugy hogy teste az osztályok szineivel ellenkezőleg alul vörös, fölül pedig arany. A paizs

[1]) Lehoczky Stemm. I. 197.
[2]) 1723-ki 45. törv. cz.
[3]) Lehoczky id. h.
[4]) Geneal. authen. Mss. Nro 207 tom. II. A hol János és Kata Békássyné mint alperesek vannak megjelölve.
[5]) Horányi Mem. Hung. I. 298.
[6]) Collectanea Herald. Nro 758.

tetején álló sisak koronáján szintén kivont karddal oroszlán látható. Foszladék minden oldalról arany-vörös [1]).

Biró család. (Padányi). IV. Béla király 1265-ben Sault és Saulust Salamonnak fiait a csallóközi Padányból eredetteket, (*Saul et Saulum filios Salomonis etc. de villa Padan, qui filii Bissenorum dicuntur*) a nemesek sorába emelé [2]), hogy az ő, és nem más zászlója alatt harczoljanak. E nemes levelet átirá és megerősité 1270-ben V. István király is [3]).

E családból származtatá magát a padányi Biró család, és azt 1730-ban az akkori királyi helytartó Pálffy János előtt igazolá is Biró Márton [4]). Czimere a családnak kék mezőben zöld dombon álló galamb, csőrében zöld gallyat tartva, mint ezt a metszvény is mutatja.

Emlitett Biró Márton Padányban született 1693-ki april 15-kén, már már kétségessé vált nemességü szülőktől. Papságra adván magát, fokonként emelkedett. 1744-ben veszprémi püspök, azon vármegye főispánja, belső titkos tanácsos lőn, s egyszersmind az apostoli királyné főkanczellára, mi a veszprémi püspökséggel együtt jár. Meghalt 1760-diki aug. 10-kén [5]). Jeles egyházi szónok volt, és több egyházi latin és magyar munkát adott ki [6]).

Biró család. Ugocsa vármegyében is vannak Birók. Szirmay szerint 1805-ben Biró László Csedreghen, Biró Antal, György, Pál, László, Mihály, József, és Jánosnak özvegye Fertős-Almáson közbirtokosok [7]).

Biró család ugyancsak Szirmay szerint Zemplin vármegye nemeseinek sorában is található [8]).

---

[1]) Adami Scuta Gentil. I. — E czimert kiadta Günther is Czimer-tábláin.

[2]) Fejér. Cod. Dipl. tom. IV. vol. III. 262.

[3]) U. ott. Tom. V. vol. I. 47. 93.

[4]) Horányi Mem. Hung. I. 298.

[5]) Róka: Vitae Praesulum Vesprimien 484. hol arczképe, és azalatt czimere is látható.

[6]) Horányi id. h. elészámlálja munkáit.

[7]) Szirmay Cott. Ugocsa 173. 174.

[8]) Szirmay C. Zemplin Not. Topogr. 110. l.

Biró család. (Gelsei) E családból János 1770-ben királyi táblai ülnök.

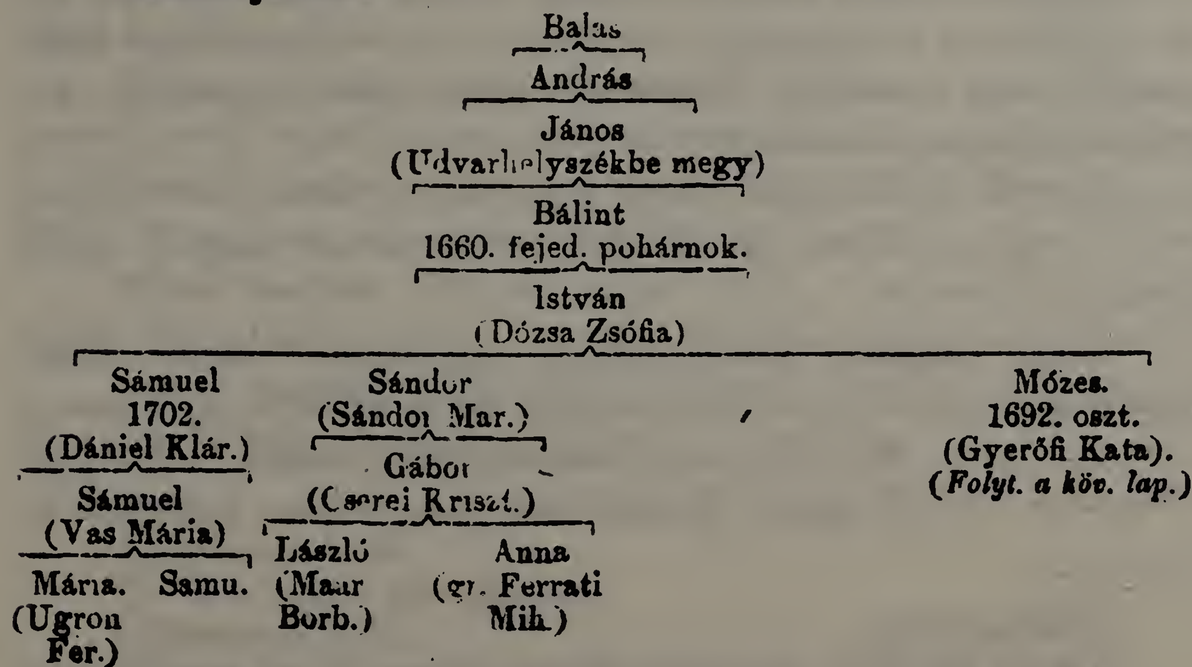
Biró család. (Homorod-szent-mártoni). Erdély szintén gazdag Biró nevü családokban. Kőváry szerint [1]) legszerencsésebb volt közülök a homorod-szent-mártoni Biró család, mely a Dózsa, Gyerőfi és Vitéz családokba beházasodván, szép vagyon, és ez által magasb hivatalokra tett szert.

Csikszékből a Becz családból, nevezetesen Becz Jakabtól származtatik, ki 1506-ban Ulászló király alatt egy törökkel párbajt vivott, és azt meggyőzte, innen vette fel a Biró nevet, mely tehát nem az itélethozó, törvénytevő (judex), hanem a legyőző, diadalmaskodó (qui viribus pollet) fogalomra vonatkozik. Ekkor kapott Becz Jakab Biró névre czimeres levelet is.

Később Báthori Gábor alatt Biró György, a fejedelmi nagyobb kanczelláría jegyzője, 1612-ki sept. 16-án uj czimeres levelet vesz, mely már világosan egy előbbi nemes levélre hivatkozik. E szerint

A czimer egy alsó és felső mezőre osztott paizs. Az alsó vörös szinü mezőben két oroszlán-fej van egymás mellett, mindkettő szájában egy ugyanazon nyilat szorit. Fölöttök egy csillag ragyog. A felső osztály kék mezejében hármas zöld halmon korona, és azon férfi-kar könyököl, irótollat tartva. A paizs sisakja fölött az előbbi három színes trucz-toll mellé még egy negyedik adatott.

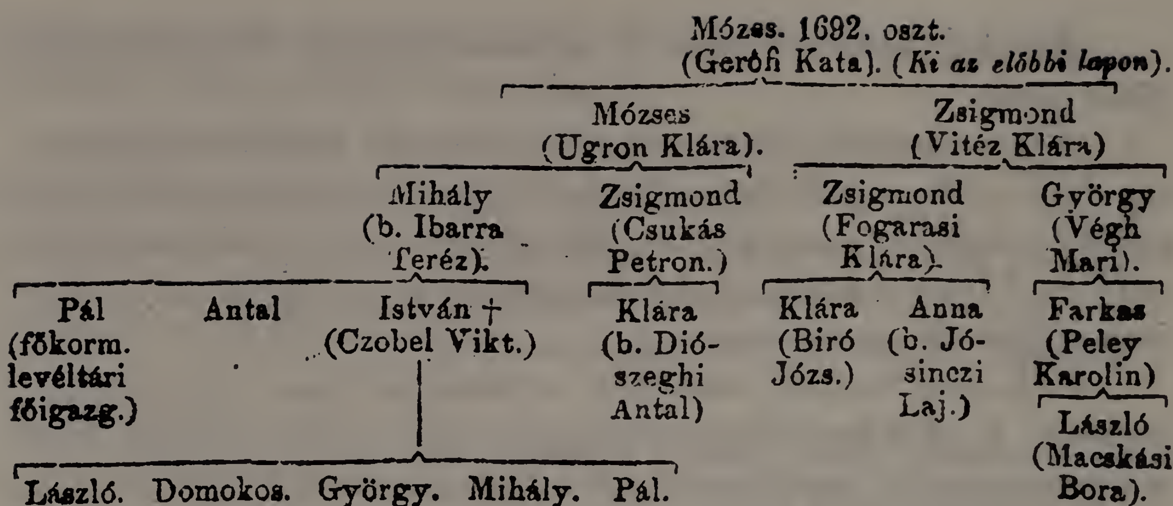
Családfája imez [2]):

(*Folyt. a köv. lap.*)

[1]) Erdély nev. családai. 47

[2]) Kőváry id. h. 48.

Sándor ágán L á s z l ó n a k a Maár Borbála férjének egy Franczislta nevü leánya volt (szül. 1775.), kit a családfán nem láthatni; és ki 1810-ben halt meg. Ez különös zenészeti lángeszéről dicsértetik; már öt éves korában zongorázott, s több szerzeményei közt operákat is hagyott hátra.

A családfa élén álló Balásnak egy unokája volt, G y ö r g y, kitől egy más ág jöve le, melyből J ó z s e f (szül. 1762.) a kereszturi unit. tanoda gondnoka, több országgyülési kir. hivatalosa volt; meghalt 1847-ben [1]).

Eddig Kőváry. Azonban e családfán nem találjuk azon G á b o r t sem, ki Csikszék főkirálybirája volt 1791—1801-ben [2]).

Hasonlóan nincs érintve nevezett irónál, valljon azon Biró Balás, ki 1505-ben az udvarhelyi constitutio szerint székbirónak választatott [3]), nem e családból való volt, és nem épen e család élén álló törzszsel ugyanazon személy-e?

Hasonló kérdés támad B i r ó A n d r á s r a nézve, ki Perceptor volt Udvarhelyszékben, és a Csonka várnak udvari tisztje I. Apaffy alatt [4]).

Biró család. (Kis-Görgényi). Maros-széki székely család, azon székben fekvő K i s-G ö r g é n y-től vevén előnevét is, s most is e helyen lakozik. Már 1636-ban a nemesek között lustrál. — Györgyöt a Péter fiát 1786-ki junius 19-kéről kelt leirat eredeti nemesnek is-

---

[1]) Eddig. U. ott.

[2]) Benkő Kár. Csik, Gyergyó és Kászon leirások. 52. lap. és az 1794-diki erdélyi Schematismus is.

[3]) Kállay Szék. nemz. 233. l.

[4]) Kállay. U. ott. 234.

meri el. A jelenleg élő Mihály 1848-ban maros-széki megyei kormánytag [1]). Sándor 1794-ben Maros-szék alkirálybirája volt [2]).

Biró család. (Pálfalvai). Ebből 1794-ben Imre csikszéki királyi Perceptor volt.

Biró család. (Aranyos-rákosi). Előnevük is mutatja, hogy Aranyos-székből valók; ugyanott a széknél többen hivatalt is viseltek. Sámuel az utóbbi országgyülések egyikén követ volt. Czimeres nemes levelük 1664-ki dec. 16-kán kelt [3]).

Biró család. (Szent-Kátolnai). A Háromszékben fekvő Szent-Kátolna-ról irják előnevüket. A családból él Biró József, főkormányszéki titoknok. Nejétől gr. Bethlen Krisztinától (meghalt 1849-ben) három fia van: Pál, Miklós, ki a szépirodalom terén is láttatá nevét, és Lajos [4]).

E családot diszité Biró Márton (szül. 1759. sept. 11-én Szent-Kátolnán. Meghalt 1823. oct. 18.) is, a népszerü jeles egyházi szónok, minorita szerzetes, ki *Rabok oktatása* czimü munkát nyomatott. Egyházi beszédei kéziratban rokonai által őriztetnek [5]).

Biró család. (Sóváradi). Maros-szék a hazája. Ott fekszik Sóvárod is, melyről a praedicatum vétetett. Czimeres levelet vált 1761-ben [6]). E családból Biró Miklós *Egy mezei gazda élete* czimü munkát adott ki 1847-ben.

Biró család. (Károly-Fejérvári). Latinul előnevét de Alba Carolina irta. Belőle Károly 1794-ben az erdélyi kanczelláriánál viselt kisebb hivatalt.

Talán e családhoz sorozandó azon Biró János is, ki 1760-ban gyulafejérvári káptalani nagy-prépost volt. És talán azon István is, ki 1724-ben Kolosvárott született nemes szülőktől, 1744-ben jesuita lőn, és több művet nyomatott, legutóbb 1777-ben [7]).

Biró család. (Polyáni). Ugy látszik, Aranyos-szék a hazája. Belőle Antal bányászatra adá magát, 1794-ben ezt Selmeczen tanulta.

Biró család. (Vácsárcsi). Csikszéki székely család. Belőle József fel-csikszéki ülnök 1818-ban.

---

1) Kőváry id. h. 48.
2) 1794-ki erdélyi Schematismus.
3) Kőváry id. h. 49.
4) U. ott. 48.
5) L. életirasát: Magyar irók. Életrajz gyüjt. I. 57.
6) Collect. Herald. Mss. Nro.
7) Horányi Nova Mem. 485.

Biró család. A már elszámláltaktól különböző családbelinek látszik lenni azon Biró Miklós, ki az agyagfalvi gyülésen a sepsi székből volt jelen [1]).

Bióczy család. Nyitra vármegyében tartja lakását. Ott a megyénél több tagja viselt hivatalt. Czimere a paizs aljából felnyuló dombon férfi-kar, mely kivont kardot villogtat. A paizs fölötti sisak koronáján ugyan olyan kar könyököl, szintén kivont karddal [2]).

A családból a mult század közepén élt Biróczy Ádám, 1745-ben Nyitra vármegye esküdtje; ennek nejétől Lipthay Borbálától (Lipthay László leányától) gyermekei: Rosalia, Klára, Anna, Borbála, Sámuel és Magdolna 1768-ban éltek [3]).

A legutóbbi időben, 1847-ben Nyitra vármegyénél ifj. Biróczy Károlyt mint pénztárnokot, idősb Károlyt pedig mint tiszteletbeli al-ügyvédet látjuk hivataloskodni.

Birovszky család. Bars vármegyében tartá lakását. Alapítá Birovszky János és Miklós, kik 1717-ben III. Károly királytól kaptak nemes levelet [4]) ily czimerrel: a paizs kék mezejében zöld tér fölött daru áll egy lábon, fölemelt másik lába körmei közt egy golyót szorit, az éberséget jelvényezve. A paizs fölötti sisak koronáján két bivalszarv között (miket a metsző itt elhagyott), vörös ruhás férfi-kar könyököl, markában zöld pálmaágat tartva. Foszladék egy oldalról ezüst-vörös, más oldalról arany-kék.

A czimer-szerző Birovszky János, Garam-Ujfaluban lakott, és ott halt meg 1759-ki márczius 7-dikén, kora 65-dik évében. Özvegye Katalin 1764-ki dec. 26-kán, kora 65-dik évében követé. Ugyanott temettettek el e családból Birovszky Ferencz (ugy látszik a czimerszerzők testvére) 1774-ki dec. 3-kán, kora 78-dik évében; és ennek neje Gyarfás Anna 1759-ki april 29-kén, kora 50-dik évében. Birovszky Anna eltemettetett 1762-ki dec. 19-kén, kora 30-dik évében. Birovszky

[1]) Kállay id. h. 233.

[2]) Biróczy Ádámnak 1745. okiraton A. B. betüvel jegyzett pecséte szerint.

[3]) 1768-ban kelt eredeti okmány szerint.

[4]) Collect. Herald Mss. Nro 560. — Adami Scut. Gentil. I. A czimeres nemes levél hiteles alakban megvan a Lipthay család levéltárában is.

János (második) 1789. sept. 9-én, kora 60-dik évében. Birovszky Borbála, kisfaludi Lipthay János neje, 1792-ki aug. 30-kán, kora 64-dik évében. Birovszky Tamás 1784-ki sept. 11-én, kora 50-ik évében, ki már Garam-Apáthiban temettetett el [1].

Birthalmi család. Belőle Birthalmi Dávid királyi udvarbiró volt Erdélyben, 1493-ban [2].

Bischofshausen család. Német eredetü család, belőle Bischofshausen János az 1687-ki országgyülésen honfiusitatott [3].

Bissingen-Nippenburg család. (Gróf). Savoyaból ered, honnan a XIII. század közepén Ausztriába szakad. Ősei közé számitja a XI. századból Bissing Ronimund raumburgi kanonokot, és a Turingiában élt Bissing Károlyt, ki a thüringi tartományi gróf Fridrik alatt (mint Zentgraf) említtetik. A család három fővonalra oszlik, ugymint: magyar-ausztriai, schwab, és az anhalt-dessau-meiszni vonalra. A schwab vonalból szakadt ki a magyar-osztrák vonal. A schwab vonalból János Frigyes hadi tanácsos, rottwelli császári birod. udv. törvényszéki albiró, ezredes és parancsnok elvevén 1646-ki máj. 16-án Nippenburg Kunigund Katalint, öröklé a Nippenburg nevet is. 1647-ki junius 14-kén III. Ferdinandtól római-német birodalmi bárói rangra emeltetett. József Kajetán bajor kamarás 1746-ki aug. 5-kén Mária Terézia által római-német birodalmi grófságra emeltetett [4]. Ennek fia Ferdinand Ernő (született 1749., megh. 1831.) cs. kir. kamarás, belső titkos tanácsos, Tyrol és Vorarlberg kormányzója, 1819-ben Magyarországban Krassó vármegyei Jám és Mercsina helységeket kapta királyi adományul, és az 1827-ki országgyülésen Magyarország hazafiusitott nemesei közé bevétetett [5].

Nejétől gróf Thurn-Valsassina Mária Teréztől több leányt és két fiút nemzett. E fiúk közül Ernő Mária, a magyar ágazatnak; Kajetán Sándor (szül. 1806. márczius 19.) pedig a schwab vonalnak családfeje lőn.

Említett Ernő Mária született 1774-ki dec. 13-kán, cs. kir. kamarás és őrnagy volt. Meghalt 1835-ben. Első neje báró Deuring Mária Erzsétől, kivel 1803-ki april 13-kán kelt egybe, 1814-ki julius

---

[1]) A Garam-Ujfalvi egyház anyakönyve hiteles kivonata szerint.
[2]) Kemény Notitia Archivi et Capituli Albensis. 235. lap.
[3]) 1687-ki XXIX. törv. cz.
[4]) Histor. Herald. Handbuch. 63.
[5]) 1827-ki XLI. törv. cz.

26-kán halt meg. Második nejével, báró Salissoglio Adéllel (született 1788-ki april 24-én) egybekelt 1818-ki márczius 20-kán. (Ez él még). Gyermekei első nejétől:

1. Amália, született 1804 május 5-én; férjhez ment 1824-ki május 25-kén, Schlenderhani báró Raiz-Frenz Adolfhoz.

2. Terézia, szül. 1807. máj. 5. (Oraviczán a Bánságban birt).

3. Ernő, szül. 1809. jul. 7., cs. kir. kamarás, Ő Felsége Ferdinand udv. kamarása. Jelenleg a *magyar ág feje*.

4. Zsófia, szül. 1813. jan. 7. 1836-ki junius 28-kától Makay Ágoston neje. (Oraviczán a Bánságban birtok.)

Második nejétől:

5. Erzsébet, szül. 1819. jul. 15-kén, csillag-keresztes hölgy Prágában. (Jámon birtok).

6. Ferdinand Gáspár, szül. 1820. aug. 4., cs. kir. kamarás. Nősült 1853. márcz. 12. gróf Meraviglia Crivelli Mária Terézzel. Fiok: Mária Ernő Ferdinand, született 1854. oct. 29-kén, (bir Jámon).

7. Antal Kajetán, szül. 1822. febr. 2., cs. kir. kamarás és gyalogsági százados. 1856-ki junius 11-ke óta férje gróf Pergen Eleonornak.

8. Kajetán Frigyes, szül. 1823. aug. 8., cs. kir. kamarás, a Német-rend lovagja, a Gyulay gyalog ezredben őrnagy.

9. Miksa Antal, szül. 1825. febr. 19., cs. kir. kamarás, gyalogsági százados, nős 1856-ki május 1-től gróf Meraviglia Crivelli Terézzel.

10. Alajos, szül. 1826. márcz. 12. A porosz herczeg gyalog ezredben főhadnagy.

Czimere a családnak német paizs, mely egy viz-szintes, és két függőleges vonal által hat mezőre oszlik. Az első kék mezőben két egymás ellen forditott arany kés (a család ős czimere) látható. A második kék mezőben két ezüst sas-szárny (Nippenburg czimer). A harmadik és hatodik fekete mezőben zöld hármas dombon arany grif áll, első jobb lábában kivont pallost tartva. A negyedik vörös mezőben a bal oldalról felhőből nyúlik elő egy pánczélos kar, zöld leveles galylyon arany körtet tartva. Az ötödik vörös mezőben nyitott arany korona fekszik, melyből két fehér strucz-toll nyulik föl.

Bisztrai család. (Bisztrai). Bisztra helység Alsó-Fejér vármegyében fekszik; — de most Kőváry szerint a családnak Fogarasföld a hazája. Él szerinte belőle Károly, kinek atyja ott főkapitány

vala [1]. — E családból volt Bisztrai József 1794-ben guberniális titoknok; Bisztrai György 1815-ben Abrudbánya város első birája 1818-ban tanácsosa, és a bányai szék ülnöke.

Biszterzovszky család. Mint leány ágon a Pethő család utóda Zemplin vármegyében a Sztropkói urodalomban közbirtokós [2].

Bisztranovszky család. Szintén a Zemplin vármegyei nemes családok közé soroztatik.

Bisztriczey család. Czimere négy részre osztott paizs Az első és negyedik vörös mezőben kettős farku oroszlán áll kivont kardot tartva. A második és harmadik kék mezőben fehér galamb van; csőrében zöld ágat tartva. A paizs fölötti sisak tetején a paizsbeli oroszlán ismételtetik. Foszladék arany-vörös, és a másik oldalról ezüst-kék [3] Mikor kelt és melyik Bisztriczey kapta e czimert, megirva nem találtam, de korára nézve ugy hiszem, a mult század végén, avagy a jelennek elején adatott.

E néven Bisztriczey Györgyöt 1760-ban mint zágrábi kanonokot és kaposfői szent benedeki prépostot olvassuk. — Bisztriczey József 1787-ben a kir. curiánál irnok volt. Szintén Bisztriczey József 1805-ben a m. kir. udv. helytartó széknél titoknok. — 1825-ben pedig Bisztriczey Józsefet a m. kir. kanczelláriánál találunk mint titoknokot és Zala vármegye táblabiráját.

Bisztriczky család. A felső megyékben lakozik.

Bittner család. (Bitterthali báró). Külföldi báró család melyből b. Bittner Ernő honfiusíttatott az 1827. országgyülés által [4].

Bittó család. (Sárosfalvi). Pozsony vármegyei család, és ott férfi-ágon most is birtokosa az előnevet adó Sárosfalva nevü helységnek. Tagjai hivatalt viseltek a vármegyénél, és egy némely fölebb is emelkedett. Igy Bittó Benjamin a kir. tábla ülnöke volt. (1844-ben). Adalbert Arad vármegyében viselt alispáni hivatalt (1825-ben), utóbb mint cs. kir. tanácsost Szerém vármegye főispáni helyetteseül látjuk (1844-ben).

A század elején e családból élt Bittó András, kinek Andrássy Petronellától gyermekei: Lőrincz, Farkas, Petronella, Ilona, Julianna, Amália. Anyjok után mint Bosnyák örökösöknek részjoguk volt Nógrád vármegyei P. Szántón [5].

---

[1] Eddig Kőváry szerint Erdély nev. családai. 157
[2] Szirmay C. Zemplin topogr. 96. l.
[3] Adami Scuta. Gentil. I.
[4] 1827-ki XLII. törv. cz.
[5] Bosnyák örökösök pere Juhász utódok ellen Nógrád vm. törv széke előtt

Bytovecz család. (Gerebeni). Horvátországi család. Belőle gerebeni Bytovecz János Tótország bánja volt 1458-ban [1]).

Byzo család. (Byzofalvi). A XV. században élt nemes bizofalvi Bizó Simon. — Ezen Bizó Simon és Nagy László által Sopronban 1463-ki julius 25-kén kelt levelükben tudósitják István kalocsai és bácsi érsek, János váradi püspök, Palóczi László országbiró, és Szapolyay Imre főkincstartó, s a felső részek főkapitánya az erdélyi hét szá-z széket, hogy a magyar szent korona junius 24-kén 6 óra tájban a királynak és országnak visszaadatván, kezeik közt van [2]).

Blagay család. (Ursini, gróf). Eredetét a római Ursini családhoz viszi fel. Ursini Miklós [3]), római senator 1150-ben elhagyva Rómát, a görczi őrgróf Herman rokonához jő, és annak leányát veszi el E házasságból származott gróf Ursini István, ki III. Béla magyar királynak segélyére volt Michovai Albert szomszédjának ragadozó beütései ellen, miért is tőle a Wodichai grófságot kapta, az okmányt Imre király adta ki atyja III. Béla meghagyásából (de commissione), ez adományt fiai István és Baboneg részére 1218-ban II. András m. király is megerősítette [4]). Ez idő óta a család a magyar korona alatt virágzott. — Wodichai gróf Ursini Babo vagy Babonek 1249-ben épité Blagay várát, honnan azután a család nevét vette. 1512-ben e várat a török elfoglalá, és isméti betörései alkalmával a család egyéb birtokait is elfoglalván A birtokaitól kifosztott család kénytelenült 1545-ben Krajnába vonulni, hol azóta is virágzik. — Daczára tehát annak, hogy nálunk a XIII. században a családi grófi rang nem létezett, ez egyike volna azoknak, mely honunkban már az időben az idegen nemességi fokozat grófi disznevével élt volna [5]).

---

[1]) Kaprinai Hungariae Diplomatica. II. 141 144., hol jegyzetben az is megbányatik, hogy roszul vélik ezt némelyek Vitobicz, és Vittorich-nak. Teleky II. 529. Vitovecz-nak irja.

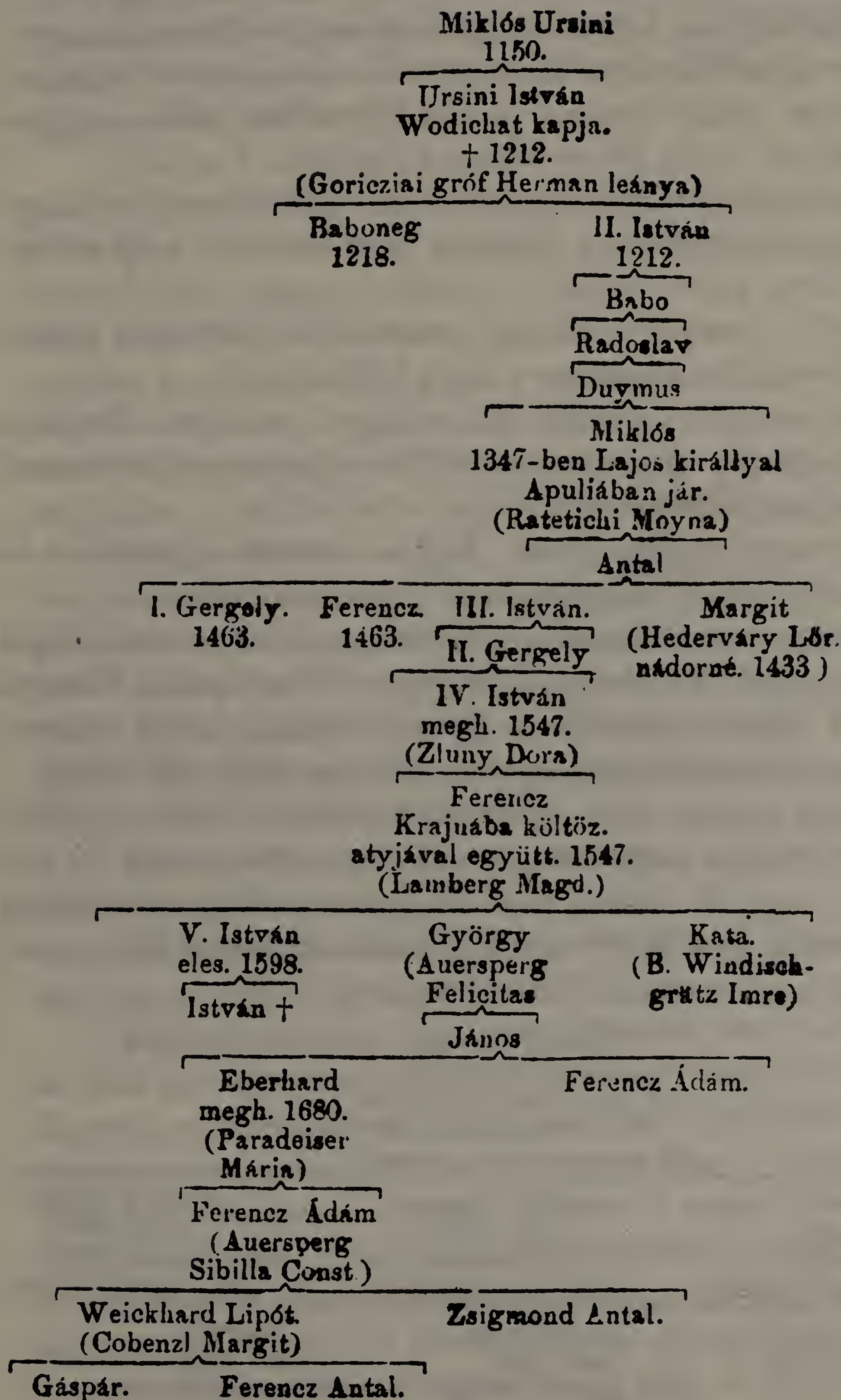
[2]) Teleky Hunyadyak kora XI. 75. lap. az oklevél hasonmásával együtt.

[3]) *Nicolottus Ursinus Vitelli frater, filius Napoleonis, filii Joannis, filii Ursi, filii Guidonis Ursini.* — L. Rittershus Spicilegium. Parte II.

[4]) Fejér Cod. Diplom. tom. III. vol. I. 244. — Az oklevélben *Baboneg et Stephanus Comites de Wodicha, filii condam Comitis Stephani de Goricha* neveztetnek. *Quos* — folytatja az oklevél — *veriloqua et praeconii fama, ut veritatis experientia, de originali domo et stirpe generosa Ursinorum, Romanae Urbis Senatorum, propagatos testatur.*" Ez oklevél mondja azt is, hogy I. István Andrással a szent földön is járt.

[5]) Az idézett oklevél (Fejér Cod. Dipl. III. 1. 245) ide vonatkozó szavai ezek: „*facimus atque creamus* (t. i. Babonegot és Istvánt) *fecimusque et creavimus tituli veri, illibati et eximii Comites liberos.*

A családfa igy jő le :

A családfán heted izen álló Antalnak fia Gergely testvérének Ferencznek terhét is magára vállalván, Felső-Lestencz helységbeli tizenkilencz jobbágytelek haszonvételét Goriczïai Frank özvegyének Erzsébetnek élte hosszára adományozza, vagy ha ezekben maradni nem akar, helyette hetven arany fizetésére kötelezi magát a zágrábi kápta-

lau előtt 1440-ben tett bevallása szerint, mivel nevezett özvegy a férje által végrendeletileg neki hagyott Zágráb vármegyei Dobruthyn helységet minden tartozékaival örökösen bevallá. Ama zágrábi káptalani bevallást Mátyás király Gergely részére Belgrádban 1463. sept. 8-án megerősíté [1].

Blágay György (kit a családfán nem látunk, ha csak nem egy II. Gergellyel, az István fiával) 1525-ben jeles részt vett a jajczai diadalban [2].

Blagay V. István 1598-ban a törökkel Karlovicznál történt csatában részt vett, de elfogatván, a török fejét vette [3].

Emlitém, a család ez időben már elhagyá hazánkat, Krajnába vonulván. Ott Blagay Eberhard 1650 ben tartományi kormányzó volt. 1667-ben mondott le [4].

Szükség még megjegyeznem, hogy e családfán hiányzanak az utolsó izek, miket adatok hiányában oda nem kapcsolhattam.

Nem állnak a nemzékrenden: azon Blagay János sem, kinek özvegyét Frangepán Dorottyát, Frangepán Iván nővérét Vingárti Geréb Matyás idézteti 1486-ban [5]. Blágay Mihály, István testvére, ki Dokmanics Frankóval fenforgó perük iránt szerződik 1487-ben [6].

A családfa végizein állók egyikének fia lehetett Ursini gróf Blagay József Ferencz-György, született 1759-ki april 29-kén. Meghalt 1831. sept. 25. Három neje volt. A harmadik gróf Auersperg Richardnak erdődi gróf Pálffy Antoniától született leánya Vilhelmina. E Józseftól a mai nemzedék kimutatása ez [7]:

József Ferencz
szül. 1759. † 1831.
(1. gr. Auersperg Mária.
2. b. Schluga Karolina.
3. gr. Auersperg Antonia).

Richard cs. k. kam. szül. 1786. aug. 17. (B. Billichgrätz Antonia).	Ignacz kamar. szül. 1794. (B. Lazarini-Zobelsperg Mária).	Ferencz József cs. k. kam. szül. 1797. (Gr. Gaschin Luiza).

Ignacz gyermekei:

Hiacintha szül. 1825.	Lajos főhadn. szül. 1830. (B. Lazarini Matild)	Mathild szül. 1833. (B. Lauer Hugo)

---

[1]) Teleky Hunyadiak kora. XI. 76.
[2]) Pethő G. krónika 99. l.
[3]) U. ott 145. lap.
[4]) Valvasor: Die Ehren des Herzogthums Crain. Laybach 1689. 76—84. l.
[5]) Teleky id. munka. XII. 313.
[6]) U. ott. 353 l.
[7]) Goth. Geneal. Taschenbuch der gräfl. Häuser. 1857. 91.

E nemzékrenden álló Ferencz cs. kir. kamarás, udv. tanácsos, Tyrolban a bánya és sóaknai felügy. főnöke. — Mint látjuk, az egész család nős, de ugy látszik a legutóbbi izen álló Lajostól várhatni csak a családnév fentartását.

Czimere a családnak négyfelé osztott paizs. Az első vörös mezőben fekete medve áll, befelé fordulva, két első lábaival buzogányt markolva meg. A második és harmadik osztályban jobbról balra rézsut ezüst-vörössel hatszor fölváltva vonalzott szalag nyulik át. A felső ezüst szögletben vörös rózsa van (Az ősi czimer). A negyedik ezüst mezőben koronás kétfarku arany oroszlán áll, első jobb lábával kivont pallost villogtatva; a balban egy vörös ez: t koczkás zászlót lobogtatva. A paizs tetején két koronás sisak áll. A jobboldaliból a paizsbeli medve, a baloldaliból a paizsbeli oroszlán emelkedik fel [1]).

Blagoevich család. (Báró). Magyarország bárói családai közé soroztatik az országos hivatalos tiszti névtárakban. — Báró Blagoevich Imre, cs. kir. altábornagy, Mária Terézia rend-vitéze, a 39-dik számu gyalog ezred tulajdonosa, 1844-ben Bukovinában hadi főparancsnok. — E családhoz eredhetett azon Blagoevich Ádám Tamás, ki Slavoniában Vukováron született, és a mult század utolsó negyedében szláv nyelven több munkát nyomatott [2]).

Blaho család. Gömör vármegye nemeseinek sorában áll Bartholomaeides szerint [3])

Blainville család. Blainville Kristóf hazánkban indigenatust kap az 1792-ki országgyülésen [4]).

Blankenstein család. Sziléziából ered, hol 1390-ben már az Oelsi herczegségben a Buckevini birtokot Blankenstein Teodorik és Konrad, az oelsi herczeg tanácsosa, vétel utján birták. Később több jószágot szerzett a család, mint Jackschenaut, Pangaut, szintén az oelsi herczegségben, valamint Lübsent a sagani herczegségben. Az 1806-dik év után, a melyben még Blankenstein Zsigmond Pangauból, az oelskensteini kerület kerületi választottja (Kreis-Deputirter) volt, a sziléziai ág kifogyottnak látszik. Hanem egy másik ág Ausztriába szakadt át. Ebből volt Blankenstein Ernő Pál Kerestély lovassági tábornok, ki 1796-ban unokaöcscseivel Lajos Henrik és Kerestély Frigyessel ausztriai grófi rangra emeltettek. Emlitett Ernő tábornok

[1]) Valvasor id. m. 72. 76. — Siebmachernél is Gr. Wappenbuch.
[2]) Horányi Memor. Hung. I. 302. 303. és Nov. Mem. 486.
[3]) Notitia Comit. Gömör.
[4]) 1792-ki 21. törv. cz.

(meghalt 1814-ben), és Henrik már előbb 1792-ben Magyarországban hazafiusíttattak [1], és ez oknál fogva kell megemlítenem e családot, de meg azért is, mert a család azóta több magyar családdal sógorságba jöve.

A család most két ágon él. Az idősb ág Battelani, az ifjabb Hobitschani ágnak neveztetik.

Az idősb ág feje volt Lajos Henrik, cs. kir. kamarás és ezredes, már meghalt. Gyermekei ezek:

1. Gróf Károly Ferencz Ernő, született 1814. oct. 1-jén, birja Morvaországban a battelani urodalmat. 1855-ki aug. 11-én nősült Brünnben, Hohenlohe-Langenburg Constanczia Jozefa herczegnővel, ki született 1824-ki nov. 12-én.

2. M. Francziska Luiza, szül. 1811. május 15-én.

3. György Lajos, szül. 1816. sept. 20-án, cs. kir. lovas kapitány.

4. M. Vilhelmina Cziczelle, szül. 1819. január 28-án. 1856-ki január 29-től hajnacskői gróf Vécsey Edvárd, cs. kir. aranykulcsos és őrnagy neje.

Az ifjabb ág alapitója gr. Kerestély Frigyes, született 1781-ki april 14-én, cs. kir. alezredes volt. Meghalt 1839. april 14-én. Özvegye él. Gyermekei ezek:

1. Terézia Anna Aloizia, szül. 1824. május 7. 1841-dik óta manneri Reichsritter Mihály morva birtokos nemes neje.

2. Ernestina, szül. 1827. oct. 15-én. 1845-diki junius 22-dik óta nagy-jókai Farkas Vincze, cs. kir. aranykulcsos, és őrnagy neje.

4. József Alajos Jaroszlav, szül. 1830. márczius 12-én, cs. kir. Uhlanus alhadnagy.

Czimere a családnak vörös mezejü paizs, melyben nyolcz egymásba szögellő ezüst ék (Wecken) látható. A paizs fölött grófi korona, azon nyitott koronás sisak, arról fehérrel bélelt vörös takaró lóg. A sisak koronájából két fehér toll között egy harmadik vörös emelkedik ki. A paizs körül telamonok gyanánt egy oldalról egy huszár, más oldalról oroszlán áll. Alattok lobogó szalag ily följirattal: „Fortitudo, Fides, Prudentia." [2]

---

[1]) 1792-ki XXI. törv. cz.

[2]) Hist. Herald. Hdbuch. 65. l. és Goth. geneal. Taschenb. f. gräfl. Häuser 1857. 92.

Blaskovich család. Klobusiczról, Trencsin vármegyei helységből eredtek, és onnan irják előnevüket is. Blaskovich Márton, Miklós és György testvérek 1599-ben Rudolf királytól kaptak nemes levelet ily czimerrel: a paizs kék udvarában zöld tér fölött egy kardos magyar vitéz áll vörös ruhába öltözötten, jobb kezében ökörfejet, a balban szőlőfürtöt tartva. A paizs fölötti koronás sisakon pánczélos kar könyököl, kivont kardot villogtatva. A foszladék egy oldalról arany-kék, más oldalról ezüst-vörös.

A nemesség-szerzők közül Miklós és György Trencsin vármegyéből Zólyom vármegyébe költözködtek. Ott Miklósnak Mátyás, ennek pedig Márton nevü fia született. Mártonnak fia lőn István, ki 1724-ben Pest vármegyébe szakadt. Ez nemzé Györgyöt és Józsefet.

Ezek közül György II. József császár alatt lugosi kamarai ügyész volt.

Testvére József Temes vármegyében az akkor keletbe vett selyemtenyésztés felügyelőjévé neveztetett ki; 1793-ban Arad és Békes vármegyében volt a selyemtenyésztésnek inspectora; és ez ipar-ágról egy könyvet is nyomatott [1]).

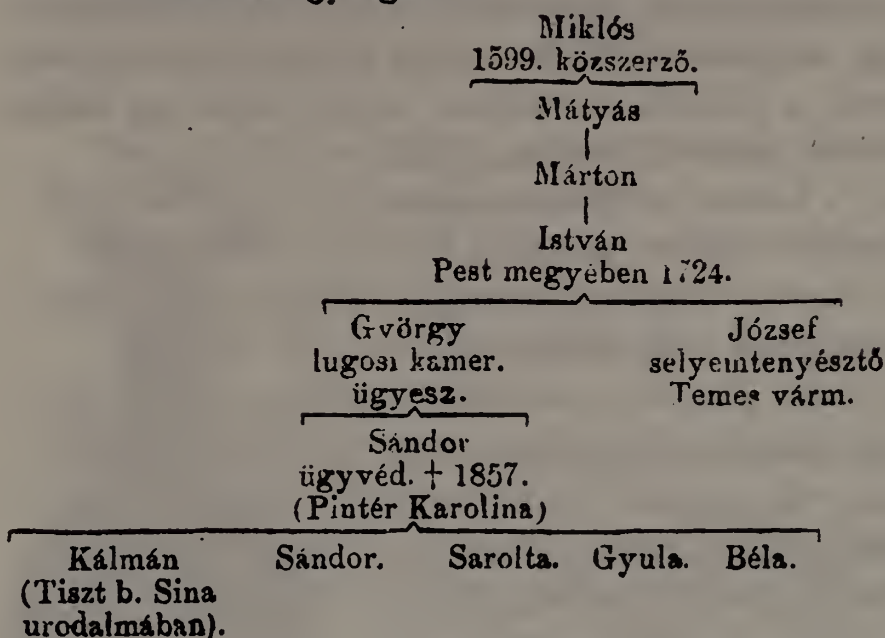
Györgynek fia volt Sándor, Pesten h. ügyvéd, ki többi között latin nyelven egy magyar közjogot is adott ki [2]). Meghalt 1857-diki márczius 4-kén, kora 59-dik évében. Gyermekeit a családfán láthatni

---

[1]) Czime a munkának ez: *A selyemtenyésztés módjáról és hasznától való beszélgetés.* stb. N.-Várad. 1793. — És németül: *Gründliche Abhandlung von Entstehung der Seide und ihrer Vortheile.* Ofen, 1796.

[2]) Czime: *Status Politico — Juridicus incliti Regni Hungariae. Auctore Alexandro Blaskovics Jurato Advocato. Pestini 1834.*

A családfa egy ága ez :

Blaskovich család E családot Blaskovich Sámuel alapitá, ki III. Károly királytól 1712-ben nemes levelet kapott ily czimerrel: a paizs kék udvarán hármas zöld dombról egy gyökből három águ rózsafa emelkedik föl levelesen, és három kiviritott piros rózsa-virággal. A paizs fölötti sisak koronáján ugyanaz látható. Foszladék arany-kék és ezüst-piros [1]).

Ugy látszik e Sámuel őse azon Blaskovich családnak, mely a mult században Hont vármegyében tünt föl, és az e nevü családok közt jelenleg a legjelentékenyebb, legvagyonosb. Hont vármegyében Blaskovich Márton 1766-ban szolgabiró volt. — Már előbb Blaskovich József 1742-ben szolgabiró volt, 1758-ban pedig az alispáni székben találjuk. [2]) Ugyan ez évben ellene és neje Dacsó Anna ellen Hont megyei felső- és alsó-cseri helységbeli részeinek kiváltása végett Csery János pört indít [3]). Ennek fia lehetett azon, szintén Hont vármegyei Blaskovich

[1]) Collect. Herald. Nro. 672.
[2]) Lehoczky Stemm. I. 196.
[3]) Csery József ur közlése szerint.

Pál, tábornok (Generalis campi vig iliarum Praefectus), ki mint idősb testvér érdektársai nevében is a Hont megyei Cseri helység iránt inditott arányositó pört 1795. dec. 1-jén leteszi [1]. Meghalt 1803. oct. 21. Ennek utódai (s tán épen fiai) a most élő Pál, volt huszártiszt, Hont vármegyében, ki 1847-ben István nádor főherczeget körútja alkalmával B.-Gyarmattól Váczig (két hosszu posta-állomás) nem egészen másfél óra alatt vitte el. Testvére Gyula, ki 1847-ben Heves vármegye másod alispánja volt. Mindkettő nagy vagyonu, és hires lovar. Blaskovics Bertalan 1857-ben a vas korona 3-dik osztály jelét kapta meg.

Blaskovich család. (Blaskoviczi). Horvátországi nemes család, melyből András született 1726-ban. Jesuita 1744-ben lőn. Több munkát irt [2].

Blasovics család. Blasovics András 1791-ben kapott czimeres nemes levelet. A czimerpaizs alsó részében kék mezőben három folyam vonul át, a legfelsőbb folyamból oroszlán emelkedik ki vörös mezőre. A paizs fölött való koronából szintén oroszlán nyulik föl, első jobb lábában kardot villogtatva. Foszladék jobbról arany-vörös, balról ezüst-kék [3].

Blasovszky család. A czimeres nemes levelet Blasovszky József kapta Mária Terézia királynétól 1758-ban. Czimere felállitott hadi paizs, melynek ezüst mezejében égő lángokból egy fekete vadkecske emelkedik ki, szarvai, szakálla, körmei aranyosak; első lábaival egy tövéből kitépett zöld fenyőfát tart. A paizs fölötti koronás sisakból az előbbihez mindenben hasonló kecske emelkedik ki. A sisaktakaró foszladék mindkét oldalról ezüst-fekete szín [4].

Blatkovics család. A magyar koronához tartozott, Dalmácziában találjuk e családot, hol a Narisoban nemes családból származott Blatkovics György kormányzó (regulus) volt. Részt vevén a Jakup basa elleni ütközetben Frangepán Jánossal, 1493-ban Modrusnál esett el [5].

Blauer család. Heves megyében birtokos Fényes szerint.

---

[1]) Ugyan attól.

[2]) Horányi Nov. 489. l.

[3]) Adami Scuta Gentil. I. köt.

[4]) Collect. Herald. Nro. 53.

[5]) Istvánfi 1685-ki kiad. 20. lap. Tubero Schwandtnernél II. 200 lapon Wlatchovich-nak nevezi. — Pethő G. is krónik. 92. lapján — Blatkovicsnak nevezi.

Blevics család. Armalist kapnak Mária Terézia király-asszonytól 1756-ban Blevics Miklós és József. Czimerpaizsuk függőlegesen két részre oszlik. A jobboldali ezüst udvaron viz-szintesen vörös szalag vonul át, melyből három páva-toll emelkedik ki. A másik kék-szinü udvarban két ezüst szalag között, melyek fölül felhősen szegélyezvék, arany oroszlán megy nyitott torokkal, kiöltött piros nyelvvel, hátra kondoritott farkkal, első jobb lábát zsákmány után nyujtván ki. A koronás sisak fölött két kiterjesztett kék szárny között, a felhős szegélyü paizsbeli szalag mutatkozik. A foszladék jobb oldalról ezüst-vörös, balról szintén ezüst és kék-szinü [1].

Blomberg család. Báró Blumberg Albert és Sebestyén az 1687-ki országgyülésen honfiusittatik hazánkban [2]. — A báró Blomberg család VII. Henrik császár, és bajor Lajos alatt már virágzott. Mint irják: eredetét Svábországból veszi. — 1306-ban élt Blomberg Pál, ki több vitézzel Kurlandba megy, és ott a Serateni és Puhmeni birtokot szerzi. Fia Kocsárd (Gotthard) 1370-ben a Rudau melletti csatában esik el. Másik fia, vagy testvére Siegfried, mint rigai érsek Avignonban halt meg 1373-ban. Ennek testvérétől való unokája Henrik, a német rend vitéze, 1410-ben Tannenbergnél marad a csata-síkon· Egy későbbi Henrik (szül. 1513-ban) szerzé Kurlandban a Sergewiten és Mitaui birtokot, melyet a család jelenleg is majoratus gyanánt bir. Ennek unokája Albert János (meghalt 1689-ben), császári hadi tanácsos, és Iván és Péter orosz czárhoz küldött követ, Sebestyén és Henrik testvéreivel együtt I. Leopold által 1670-diki május 15-kén Bécsben kelt oklevél által római német birodalmi báróságra emeltetett. A fölebbi említett Albert és Sebestyén az, kik hazánkban indigenatust nyertek. Albert ága kis unokájában Frigyesben kihalt; birtokai átmentek a más ágra. A család két ágon — Kurlandban és Poroszországban, és a lippe-detmoldi herczegségben — jelenleg is virágzik, azonban ezek már e gyüjtemény körén kivül állanak [3].

Bobest család. Szepes vármegyei nemes család Fényes szerint. Belőle Bobest Lajos Gömör, és Szepes vármegye táblabirája, és a m. kir. udv. kanczelláriánál fogalmazó 1844-ben.

Bobics család. Alapítja e családot Bobics János, ki 1790-ben armalist kap, és azzal ily czímert: a fenálló paizs viz-szinte-

---

[1]) Collect. Herald. Mss. Nro 128.

[2]) 1687. XXIX. törv. cz. — A törvényczikkben Blumberg áll, de a család magát Blomberg-nek irja.

[3]) Goth. geneal. Taschenb. f. Freyh. 1857.

sen két részre oszlik. Az alsó kék mezőben zöld tér fölött pelikán fészkel, és fiait vérével táplálja. Fölötte arany nap ragyog. A felső fekete mezőben hármas fehér sziklán balra néző grif áll három lábon, negyedik lábát fölemelvén, abban iró-tollat tart. A paizs tetején a koronából is a leirt grif emelkedik föl. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-kék [1]).

Bobics család. Ez 1792-ben kapott czímeres nemes levelet. A czímerpaizs ezüst udvarán zöld tér fölött kék magyar ruhába, vörös csizmába öltözött bajnok áll, öve vörös, kalpagja szintén. Jobb kezében kivont kardot villogtat. — A paizs fölötti sisak koronáján, fészken ülő pelikán fiait önvérével élelmezi. Foszladék jobbról ezüst-kék, balról ezüst-vörös [2]). Ugy látszik e két családot (a föntebbit értve) két testvér alapitá.

Bobik család. (Karánsebesi). Erdélyben kihalt család Kőváry szerint.

Bobok család. Czímer-paizsa először viz-szintesen oszlik kétfelé. A felső vörös mezőben egy arany oroszlán megy a paizs jobboldali része felé, első jobb lábával arany csillag után kapkodva. A paizs alsó része szélesebb, de ez ismét három részre oszlik a paizsnak két alsó szögletéből rézsút kup-alakulag huzott vonal által. Igy ismét három osztály támad. Az alsó háromszögü arany mezőben zöld téren zöld élőfa emelkedik föl, mely mellett két oldalról két vörös rózsa virít. A felső két kisebb háromszögü kék mezőben egy egy fehér galamb kiterjesztett szárnyakkal látható, csőreikkel egy ugyanazon zöld koszorút tartanak, melynek az alsó arany mező felszögellése miatt egy negyed része nem látszik. A sisak koronáján két bival-szarv között, (melyeknek jobb oldalon álló fele félig kék, félig ezüst; a baloldali pedig félig arany, félig vörös), a paizsbeli galamb áll szétfeszitett szárnyakkal, csőrében zöld koszorúval. Foszladék innen ezüst-kék, onnan arany-kék [3]).

E család Trencsin vármegyei Dezser helységből ered, melyben curialis birtoka volt. A mult században élt Bobok András, 1768-ban Zay-Ugróczon báró Zay Ferdinand kasznárja. Neje N. Éva, kitől született Zay-Ugróczon 1768-ki april 12-kén György, a ki 1803-ban Trencsin vármegyétől nemességéről bizonyitványt kapván, Nyitra vármegyei Lubina helységbe költözött, és 1804-ben Nyitra vármegye előtt nemességét bemutatá [4]). Ennek fia Mátyás József mérnökséget tanulva,

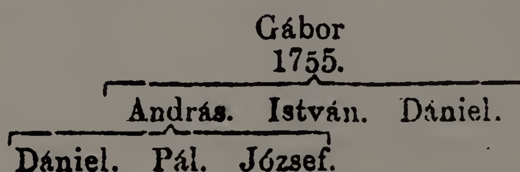
[1]) Adami: Scuta Gentil. I. köt.
[2]) U. ott.
[3]) U. ott.
[4]) 1831-ben kelt Nógrád várm. nemesi bizonyitványa szerint.

herczeg Eszterházy urodalmában nyert állomást, előbb Turán, jelenleg Nógrád megyei Bujákon e hivatalt folytatva, tartja lakását. Első nejétől gyermekei Éva, és György, ki mint kerületi jegyző 1855-ben nőül vette Nyirák Máriát.

Bobor család. (Gajda). E család másképp Gajdá-nak neveztetett, s néha gajdai-nak is iratott, holott az inkább különböztető mellék- mintsem elő-név. A családból Gajda Bobor János élt 1672-ben Nógrád megyében, vagy legalább ott neje Dienes Erzsébet után (ki előbb Voxith Horváth Ferencz hitvese volt) birtokolt. Említett nejétől gyermekei: Mihály magtalanul mult ki; és Éva Sövényházy Ferenczné [1], kitől leány-ágon a kihalt Folly stb. családok jönnek le. Emlitett Mihály az 1684-ki insurrectiokor személyesen kelt föl. 1705-ben pedig helyettest állitott. Meghalt 1711. előtt.

Bobor család (Kastor). A Bobor, másképp Kastor család, némely tagja Hajnikról is irá magát, és igy aligha nem Zólyom vármegyéből származott. Nógrád vármegyében 1684-ben a nemesi fölkelők közt találjuk Bobor Tamást, 1705-ben már fia Mihály által vesz részt a fölkelésben. 1711-ben Tamáson kivül előfordul Pál is [2]. A család Nagy-Kürtös helységben tartja lakását maig is. Az 1722-diki investigatiokor produkált a Nagy-Kürtösön lakó Bobor család, és a vármegyétől előbb kinyert nemességi bizonyitvány mellett abban meghagyatott. Azonban az 1726-ki isméti vizsgálatkor a nemes levélnek kihirdetési hiánya miatt kétségbe vonatván, hogy csupán a szakadatlan gyakorlat és vármegyei bizonyitvány mellett elismerhető legyen-e, a kérdés eldöntése a helytartósági tanácsnak terjesztetett föl. Az 1734-ki összeirásban Bobor Mátyás, Gábor, János s többen Nagy-Kürtösön, 1755-ben pedig János, Gábor és György fordulnak elő [3].

Emlitett Gábor ágazata ez:

Az utolsó izen álló három testvér, kis-kürtösi közbirtokosok 1837-diki január 21-kén kapnak Nógrád vármegyétől nemesi bizonyit-

---

[1]) Eredeti oklevelek szerint.
[2]) Az érdeklett nemesi összeirásokból.
[3]) Az illető jegyzőkönyvek szerint.

ványt [1]). József esküdt volt azon megyében. — A családfán álló Gábornak egyik unokája Gábor, már előbb 1816-ban vett ki hasonló bizonyitványt.

Czimerök kék mezőben két hátsó lábán álló oroszlán, első jobb lábában kivont kardot tart. A paizs sisakján a korona, és azon férfi-kar ismét kivont karddal látható.

Bobrovszky család. Liptó vármegyei nemes család, Fényes Geographiája szerint.

Bobroviczky család. Bobroviczky Gáspárnak Palugyai Ádám elleni ügye a nádor által eligazittatni rendeltetik az 1715. országgyülésen [2]).

Bobrovinczky család. Zemplin vármegye armalista nemesei közt áll [3]).

Boby család. Hajdan Arad vármegyében birtokos. Az 1561-diki összeirás szerint Boby János birt *Pechsy* helységben [4]).

Bocatius család. Hazánkba Luzsiczából származott be a XVI. században Bocatius János, ki előbb Eperjesen tanár volt, onnan Kassára hivatott át, hol végre a tanári székből városi tanácsos és polgármester lőn. Bocskai követségben küldé a német fejedelmekhez, azonban Braunschweigban öt évig letartóztatott [5]). Erről szól *Olympias Carceraria* czimü munkája. Vissza szabadulván, Illyésházy István nádor Magyarország Historiographjává nevezé ki. A növelés és tudományosság terén szerzett érdemeiért Rudolf király Prágában 1598-diki aug. 12-kén kelt armalis levél által magyar nemesi rangra emelte [6]).

---

[1]) Azon várm. jegyzőkönyvi 864. sz. alatt.

[2]) 1715-ki LXVII. törv. cz.

[3]) Szirmay : Zemplin not. topogr. 110. l.

[4]) Fábián : Arad várm. 35. l.

[5]) Kazy Hist. R. Hung. I. 58. Szirmay C. Zemplin. not. hist. 7. 70—76. topogr. — Bethlen Wolph. VI. 77. 353. 374.

[6]) A megnemesitésről emlékezik Bod is id. h. — E kegyelmet versekben köszöné meg, s hozzá is irtak örvendező verseket. L. *Hungaridos Libri Poematum Quinque.* Bartphae 1599. czimü munkájában. — Mátyás király jeles tetteiről irt munkája *Salomon Hungaricus* etc. Cassov. 1611. jelent meg.

Ezen armalis Abauj vármegyének Gönczön tartott közgyülésében 1603-dikban hirdettetett ki [1]). Munkái főleg latin versekből állanak. Fia Menyhért szintén iró volt. Egyik munkája *Oratio Dominica polyglottos* etc. Kassán 1624-ben jelent meg. A család kihalt.

Bochdanovics család. (Kavnai). Arad vármegyében. — Kavnai Bochdanovich Dávid 1829-ben Arad vármegyében táblabiró.

Bockhorst család. Az 1687-ki országgyülésen honfiusíttattak Bockhorst Arnold, János Henrik, és Viktor [2]). Jelenleg hazánkban ismeretlen.

Bocskay család. (Bocskói és Kis-Mariai). Oklevelekben iratott *de Bochka* és *Bochkaj*-nak. Okmányok igazolják, hogy a Boksa nemzetségből (de genere Boxa [3]) vette eredetét. Törzse általános megállapodás szerint Simon Michban volt, de nem azon Simon [4]), ki Spanyolországból Aragoniából szakadt hazánkba, szintén II. András alatt, ettől más család származott. (Lásd Nagy-Martoni család).

Emlitett Simon Miczbán nejének — mint már az Agóczy családnál előadatott — hét gyermeke született. E különös eseményt egy alább emlitendő sír-irat, és egy 1622-ki halotti beszédben [5]) találjuk legelőbb megirva.

Alvinczy Péter lelkész a Károlyi Zsuzsanna Bethlen Gáborné fölött tartott gyászbeszédében igy adja azt elé: „*Jóllehet vagyon egy historia e nemzetségröl, melynek méltó örök emlékezetben lenni: El igen elöve volt egy gróf Mitzban, kinek házastársa magtalan volt. Ehez megyen alamisna kérni egy szegény asszonyi-állat, ki egy méhel három magzatokat szült vala, kit az grófné igen megpirongatván, tisztátalan asszonynak monda, mivelhogy lehetetlen volna, hogy egy férjétöl egyszersmind három magzatokat fogad-*

---

[1]) Az eredeti armalis Lőcse sz. kir. város levéltárában van.

[2]) 1687-ki 28. 29. törv. cz.

[3]) Fejér: Cod. Dipl. tom. VIII. vol. IV. p. 253. hol ez áll az 1337-ki oklevélben: *Demetrius filius Gregorii filii Dionisij de genere Boxa.* — És lásd ott 520. l.

[4]) A spanyol eredetü Simontól, ki Sopron vármegyében 1223-ban Ruhtukeurt kapta, és utódai Nagy-Martoni családot alapitva, azon megyében maradtak, azért nem eredhetett a hét család, mivel ezen Simonnak csak két fia, Simon és Mihály volt. Ez utóbbi Simonnak ismét csak Pál és Lőrincz fiai voltak. (L. Fejér Cod. Diplom. III. vol. I. 393. II. 140. ismét VIII. vol. II. 199. 241. — VIII. vol. III. 601. 623. stb.) Lásd itt Nagy-Martoni családot.

[5]) Exequiae Principales, azaz Halotti Pompa, melylyel az istenfélő, kegyes természetü Karolyi Zsuzsanna Erdély s Magyarország Fejedelemasszonyának stb. földbe takarittatásakor utolsó tiszteség tétetett 1622-dik esztendőben. Fejérvárt 1624. — 217—219. lapon.

hasson valaki, melyért a Gróf igen megdorgálá az asszonyt. De ihon az Istennek csudálatos itéleti: ottan hamar fogada az asszony (t. i. a grófné) *méhébe, s midőn a szülésnek napjai eltöltenek volna, megijjede, jutván eszébe, mit mondott vala az három gyermekü asszonyi állatnak, és egyikét kiválasztván, hatát egy rocskába avagy dézsába rakatván, fejére parancsola egy öreg asszonynak, hogy elvivén, elveszesse. Ez üdötájban jölt lova hátán a gróf mezőrül, és elötalálván az vén asszonyt, kérdi, mit viszen? és midőn egyenesen nem felelne, lova hátáról leszállván, meglátja, és az dolgot, miben legyen, megértvén, élete veszése alatt meghagyja a vénasszonynak, hogy a gyermekeket elveszetteknek mondja lenni, és igy mindeniknek külön dajkát fogadván, felnevelteté. Midőn felserdültek volna, az minému ruházatban jártatják vala az háznál felnevekedett gyermeket, az többinek is a Gróf szintén olyan ruhát szabat, és midőn ebédlenének, azokat is udvarhoz felviteti, s egyenlők s hasonlók lévén az otthon felnevelthez, nagyon gyönyörkodik az grófasszony bennök. Kérdi az gróf, ha ki oly szép gyermekecskét megöletne, mit érdemlene? Felel — egy átaljában halálnak fia volna. Mond az Gróf: te vagy az, asszonyi-állat, a ki ezeket elveszteni parancsoltad volt. Melyről megemlékezvén az asszony, lábaihoz borúl urának, és ugy kér kegyelmet fejének. Ezektől felnevelkedések után hét nemzetség származott, t. i. Csapi, Bocskai, Szörtei, Sós, Raskai, Eszeni, Kövesdi.*"
„*Ha valaki ez historiában kételkednék, ebből elhiheti, hogy ez historia, egy előkötöre mind felvagyon himmel varva, mely csak nem régen költ ki Ecsed várából, ha ki inquirálná, nyomában is elérhetné.*"

Némelyek szerint ez Zemplin vármegyei Purustyán várában történt volna. Legujabban pedig Kőváry [1]) szerint Erdélyben Egeresen, — hol egy Bocskai van eltemetve, — maig is él a nép ajkán e történet, mely szerint az ott folyt volna le. A kastélyban — ugymond — mutatják a termet, hol a lakoma folyt; a mezőn a feneketlen tavat, melybe a gyermekeket vetni akarák; s megnevezik az egeresi uradalom hat faluját, melyben a hat fiu neveltetett.

Michban hét fiától e család származott: 1. Tamástól az eszenyi Csapi; 2. Boksa vagy Bereczktől Zerdahelyi; 3. Dienestől Bocskay; 4. Detrétől gálszécsi Széchy; 5. Simontól Zritthei; 6. Györgytől a sóvári Sóos. 7 Demetertől (ki némelyek szerint leleszi prépost volt) a Kövesdy család [2]).

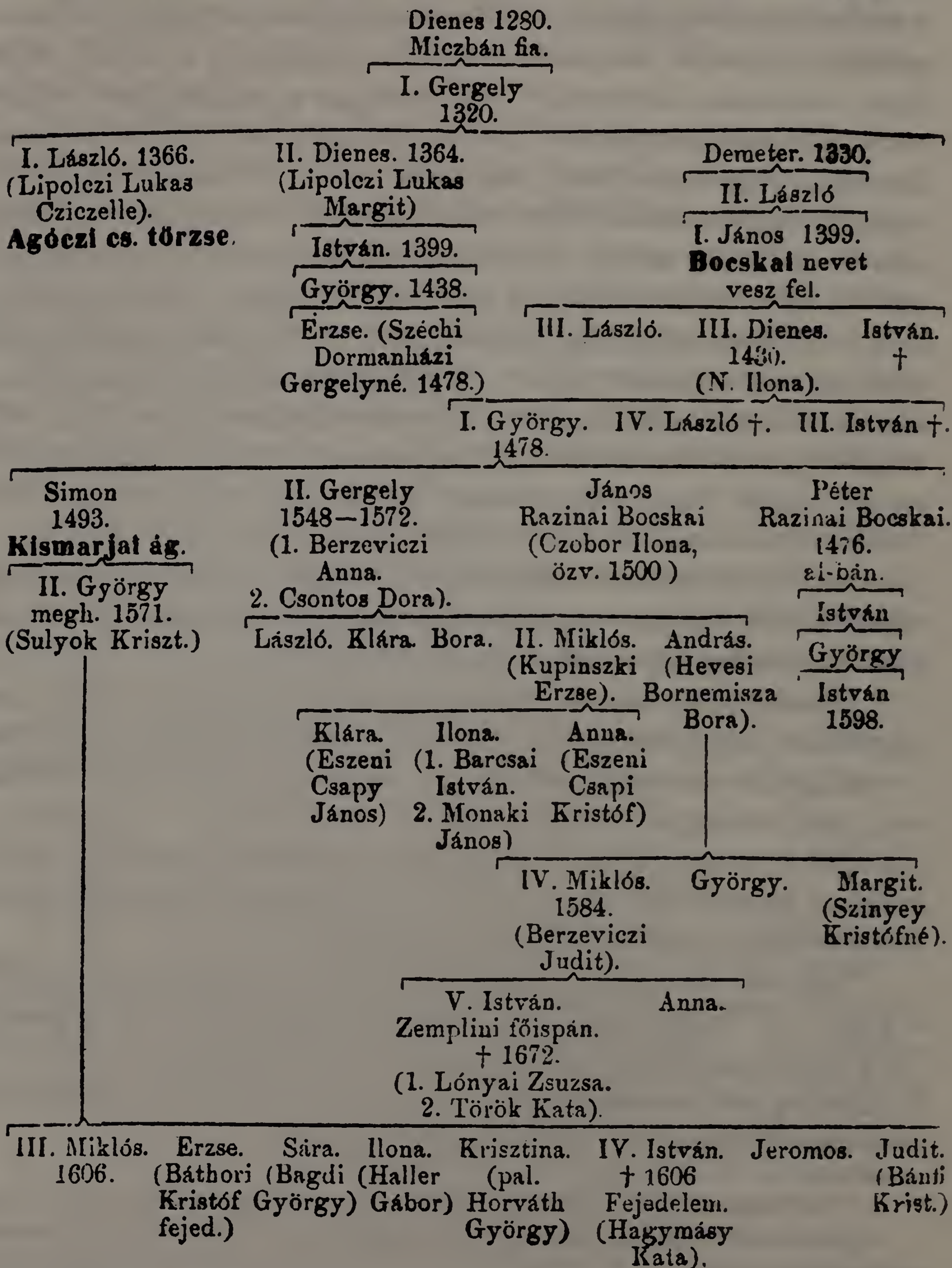
[1]) Kővary: Erdély Nev. Családai 49. lapon a Hetilap 1853-ki 32. sz. után.

[2]) Lásd e munka I. k. 9. lapján már elészámitva. — Egy leánya is emlittetik meg Michbannak, ki Sebesi Tamásnak lőn hitvese. Wagner: Diplom. C. Sáros. 312.

Mellőzve a többit, kikről az illető czikkekben fogunk szólni, D i e n e s mellett kell maradnunk.

Dienes lőn törzse a B o c s k a y, és egyszersmind másod izen már az A g ó c z y családnak [1]).

A családfa D i e n e s t ő l kezdve, ki 1280-ban testvéreivel Zemplin vármegyében Kövesd várát cserélte Roland nádor fiaitól, igy jő le:

[1]) E munka I. k. 9. l.

A törzs Dienesnek fia I. Gergely 1320 ban osztozott meg unokatestvéreivel, és többi közt neki jutott Zemplin vármegyében Bocskó és Agócz helység is. Három fiai közül I. László kapta ismét Agóczot, és törzse lőn az Agóczi [1]) és Bacskai [2]) előbb kihalt családoknak. A második fiu II. Dienes (kit tudományossága miatt Deák-nak is — literatus — neveztek), lipolczi Lukas Margittal nemzé Istvánt [3]), (1399.), kinek fia György (1438.), kinek leánya Erzsébet Széchi Dormánházi Gergelynek neje 1478-ban. Ebben ez ág is kialudt.

A harmadik fiu Demeter nyujtá le a Bocskai családot. Ennek II. László fiától unokája I. János élt 1399-ben, és a Bocskai nevezet mellett állandóul megmarad. Három fia közül III. Dienes [4]) (1430.) tartja fen a családot, ismét három fiut hagyván maga után Ilona nevü feleségétől. Ezek közül ismét csak I. György ága marad fel, a másik két fiu magnélkül halt el.

I. Györgyre (ki 1478-ban élt) testvérei kihalta által is szép birtokok szállanak. Gyermekeiben pedig a család jelentékenyebb emelkedést kapott, és három ágon indult virágzásnak. Négy fia maradt [5]). Ezek közül

---

[1]) és [2]) e családokról e munka I. k. 9. és 83. lapjain. — Egyébiránt ezekről meg bővebb ismertetést e munka toldalék-kötete fog hozni. — Wagner Dec. IV. 18. emlitést tesz Bocskai Balásról is, ki III. Lászlóval egykoru volt, fia Andrásnak, ez Szaniszlónak, ez pedig Domokosnak. Idézett kézirataiból azonban már latszik, hogy ezen ág az Agóczy ághoz tartozik, ugyan is emlitett Domokos, fia volt itt a családfán látható I. Lászlónak; ettől jő tehát nevezett Balás, kinek ága szintén irta magát de Bochka stb.

[3]) Eddig Wagner Dec. IV. 18. — Istvannak György fiát, és Erzse unokáját ugyanaz csak — később keletünek látszó — Mss. tom. LXX. és Tabellae Genealogiae czimü kéziratában irja.

[4]) III. Dienesnek a táblán lathato Istvan testvérét Wagner Dec. IV nem emliti, de igen idézett mindkét kéziratában. Megvan Lehoczkynál is ez István.

[5]) Itt kezd a családfa Wagner Dec. IV. kiadott leszármazásától különbözni. Ott tudniillik I. Györgynek Simon, II. Gergely, II. Miklós. II. György áll. Azonban idézett kézirataiban mar a Razinai Bocskai Pétert és Jánost teszi II. Miklós és II. György helyébe. Ezen II. Miklós pedig II. Gergely fiául, tehát I. András testvéreül tétetik. (Wagner Tabellae geneal. Mss. et Mss. tom. LXX.) Többiben nagyrészt megegyez a családfa a Dec. IV.-ban kiadottal.

I. Péter az ország alsó részeire szakadt, és János [1]) testvérével együtt Razináról (Raszina falu Horvátországban, vára is volt) irta előnevét. I. Péter 1487-ben szlavoniai al-bán, és Körös vármegye főispánja volt [2]). Kis unokájában Istvánban (ki 1598-ban élt) kihalt. János pedig Czobor Ilona nejével (ki már 1500-ban özvegynek iratik) magtalanul mult ki.

Simon (I. Györgynek fia) 1499-ben élt. Atyja volt II. Györgynek, ki magát a Bihar vármegyei Kis-Marjáról [3]) irván, a kismarjai ágat alkotá. Eleve Miksa király tanácsosa és titkára. 1556-ban részt vesz Dobóval Szamos-Ujvár védelmében. Később Miksa király ellen fordul, és 1568-ban bujtogat, pártot hajhász Szapolyai János Zsigmond részére, azonban jókor kitudatik, és ő Erdélybe fut, hol 1571-ben halt meg [4]). Magyarországi birtokai pedig elkoboztattak [5]). Neje Lekcsei Sulyok Balás leánya Krisztina volt. Ettől gyermekei következők:

Erzsébet, Báthori Kristóf erdélyi fejedelem neje, Báthory Zsigmond anyja, meghalt 1581-ben. Emlékére aranyak is verettek ily fölirattal: „Elisabetha Bocskai, consors Illustrissimi Principis Transylvaniae;“ s a másik oldalon: „Victrix casta fides.“

Sára, Bagdi György neje. Ilona, Haller Gáborné. Krisztina, véglai (mások szerint palocsai), Horváth Györgyné, kinek leányát Báthory Gábor vette nőül.

---

[1]) Wagner id. kéziratában de Razina Keresztúr irja őket. Ugyan ott a razinai ágból emlit meg többet, kiket családfára nem tehetett föl, nem ismervén az összeköttetést, ilyenek 1470-ben Vitus zágrábi prépost, és Bochkai János és Zsigmond. 1475—1483-ban razina-keresztúri Bochkai Margit szent-györgyi Vincze Tamásné. 1568-ban razina-keresztúri Bochkai Miklós, kinek nejétől, Tarkanyi Erzsétől, leánya Borbála 1583-ban.

[2]) Teleky Hunyadiak kora XII. 353. l. közöl e Péter és bán társa bellosoviczi Kerhén Mihálytól kiadott oklevelet a Blagay grófok ügyében e család levéltárából, az emlitett két bán pecséte alatt. Ohajtható lett volna (ha a pecsét még ép) e Péternek czimerét arról a más agéval összehasonlitás végett kiadni; hogy az összeköttetés a két ág között ez által is némileg megmutatva legyen.

[3]) Bielek: Majores Hung. 124. 127. 140. 143. l. Biharban 1551-ben Nagy-Marját, — mely akkor még ugylátszik az összeirásba Kis-Marjával együtt iratott be — egészen birta, azonkivül birt Kasza, Kerekegyháza, Gyapol, Okány, Balkán, Csepán, Henczida helységekben. — Zemplin vármegyében pedig a gálszécsi, bodrogközi birtokot. Szirmay. C. Zemplin not. hist. 85. not. topogr. 275.

[4]) Révai P. De Sacra Corona, Schwandtnernél II. 749. — Istvanfi 1685-ki kiad. 330.

[5]) 1569-ki III. törv. cz.

IV. István, született 1557-ben Kolosvart penteken, mely nap vegig erdekes szerepet vitt életében Előbb váradi kapitány (1592.) és Bihar vármegye főispánja volt. 1605-ben erdélyi fejedelemmé, és azon évi april 15-kén a szerencsi országgyülésen Magyarország fejedelmévé választatott felséges czimmel. Ugyan az év novemb. 11-kén a Rákos mezején a török nagyvezir ünnepélyesen nyujtá át neki a Szultán által ajándékozott koronát, és őt Magyarország királyává kiáltotta ki, és ámbár hivei illették őt e czimmel, de Bocskai e czímet ezentúl sem használta. Magyarországi hadjáratát a bécsi békekötés koronázta meg [1]) Meghalt megmérgeztetés gyanujával [2]) 1606-ki dec. 29-én [3]). Neje berekszói Hagymássy Kata volt, előbb Varkocz Mihályné, ki előbb meghalt. Gyermeke nem maradt.

Judit (szintén II. György leánya) losonczi Bánffy Kristófné.

Jeromos (II. György fia) Draskovich György zágrábi püspöknél nevekedett, ugy latszik szintén magtalánul halt meg.

III. Miklós (II. György fia), bátyja István a fejedelem neki hagyá Erdélyben Görgényt, Vécset, Sajót. Gyermekeiről nincs említés, azonban ennek lehetett fia azon kis-mariai Bocskai Gábor, ki 1616-ban halt meg kora 21-dik évében, és Erdélyben Egeresen, melynek birtokosa volt, temettetett el [4])

Ezekben halt ki a kis-mariai ágazat, melyből még a családfán állókon kivül találunk nehányat. Igy kis-mariai Bocskai Lukács egy nemzedék Simonnal és testvéreivel A mohácsi vész után Szapolyay hive. es ennek hadaiban esett el Tokajnál 1527-ben [5]).

Simonnak testvérétől II. Gergelytol [6]) jő le a bocskói

---

[1]) L. róla Bethlen Wolph. III. 23 415. 507. 512. 576 VI. 147. 236. 249. 285. — Kazy Hist R. H. I 10—65. Istvánfi 1685-ki kiad. 523—534. Révai De Sacra Corona, Schwandtnernél 774—778. stb

[2]) U. ott. — Vegrendeletét egész terjedelmében közli Rumy Monumenta Hungarica. II. 315—338

[3]) Gyulafejérvárott temettetett; sir-iratát közli Wagner Dec IV. 22.

[4]) Szirmay: C Zemplin not. topogr. 68. közli az egeresi sír-iratot, hol szintén előadva Miczbanné története — Legutóbb e sír-irat Kőváry szerint megjelent a Hetilap 1853-ki 32. szamban is.

[5]) Zermegh Schwandtnernél 388. l Nem tudható az sem mely ágból származott azon Bocskay Miklós, ki mislei prépost, majd szerémi, nyitrai, s végre erdélyi püspök volt 1496 ban. És egy masik Miklós 1507-ben egri prepost (Wagner Dec. IV.) E Miklós Bácskay-nak iratik. *Szalay* III. 429. l

[6]) Egy Gergely (noha roszul de Bacskónak irva, de Bocsko helyett) elofordul 1512-ben. Szirmay C. Zempl topogr. 276. l.

Bocskay ág. E Gergely, kihalván a rokon Zerdahelyi család Lászlóban, a Serédiekkel 1548-tól 1572-ig folytatott hosszas pör utján végre Kövesd várával (Zemplin vármegyében) szaporitá birtokait. Gyermekei László, Klára, Borbála, II. Miklós és András.

II. Miklósnak [1]) Kupinszki Erzsétől csak három leánya maradt, ugymint Ilona Barcsai Istvánné, Monaki Jánosné, Anna eszenyi Csapi Kristóf, és Klára Csapi Jánosné. Ez utóbbi, Klára, 1586-ki február 23-kán halt meg [2]).

András (II. Gergely fia) meghalt 1579-ki nov. 14-kén, kora 48-dik évében [3]), özvegye hevesi Bornemisza Bora még 1582-ben élt. Ettől gyermekei [4]) IV. Miklós, György és Margit szinyei Merzse Kristófné.

IV. Miklós élt 1584-ben. 1600-ban reform. vallásra tért [5]) 1601-ben kényszeritve lett Zemplin várm. alispán. 1608-ban báróságra emeltetett [6]). Később Bethlen Gábor tanácsosa volt. Meghalt 1621. julius 26-kán, kora 54-dik évében [7]) Nejétől Berzeviczi Judittól született fia

V. István, ki 1647-ben Zemplin vármegye főispánja lett. 1655-ben királyi táblai ülnök. 1661-ben kétszáz embert vitt a török ellen. Jelen volt 1667-ben a beszterczei gyülésen [8]). Belekeveredvén a Wesselényi-féle tervekbe, Zrinyi, Frangepán elfogatása után Erdélybe menekült [9]), javai elkoboztattak. Meghalt Erdélyben 1672. dec. 24. [10]) Első neje nagy-lónyai Lónyay Zsuzsa, második Török Kata volt Gyermeke egytől sem maradt. És igy benne halt ki a család.

---

[1]) E Miklós áll II. Gergely testvéreül Wagnernál Dec. IV. — Később pedig kéziratában ugy, mint itt adatik.

[2]) Wagner Dec. IV. 19. közli sir-iratát.

[3]) Szirmay C. Zemplin not. top. 277. l. közli sir-iratát.

[4]) Hibásan áll Budai F. lex. l. 445. l ezen András fiául István; holott ez unokája volt.

[5]) Szirmay C. Zemplin not. topogr. 254.

[6]) U. az. Not. topogr. 106. Lehoczky is l. 168. hibásan 1638 dik áll a báróság keleteül.

[7]) Wagner Dec. IV. 23. l. közli sir-iratát, melyen Miczbánné története szinten versekben van megirva.

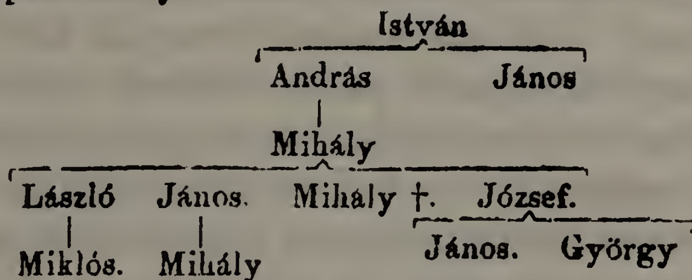
[8]) Szirmay C. Zemplin. not. hist. 179. 180 -182. 193. 199. 207 — 1647-ki CLIII. és 1655-ki CLXXXII. törv. cz.

[9]) Cserey Historiája 51. l

[10]) Pósaházi János által fölötte mondott gyászbeszéd. Kolosv. 1672. Melyben azonban ezen István aga sincs jól adva.

Családfánkon nem látunk még két személyt, mint Bocskai János és Ferenczet, kik által 1600-ban Szemere Albert jut a gálszécsi birtokba [1].

Még egyet kell megemlitenem. Erdélyben a Maros-székben maig is él Bocskai család, mely Kőváry [2]) szerint 1841-ben producálván, kimutatá, mikép Bocskai Istvántól származik, kinek fia Andras Remetén, János pedig Demjenházan lakott a mult század elején. És magokat a kis-marjai Bocskaiakhoz köték, s tán épen a nótázott zempliní főispánhoz ily családfával.

„E productiót a királyi tábla törvényesnek találta — irja a nevezett iró — s helybenhagyta, és igy a Bocskai család kihalása igénylését megsemmisítette."

Czimere a családnak egy ülő oroszlán, fölemelkedő helyzetben, első jobb lábában nyilat tartva, melynek hegye fölfelé áll. Farka hatágu, mely a Miczbantól eredt hat családra mondatik lenni vonatkozással [3]).

Bocskay család. (Anni). 1790-ben kapott czimeres nemes levelet Bocskay Sándor. Czimere négy részre oszlik. Az első és negyedik fehér mezőben vörös nyeregtakaróval boritott fakó lovon zöld ruhás huszár nyargal kivont karddal. A második és harmadik kék mezőben két fehér folyót mutat. A paizs koronás sisakja fölött a paizsbeli hasonló öltözetü, fehér öves vitéz nyulik ki, kivont karddal, Foszladék egy oldalrol ezüst-zöld, más oldalrol ezüst-kék [4]).

Bocskor család. (Csik-Delnei). Erdélyben csikszéki nemes székely család, belőle Sámuel 1794-ben Csikszékben Dulló volt

---

[1]) Szirmay C. Zemplin. not. hist. 275 l.

[2]) Kőváry Erdély nev. családai 50. l. — hol a Bocskai családról csak István a fejedelem ágaról adatik nemzékrend egy izre, és az is roszul, mert István fejedelemnek — mint láttuk — nem Simon volt az atyja.

[3]) Wagner Dec. IV. közli a szerdahelyi sírkőről. Egyébiránt hét-águnak is irják az oroszlán farkát. Bethlen Wolph. VI. 331. és utána Lehoczky II. 62.

[4]) Adami Scuta Gentil. I.

Időnkben (1853-ban) Bocskor Ferencz Cs.-Delnén birtokos [1]. Pál cs.-delnei negyedfél megye Havas felügyelője. Károly Cs.-Sz.-Mártonban cs kir hivatalnok. Lázár ott birtokos [2]. — Egy ága lehetett e családnak az, mely Doboka vármegyei Kétel helységben 1702-ben birtokos nemes, és sóbeli haszonnal birt azon vármegyében [3].

Bocsy család. Mária Terézia királyné nemesité meg 1766-ban Bocsy Mihályt. Czimere először viz-szintesen kétfelé oszlik. Az alsó osztályban egy hid emelkedik föl három bolt-iven, melyek közül a két szélső ürege kék szint, a középső aranyat mutat. A felső osztály függőlegesen ismét három reszre oszlik A két szélső kék mezőt mutat, és azokban egy fehér kinyilott rozsafej van. A középső osztályban egy magyar vitéz áll, sárga csizmába, vörös nadrág-, öv és kalpagba, és zöld dolmányba öltözve kivont karddal. A paizs sisakjának koronájából egészen zöld ruhás magyar vitéz áll ki, és buzogányt tart. Foszladék arany-kek és ezüst-zöld [4])

Bocz család. Zemplin vármegye armalista nemesei sorában all [5]).

Bod család. (Felső-Csernátoni). Erdélyben Háromszéki székely család Leginkább ismertté tevé e nevet Bod Péter, Bod Mártonnak Sólyom Annától 1712. febr. 3. F.-Csernátonban született fia. Tanult Nagy-Enyeden és kün Leydenben. 1743 — 1749-ig Bethlen Katalin gróf Teleky József özvegye udvarában élt, innen Magyar-Igen-be ment lelkészül. Számos hasznos munkát irt és adott ki, mint a Magyar Athenás-t stb. [6]). Meghalt 1769-ben. — Egy másik Péter 1794-ben a Guberniumnál szolgált mint irnok.

Boda család. (Kis-Tárkányi). Hajdan Zemplin vármegyében birta Kis-Tárkányt mielőtt kihalt [7]). Szathmár vármegyében találjuk 1456-ban kis-tárkányi Boda Osváldot, kinek neje Dersfy Lucza. ettől fia László 1485-ben, ennek pedig leánya Zsófia, rosályi Kün László neje 1513 ban.

---

[1]) Benkó Csik. Gyergyó és Kászon. 72.
[2]) U. ott. 126.
[3]) Hodor Doboka 53. lap.
[4]) Collect. Herald. Nro 29
[5]) Horanyi: Memoria Hung. I. 306.
[6]) Szirmay C. Zemplin not. topogr. 72. 305.
[7]) Szirmay Szathmár varm. II. 84 275.

Azonban Boda nevü család Zemplin megye armalista nemesei között is van [1]).

Boda család. (Köpeczi). Székely család Erdélyben, Háromszékben, és Udvarhelyszékben. Amott köpeczi Boda István széki táblabiró 1794-ben. Ugyan akkor Udvarhelyszékben Boda József Bardócz széki ülnök, Sámuel pedig irnok.

Boda család. Magyarországban Baranya, Szabolcs, Vas vármegyében nemes rangu család Fényes Geographiája szerint.— Nógrád varmegyében losonczi lakos Boda András mint jövevény 1755-ben a productiora kényszeritettek sorában áll [2]).

Boday család. Boday Mihály 1718-ban III. Károly királytól kap czimeres nemes levelet. Czimere kék mezőben zöld téren fenálló oroszlán, első jobb lábában vörös zászlót tartva. A paizs fölötti sisak koronáján pánczélos férfi-kar kivont kardot tart. Foszladék innen ezüst-vörös, onnan arany-kék [3])

Boddany család. 1762-ben nemesittetett meg e család Czimerpaizsa viz-szintesen fogas vonal által (Zahn-Schnitt) osztatik két felé. A felső kék udvarban repülő galamb, csőrében száraz gallyal, az alsó vörös udvarban három vörös karika látható. A paizs fölötti sisak koronáján a paizsbeli galamb van. Foszladék ezüst-kék és ezüst-vörös [4])

Bodényi család. Gömör vármegye nemes családai sorában áll [5]).

Bódi család. Belőle Bódi Gergely 1547-ben csanádi választott püspök, a leleszi premontrei convent főnöke, és beregszászi oltáros (altarista) [6]). Csanádi püspök meg 1556-ban [7]).

Zemplin megyében leljük 1583-ban Bodi Borbálát Buthkay Lajos özvegyét [8]). 1571—1574 ben pedig Szirmay (de Zirma) Lajos özvegyeül iratik [9])

Bódis család Gömör vármegye számitja nemesei közé [10]).

---

[1]) Szirmay C. Zemplin topogr. 110.
[2]) Proth. C. Neogr. anni 1755. Series ob neo advenatum investigandorum.
[3]) Collect. Herald. Nro. 497.
[4]) Adami Scuta Gentil. I
[5]) Bartholomaeides C Gömör. 144.
[6]) Szirmay C Zempl. topogr. 316.
[7]) Katona Historia Pragmat. II. 570. l.
[8]) Wagner Dec. IV 21 Szirmay C. Zempl. topogr. 333.
[9]) Szirmay Ugocsa 38. 71 l
[10]) Bartholomaeides id. h. 144.

Bodicz család. Bodicz János 1565-ben adományt kap bognadi Nagy Ferenczczel és Dalmady Andrással Pozsony vármegyei Nagy- és Kis-Jóka és Hegy helységbeli birtokra. Azonban a beiktatásnál ellentmondás történt [1].

Bodnár család. Zemplin vármegyében 1797-ben birtokos Legénye és Gercsely helységben [2].

Van ilynevü család Abauj és Gömör vármegyében is nemes rendben, Fényes Geographiája szerint.

A Gömör vármegyei Bodnár család, melyből ott Bodnár Antal 1767-ben élt, ily czimert használt: a paizs udvaran oroszlán áll kivont kardot tartva, melynek hegyére török fej van szurva. A paizs fölötti sisak koronáján férfi-kar könyököl, kivont kardot markolva, és annak hegyén ismét törökfej [3].

Bodnár család. (Másképp D e r e k a s s y). E század elején 1803-ban B o d n á r, másképp D e r e k a s s y János szerzett nemes levelet ily czimerrel: a paizs felső részének közepéről két vonal rézsút a paizs alsó két szögletéig huzva, három részre osztja az egészet. A középső háromszögü osztály kék mezőben hármas dombról fölnyujtva arany szőlőtőkét mutat. A jobboldali osztaly arany mezőt képez, közepén viz-szintesen vörös szalag vonul át, és abban fehér kereszt latszik. A baloldali vörös osztályban oroszlán áll, első jobb lábában kardot tartva. A paizs tetején a sisak koronájából ismét oroszlán nyulik ki első lábával szőlő-gerezdet tartva. Foszladék minden oldalról arany kék [4].

Bodó család. (Györgyi). A többféle Bodó család közt legfényesebb nevü. Oklevelekben előneviik *„de Gyiorgyi"* és *„Giurgj"* iratik. A családot — ugy látszik — G e r g e l y emelte föl, ki 1443-ban Tolna vármegyében a hadi segély rendkivüli beszedője [5], 1446-ban erdélyi alvajda [6], 1452-ben budai várnagy [7]) volt. 1458-ban mint ujonnan kinevezett tárnokmester Kassa városát hivja meg a tarnoki székre [8])

[1]) A „Mandatum Statutorium" hiteles példanyából. (Lipthay levéltár J. XVI. 588.)

[2]) Szirmay C. Zemplin top. 110. 267. 270.

[3]) 1767-ki okiratrol, hol Bodnár Adam pecsetén A. B. betük is láthatók.

[4]) Adami Scuta Gentil. I.

[5]) Teleky Hunyadiak kora X. 124. l.

[6]) U. ott. 182. l.

[7]) U. ott. 345. l.

[8]) Kaprinai Diplom. II. 187.

Györgyiben egyházat, és a minoritáknak zárdát épitett [1]. Testvére Miklós bácsi prépost, a veszprémi püspök segéde lőn [2]. 1459-ben pedig fejérvári prépost, es Mátyás királynak titkos kanczellárja [3]. — Gáspár 1457-ben a Hunyadi ház egyik hive, Hunyadi Mátyásnak a börtönben társa, és egyike azoknak, kik Mátyásnak 1459 ben is esküt tettek [4]. 1486-ban a királyné főajtónállója, és tolnai főispán [5]. Ezeknek utóda Ferencz, 1505-ben Tolna vármegye követe a rákosi országgyülésen [6]. 1518-ban II. Lajos mellett tanácsos [7] 1525-ben kapta Sárkány Ambrus javait. A mohácsi vész után mint világi az erdélyi püspökség jövedelmeit huzta Mint Szapolyai hive s hadvezére, Tokajnal csatát veszt, és elfogatván, Bécsbe kerül, ott halt meg 1528-ban, megtartva hűségét Szapolyayhoz [8].

Bodó család. (Bodófalvi). Turócz vármegyéből ered. Ott van Bodófalva (Bodovicze), honnan az előnevet veszik. Ugy látszik, a család őse volt azon bodói Bodónak fia Lőrincz, kinek özvegye 1364-ben Jakab nádortól itélet-levelet kapott [9]. — E családból volt Mátyás, ki Turócz vármegyéből Gömör vármegyébe szakadt, ott táblabiró, és a Koháryaknak murányi és balogbi urodalmi ügyvéde volt. 1751-ben „*Juris Prudentia*" czimü munkát irt [10] Nógrád vármegyében 1755-ben bodofalvi Bodó András a kétségtelen nemesek sorában áll [11].

Bodo család. Komárom vármegyei czimeres nemes család. Bodo Péter, s általa János és István fia és Sára leánya 1565-diki dec. 10-kén kelt czimeres nemes levelet kapnak, melyben — mint iratik — a sógorok is megnemesittetnek [12]

---

[1]) U. ott. 383. — és Hevenesi Mss. tom. XXXIX. 264

[2]) Teleky id m. X. 126. 128. l

[3]) U. ott. XII. 625. és Pray Annal. III. 61.

[4]) Katona: XIV. 114. 134. Teleky id. m. II. 507. — Thuróczi Chron. Schwandtnernel. I 280

[5]) Teleky id. m. XII. 341.

[6]) Kovachich: Supplem. ad vest. Com. II. 333 - 336. l.

[7]) 1518-ki bacsi orsz gy 36. törv. cz

[8]) Zermegh Schwandtnernél II. 388 392. Pray Anal V 187. Szerémi 175 l. *Bodo de Somogy irja.*

[9]) Regestrum de Thuroch Engelnél: 81 — Leboczky II. 63.

[10]) Horányi Mem. Hung. I 312

[11]) Prothoc. anni 1755 p. 87

[12]) Az armalis ide vonatkozo szavaiból csak ennyi közöltetik „*et pro patria carisque suis affinibus, ad quodvis eventum fortunae editum, caeterisque fratribus et consanguineis et affinibus suis, ipsorumque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis.*" — Fenyes Komarom varm. 62

Bodó család. (Szelefarnosi). A szelefarnosi Bodó családnak Ugocsa és Zemplin vármegye a hazája. Ugocsa vármegyében János 1756-ban szolgabiró volt [1]. 1805-ben másik János birt Sásvár, Pál pedig Kökönyösd helységében. Ugyanakkor Mihály plébános volt Nevetlen faluban [2]. Ugyan e családból pedig Bodó Lajos Ungh vármegye főjegyzője, latinul jogi munkát adott ki [3]

Zemplin vármegyében 1797-ben birt a család Golop és Bottyán helységben [4]

Bodó család. Czimeres levelet szerzett Bodó Gergely 1686-ban I. Leopold király alatt. Czimere kék mezőben vörös ruhás vitéz, ki egy terdre borult törököt vág le kardjával A paizson álló sisak koronájából felnyuló oroszlán, első jobb lábával három nyilat tart. — Foszladék arany-kék, s balról ezüst-vörös [5]

Jelenleg az emlitetteken fölül Bars, Gömör, Szabolcs vármegyében laknak Bodók, Fényes Geographiája szerint

Bodó család (Fülei). Erdély székely családa Fülei Bodó Sándor 1690—1697. Bardócz szék jegyzője; 1697 – 1711-ig alkirálybirája volt [6].

Bodó család. Erdélyben a Kézdi székben szintén élt (vagy tán maig is él) Bodó család, melynek összeköttetését a fölebbi Fülei Bodó-kkal adatok hiányában el nem dönthetem. Bódó Bernád Kézdi székben fő székely ember Báthori Istvan korában, kitől nejével Török Erzsébettel, és fiai Máthé és Mihállyal uj adományt nyernek Karathnai. Peselneki, Dalnoki. Al-Torjai birtokaikról 1583-ki september 25-kén [7]

Bodó család. (Nagy-Kászoni) Ismét erdélyországi székely család, előneve után itélve. Ezekből nagy-kászoni Bodó Mihály 1794-ben a Guberniumnál hivataloskodott.

Bodoki család. Erdély a hazája E néven két Bodokit ismerünk. Bodoki István erdélyr székely, külföldön tanult 1707-ben [8].

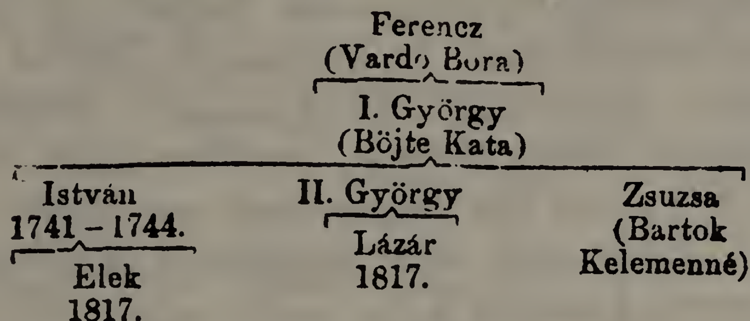
---

[1]) Szirmay C. Ugocsa. 60. l.
[2]) U. ott. 119 164 174
[3]) Horanyi Nova Mem. 500. l.
[4]) Szirmay C. Zemplin topogr. 106. 231. 307
[5]) Collect Herald Nro 796.
[6]) Kállay; Szekely nsmz. 234. l
[7]) U. ott. 234. l.
[8]) Czvittinger Specim Hung. Litt. 80.

A másik Bodoki József kolosvári reformatus tanár volt 1778-ban. Irt hittani s egyéb munkákat [1].

Bodola család. Erdélyben a Háromszéken lakozó székely nemes család.

Néhány nemzedéken igy jő le családfája:

I. Györgynek gyermekei 1741-ben és 1744-ben osztoztak meg. Később ez osztály miatt pör támadt az utódok közt. Elek Istvánnak fia még 1778-ban inditá meg Zsuzsanna növére ellen a pört, megmutatván, hogy annak oly jószágok is adattak részébe, melyek jure siculicalis praefectionis csak fi-ágat illetnek. A végső itélet kimondá a fölperes részére, hogy a zágoni jószág nem Böjte Kata után (ki praefeciálva volt), hanem Vardo Borbála jogán háromlott a családra [2].

Bodon család. Gömör vármegyében tartja lakását a Vály völgyön. Két testvér ismeretes napjainkban közülök: Bodon Antal és Ábrahám. — Antal 1839. 1842-ben Gömör vármegye főszolgabirája. Most észszel és pénzzel vesz részt a közügyekben. Ábrahám 1842—1847-ben Gömör megye főügyvéde. Azon időben a „*Pesti Hirlap*“ levelezője; 1848-ban a pesti nemz. gyülésen képviselő. Jelenleg Mihályfalvi jószágán gondolkodik, és részt vesz az iskolák és egyéb közérdekek előmozditásában [3].

Bodoni család. (Vajda-Szentiváni). „Sötét név történetünk lapjain!“ — Kiált föl Kőváry e család tárgyalásánál. Ily nevet azonban még többet is fölmutathatunk.

A család alapitójául Bodoni Istvánt, a római szent palota gróf-ját (sacri palatii Romani Comes) kell emlitenünk. Báthori Zsigmondtól követségben járt a római Curián, és igy szerzé a fölebbi czimet. Azonfölül honn a maros-ujvári kastélyt kapja adományban [4]. Báthori Zsigmondnak eszes, de rosz tanácsosa. Ő vette rá Báthorit, hogy Gálfi

---

[1]) Benkő Transylv. Gen. II. 278. 609.

[2]) A Nemes Székely Nemz. Constit. 247 - 151.

[3]) L. „Pesti Napló“ 1857-ki nov. 27. sz. stb.

[4]) Mikola Historia Genealogico Transylvanica. 52. l.

János-t egykori nevelőjét, majd tanácsost kivégeztesse, ennek buktán megkapta Bodont is, előbb Gálfi birtokát. — Utóbb, midőn Báthori hanyatlott, Basta embere lőn, honnan mint a közbéke ellenét társaival 1601-ben a kolozsvári országgyülés elfogatja, s őt Dévára záratta [1].

Apaffy Mihály alatt vajda-szentiváni Bodoni Györgyöt találjuk, mint a fejedelmi tábla ülnökét. Ez Tholdalaghi Judittól három fiút hagyott, Balást, Györgyöt, Zsigmondot. Ezekből Balásnak Kopasz leánytól leánya Klára, báró Bornemisza Jánosné született. Sem Györgynek sem Zsigmondnak nem maradt gyermeke Zsigmond 1725-ben vitte sírba családját — mint Mikola megjegyzi, — nyomorultul mult ki [2].

Bodoniak most is élnek Erdélyben, azonban ettől különbözők Bodoni József Doboka vármegyében 1796-ban rectificator biztos volt.

Bodony család. (Bodonyi). Nógrád vármegye három különböző Bodony (kimondás szerint Bodonyi) családot ismer. A törzs Bodony család az adományos régi családok közé tartozik, mely előnevét az emlitett vármegyében fekvő Nagy- és Kis-Bodony pusztától vette. A XVI. század végén már virágzásban látjuk a családot Bodony néven; ugy látszik azonban, előbbi nevük Csuda (Chuda) lett volna. A XIV. század végén a Csuda család irta magát Bodonyról. Ebből volt bodonyi Csuda László, ki 1396-ban osztozik Legendi Andrással Bodony és Szécsénkei birtokon [3]. Később bodonyi Csuda Imre özvegyét Kata, ki Milyetinczi Miklós deáknéval, s ennek leányaival tiltakozik a pozsonyi káptalan előtt 1518-ban.

A Csuda név feledtével 1588-ban már Bodonyiakat látunk fölemelkedni a vármegyei hivatalok sorában. 1597—1598-ban Bodonyi Miklós Nógrád vármegye szolgabirája volt [4]. És a családot rendesen csak is ennek atyjától hozták le családfáikon a rokon-utódok és érdek-társaik.

A család tagjairól birtok-viszonyaikra vonatkozó adatoknál egyebet alig hozhatván föl lássuk a családfát [5], miképen sarjadzott az le a végső nemzedékig

---

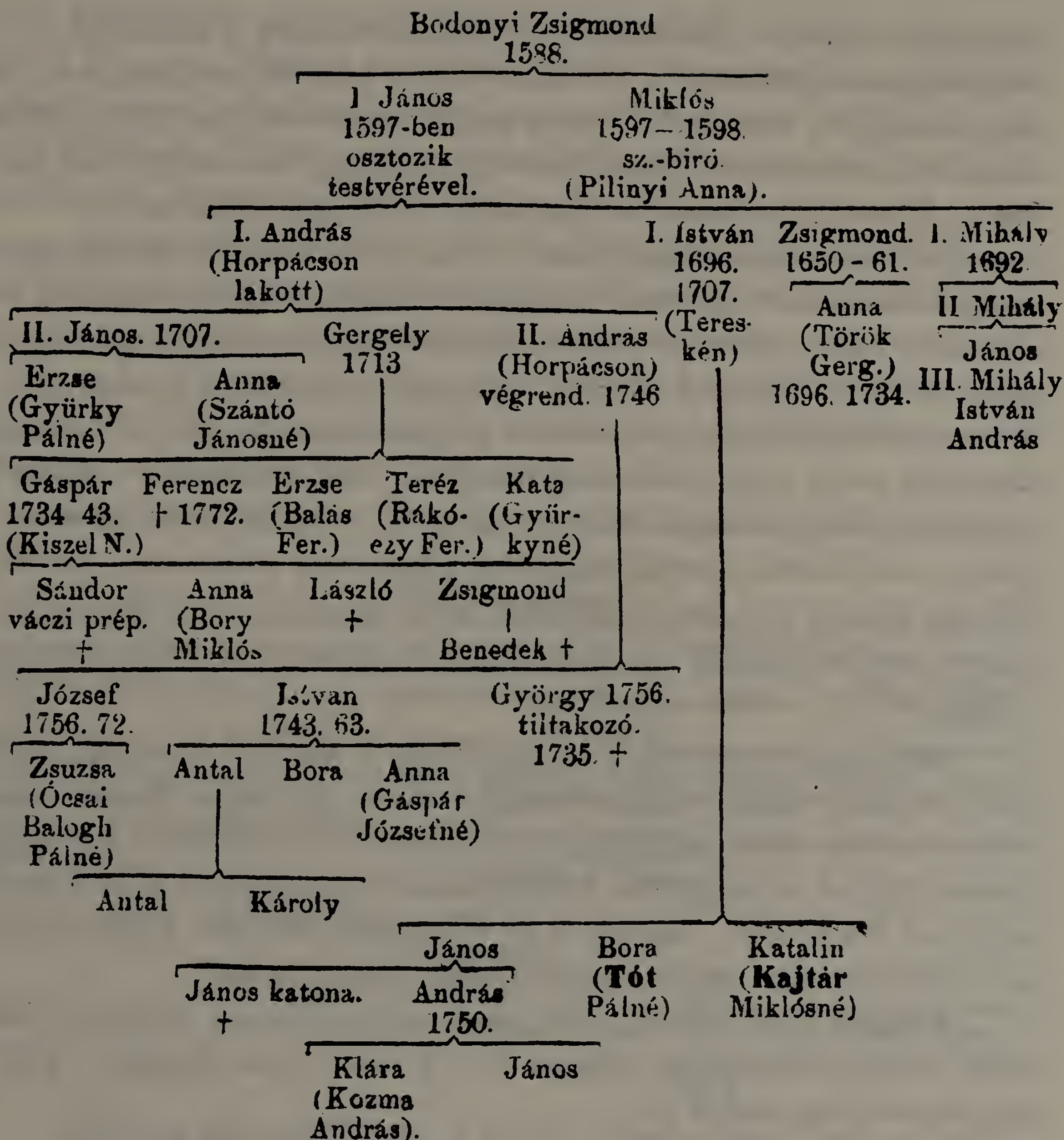
[1]) Bethlen Wolph. V. 3- 5. l.

[2]) Mikola id. l.

[3]) A bodonyi Bodony család levéltárának 1794-ki lajstroma szerint.

[4]) Proth. C. Neogr. pag. 12. 15. 19.

[5]) Veres Józs. ur szivességéből a levéltárában lévő példánybol, melyre ez van irva: *Geneal. Fam. Bodony, in processu Tabulari Nro. 17.*

A család I. András gyermekeiben is még mindég vagyonszerző volt. Már említett I. András testvéreivel együtt a Berki puszta egy részének birtokában volt, és azóta nagyobb részint e puszta maradt lakhelyük is. Gergelynek unokája Sándor 1801-től váczi káptalani nagyprépost; választott Skopi és fölszentelt belgrádi és samandri püspök. Meghalt 1811-ki nov. 11-kén kora 76-dik évében. Családja részére iskolai ösztöndijat hagyott.

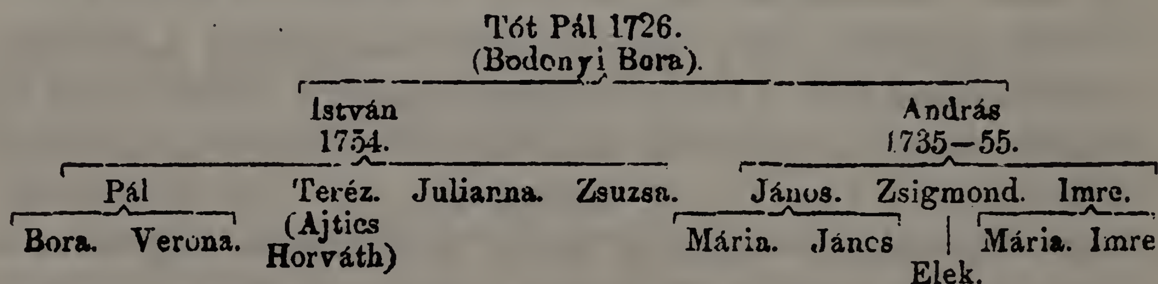
I. János fiának I. Istvánnak János nevü fián kivül két leánya volt: Bora Tót Pálne, és Katalin Kajtár Miklósné. E két férj eképen beházasodván a Bodony családba, a Bodony nevet kezdék használni; mi azon korban az ős Bodony család több tagjának épen nem tetszhetett Igy történt azután, hogy II. Andrásnak fia György 1735-ben mind Tót Pál mind pedig Kajtár Miklós ellen, kik

armalisták voltak, a Bodony név használata miatt a vármegye előtt ünnepélyesen tiltakozott [1]. Az idő azonban feledteté a történteket, és ma már a Tót, másképp Bodony család inkább csak ez utóbbi néven ismeretes, valamint a Kajtároknak is a vármegyében megmaradt sarjazata. Mindkét család a következő czikkekben lesz előadva.

Szükség még megjegyeznem, mikép a családfán I. Mihály ágán a végső izek leszármazását ovatosságból elhagyám. Mert a különben — mint okiratokkal összevetve tapasztalám — hiteles nemzékrend, mely ez itt közlött táblázatnak alapjául szolgált, tartalmazta az összes utódokat a másik két Bodonyi családbol származottakkal együtt. Az összeházasodás pedig a két emlitett eseten fölül — mint láttam — többször is történt, és igy könnyen a rokon-családból vettünk volna fel személyeket, a mi czélom nem lehetett Ott állapodtam tehát meg, meddig biztosan látható volt, hogy még mind az ősi Bodony vér fiága folyik, melyet azonban ma már az oldalrokonok kihaltnak igényelnek, és mely — ugy látszik — be is mutatható.

Bodonyi család. (Másképp **Tót**). I. Leopold királytól 1696-ban czimeres nemes levelet szerez István, és általa Mihály, s többen az oklevélben megnevezve. A czimeres levél azon évi augustus 13-kán Nógrád vármegyében kihirdettetett. Ugyanott az 1726-ki productiokor Bodonyi, másképp Tót Gergely és Pál a fölebb érintett oklevelet, mint atyjok részére adottat mutatják föl [2].

Emlitett Pál volt az, ki a nagy-bodonyi Bodony családból (lásd előbbi czikben) Istvánnak leányát Borbálát birta feleségül; tőle a nemzékrend kimutatása ez:

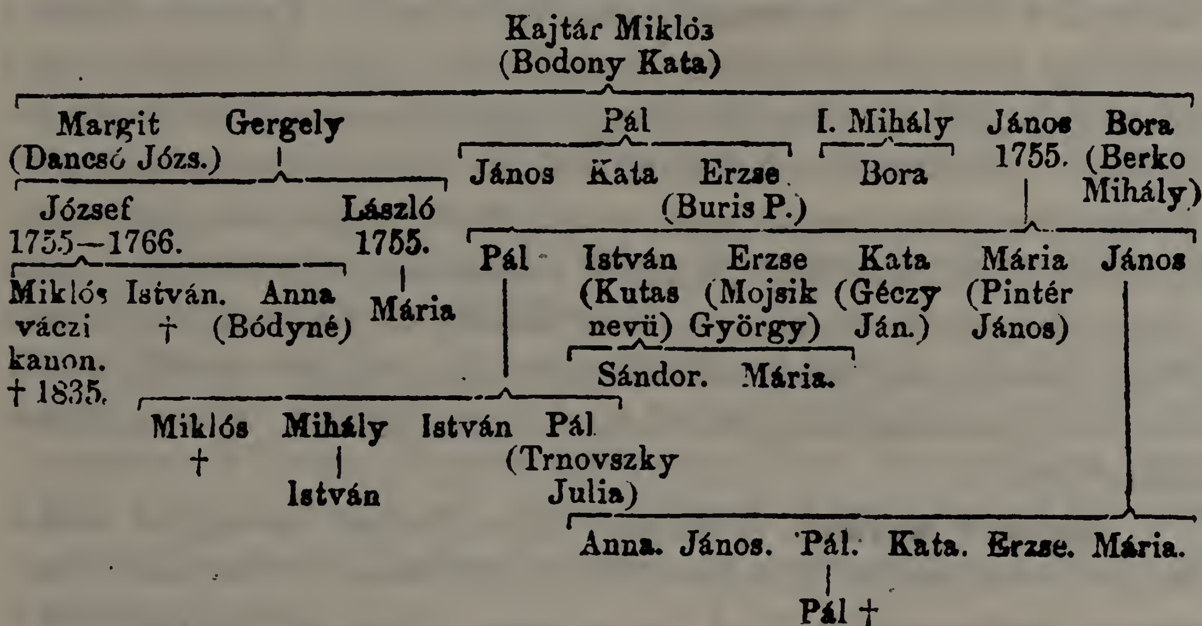

Pálnak fiai István és András bent vannak az 1755-ki nemesi összeirásban, András volt egyike azoknak, kik ellen az adományos Bodonyi családból Bodonyi György 1735-ben tiltakozott. A család sarja most is nagyobbára Nógrád vármegyei P Berkiben tartja lakását.

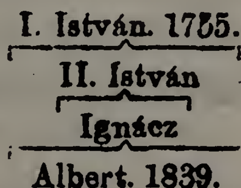
[1]) Az érdeklett vármegyei jegyzőkönyv hiteles kivonata szerint.
[2]) Prothoc. C. Neogr. a. 1726. 18. junii.

Bodonyi család. (Máskép Kajtár). Alapitá Kajtár Miklós, ki az 1710-ki romhányi ütközet alkalmával szerzett érdemeket, a császári hadsereg egy csapatának kalauzul szolgálván, mi által előmozditá a kuruczok megveretését. III. Károly császártól czimeres nemes levelet kapott, és mivel neje Bodony Katalin (mint e családnál följebb emlitém) a nagy-bodonyi családból volt, Bodonyinak is neveztetett neje után, mely név — bár neje rokonai tiltakoztak e végett — rajta maradt utódain, ugy hogy mostanáig a Kajtár-bodony (vagy bodonyi Kajtár) néven nevezi magát családja, sőt gyakran az igazibb Kajtár nevet is elhagyá, mint szintén e családból származott Miklós váczi kanonoknál [1]) is láthatjuk.

A családfa Miklós nemesség-szerzőtől kezdve itt következik [2]):

1839-ben bodonyi Kajtár Albert szintén berki lakos, vett ki Nógrád vármegyétől [3]) nemességi bizonyitványt, e szerint igy mutatá be leágazását

Ha e leszármaztatás azonkivül hogy törvényesitett, hiteles is, ugy Albert őse I. István a fölebbi táblázaton álló I. Mihálynak lehetett fia és Miklósnak unokája.

---

[1]) L. 1835-ki és 1856-ki Schematismus Cleri Dioec. Vaciensis, hol e Miklós e néven *Nicolaus Bodonyi* (20. lap) jő elé; a nagy-bodonyi Bodonyi Sándor prépost pedig Alexander Bodonyi de eadem-nek iratik.

[2]) Emlitett Veres József ur szives közlése szerint.

[3]) Jegyzőkönyv 1099. száma alatt.

A család nagy részint nevezett Berki udvartelki pusztán tartja lakását, apróra földarabolt birtokrészletein mostanáig.

Egy ág leszakadt Pest vármegyébe is: Irsára. És ezen ág a család legvagyonosb, miveltebb részét képezi. Ezek közül Kajtár Gusztávnak neje sztregovai Madách Erzsébet Irsán 1858-ki febr. 6-kán halt meg [1]).

Kajtár József 1766-ban pecsét-czimerül a paizs udvarában egy lovas vitézt, kezében zászlóval, a paizs fölötti sisakon pedig férfi-kart kivont karddal használt.

Bodonyi család. Ismét egyike a Bodonyi nevü családoknak, mely legutóbb jutott a nemesek sorába. A czimeres levelet Bodonyi József tartományi biztossági segéd kapta I. Ferencz királytól 1801-ben. Czimere három részre oszlik, ugymint először a paizs egy viz-szintesen huzott vonal által két egyenlő udvarra, majd az igy képzett felső udvar ismét egy függőleges vonal által ismét két udvarra van felosztva. A felső jobboldali osztály arany mezőben két kiterjesztett fekete sas szárnyat mutat. A felső baloldali udvarban vörös mezőben fehér mezű kar, és annak kezében iró-toll látható. Az alsó osztály kék mezőt ábrázol, és abban két folyam hullámzik át. A paizs fölötti koronán ket kiterjesztett fekete szárny között egy bagoly áll, csőrében kivont kardot fogva. Foszladék arany-fekete, és más oldalról ezüst-vörös [2]).

Bodor család. (Pesthesi). Régi Hunyad vármegyei család, mely azon vármegyei Pestes (Al- és Fel-Pestes) helységről irta nevét. — Pesthesi Bodor Miklós, a maga, és fiai ugymint Bodor Balás, János, és testvére másik Bodor Balás, és annak fia Tamás nevében is, azoknak terheiket is magára vállalván, Hunyad vármegyei Bojthor helységbeli azon jószágukat, mely azon helység egy negyedének harmad részéből állt, 1453-ki aug. 10-kén a kolos-monostori Convent előtt bevallá Hunyady Jánosnak, és általa fiainak bizonyos öszveg aranyért [3]).

Ezen bevallás szerint csak ily nemzékrend jő tudomásunkra.

Bodor N.
- Miklós. 1453.
  - Balás 1453.
  - János 1453.
- Balás. 1453.
  - Tamás 1453.

---

[1]) 1858-ki Délibáb szépirodalmi lap 7. sz. 83. lap.

[2]) Adami Scuta Gentil. I.

[3]) Gr. Teleky: Hunyadiak kora X. köt. 402. lapon közölve az oklevél.

Bodor család. (Léczfalvi). Háromszéki székely család, mely az Ákos (*Tribus Achaz*) nemből ered, a mint ez a családnál meglévő 1548-dik évben kelt oklevélből kitünik [1]). Léczfalvi Bodor Mihály élt 1680. táján neje a nagy-ajtai Cserei családból Cserei Györgynek leánya volt [2]).

Bodosi család. (Kibédi). Eredeti székely család. Kibédi Bodosi Bálint 1579-ben megmutatá Balog Ferencz részére kelt adomány ellenében többel együtt, hogy ugy az Eölöcz nemben Seprőd ágon, valamint a Medgys nemben Kürt ágon primipilatussal birjanak, és a pör alatti Makfalván akkor és előbb 13 birtokos volt, mint ezt Báthori Kristóf itéletlevele tartalmazza [3]).

Bodrics család. 1686-ban I. Leopold király által nemesittetett meg Bodrics Mihály. Czimere ez: a paizs kék udvarában alul korona van, melyből egy nő emelkedik ki, piros szoknyában fehér előkötővel, jobbjában zöld koszorut tart. A paizs fölötti sisak koronájából grif nyulik föl, szintén zöld koszorút tartva. Foszladék arany-kék, balról ezüst-vörös [4]).

Bodroghy család. Békes vármegye nemes családai közé számitja Fényes Geographiájában.

Boér család. (Szkoréi, bérivoi és kövesdi). Erdélyi család, mely — mint Kőváry irja [5]) — a nemzeti fejedelmek korában veszi eredetét. E korban Fogaras földén egy Boér három fiának három falut hagyott: Szkorét, Berivojt és Kövesdet. A fiak közül mindenik saját falujáról vett előnevet, és igy háromféle [6]) Boér családot alapitottak.

A szkoréi ág gyengébb házasságokat téve, — emlitett iró szerint — hamar lehanyatlott.

A bérivoi ág szerencsésebb volt, és maig is a tehetősbek sorában áll.

Czimerök mostan használt pecsétjük után: lóháton ülő férfi, ki jobbjában feje fölött kivont kardot tart.

---

[1]) Kállay Székely Nemz. 92. 145. l.

[2]) Cserey M. Historiája 37. 1.

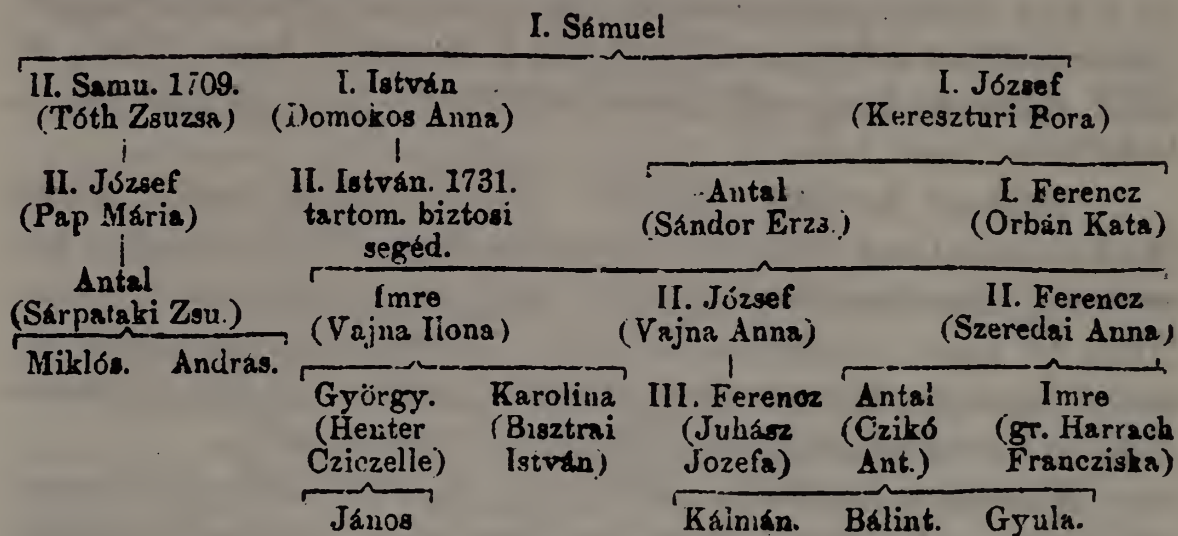
[3]) A Nemes Székely Nemz. Constit. 272. lap.

[4]) Adami: Scuta Gentil. I.

[5]) Kőváry Erdély nev. Családai 51—52. lapon, ki után vannak nagyobb részint ez adatok.

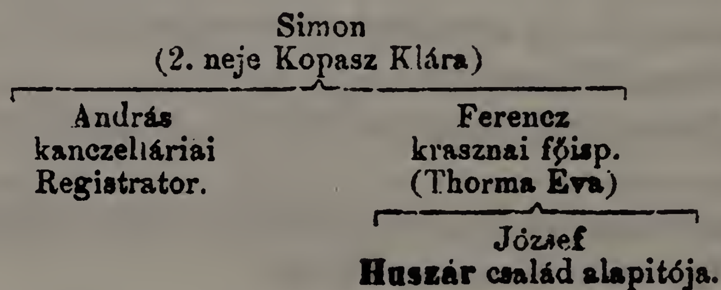
[6]) Mikola id. munkája 58 l. csak két ágat Bérivoit (Birvojit) és Kövesdit emliti.

Ez ág családfája következő:

A táblázaton állók közül II. Ferencz kir. táblai ülnök volt. Fia Antal 1848-ban Fogaras vidék képviselője. — III. Ferencz 1854-ben katastral munkálatok felügyelője.

A kövesdi ág jeles embereket adott a hazának. Közülök Simon, mint hadi biztos Erdélyből Rabutin mellett, jelen volt 1697-ben a zentai ütközetben a török ellen, hol midőn a törököt megverték, s a hullákat fosztogaták, egy muskotélyos a császár arany pecsétjét az elesett török fővezér nyakából levoná. Boér Simon ezt meglátván, magához váltá, és Eugen herczeghez vivé, tudtul adván, hogy a fővezér is elesett. E tett használa is Simonnak, mert utóbb fogarasi főispán lőn [1]). Meghalt 1729-ben, kora 68-dik évében. Simon ily családfát alkotott [2]):

Ferencz a somlyói várban magyar katonák századosa volt Rákóczy mozgalma kezdetén, és annak föl is adá a várat, maga pedig bement Erdélybe. Itt Rabutin törvényszéke elé állíttatik, majd kikéredzik Oláhországba, holott ismét a kuruczokhoz áll [3]). Legutoljára

---

1) Cserey Mihály Históriája 261. lap.

2) Mikola id. m. 58. l.

3) Cserey Mih. id. h. 322. 347. l.

krasznai főispán volt. Fia József Huszár nevet vőn fel, és alapitá a báró Huszár családot.

András ágából kövesdi Boér Ferencz Torda vármegye alszolgabirája 1794-ben. Gergely a Guberniumnál fő-pósta- és szállásmester 1794-ben.

Boér család (Szombathfalvi). Ugy látszik a Fogaras vidéken (s nem az Udvarhelyszékben) fekvő Szombathfalvá-ról vette előnevét. Szombathfalvi Boér István Fogaras vár alkapitánya volt Balling János mellett 1613-ban [1]). Báthori Gábor alatt megbélyegeztetvén, javait veszté, de Bethlen Gábortól kegyelmet nyert [2]).

Tán e családból való, és talán épen fia volt a fölebbi Istvánnak Boér Zsigmond, Fogaras várában 1676-ban Porkoláb, kihez szintén ment panasz Béldi kivégzése tárgyában, ha azt a várkapitányja Cserei kivégeztetni vonakodnék [3]).

Boér család. (Apátii). Egykor ily előnevü Boér család lakta Doboka vármegyét. Apatii Boér Péter azon vármegyének 1581-től 1588-ig főbirája volt [4]).

Boér család. (Récsei). E családból récsei Boér György a nagy-sinki kerületben királyi dézma-biztos 1794-ben. Péter ugyanakkor és ott Dézmás.

Boér család. Erdélyben Kőváry szerint még mintegy husz Boér család van. Igy találunk még ott 1794-ben nehány Boért hivatalokban. Boér Antal 1794-ben Torda vármegye alszolgabirája. — Másik Antal Udvarhelyszékben irnok 1794-ben. — Dávid 1794-ben a bardóczi alszék ülnöke. — László 1794-ben Maros-Vásárhely városa aljegyzője. Mind olyanok, kikről nem tudjuk, a Boérok melyik családához tartozzanak.

Egy Boér ág Magyarországra is kiszakadt Boér Imre által, ki Erdélyben N.-Enyeden négy, Magyarországban Szikszón (Abauj vm.) négy, Aszalón (Borsod várm.) tizenhat évig, N.-Váradon pedig 1793. óta, még 1808-ban is egyházi éneklő (Cantor) volt. Nejétől Klorher Máriától gyermekei: András Vaskón tanitó, Pál; Imre a Blankenstein huszár ezredben szolgált 1798-tól; Antal az Auffenberg m. gyalog ezredben, és Erzsébet [5]).

---

[1]) Bőjthi Gásp. Engelnél Monum. Ungrica. 371.

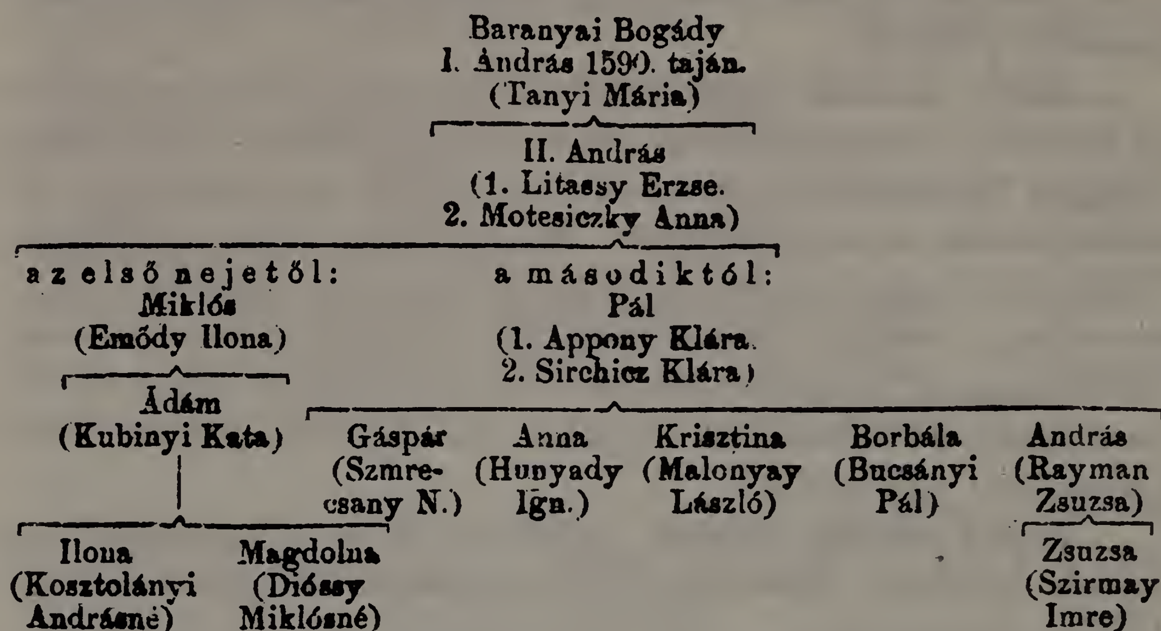
[2]) U. ott. 399.

[3]) Cserey Mihály Histor. 94.

[4]) Hodor: Doboka várm. 35. 425. l.

[5]) Vay L. Német Hivség 886. l.

Bogády család. (Baranyai). E család is kihalt; legalább az alább következő családfa [1]) vég-izei már csak leányokat mutatnak neves családokkal hozva a Bogády nevet összeköttetésbe.

Az egyik András az 1635-ki országgyülésen a határok és a győri és komáromi sánczok vizsgálására küldetik ki [2]).

Egy Bogádi Miklós az orsz. segedelemről való számadások vizsgálására küldetik ki. (1601-ki VII. törv. cz.)

Bogár család. (Thelekesi). A XV. század elején találunk e család nyomaira thelekesi Bogár Lőrincz személyében, ki mint királyi ember (homo regius) jelen volt a vasvári káptalan emberével azon beiktatásnál, mely 1405-ben Gely Ábrahám részére Gely Vas vármegyei helységre nézve történt [3]).

Bogárdy család. Ugocsa vármegyében még a mult században a vármegyei első hivatalokban lelünk Bogárdyakat. 1726-ban Bogárdy György jegyző, 1741-ben alispán és országgyülési követ, alispán szintén 1743- és 1750-ben is [4]). Már előbb pedig 1723-ban Bogárdy László szolgabiró volt [5]). Hasonlóan Szathmár vármegyében, hol már 1669-ben Bogárdy Mihály szolgabiró volt [6]).

---

[1]) Deméndy — Theszéry örökösök pörében törvényesitett nemzékrend szerint, ugy egy rész Wagner Mss. tom. LXX. stb.

[2]) 1635-ki 55. és 65. törv. cz.

[3]) Fejér: Cod. Diplom. tom. X. vol. VIII. 171.

[4]) Szirmay: C. Ugocsa 55. 57. 61.

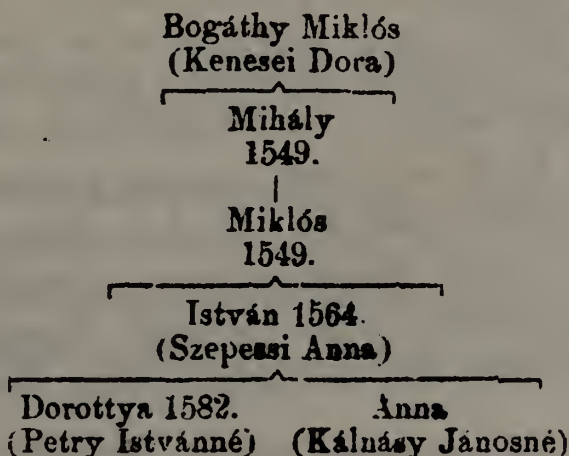
[5]) U. ott. 60.

[6]) Szirmay Szathmár várm. I. 132.

Bogáthy család. E nevű család sarjára legelől Szathmár vármegyében találunk, hol már a XV. század elején voltak Bogáthiak. Igy Bogáthy Fülöp özvegye Anna 1404-ben királyi adományt kap Almás, Janka-teleke és Pereche helységre [1]).

Jelenleg ilynevü nemes család Szabolcs vármegyében van Fényes Geographiája szerint. — Bővebb adatok hiányában az is eldönthetlen, van-e, és mily összefüggésben ezzel a következő

Bogáthy család. Ennek is csak egy ágát, azt is csak a XVI. század végeig terjedve adhatom. A családfa [2]) ez:

Az évszámok — ugy látszik — oklevelekre vonatkoznak, melylyekkel az izek összefüggése bizonyíttatott.

Bogáthy család. (Bogáthi). Erdély is termett Bogáthiakat, kiknek előneviik is Bogáthról volt, és kiket Mikola már az ő korában 1731-ben kihaltaknak ir Ambár még később is lelünk Bogáthyra, ki magát — mint alább érinteni fogom — Marus-Bogáth-ról irja, vagy ama kihalt család talán más Bogáth nevü helyről irá magát?!

Mindenesetre a Mikola által emlitettek közé számitandók a következők·

Bogáthi Boldizsár a székelyek alkapitánya, kit a székelyeknek táborba gyüjtésére küld Báthory Zsigmond 1595-ben [3]).

A két testvér Bogáthy Miklós és Menyhért mindketten Görgény várát birták, a mit bizonyos pénzösszegben irt be részükre Báthory Zsigmond [4]). Miklós tanacs-úr temetteté el 1601-ben Székely Mózsessel együtt Kornis Farkast, ki az oláh vajda elleni harczban

[1]) Szirmay Szathmár várm. II. 369. 374. 377

[2]) Wagner Mss. tom. LXX.

[3]) Schwandtner Scriptores R. H. I. 748.

[4]) Bethlen Wolph. V. 273.

elesett. Miklós indíttatott Básta kimenetele után Báthori Zsigmondhoz, ez ismét Bástához küldi 1602-ben. Basta letartóztatá. Majd Báthori Zsigmondot kiséré ki Erdélyből, azután Székely Mózses pártjára állott. 1603-ban Brassónál ő is Radul foglya lőn, és három ezer forinton válthatá csak ki magát; és sebeiben meghalt Brassóban [1]. Menyhért Caprioli Tamás elfogatása miatt Básta boszuját voná magára, és ennek fogságából 1603-ban hatezer aranyon váltá meg magát [2]. 1605-ben Gyulaffy László helyébe az erdélyi öszves hadsereg fővezére lőn [3].

Miklósnak fia János volt, kit 1601-ben Básta a székelyekhez küldött, hogy azokat magához édesítse. Ott lelvén Jánost Székely Mózses serege, megölte [4].

Valljon nem e családhoz tartozott-e azon Bogáthi Miklós is, ki a XVI. század végén, és a következőnek elején több magyar könyvet adott ki. Egyik művében: *Aspasia Asszony Dolga* stb. nyomt. Kolosvárt 1592. ily vers olvasható: *Nicoleos Figula de gente Bogáthius optat.* — 1604-ben nyomt. *Magyar Soltárai*, czimlapján pedig ez áll: Forditott *Fazakas fia Miklós.* Innen nevezték Bogáthi Fazekas Miklósnak. De az előbbi vers azt is mondja, hogy Bogáthi nemzetségből eredett [5].

Erdélyi nemes családból származott azon Bogáthi Miklós is, ki 1692-ben Pataviában járt [6].

Még egy századdal közelebb: 1794-ben is találunk e névre, a midőn marusbogáthi Bogáthi János Vizakna városa királyi birája volt [7].

Bogcha család. Szathmár vármegye nemesei közt említi Fényes Geographiájában. 1844-ben Bogcha Károly a peklini és licsérdi kamarai urodalomban számvevő.

Bogdány család. Bogdány Sámuel 1758-ban Mária Teréziától a Cziriak és Kovács családbeliekkel egy czimeres levélben nemesittetett meg [8].

---

[1] U. ott. 2 9. 65. 135. 138. 165. 321. 410. — Kazy Libr. I.

[2] Bethlen Wolph. V. 492. Kazy szerint (Libr. I.) 1604-ben volt fogságban.

[3] Bethlen id. h. VI. 293.

[4] U. ott. V. 51. 60. Mikó Erdély történelmi adatok 63.

[5] Horányi Mem. Hung. I. 313. — És Nova Mem. 503—506.

[6] Bod. Athenás 312.

[7] Schemat. Dicaster. ect. M. Princip. Transylv. 1794. 86.

[8] Collect. Herald. pag. 146.

Bogdány család bir 1652-ben Szathmár vármegyében Mikolán [1]).

Bogdányi család. Bochdanyi-nak irván nevét, ismét külön családnak kell tartanunk. Ezt Zemplin vármegye armalista nemesei közé soroztatik [2]).

Bogma család. (Nebojszai). Ugy látszik Pozsony vármegyéből ered. Nebojszai Bogma Éva Luka József özvegye meghalt Váczon, 1842-ki april 13-án, kora 79-dik évében [3]). Bogma Mihály 1838-ban Temes vármegye al-szolgabirája, 1845-ben fő-szolgabirája. Ugyanott nebojszai Bogma István 1845-ben fő-adószedő.

Boghnár család. A Boghnár család I. Leopold királytól 1659-ki sept. 29-kén kapott czimeres nemes levelet [4]). Ilynevü nemes család van Sopron vármegyében, hol 1841-ben Boghnár Lajos megyei al-ügyész.

Bognár család. (Nagy-Szántói). Adományos nemes család Szathmár vármegyében a XVI. században. Nagy-szántói Bognár Pál és neje Rezegei Anna királyi adományban egy nemes ülést (sessiot) kap 1576-ban Csenger helységben, továbbá Csanálos, Fény, és Mező-Petriben [5]).

Bognár család. (Előbb Wagner). Wagner György 1792-ben czimeres nemes levelet szerzett, és akkor neve Bognár-ra változtatott. Czimere négy részre oszlik egy függőleges és egy vizszintes vonal által. Az első és negyedik osztály kék mezőben fehér pávát mutat kiterjesztett szárnyakkal, csőrében arany kalászszal. A második és harmadik osztály zöld mezejében arany ásó van. A paizson álló sisak koronáján a már leirt páva áll. Foszladék egy oldalról ezüst-kék, másik oldalról arany-zöld [6]).

Bogoh család Borsod vármegye nemes családai közt említi Fényes Geographiájában

Bogor család. A czimeres nemes levelet Bogor István szerzé 1718-ban. Czimere: kék mezőben egy vitéz vörös ruhában, kék övvel, süvegén tollakkal; jobbjában kivont kardot villogtat, baljával annak hüvelyét fogja. A paizson álló sisak koronájából szintén ily vitéz emelkedik föl. Foszladék jobboldalról ezüst-kék, balról arany-kék [7]).

---

1) Szirmay: Szathmar. II. 287.
2) U. attól C. Zemplin not. topogr. 110.
3) Világ politikai hirlap 1842-ki 33. sz.
4) Liber regius. Kézirat.
5) Szirmay: Szathmár várm. II. 17. 29. 61. 131.
6) Adami Scuta Gentil I.
7) Collect. Herald. Nro 712.

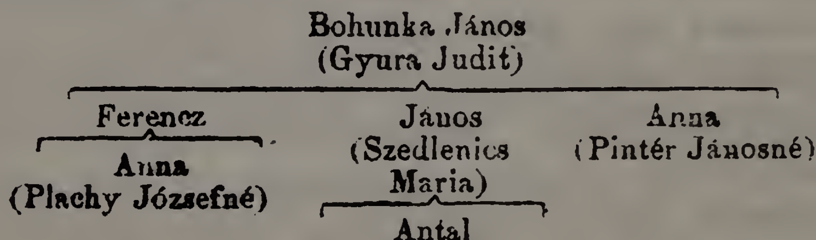
Bogyay család. Ilynevü nemes család Pest, Somogy és Zala vármegyében van. Somogy vármegyében Bogyay Elek 1840-ben alszolgabiró. Zala vármegyében Bogyay József alszolgabiró 1837—1844-ben. Bogyay Lajos ugyanott főszolgabiró lőn 1844-ben.

Bohat család. E családból Bohat István 1772-ben Nógrád vármegyétől kap nemességéről bizonyitványt [1]. Most azon megyében nem találjuk.

Bohl család. (Mondpachi) 1791-ben nemesittetik meg. Czimere: kék mezőben zöld téren egy leveles eper; ezenkivül a paizs baloldali felső szögletéből a jobboldali alsó szögleteig rézsút fehér szalag vonul át. A paizs fölött kék mezben kar könyököl, kezében epret tartva. Foszladék minden oldalról ezüst-kék [2].

Bohovics család. Zemplin vármegye armalista nemesei közt említi Szirmay Antal azon várm. leirásában.

Bohunka család. (Draskóczi). Thurócz vármegyéből szakad egyik ág Nógrád vármegyébe, hol 1732-ben produkál [3] Bohunka Ferencz, Thurócz vármegyének 1725-ben kelt nemességi bizonyitványa mellett. Nógrád vármegyében az 1755-ki nemesi lajstromban említtetik Ferencz, idősb és ifjabb János. Ugy látszik ezek állanak a következő nemzékrenden [4] is:

Bohus család. (Pethőfalvi). Zólyom vármegyei család; azon vármegyében van Pethőfalva is (Petyova), honnan a család előnevét irja. 1701-ben pethőfalvi Bohus Ferencz Zólyom vármegye hites jegyzője volt [5]. 1715-ben pedig országgyülési követ, 1720-ban mint alispán említtetik [6]. — E család Farkasfalván is birtokot szerzett a Géczyektől [7].

---

[1]) Azon vármegyei Jegyzőkönyv 358. lap.

[2]) Adami Scuta Gentil. I.

[3]) Az illető Jegyzőkönyv szerint.

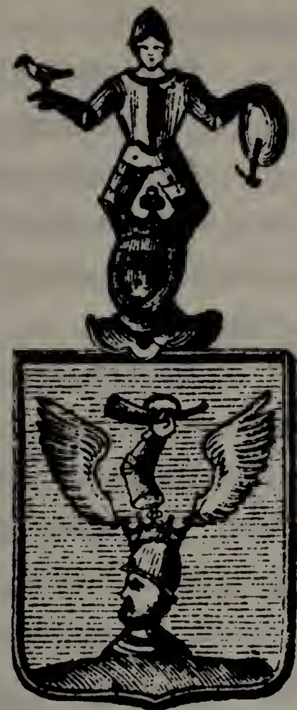
[4]) Deméndy Theszéri örökösök-féle pörből.

[5]) Aláirva az Urbány család armalisára a kihirdetési bizonyitványt.

[6]) Lehoczky Stemm. I. 221. 222. l. hol azonban egy helyen *Botus*, más helyen *Bohos* all, valószinüleg sajtóhibából.

[7]) Garamszeghi Geczy nemesi bizonyitványa szerint.

E család irta magát Bohusfalváról is. Igy bohusfalvi Bohus Dániel a XVII. században élt, neje sz.-miklósi Pongrácz Zsófia, kitől születtek Bohus Ádám, és Zsófia Bossányi Mihályné [1]). E családhoz tartozik Bohus Imre is, szintén a mult században, kinek neje Novotha Julianna 1740. táján.

Ugy látszik e családból szakadt Bohus János, ki Nógrád vármegyében 1755-ben a megvizsgálandó nemesek sorába iratott [2]).

Végre ugy látszik e családnak czimere a következő: a paizs kék udvarában zöld téren emberfej van sisakkal, a sisak fölött korona, abból két szétterjesztett sas-szárny között pánczélos kar nyulik föl, arany kürtöt, vagy trombitát tartva. A paizs fölötti koronás sisakból vasas vitéz nyulik föl, jobbjában galambot, baljában vértet, egy abból lógó csákánynyal tartva. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös [3]).

Bohus család. (Világosi). E családból élt a mult század közepén Bohus László, kinek nejétől Bene Juliannától születtek leányai: Francziska először Balásovics Jánosné, másodszor szentkátolnai Cseh Miklósné, és Katalin Beliczay Ádámné 1740-ben. Lászlónak — ugy látszik — öcscsei Bohus Miklós és János Ez utóbbi János szerzett adománylevelet Arad vármegyei Világos-ra, honnan a család előnevét irja. Említett János e század elején Arad vármegye főszolgabirája. Neje Béra Anna, Béra Mihálynak leánya volt [4]). Jelenleg él Bohus János Arad vármegyének 1840- és 1847-ben országgyülési követe, 1848-ban Arad vármegye főispánja. Neje Szögyény Antonia, a pesti jótékony egylet elnöke, hazánk legjelesb hölgyeinek egyike.

Ugy látszik e család őse volt azon Bohus Imre, ki Mária Tereziától 1755-ben nemes levelet

---

[1]) Geneal. Authent. Mss. II. köt.

[2]) Series ob neo-advenatum Investigandorum.

[3]) Insignium nob. Hungariae Familiarum decades XI.

[4]) Vay: Német Hivség. 306. 566. — És pörbeli nem zékrend.

kapott ily czimerrel, a paizs kék mezejében szárnyas arany sárkány van fölemelt koronás fővel, kiöltött nyelvvel, farkát gyürűként felkondoritva. A paizs tetején koronás sisak, melyből pánczélos kar emelkedik föl, kezében kardot villogtatva. Foszladék mindkét oldalról arany-kék [1]).

Bojányi család. Zala vármegye nemes családai között foglal helyet Fényes Geographiája szerint.

Bojcsy család. E családból Bojcsy László Nógrád vármegyében produkál 1726-ban, előmutatván Vas vármegyétől 1692-ben kiadott nemességi bizonyitványát, és egyéb hiteles tanuvallományokat [2]).

Bojta család. Zemplin vármegye armalista nemes családainak egyike [3]).

Bojthy család. Ugy látszik Bihar vármegyei eredetü, legalább 1552 ben Bihar vármegyei Bojt helységben Bojthy Gáspár egy portát bir [4]). E család Zemplin vármegyében is birt, ott is kihalt [5]).

Bojvithich család. (Bozithai és Tinnini). Mindkettő Zemplin vármegye kihalt családai közé soroztatik. Az utóbbi ott Erdőbényén Curiát birt [6]).

Bóka család. Lakhelye Somogy és Zala vármegye. E családból Bóka Anna galanthai Eszterházy Farkas királyi személynöknek volt neje, és 1675-ben özvegye, a midőn a „*Paduai szent Antal Solosmája*“ [7]) czimü könyv neki ajánltatott.

Czimere itt láthatólag a paizs udvarán zöld téren egy galamb, csőrében zöld gallyat tartva. A sisak fölötti koronán kiterjesztett sas-szárny lebeg.

---

[1]) Collect. Herald. Nro. 277.
[2]) Az illető várm. jegyzőkönyv aug. 1-jéről.
[3]) Szirmay C. Zemplin not. topogr. 110. l.
[4]) Bielek : Maiores Hung. 142. l.
[5]) Szirmay C. Zemplin not. topogr. 71.
[6]) U. ott. 72. l.
[7]) Nyom. e könyv N.-Szombatban 1675-ben. Benne van a közlött czimer is.

Boka család. Bihar és Zemplin vármegyében tartja lakását [1]. Az utóbbi megyében B a r a n c s helységben már 1730-ban közbirtokos. Bírt ott 1797-ben is, valamint G e r c s e l y és H e g y i helységben is [2].

Boki család. I. Leopold királytól 1685-ben kap czimeres nemes levelet B o k i I m r e. Czimere: a paizs kék udvarán vörös ruhás vitéz áll, jobbjában kivont karddal. A paizs fölötti sisak koronájából ugyan olyan vitéz emelkedik ki, két kiterjesztett sas-szárny között. Foszladék jobb oldalról arany-kék, balról ezüst-vörös [3].

Bokor család. Szathmár vármegyében találunk Bokor családra már a XVII. század elején. Bokor M á r t o n n a k és G e r g e l y nek 1609-ben Nagy-Majtényban egy nemes ülés (sessio) adatott Báthori István végrendelete szerint [4]. Egy másik Bokor M á r t o n 1721-ben azon vármegye szolgabirája volt [5]. 1792-ben Endréd helységben közbirtokos volt Bokor Zsuzsanna, Bottka Menyhértné [6].

Bokor család. Ezt alapiták Bokor F e r e n c z és András, kik 1796-ban Ferencz királytól nemesi rangra emeltettek. Ferencz Nagy-Váradon lakott. Czimerük négy részre osztatik egy függőleges és egy viz-szintes vonal által. Az első és negyedik kék udvarban fehér lovon, vörös nyereg-takaró fölött egy vitéz ül vörös nadrágban, zöld dolmányban fehér mell vassal, fején sisak van; kezében lándzsát tart. A második és harmadik arany udvarban zöld bokorból szarvas ugrik ki A paizs koronás sisakjából a leirt vitéz (ló nélkül) emelkedik föl. Foszladék jobbról ezüst-kék, balról arany-vörös [7].

Bokros család. Pozsony vármegye országgyülési követe volt Bokros Pál 1715-ben [8], 1725-ben pedig szolgabirája. Pecsétjén használt czimere: a paizs udvarán oroszlán tipor egy más vad állatot (tán tigrist?). — A paizs koronás sisakjából is oroszlán emelkedik ki, első jobb lábában kardot villogtatva [9].

---

[1]) Mindenütt ékezet nélkül találván az o betüt e névben, külön családnak kelle vennem.

[2]) Szirmay Cott. Zemplin. Not. top. 110. 236. 270. 373.

[3]) Adami Scuta Gentil. I.

[4]) Szirmay: Szathmár várm. II. 42. l.

[5]) U. ott. I. köt. 134. l.

[6]) U. ott. II. köt. 30. l.

[7]) Adami: Scuta Gentil. I. És Vay id. m. 881. l.

[8]) Lehoczky Stemm. I. 202.

[9]) Eredeti oklevélről, hol mint szolgabiró tanuskodik.

Bokros Éva Dujardin özvegye volt, az 1715-ki országgyülés rendelkezett, hogy elorozott ékszereit visszakaphassa [1].

Bokry család. Zemplin vármegye kihalt családai közé soroztatik [2]. Bokri István 1562-ben Bebék György és több mással török fogságba esett [3].

Boldai család. Bihar vármegyei nemes családnak iratik. Boldai Gergely egyike volt azoknak, ki 1613-ban Báthori Gábor megöletésére szövetkeztek [4].

Erdélyben Kőváry szerint Váradi Boldvai család a kihaltak közé soroztatik [5]. Aligha a kettő nem egy, és ama fölebbi is csak hibás irásból lett Boldai-vá. Boldvay nemes család Gömör vármegyében is él [6].

Boldy család. Gömör vármegye nemes családai közt foglal helyet [7].

Boldisár család. Borsod vármegye nemes családai közé sorozza Fényes, Geographiájában.

Boldisár család. (Ürmösi). Erdélyi család. Használt előnevéről itélve felső Fejér vármegyében ered. Ürmösi Boldisár Benedek 1794-ben a Fiscalis Directio-nál szolgált.

Boldogh család. Szabolcs vármegye nemes családai sorában áll Fényes Geographiaja szerint.

Boleman család. (Dezséri). Trencsin vármegyei Dezsér (Dezsericza) helységből ered. Egy ág Nógrád vármegyébe szakad Boleman Jánosban, ki B. Berinkében gazdatiszt volt. Fia Sándor született 1799-ben, ügyvéd, meghalt magnélkül B.-Gyarmaton 1838-ki october 11-kén.

Czimerök: kék mezőben egy uszó delfin hátán ülő koronás szirén, kezeivel hárfán játszik. A paizs koronás sisakján szintén azon szirén hárfáz. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös [8].

Bolgár család. Hont vármegyei nemes család. Él belőle Gábor Csalomján, 1842—1847-ig főszolgabiró, 1848-ban másod alispán azon vármegyében.

Bolgár család. Lásd Budai Bornemisza.

---

[1]) 1715-ki orsz. gy. 84. törv. cz.
[2]) Szirmay C. Zemplin not. topogr. 72.
[3]) Pethő Ger. Krónika. 119.
[4]) Böjthi Gásp. Engelnél Monum. Ungrica. 352. 354
[5]) Kőváry id. h. 370. l.
[6]) Bartholomaeides Not. C. Gömör. 144
[7]) U. ott. 144.
[8]) Temetési czimere szerint.

Bolla család. Sopron vármegyei nemes család. Czimere: a paizs udvarán fészkén ülő, s fiait vérével élelmező pellikán. A paizs fölötti sisak koronáján galamb ül, csőrében zöld gallyat tartva. — A családból B o l l a Zsigmond Sopron vármegye szolgabirája volt 1731-ben [1]).

Bolyák család. Alapitá e családot Bolyák G y ö r g y, ki 1626-ban kapott czimeres nemes levelet. Czimere ez: a paizs kék udvarában zöld téren fészekben pellikán ül, fiai részére saját mellét metszvén föl A paizson lévő sisak koronáján ugyanazon pellikán látható. Foszladék jobbról arany-vörös, balról ezüst-vörös [2]).

Bolló család. Zemplin vármegye armalista nemes családai közé számittatik Szirmay által.

Bolyky család. Ugy látszik Borsod megyei B o l y o k helységből, — hol a család most is bir — ered. Élnek Gömör vármegyében is [3]). E család egyik őse Bolyky Tamás 1552-ben Eger vára védelmében, mint a Borsod vármegyei csapat vezére vőn részt, és ott lelte halálát [4]). Róla egy védfalat B o l y k i bástyának neveztek el.

Bolyky Pál Gömör vármegyének 1768-ban másod, 1770—1776-ig első alispánja volt [5]).

Bolyos család. Zemplin vármegye czimeres nemes családainak egyike Szirmay szerint.

Bollyay család. (Bolyai). Erdélyben felső Fejér vármegyében van B o l l y a helység, onnan irja magát a család, mely azon vármegyénél hivatalokat is viselt. Igy B o l y a i G á s p á r 1794-ben alszolgabiró volt. E családból volt Bolyay [6]) F a r k a s is, ki 1775-ben Bolyán született, atyja ott táblabiró volt. F a r k a s külföldön is járt. Maros-Vásárhelyt a Mathesis és Physica tanára volt 1802—1849-ig. Irt szindarabokat is, de főleg számtani munkái becsesek. Meghalt 1856-ki nov. 20-kán. Két fia maradt. Egyik a párviadaláról ismeretes nyugalm. mérnök-kapitány, ki az emberiség egységes nyelve megalkotási tervével volt foglalatos. A másik ősi jószágán gazda [7]).

---

[1]) 1731-ben kelt eredeti oklevél után, melyet mint sz. biró irt alá, s hol pecsét-czimere is látható volt.

[2]) Adami Scuta Gentil. I.

[3]) Bartholomaeides id. h. 144. — Fényes Geographiájában Borsod várm leirásában.

[4]) Istvánfi 1685 ki kiad. 224. l. — Forgács: Comment. 76.

[5]) Bartholomaeides id. h. 761.

[6]) Danielik Magyar Irók. Életrajz gyüjt. I. 61. — Ugy Kőváry az alább idézendő P e s t i n a p l ó i czikkben B o l y a i-nak irják, de az 1794-ki hivatalos Schematismusban B o l l y a y áll.

[7]) *Pesti Napló* polit. hirlap 1856. dec. 19-ki szám.

Bolza család. A gróf Bolza családnak két ágazata van: az idősb és ifjabb. Czimereik is különbözők.

Hozzánk csak az ifjabb ág tartozik, mint a melyből az 1792-ki országgyülésen Bolza Péter tábornok, akkor még báró, honfiusíttatott [1]. Családja 1712-ben emeltetett az ausztriai birodalom lovagi rangjára. A báróságot ő szerzé 1790-ben, szintén ő emeltetett az ausztriai örök tartományokban grófi rangra 1808-ki sept. 2-kán.

A családfa, melyet alkotott, ez:

Péter tábornok

József szül. 1780.
cs. kir. kamarás.
(Gr. Batthyány Anna † 1854.)

Mária Anna sz. 1806. aug. 4. csil. ker. és pal. hölgy (Gr. Schönborn Buchhein Ed.)	József sz. 1807. dec. 2.	Antal sz. 1808. dec. 31. cs. kir. kapit.	Istvan sz. 1817. (Gr. May Alojzia † 1849.) Anna sz. 1847.	Péter sz 1823. cs. kir. hadn. (Gr. Tige Mária) Adalbert Lajos sz. 1854.

Ez ág czimere három viz-szintes vonal által három udvarra oszlik. A legfelső ezüst osztályban koronás kétfejü fekete sas. A középső arany osztályban fekete pénz-erszény vörös zsinóron függ. Az alsó kék osztályban három rézsutos csik vonul át. A paizs tetején grófi korona, és azon öt nyitott koronás sisak. A paizst telamonok gyanánt két pánczélos férfiu veszi körül, kezeikben egy egy zászlót tartva [2].

Ugyan e családból volt gróf Bolza Antonia, gróf Batthyán István neje. Meghalt 1836-ki febr. 23-kán, kora 47-dik évében, Pesten. Eltemettetett Békes vármegyei szarvason [3].

Boma család. Zemplin vármegyében czimeres nemes család [4].

Boncz család. A családnak czimeres nemes levelet szerez Boncz András 1686-ban I. Leopold királytól. Czimere kék mezőben repülő fekete sas (egyfejü). A paizs fölötti koronás sisakon vörös ruhás kar nyugszik, markában kivont karddal. Foszladék arany-kék és ezüst-vörös [5].

Egy tudós irónk irja, hogy Doboka vármegyében is volt ilynevü család [6].

---

[1]) 1792-ki 22. törv. cz.
[2]) Histor. Herald. Hdbuch. 75. l.
[3]) 1836-ki Regélő 16-dik szám.
[4]) Szirmay. C, Zemplin. not. topogr. 110.
[5]) Collect. Herald. Mss. Nro 798.
[6]) Hodor K. Doboka várm. Esmertetése 35. 53. l.

Bonetti család. (Landri). Landri Bonetti János Péter 1680-ban I. Leopold királytól kapott czimeres nemes levelet [1]).

Bonyhády család. A **Perczel** család nehány tagja: Perczel Imre baranyai volt alispán, István csongrádi cs. kir. korm. biztos, és Gyula Békes vármegyei cs. kir. főnök 1850 ben, nevüket felsőbb engedély mellett Bonyhády-ra változtaták. Igy támadt ez ujabb nevü család. **L. Perczel.**

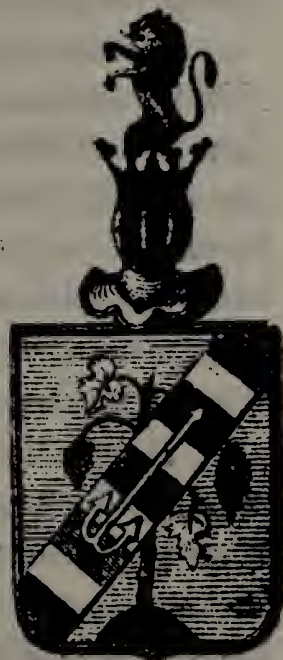
Bonis család. (Tolcsvai). Abauj, Bihar, Borsod, Gömör, Heves, Szabolcs, Szathmár, Ugocsa és Zemplin vármegyében a birtokos nemesek sorában leljük Fényes Geographiája szerint.

Eredetét — ugy látszik — Zemplin vármegyéből veszi, a hol fekszik Tolcsva, az előnevet adó helység. Zemplin vármegyében tartá lakását azon Bónis Ferencz, ki a Vesselényi-féle tervekbe elegyedve, bélyegen veszti javait. Elfogatván, Regéczre vitetik, onnan Pozsonyba, hol 1671-ben hóhér-pallós alatt veszté életét [2]).

Zemplin vármegyében 1797-ben bir a család Nagy- és Kis-Ruszkán [3]).

Ugocsa vármegyében 1805-ben Bonis Mihály bir Sásváron, László és Pál Dabólczon [4]).

Szabolcs vármegyében Bónis Barnabás 1838—1841-ig szolgabiró. Sámuel ugyanazon vármegyének az 1839. 1843. és 1847-ki országgyülésen követe (ellenzéki). 1848-ban a magyar igazságügyi miniszteriumnál egy osztály igazgatója. Majd kormánybiztos. Fogva volt. Neje nagyréthi Darvas Erzse.

1720-ban Bonis Mihály ily czimert kapott: a paizs kék udvarán zöld dombon egy szőlőtőke emelkedik fel levelesen, és szőlőgerezdekkel terhelve, a mit a paizs baloldali szögletéből a jobboldali szögletig rézsútosan vörös és fehérrel vonalazott lemez (*lamina*, az armalisban) vág kétfelé, a lemezen vas horgony látható. A paizs fő-

---

[1]) Nyitra vármegye levéltárában van az eredeti armalis.
[2]) Pethő G. krónik. 31. l Szirmay C. Zemplin not. hist. 216. 222.
[3]) Szirmay C. Zemplin not. topogr. 271.
[4]) Szirmay C. Ugocsa 119. 158.

lötti koronás sisakból martalékra vágyó oroszlán emelkedik föl. A foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös [1])

Valljon e czimer a tolcsvai Bonis családot illeti-e, vagy egy külön ilynevü családot, adatok hiányában el nem dönthető. Az előbbi esetben a Bonis család e czimere csak ujjitott vagy megerősitett volna.

Borbás család. Gömör vármegyei család, ott laktak nagyobb részint a nemesség-szerzés korában.

Borbás Márton, és fiai Máté, Lukács, András, Bálint, Péter, továbbá Mártonnak testvérei Gergely, és ennek fiaival: Miklóssal, Mátéval, Jakabbal, Benedekkel, — Imre Mártonnak szintén testvére Máté és András fiaival, és a harmadik testvér Benedek ismét Mihály, Miklós és Gergely nevü gyermekeivel; továbbá a negyedik testvér János, fiával Istvánnal, végre az ötödik testvér Balás, mindnyájan Borbás-ok III. Ferdinand királytól 1651-ki jul. 20-kán kelt czimeres nemes levél által nemesíttettek meg, és Gömör vármegyének 1651-ki sz. háromság 13-dik vasárnapja utáni szerdán Pelsőczön tartott közgyülésében az armalis kihirdettetett [2]).

E század elején a családból Gömör vármegyében élt Borbás Antal táblabiró, ki egy ideig Nógrádban is lakott, és ki 1819-ki évben kelt egybe Gelle Johannával, kitől azonban utódai nem maradtak.

Gömör vármegyéből átszakadt a család máshová is, igy már az 1726-ki nemesi vizsgálatkor Nógrád vármegyében produkál Borbás János a fölebbi armalisra vonatkozva. 1755-ben pedig a nemesi összeirás szerint Füleken tartá lakását. Ennek utódai s talán fiai lehettek Borbás István és Péter, ki 1760-ki január 17 kén vett ki Nógrád vármegyétől nemesi bizonyitványt. Ugyan azt kaptak azon vármegyétől 1807-ben Borbás Imre és Márton. Ismét 1819-ben [3]) szintén Nógrád vármegyétől kapnak elismervényt Borbás János és Pál.

Egy másik ág később szakadt át Borbás Mihály által, ki Szécsényben lakott. Atyja József még Gömör vármegyében lakott. Nevezett Mihály Gömör vármegyétől 1832-ki junius 7-kén vett ki nemességi levelet, és gyermekei: Mihály, József, Ferencz, Antal és István e mellett Nógrád vármegyében 1833-ki aug. 27-kén hirdették ki nemesi származásukat [4]). Ez utóbbi ág, mely azóta fiaikban is él, családfán igy áll:

---

[1]) Collect. Herald. Mss. Nro 432.

[2]) C. Gömör Prothocol. anni 1651.

[3]) Azon várm. jegyzőkönyv 1198. sz. a.

[4]) Az érdeklett várm. jegyzőkönyv. 1308. sz. a.

József
Mihály
Mihály. József. Ferencz. Antal. István.

Ez időtájban Szentesen is (Csongrád vármegyében) lakott Borbás Ferencz, ki e családból igényté leszármazását, állítólag atyja Pál, nagyatyja is Pál, szépatyja pedig István 1732-ben Fénszarui lakos lett volna.

Borbáth család. Székely család a Bardócz fiókszékben, hol hivatalt viseltek tagjai, mint Borbáth János és Mihály 1794-ben széki táblabirák.

Borbély család. (Simai). E család Békes vármegyei Simai szigetből származott [1]. Két testvér történeti névre tett érdemet. Borbély András Eger várában jeles hadnagy volt [2]. György a másik testvér Békes-Gyulán Magócsi kapitány mellett vitézkedett. Később 1595-ben Báthori Zsigmond szolgálatába áll, ki által 1595-ki május 25-kén karánsebesi bánná neveztetik ki. A töröktől Bokcsát, Varsóczot, Facsétot, Lippát, Jenőt visszafoglalja. A temesvári basát megveré. Báthori Zsigmond ingadozó léptei mellett — ugy látszik — ő volt, mint eszes hadvezér és szónok 1601-ben Erdélynek egyik legnagyobb támasza. Básta dulakodásai alatt Székely Mózessel néhányszor ellen áll Básta-nak. 1602-ben azokhoz áll, kiket a hazaszeretet elvont Báthori Zsigmond politikájától. 1603-ban gyulafejérvári kapitány, ugyanez évben gyülést hirdet Szászvárosba, hol az összes erdélyi sereg fővezérévé tétetik. Azonban ugyanez évben Básta kiszorítja őt Karán-Sebesre, seregét pedig a Vaskapunál szétveri. A hatvan éves beteges bajnok már ekkor szónoki tehetséget kivéve, nagyon tehetetlen állapotban volt, és nemsokára ezután hogy ismét Erdélybe visszament, (nyolczadnapra) dec. 15-kén Kolosvárott meghalt Eltemettetett Ajtoni birtokán, melyeket hadi érdemeiért Báthori István lengyel királytól kapott adományba. Ezenkivül a Maros mentén is Gyógy mellett szép jószágai voltak Báthori Zsigmond adományából [3]. Négy fiu-gyermeke közül az első ifjusága virágában halt el A többi három is idő előtt harcz- és háborúban veszett el. Leánya sziután négy volt. Ezek egyike

[1]) Bethlen Wolph. VI. 526.
[2]) U. ott.
[3]) Bethlen Wolph. III. 572–620. V. 28. 29. 32. 48. 49. 57. 113. 140. 183 244. 262. 327. 376. 426. 443. 445. 501. 505. 515. 526. 527 VI. 68 l. Pethő Gerg. krónikája 138. 151

Békés Istvánhoz ment férjhez, török fogoly is volt, azonban megszökött, és férjéhez visszajött. A másik Vajda Miklósné Karánsebesen pestisben halt meg. A harmadik és negyedik Anna és Krisztina, kik után unokái csak halála után születtek [1]. Igy családja kihalt.

Ez időben még találunk ugyan Borbély Kristófot Erdélyben 1604-ben Radnóthon lakót, de ki török vagy arnót eredetünek iratik, s igy e családdal összeköttetése nem lehet [2].

Borbély család. (Berekszazi). Berekszázi Borbély János királyi beegyezést (Consensuales) kap II. Ferdinand királytól nemességeés czimeréről saját és mindkét nemü utódai részére [3]. A család valószinüleg elenyészett.

Borbély család. (Lévai). Lévai Borbély György és testvére István 1654-ki nov. 18-kán Bécsben kelt czimeres nemes levél által nemesítettek meg III. Ferdinand király által, és azt 1655-ki jul. 26-kán Nógrád vármegye Losoncz mezővárosában tartott közgyülésen hirdetteték ki [4]. György a szerző élt még 1684-ben is, és a nemesi fölkelésben részt vett. A másik testvérnek 1663-ban már azon megyei nemesi összeirásban nyoma sincs. Ugy látszik Györgynek fia azon Dániel, ki az 1726-ki investigatiokor a fölebbi armalissal kimutatja kétségtelen nemességét [5].

Borbély család, (másképp **Timler**). A nemes levél Timler, máskép Borbély Andrásra, általa neje Technovszky Juditra, és János, Dávid, és Zsuzsanna gyermekeire, továbbá Timler Mihály testvérére, végre Technovszky Gábor sógorára, és ennek nejére Batalicz Zsuzsannára, valamint emlitett Mihálynak Judit nevü leányára szól, kiket I. Leopold király Pozsonyban 1659-ki aug. 28-kán kelt armalis levélben nemesitett meg, és az Nógrád vármegyének 1660-ki jan. 5-kén Losoncz városában tartott közgyülésében hirdettetett ki [6]. A főszerző 1663-ban még Nógrád vármegyében Füleken lakott, hol a többi ott lakos nemessel ő is károsodott a várőrség rakonczátlankodása által [7]. Gyermekei — ugy látszik — onnan elszármaztak. Testvére Mihály valószinüleg azon Borbély Mihály, ki a nevezett vármegyé-

[1]) Bethlen Wolph. id. lapokon.
[2]) Gr. Mikó Erdélyi történelmi adatok I. köt 93. l.
[3]) Bazin sz. kir. város levéltárában az eredeti Consensualis Armalis.
[4]) Az illető várm. jegyzőkönyv 140. lapján.
[5]) Az 1726-ki jegyzőkönyvében szintén azon vármegyének.
[6]) Az Armalis kihirdetéséről szóló eredeti bizonyitvány szerint.
[7]) Eredeti oklevél szerint.

ben még az 1705—1710-ki lajstromokban található. E családbóli leszármazásukat igénylék Borbély Mihály Fejér vármegyei Baracskai és Borbély ifj. Mihály Temes vármegyei omori lakos 1839-ben ily leszármaztatással:

Ns. Borbély Mihály
sz.-miklósi lakos.
Meghalt 1790. april 15.
Taápon Győr vármegyében.

Mihály
szül. Csatkán Veszprém várm.
honnan elköltözött.

János
Fejér várm. lakott.

Mihály
Omorban Temes vármegyében
1839.

Borbély család. (Máskép Kun). E családból 1663-ban Borbély, máskép Kun György, Füleken lakott.

Borbély család. (Roffi). Heves vármegyei Roff helységről írja előnevét, és ott jelenleg is birtokos.

Borbély család. Birtokos nemes család Zemplin vármegyében 1797-ben Ökrös, Szerdahely, Nagy- és Kis-Roszvágy és Lácza helységben [1]). 1647-ben élt belőle Borbély Mihály, ki a reformatus vallás elleni szitkolódzásaért számkivettetett [2]).

Borbély család. (Illosvai) Lakhelye Kraszna vármegye, hol Borbély Sámuel 1794-ben a vármegye levéltárnoka volt. — Borbély Bertalan az 1832-ki országgyülésen jelen nem levők követe volt

Borbély család, (máskép **Krasznai**). Borbély, máskép Krasznai Ádám czimeres nemes levelet kapott III. Károly királytól 1720-ki aug. 24-kén. Czimere kék mezőben zöld tér fölött buzakeve. A paizson levő sisakon vörös ruhás kar könyököl, kivont kardot tartva. Foszladék jobbrol ezüst-vörös, balról arany-kék [3]).

Borbola család. Bihar vármegye nemesei sorában áll Fényes Geographiája szerint. Gyöngyi Borbola Miklós nagyváradi görög szertart. kanonok 1844-ben.

---

[1]) Szirmay C. Zemplin not. top. 110. 291. 294. 329. 331.
[2]) U. az. C. Zempl. not. hist. 181.
[3]) Collect. Herald. Nro 442.

Borcsányi család, (máskép **Jáczy**). Nyitra vármegyének egyik régiebb családa [1]), mely a XVI. századra viradva (1515-ben) Borcsányi Kristóf, Ádám és Ferencz testvéreket mint az emlitett vármegyei Borcsány és Jász helységekben részbirtokosokat mutatja föl. Kristóf alapitá az idősb ágat Ádám magnélkül halt el. Ferencz az ifjabb ág törzse lőn, mely Bábi nevü helységtől Bábi nevet is visel.

A család czimere kék mezőben hármas zöld halmon kiterjesztett szárnyakkal fehér galamb, melyhez egy másik hasonló repül alá, egymást csőreikkel érintve. A paizson álló koronás sisak fölött két bival-szarv között a leirt helyzetben a paizsbeli galambok láthatók. A paizst a szokásos sisaktakaró (foszladék) veszi körül.

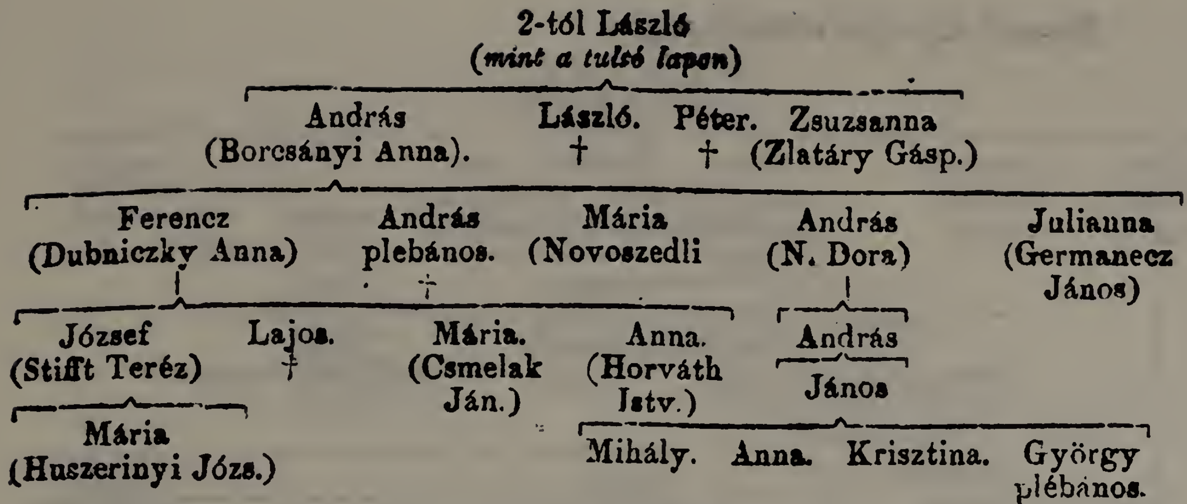
Az emlitett testvérektől a leszármazás a jelenlegi nemzedekig következő:

I. tábla.

Borcsányi, máskép Jáczy N.

- Kristóf 1515—1571
  - Kristóf †
  - Istvan †
  - Ferencz †
  - László (Sooky Mária)
    - András (1. Buzna Anna. 2. Dubniczay N.)
      - 1-től Sámuel 1703.
        - Dániel. 1716.
          - Janos. †
          - Dániel. †
        - Illés. 1720. †
        - Samu.
          - Erzse
        - Éva.
        - Kata.
      - 1-től Imre. (Emődy Judit)
        - Kata (Apáthy Andr.)
        - Zsuzsa (Ujhelyi)
      - 2-től László (Folyt. a köv. lapon.)
      - János (Halasy A.)
        - Mária. (Vajay)
        - Kata.
      - Éva (Lipták Józs.)
      - Ilona
  - Samuel élt 1601—1619. (Tapolcsány Zsu.) *Folyt. a II. táblán.*
  - Tóbiás 1619—1651.
    - Mária (Kolecsányi Ján.)
- Ádám élt 1515. † magnélk.
- Ferencz 1515—1581. **Ettől a Bábi ág.** Lásd a III. táblán.

[1]) E családróli adatok Ipolyi Arnold ur gyüjteményéből. A t. tudós férfiunak ezen — es egyéb — még ezután fölhasználandó — szives közleményeiért ezennel köszönetemet jelentem.

A táblázat élén álló testvérek legidősbike Kristóf (1564—1576. időközben) Miksa király beleegyezése mellett Nemes-Jáczon curiát cserél Póka Andrással, és abba a nyitrai káptalan által beiktattatik, ugy szintén nagy- és kis-borcsányi részbirtokába. melyre — ugy látszik — uj adományt szerzett a család. A nevezett helységektől Borcsányi és másképép Jáczy-nak is neveztetett az oklevelekben, melyek szerint még 1571-ben is az élők sorában volt.

Testvére Ádám — mint emlitém — magnélkül halt meg.

A legifjabb testvér szintén napjainkig lenyuló ágat alapitott, melyet a III. táblán fogunk látni.

Kristóf több gyermeke közül csak kettő tartá fen ágát, és az 1619-ki évet — ugy látszik — csak három érte meg, ugymint László, Samu és Tóbiás, kik ekkor az összes ősi javakban, ugy magnélkül kihalt testvéreik utáni hagyatékban osztoztak meg. A legutóbb emlitett Tóbiás 1651-ben nádori uj adományt [1]) szerez a családnak Nemes- vagy Közép-Jáczon fekvő ősi birtokrészére; azonban leányában magvaszakadt.

Sámuel, ki 1629-ben Haller György cs. kir. tanácsostól, és nejétől Nyáry Borától Szucsányban (Thurócz vármegyében) beiratképen (inscriptionaliter) részjószágot kap, — szintén ágat alapit, melyet a II. táblán folytatunk.

E táblázaton a hatodik izen Andrásnak a Borcsányi Anna férjének két András nevü fiát látjuk; az egyik plébános, a másik ágat nyujt le mostanig. Hogy két egy testvér egy névre kereszteltetett, ugy hiszem történtnek [2]), hogy a plebános Andrásnak halála után születhetett a másik András.

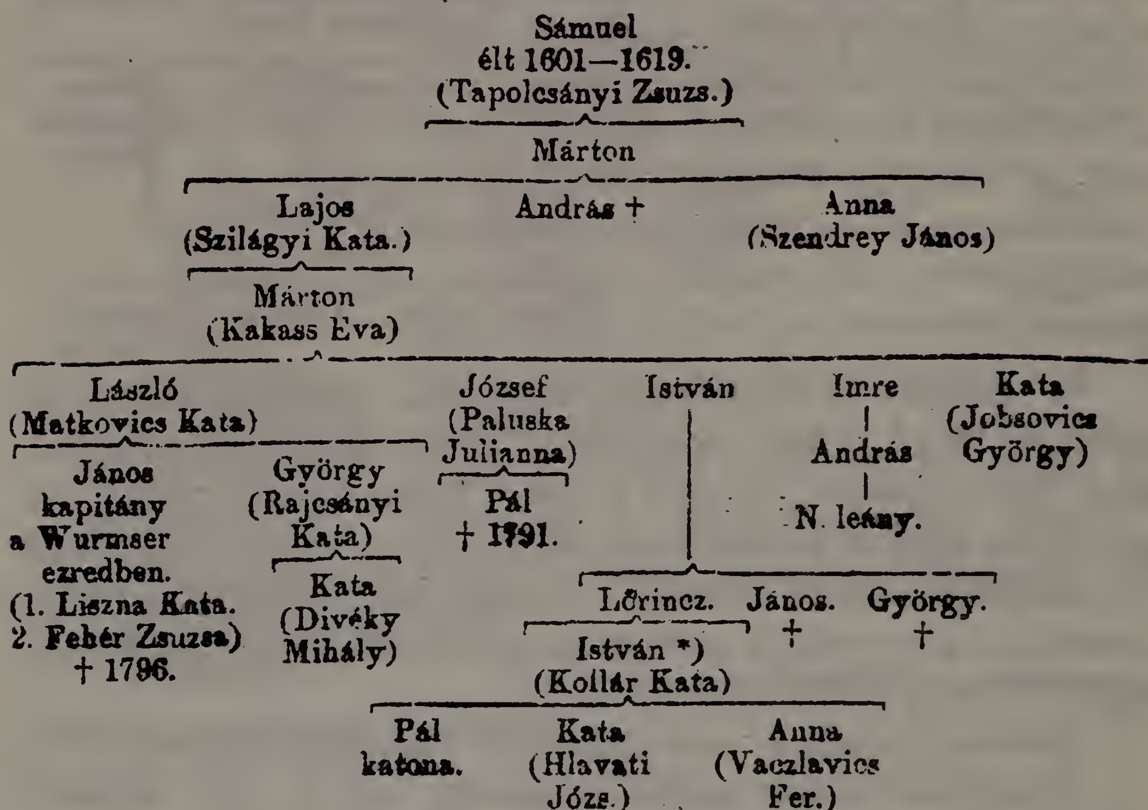
---

[1]) Gr. Pálffy Pál nádortól kelt az oklevél Bajmócz várában 1651. sept. 15.

[2]) Ámbár a régiebb korban, mint a Hunyadiaknál sat. látunk arra példát, hogy két testvér egy keresztnevet viselt.

Sámuel ága igy következik :

II. tábla.

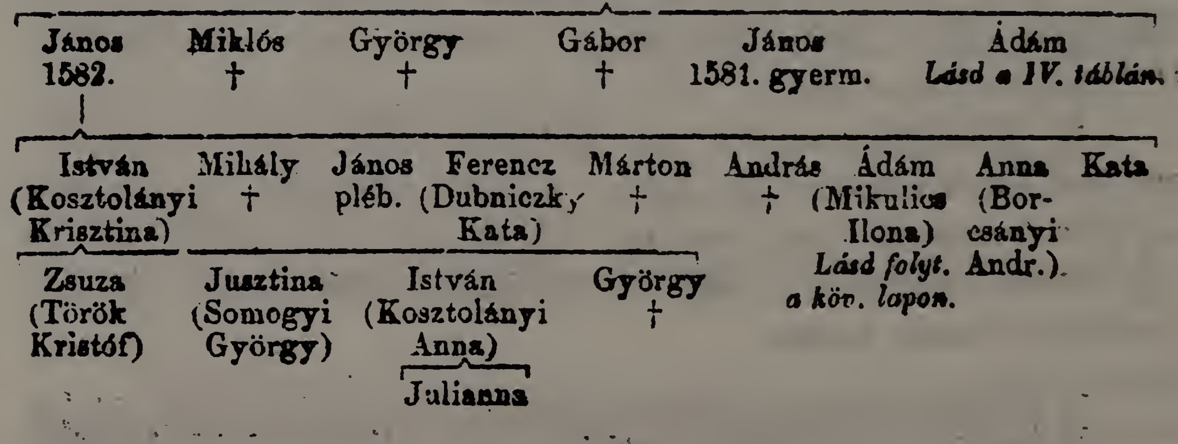

János a Wurmser ezredbeli cs. kir. kapitány, e század elején átadá a család levéltárát a nyitrai káptalannak, hol az jelenleg is őriztetik. A családnál csak lajstroma van.

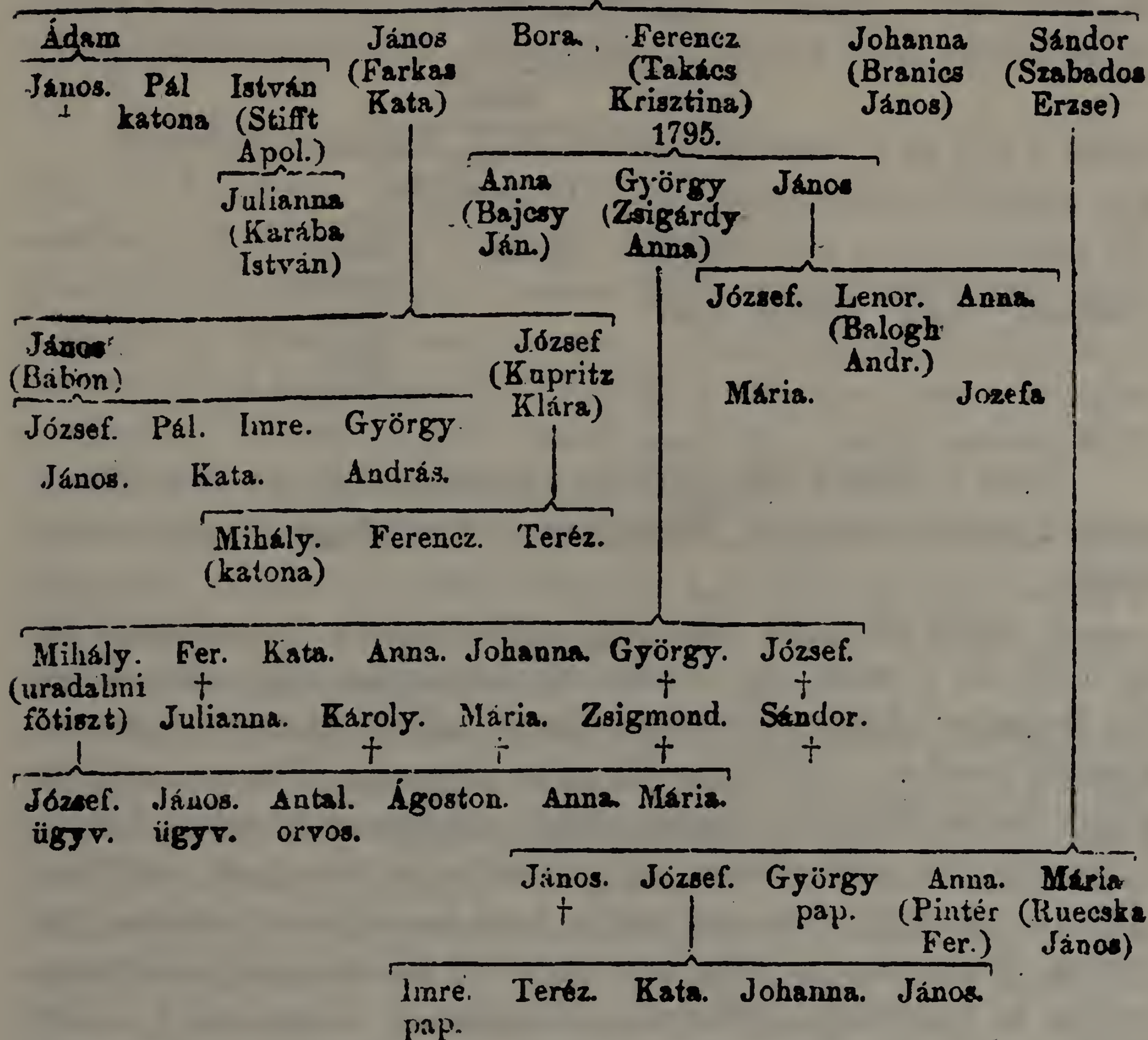
Ez ág fi-ágon ugy látszik csak Pál a katonában áll fen.

Következik a másik törzs-ág Ferencztől, mely Bábi ágnak is neveztetik :

III. tábla.

*) Tán testvérei József és János.

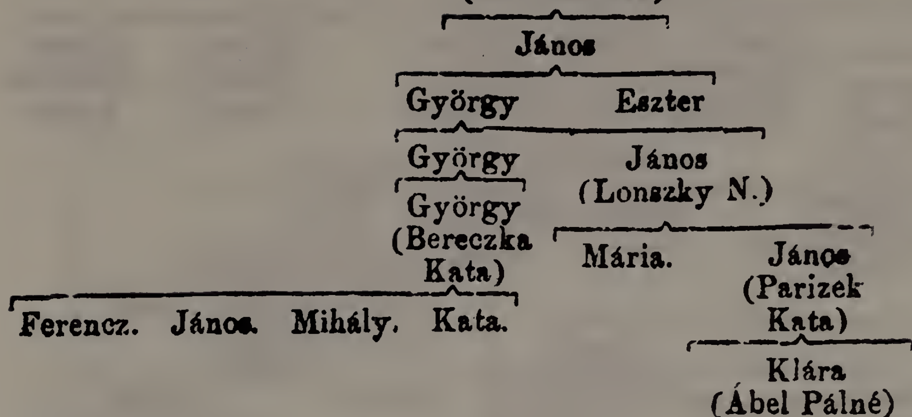
A családfa élén álló Ferencztől sűrün sarjadzik le ez ág, és mig töle hat gyermeket látunk, fia J á n o s már nyolczat mutat föl, és ennek fia Ádám ismét hat gyermeke által három ágon nyujtja le utódait.

Györgynek Zsigárdy Anna férjének, mint látjuk, annyi gyermeke volt, hogy tér hiány miatt itt a családfán két sorba kellett őket helyeznünk. A fiugyermekek kihaltak nagyobbára; maradt csupán egy, ki ez ágon a család kitünő férfia és feje M i h á l y, uradalmi főtiszt Pozsonyban. Két fia hites s uradalmi ügyvéd; A n t a l orvos.

Ádámnak (a törzs Ferencz fiának) ágazatát a sűrü elsarjadzás miatt szintén egy külön táblázatra kellett hagynunk.

Ime ettől igy jő le a leszármazás:

IV. tábla.

Ádám e családfa feje 1700-ban a pozsonyi káptalan előtt ellentmond Forgách Simonnak Nemes-Jáczon lévő Nagy Tamás curiája iránt.

A család oklevelei után még nehány adatot jegyezhetünk föl. Igy 1633-ban a család egy részbirtokát elzálogitá, mire nézve 1739-ben Borcsányi András Kamocsay Dániel nejétől Máriától felfizetést (auctiót) fogad el. — 1646-ban Thurócz vármegyei Tót-prónai részüket eladják Záborszky Menyhértnek. — Ugyanazon évben János N.-Borcsányban lévő minden jogát bevallja Zay Lászlónak. 1656-ban István borcsányi részét elzálogitja husz évre két ezer forintban Kolecsányi Sebestyénnek. 1664-ben Nagy- és Kis-Borcsányban Hollósy András és Kolecsányi Sebestyén beiktatásának ellentmond a család. 1682-ki april 16-kán Kosztolányi Jusztina mint kinek anyja Borcsányi családból volt, elismeri, hogy a nagy- és kis-borcsányi birtok leány-ágat nem illet. Ugyancsak az oklevelek oda mutatnak, hogy a család a Nyitra vármegyei nemes- vagy közép-jáczi, nagy- és kis-borcsányi ősi birtok mellett később Fornószeghen, Vásárdon, Gellénfalván, és Thurócz vármegyében Tót-Prónán és Szucsanyban is rész-javakat birt.

Borcsiczky család. (Borcsiczi és Driétomai). Trencsin vármegye régiebb családainak egyike, mely Borcsics nevü helységtől veszi nevét, és arról irja előnevét is. Ugyanazon vármegyében van Driétoma, a másik előnevet adó helység is.

A család tagjai hivatalt viseltek a vármegyénél, és országos kormányszékeknél is. László a kir. udv. magyar kanczelláriánál hivataloskodott 1787-ben, ugyanakkor József a tanulmányi alapitványnál ügyvéd volt. Adalbert született 1750-ben, pappá lett a nyitrai megyében 1773-ban, ugyanott kanonokká neveztetett 1800-ban,

és olvasó kanonokságig emelkedett, végre 1823-ban vaczi káptalani nagy-préposttá lőn. Meghalt 1834-ki dec. 10-kén, kora 84-dik évében. István 1824-ben már Trencsin vármegye alispánja, és az 183²/₆-ki országgyülésen mint első alispán, egyszersmind azon vármegye követe [1].

Bordás család. A nemességet Bordás Gergely szerzé Mária Terézia királynétól 1763-ki septemberben. Czimere kék mezőben zöld tér fölött álló oroszlán, kiöltött piros nyelvvel, hátra fölkondoritott farkkal, első jobb lábában három piros rózsát tartva, a bal lábát pedig ragadmány után nyujtva, a paizs jobb oldala felé néz. A paizson nyitott koronás sisak áll, és abból az előbbihez hasonló oroszlán emelkedik ki. Foszladék jobb oldalról arany-kék, balról ezüst-vörös [2].

Bordás-ok laknak Szabolcs vármegyében.

Borhy család. Lakhelye Heves vármegye. Borhy Imre ott vármegyei rendszerinti esküdt 1837-ben. Leginkább azonban lakhelyükön Gyöngyösön a városnál viselnek hivatalt, mint György tanácsnok, József pénztárnok, stb.

Bory család. (Bori és Borfői). Eredete a XIII. századba fölvihető oklevelekkel. A család tudható törzse Márton, élt IV. Béla korában, és ennek tett szolgálatokat. Mártonnak fia Miklós IV. László király alatt Győr vára megvételében, melyet Ottokar cseh király elfoglalva tartott, vitézségét sebekkel pecsételte meg. Jelesül viselte magát ugyancsak Ottokár ellen Loa vára ostromában is, ugy a pártot ütő Mois és Ugron elleni csatákban; ezeket tekintetbe vévén — mint az oklevél szól — IV. László király őt a Hont várához tartozott, és attól elszakitott Bori nevü földdel ajándékozta meg Hont vármegyében 1275-ben [3])

Adatok hiányában a leszármazási kimutatásból csak egyes ágaknak néhány nemzedéken lejövő sarjadékait mutathatom fel.

---

[1]) Az 1836-ki XXXVII. törv. czik Borcsiczky József Trencsin megyei alispánt és követet a Nemzeti Muzeum gyüjteményeit vizsgáló bizottmány tagjául nevezi. De József tán hibásan áll István helyett.

[2]) Collect. Herald. Nro 30.

[3]) Fejér: Cod. Dipl. tom. V. vol. II. pag. 267. közli az oklevelet a család levéltárából, hol tudtomra több régiség is őriztetik, elzárva a család történetének nagy hiányára, s mélyek alapján igen kivánatos lett volna egy teljes genealogiát közölhetnem. — Mocsáry Nógrád Esmért. IV. 25. lapján azt irja: hogy *1250-ben Bory megnemesitő kir. adománylevelet kap.* Ez valószinüleg tévedés az évszámban 1275-dik év helyett.

A XV. század végétől kezdve mindjárt egy töredék-ágazat imez [1]:

Bori Bory Imre
(Korompai Nehémi Kata
özvegy 1499)

György
(Nyitra vármegyében)

György	Gáspár	Zsófia	Anna
Imre kihalt.	magvaszak.	+	(kis-jaczi es rédeki Hruska Andrásné)

A XVI. század végén Bory Mihály tünik fel, ki 1590-ben osztozik Dalmady Gáspár- és Domaniky Jánossal. 1594-ben részt vett mint a baka-bányai várőrség vezérlője [2]) Pálffy Miklós és Teuffenbach vezérlete alatt Nógrád vára megvételében, hol Alibeg őt és Pogrányit névszerint hivta föl a föladási föltételek elfogadására. Ugyanazon évben a palánki törökkel Ibrahimmal kapott össze bizonyos foglyok kiváltása végett, minek kihivás lőn a vége. Pálffy a párbajt oly föltétellel engedé meg, hogy Ibrahim száznál több embert a párbaj helyére magával ne vigyen, minek ellenkezője történvén, a kitüzött határnapon párbaj helyett az összejövetel csak szóversenyzéssel telt el [3]). — E Mihály 1595-ben adományt szerzett Hont vármegyei Varbókra. Nejét Nagy Borbálát Nagy Sebestyén leányát Siraky János inti meg jegy-ajándoka kezéhez vételére nézve [4]). Fia István Zólyom vármegyei Domaniki részét, melyet a Domanikiaktól és Kéry Benedektől zálogban birt, viszont elzálogitá Bakó Ferencznek, s neje Kalauz Dorának és ennek első férjétől származott fiának Verebélyi Jánosnak 1619-ben [5]). 1632-ben szentelt vitéz (eques auratus) volt, és Korponán lakott.

Istvánnal egy időben élt Bory Ferencz, Hont vármegyének 1622-ben szolgabirája [6]).

Bory Judit 1631-ben Gyürky Benedek neje [7]), 1633-ban már mint özvegy Horhy Tamástól zálogba vesz Alsó-Sipeken egy részbir-

---

[1]) Geneal. Authent. 207. sz. fol. lat. Mss.

[2]) Istvánfi 1685-ki kiad. 378. l.

[3]) U. ott.

[4]) Sz. Benedeki Conv. Prothoc. B. pag. 117. Neveztetett Beke-nek is — ugyanott pag. 133. 213.

[5]) U. ott. Prothoc. K. pag. 62.

[6]) 1622-ki XXXVI. törv. cz. — Irományok letartóztatása miatt protestal ellene Ócsay István. Sz. Bened. Conv. Proth. D. pag. 478.

[7]) Sz. Benedeki Conv. Proth. L. pag. 120.

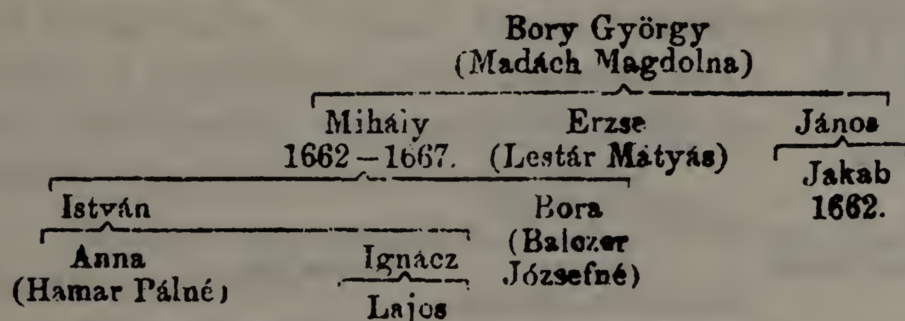
tokot [1]). Mint özvegy emlittetik 1634-ben is [2]). 1637-ben már szent Iványi Rafael neje volt, midőn az alsó-sipeki részjószág kibocsátása végett intetik meg Jelsith Horváth János neje Bálvándy Mária által [3]). Meghalt 1642-ben [4]). Első férjétől Gyürky Mária leánya, másodiktól sz. Iványi István születtek, kiknek nevekben is szerzett 1639-ben zálogban Palásthy Jánostól Keszi-Holczon részjószágot [5]).

Ez időtájban bori Bory János tiltakozik testvére Tóbiás ellen, mivel ez zálogban birt kis-turi két telkét el akará cserélni Tury Ferenczczel [6]).

Bory László leánya Ilona Szalatnyai része kiváltása iránt tesz lépéseket, mivel az Illyésházy István által csak zálogban biratott [7]).

Bory Gábor Nagy-Csalomja miatt a Widffy örökösöket idézteti.

A XVII. század közepétől egy ágnak nemzékrende ez [8]):

Ugy látszik e családfa élén álló Bory György az, ki fiával Mihálylyal Tegzes és Nemes-Borfőre adományt vesz, de a beiktatásnak ellentmond Lipthay György és István 1657-ben [9]). Emlitett György tiltakozik 1662-ben borfői Bory Jánosnak leány-ági utódai ellen [10]). Fentartja vételi jogát Cseri helység iránt [11]). Azonban — ugy látszik

---

[1]) U. ott Proth. L. pag. 183. Ez évben protestál Csúthy Anna ellen. — U. ott Proth. L. pag. 187.

[2]) U. ott. Fasc. 79. Nro 8.

[3]) U. ott. Fasc. 17. Nro 58.

[4]) Sz. Bened. Conv. Fasc. 81. Nro 18. és Fasc. 34. Nro 19. Onnan következtetve, mert azon évi egyik oklevélben még élőnek, a másikban már meghaltnak emlittetik.

[5]) U. ott Proth. M. pag. 92.

[6]) U. ott Proth. E. pag. 17.

[7]) U. ott Proth. C. pag. 551.

[8]) Pörben törvényesített genealogia szerint.

[9]) Sz. Benedeki Conv. Fasc. 149. Nro 14.

[10]) U. ott Proth. G. p. 358.

[11]) U. ott Proth. H. p. 211.

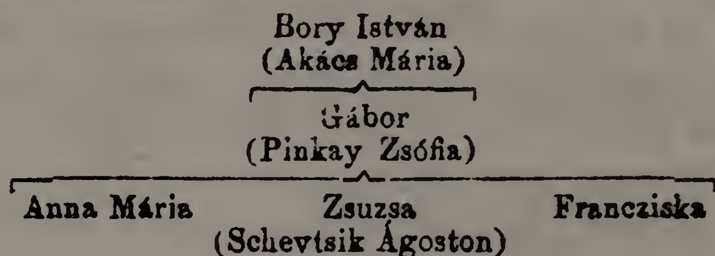
— más Bory György az, ki nejével Duló Judittal 1663-ban ellentmond Baloghy Gáspár beiktatásának Felső-Cseriben [1].

A nemzékrenden álló Györgynek említett fia borfői Bory Mihály 1662-ben az országgyülés által a határvizsgáló bizottmány tagjává neveztetett ki [2]. 1664-ben Vesselényi Ferencz nádor uradalmai kormányzója volt, és a moguntiai herczeg-érseknél járt követségben [3]. 1665-ben Unyatinban adomány utján fi-ágra iktattatik be, de ellentmond Radosóczy István, és mások [4]. 1667-ben mint Korpona várának kapitánya a bánya-városok felé toluló három ezernyi törököt megveri [5].

A családfán nem láthatni Bory Zsófiát Siraky Andrásnét 1652-ben, ki osztályos ügyben pöröl Bory János ellen [6].

Hasonlóan nincs a családfán Bory Gábor, ki 1705-ben Hont vármegye alispánja volt [7].

Egy másik töredék-családfa [8] imez:

Bory István
(Akács Mária)
Gábor
(Pinkay Zsófia)
Anna Mária | Zsuzsa (Schevtsik Ágoston) | Francziska

Valószinüleg e családfán álló Gábor az, ki 1756-ban Hont vármegye esküdtje volt [9].

A család nagyobb része Hont, Nógrád és Zólyom vármegyében székel. Hontban még Boriban is birtokosok.

Zólyom vármegyében Korponán e század elején élt Bory Ferencz, azon megye esküdtje. Jelenleg él fia Arnold.

Nógrád vármegyében egyik ágból Bory Ádám Petényben meghalt 1855-ben.

Szintén Nógrád vármegyében e század elején kezde hivataloskodni Bory Miklós; 1810-ben aljegyző, 1811—1818-ig főjegyző, innen itélő-mester, kir. táblai ülnök, végre Bécsben kanczelláriai refe-

---

[1]) Sz. Bened. Convent. Capsa B. Fasc. 2 Nro 14.
[2]) 1662-ki 37. törv. cz.
[3]) Bartholomaeides C. Gömör. p. 749.
[4]) Sz. Bened. Conv. Capsa B. Fasc. 1. Nro 39.
[5]) Bel M. Notit. Nova H. II. 484.
[6]) Sz. Bened. Conv. Proth. E. pag. 17. 276. és Proth. G. p. 18.
[7]) Lehoczky Stemm. I. 196.
[8]) Deméndy-Theszéry-féle pörben.
[9]) Cseryek nemesi bizonyitványán aláirva.

reus és udvari tanácsos. Él özvegye báró Helembach Karolina, csill. ker. hölgy, és leánya Vilma.

Hont vármegyében él Bory János László volt táblabiró, kinek nejétől báró Vécsey Francziskától gyermekei: Pál 1836-tól 1839-ig Nógrád vármegye főszolgabirája, 1847-ben Hont vármegye országgyülési követe. 1850-ben Hont vármegyei cs. kir. főnök, utóbb ugyanaz Nógrád vármegyében 1853-ig. Jelenleg jószágán él. Elvált neje Osztroluczky Luiza. — Nővére Emilia Schwarz cs. kir. kapitány neje: a másik Holeczné volt.

A család czimere kék mezőben pánczélos kar kivont kardot, és annak hegyén törökfejet tartva. A paizs fölötti sisakon ugyanaz, és körüle hold és csillag ragyognak. Foszladék egy oldalról arany-kék, másikról ezüst-vörös.

Borkovics család. Belőle 1681-ben Borkovics Márton zágrábi püspök volt [1]).

Born család. Hazafiusíttatott Born Ignácz az 1791-diki országgyülésen. (72. törv. cz.)

Bornemisza család. (Ártánházi és kölcsei). Egy csoport Bornemisza család támadt hazánkban, nagyobb részét Magyarország termette, innen Erdélybe folytak át, és — kifogytak. Az ártánházi Bornemisza család, mely Szabolcs e nevü (jelenlegi) pusztájáról irta magát, — megmaradt e vidéken. A XV. század közepén már virágzásban leljük, midőn ártánházi Bornemisza Boldizsár vejével kusalyi Jaksich (vagy Jakchy) Mihálylyal 1445-ben Szathmár vármegyei Atya nevü helységet öröklik a kihalt Atyay család után [2])

Boldizsár él még 1481-ben is, a midőn részére többed magával azon megyei Kis-Szekeres és Zsarolyán helység határai kiigazíttatnak [3]). Nejétől Széchy Katalintól leánya Anna, emlitett Jakchy Mihálynál volt férjnél [4]).

---

[1]) Katona Hist Crit. XXXIV. 712.

[2]) Szirmay Szathmár vármegye II. 203. l.

[3]) U. ott 245. l.

[4]) Bossanyi Julianna stb. pöre herczeg Eszterházy ellen Nempti és Belatincz iránt. Innen tünik ki, hogy praedicatuma de Ártánháza volt.

E Boldizsáron kivül nem találunk mást, ki az ártánházi praedicatumot viselte volna. Már 1481-ben egy Bornemisza János ugyan csak Szathmár vármegyei zsarolyáni birtokos Kölcsei előnévvel neveztetik, ki ellen, s több társa ellen is, mint kik Szathmár vármegyei Szekeres helység birtokosain hatalmaskodást követtek el, Mátyás király vizsgáló parancsot ad ki Sarolyáni Simon és társai részére [1].

A következők előnév használata nélkül fordulnak elő. Másik Bornemisza Boldizsár, ki Szathmár vármegyében Angyaloson 1545-ben királyi adomány mellett beiktattatik [2]. Ezen második Boldizsárnak lehetett leánya Bornemisza Kata, ki 1594-ben Perényi György abauji főispán hitvese volt [3].

E családból volt Bornemisza Erzsébet Lónyay Menyhért özvegye, kinek 1637-ben Batiz helységben részbirtok adatott [4].

Bornemisza István 1648-ban Szathmár vármegye szolgabirája volt [5].

Bornemisza család ugyancsak Szathmár vármegyében Nagy-Paládon még 1810-ben is birtokosnak iratik [6].

E családhoz látszik tartozni azon Bornemisza Miklós is, kinek özvegye 1552-ben Bihar vármegyében Henczidán $7^1/_2$, Bankon 1, Sámsonban 3, Okányban $3^1/_2$, Balkánban $6^1/_2$ portát birt [7] És Bornemisza Bernát, kinek özvegye ugyanakkor Puzárban egy porta birtokosa volt [8].

Bornemisza család. (Pécsi, Kálnói, Ádámföldi). Bornemisza Gergely, kit tanultsága végett deák-nak (*litteratus*) neveztek [9], pécsi kovácsmesternek a fia volt, mint irja többek közt Budai F. — 1552-ben részt vett Dobó alatt Eger vára védelmében, és ott különösen kitüntette magát [10]. A következő 1553-ban Eger vára kapitányává neveztetett; s mellé Sárkándy Pál adatott, február 22-kén indult el Pozsonyból Alaghival Egerbe [11]. Ugyanezen évben Bárán Már-

[1]) Gr. Teleky Hunyadiak kora XII. 317. l.
[2]) Szirmay: Szathmár II. 126.
[3]) Wagner Mss. tom. LXX. p. 269. És érintett Bossányi-féle pör.
[4]) Szirmay: Szathmár II. 299.
[5]) U. ott I. 132.
[6]) U. ott II. 267.
[7]) Bielek Majores Hung. 113. s köv. lapj.
[8]) U. ott 141. l.
[9]) Istvánfi Hist. 1685-ki kiadás 226 lap
[10]) U. ott. 229. — Forgách Comment. 72. 73. 83.
[11]) Kovách ich: Scriptores Minor. I. 92. 93. l.

ton magvaszakadtán Sáros vármegyében Bartos helységet kapja I. Ferdinandtól adományban, melyben *Gregorius litteratus Bornemisza de Quinque Ecclesiis Provisor et Castellanus Arcis Agriensis* iratik [1]. A következő évben a hatvani bég ellen kirontván, elfogatott, és Törökországba hurczoltatott, hol sanyaru rabság után megfojtatott [2]. Fia János szintén a katonai pályán állt, de 1567-dik után Erdélybe költözött, és Báthori István mellett 1579-ben az oroszok ellen harczolt. 1581-ki márcz. 21-én adományba Doboka vármegyében Szent-Jakabot kapta [3], mely azelőtt Ujvárhoz tartozott. Később Báthori Zsigmondot szolgálta, és 1588-ban nagy tényező volt Sziléziában a Miksa elleni győzelemben. 1594-ben Hatvannál a törökkel harczolt B. Zsigmond részéről, a ki ugyanezen évben többel együtt elfogatja, Gyaluba záratja, és megfojtatja. Temetési himnust énekelve ment a vérpadra [4]. E János Kálnóról irta előnevét [5]. Ennek utóda s tán fia volt kálnói Bornemisza György, 1600-ban felső-magyarországi főhadi-segély adóbeszedője [6]. Neje bánfalvi Barius Ilona, Barius Péter leánya volt [7]. Ha Lehoczkinak hitelt adunk — Gergelynek György fia is volt [8], ki Bartoson temettetett el. Ugyanaz szerint czimere: egy lándzsával átszúrt kar.

A Sáros vármegyében jelenleg is tehetős Ádámföldi Bornemisza család Kálnóról is irja magát. Ez okból — ámbár leszármazásukat és a fölebbiveli összefüggésüket nem ismerem — egy czikk alá kellett foglalnom emezt is.

Ádámföldi Bornemisza István 1723-ban Abauj vármegye alispánja [9].

Ádámföldi Bornemisza Antal 1735-ben, 1751-ben az eperjesi kerületi tábla ülnöke [10].

---

[1]) Wagner: Diplom. Sáros. 403. l. — Lehoczky Stemm. II. 64. l. de Kálno és Keszthely irja, és zalai főispánnak. Neje szerinte Semsey Magdolna lett volna.

[2]) Istvánfi id. h. — Forgách. 84. 88. l.

[3]) Kállay: Székely Nemz. 236. l. V. ö. Budai F. Lex. I. 428. l.

[4]) Bethlen Wolph. Hist. de Reb. Transyl. III. 414. 429. 463. 480. 486.

[5]) Kállay id. h.

[6]) 1600-dik III. törv. cz.

[7]) Pörbeli genealogia.

[8]) Lehoczky Stemm. II. 64.

[9]) Lehoczky Stemm. I. 183.

[10]) Lehoczky Stemm. I. 185. és 1751-ki XXVIII. törv. cz.

Ádámföldi Bornemisza Gábor 1825-ben Sáros vármegye országgyülési követe [1].

Kálnói és ádámföldi Bornemisza János 1847-ki márczius 6-án esküdt meg Tahy Katalinnal.

Bornemisza család. (Berzenczei) Alapitá és be is végzé e családot Bornemisza János, Tolna vármegyei jelentéktelen nevü szülők gyermeke, kit Mátyás király emelt a porból [2]) kincstartóságra. 1491-ben Mátyás ellen Miksához pártolt, de visszatérve, kegyelmet nyert. Ulászló korában Buda vára kapitánya volt. 1514-ben a kurucz lázadás legyőzésében részt vett. 1526-ban a mohácsi vész idején II. Lajos királyné Mária mellett Budán lévén, végig ennek hűségében maradt, és Pozsonyba menvén, ott a vár kapitánya és főispánja volt. Ugy látszik meghalt azon évben. Irják azt is róla, hogy ő lett volna egyike, ki Ulászlónak tanácslá, gyermekeit Ferdinand családjával összeházasítani. Állitólag Erdélyben Fogaras várát birta volna, mit az ő halála után kapott meg Nádasdy Tamás. Berzenczé varában örököseül Kerecchényi Jánost tette. Utódai — Lehoczky szerint — a Káldyak, szentgyörgyi Horváth, Nádasdy, Poky családok [3]).

Lehoczky még azt is irja [4]), hogy ez atyja lett volna pécsi Bornemisza Gergelynek, mi azonban már előadottak által is valótlanságnak tünik ki.

Hogy mint kincstárnok rosz sáfára volt a pénznek, irja Császár Mihály, ki naplójában irja, hogy fia nem volt, és szegény testvérét nem segite stb. [5]).

Bornemisza család. (Karthali) Karthali Bornemisza György salgói várnagyot Sági János Gömör vármegyei Méhi, és Nógrád vármegyei Ság, Ethes és Ujfalu birtokba vetelétől, testvérét Sági Lászlót pedig elidegenitésétől tiltja a Sági Convent előtt 1481-ben nov. 1-jén [6]).

---

[1]) 1827-ki VII. törv. czik.

[2]) Istvánfi 1685-ki kiádás 25. lapon: *Hunc Joannem Bornemissam, quae vox sobrium atque abstemium notat, e Tolnensi pernobili oppido oriundum, Mathiarex, virtutis industriaeque ejus captus, ex humili obscuroque loco ad aerarii praefectusram promoverat.*

[3]) Istvanfi 1685. kiad. 29. — Révai de Sacra Cor. Schwandtnernél III. 418. — Lehoczky Stemm. II. 63.

[4]) Id. helyen.

[5]) Lehoczkynál id. l. „*Homo nescit ponderare, quantum proventum regium sibi usurpavit, et tamen* (e helyett noha = licet) *filio caret, neque etiam fratrem suum pauperem adjuvat, et utique nescitur, pecuniam quo facit?*" stb.

[6]) Gr. Teleky. Hunyadiak kora XII. 195. l.

Bornemisza család. Nem ismervén az előbbiekhez rokonsági viszonyait, külön említendő Bornemisza Pál, ki alacsony sorsból emelkedve ki [1], 1548-ban budai prépost, 1550-ben veszprémi, 1553-ban erdélyi püspök, és vajda is 1556-ban, de ugyanakkor visszajő Magyarországba, 1558-ban nyitrai püspöki helyettes is, 1568-ban királyi helytartó volt. Meghalt 1579-ben [2].

Czimere, melyet pecsétén használt, hattyu fölemelt szárnyakkal [3].

Bornemisza család (Borosjenei, berhidai és petrelini). A XVII. század közepén két egy testvér Bornemisza tünik föl, kiknek egyike Pál Bornemisza de Petrelin [4], a másik László Bornemisza de Berhida [5] irá magát. Atyjok Bornemisza László borosjenei előnévvel iratik [6], és Váradon lakott.

Bornemisza Pál 1633-ban jenői várkapitánynyá tétetett, hol midőn a lippai törököket megveré, ezek panaszán a fejedelem Rákóczy György kénytelen volt őt onnan elmozditani, azonban nemsokára e helyett udvari főkapitányává, majd mezei főgeneralissá tette, és sok szép jószággal is adományozá őt Rákóczy. Petrelint Belényes vidéken még Bethlen Gábortól kapta, több szép birtokkal, s Jenő vidékén is birt. Épen midőn Magyarországon táborozott Rákóczy, meghalt B. Pál Hernád-Németiben 1644-ki octob. 25-én, két heti betegség után. Tetemei Váradra vitetvén, 1645-diki junius 27-kén nagy pompával a főegyház falaiba takaríttattak [7]. Három leánya maradt: Zsuzsánna Kemény Boldizsárné [8], Anna I. Apaffy Mihály fejedelemné [9], és Kata [10] losonczi Bánffy Dienesné.

Pál testvérének Lászlónak egy leánya Anna Széki Teleky János

---

[1] Forgách Comment. 142. lapon szokott gyalázkodási modorával irja róla: „*Ex infima plebe natus.*"

[2] Bethlen Wolph. I. 551. 600. — Pray Annal. tom. V. p. 417. Forgách 138. 141. 143. Mikola id. M. 29. — Benkő Transylv. Gen. I. 192. 225.

[3] Batthyán Leges Eccl. II. De láttam két rendbeli eredeti oklevélen is.

[4] Mikola 29. 36. l.

[5] Kazinczy Fer. Ered. Munkái. II. 376. Egyedül nevezi Berhidai-nak.

[6] Szalárdy: Siralmas krónik. 93. s köv. l.

[7] U. ott 186. l.

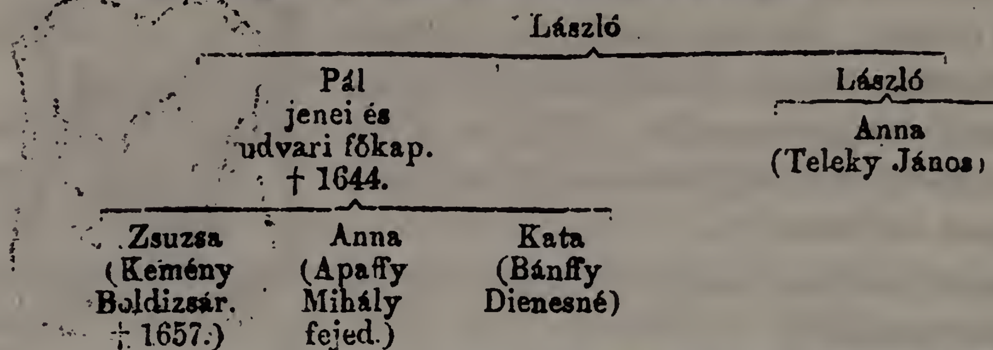
[8] Kemény Önéletirása Szalay kiadása 13. l.

[9] Életet leirva Hölgyfutár 1851-ki 128. számában.

[10] L. leveleit Családi Lapok 1856-ki 13. szám. és „Nők világa" Divatlapban 1857-ki 41. számban 655. lapon közölve.

jenői kapitány és zarándi főispán neje volt, és anyja a hires erdélyi kanczellár Teleky Mihálynak.

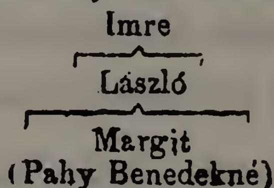
A fölebbieknek nemzékrendi kimutatása imez:

A n n a (Pál leánya) mily befolyásos szerepet vitt a török rabságból kiváltott és fejedelemmé lett férje Apaffy oldala mellett, és olykor mennyire védszelleme volt a gyenge Mihálynak, történeteinkből kivált a Béldi és Bánffy bukását tárgyazó történetekből tudhatjuk [1]. Meghalt 1688-ban.

Bornemisza család. (Szendrői). Ez előnevet használta [2]) Bornemisza J á n o s, ki 1627-ben kassai altábornok volt, Bethlen hive, ennek halálával föladta Kassát II. Ferdinandnak [3]. 1634-ben szendrői vára kapitánya volt, és — ugy látszik — innen neveztetett s z e n d r ő i-nek, avagy talán birtokrészt nyert ottan? Ugy látszik ő volt azon Bornemisza J á n o s is, ki Némethi Balással Bocskai magyarországi hadjárataiban 1604-ben részt vett [4], és 1605-ben Tokajt vivta [5]. Ezen szendrői Bornemisza János 1649-ben Lehoczky szerint b á r ó lett [6].

Bornemisza család. (Bodi). A XVII. század elején él bodi Bornemisza Imre, kitől Garacsy, Czúcz, Batta családok származnak leány-ágon. Imrétől igy kezd folyni a család leszármazása:

Pahy Benedeknek leányaitól jönek le az emlitett családok [7].

---

[1]) Cserey Mih. Historiája 67. 77. s több l.
[2]) Szirmay: C. Zemplin not. hist. 167. 181. l.
[3]) Kazy Hist. Reg. H. I. 256. l. Kaprinai Mss. XXVIII. 284. Szalárdy Siralm. Krón. 78. l. — Kemény J. Önéletirása Szalay kiad. 39. l.
[4]) Bethlen Wolph. VI. 180. 184. 204.
[5]) U. ott 224. l.
[6]) Lehoczky Stemm. I. 168. l.
[7]) Lisznyói Damó Andrásnak Mocsáry László ellen 1768-ban inditott peréből. Nógrád levtár.

Bornemisza család. (Kápolnai). Erdély kihalt családai közé tartozik. Kápolnai Bornemisza Boldizsár 1541-ben az ország főkapitánya, mellé rendeltetik Bagdi György és Végedi Imre [1]. Ugyanaz még 1545-ben is [2]. 1573-ki sept. 5-kén fia nevében is biztositja Bardóczi Jánost, hogy Ferdinand királytól Huszt vára harmad részében lakást fog kapni [3].

Fiát és utódait megnevezni biztosb adatok hiánya gátolja. Mikola szépnevü családokkali rokonságát emliti [4].

Bornemisza család. (Kolosvári). 1644-ben két testvért emlit a történet, ugymint kolosvári Bornemisza Lászlót és ennek öcscsét Ferenczet, ki Homonnai Drugeth János szolgálatában állott, midőn Tokaj várát Rákóczy György megvevé, mibe nevezett Ferencz nem szivesen egyezett bele [5]. Mikola a kor meghatározása nélkül emliti kolosvári Bornemisza Gergelyt, mint korának hirneves férfiát [6].

Bornemisza család. (Kászoni, báró). Erdélynek székely eredetü családa. Alapitá Csik Nagy-Kászon nevü falujából származott Kászoni János, ki — mint Kővári irja [7] — a fejedelmi kor vége felé 1687-ben mint tehetségdús növendék Kolozsvárra megy. Onnan b. Száva Mihályhoz irnoknak, majd a kolozsi sóaknáknál jut alkalmazásba. 1708-ban a Rákóczyhoz hajlott Henter Benedek helyébe csiki főkirálybiróvá neveztetik. III. Károly király és fejedelem följöptével mint a hit letevők egyike megy fel Erdély részéről, hol képességét megismerteti. Hazajövén, udv. kanczellár lőn. 1721-ben főkormányszéki tanácsos. 1722-ben a pragmatica sanctio átvitelének egyik legbuzgóbb pártolójá: belső titkos tanácsosi czimet kap; s a görgényi uradalom 22,000 frtban részére iratik. 1735-ben országos elnök lőn [8]. Feles szerzeményei mellett báróságot is szerzett, és a kászoni név

---

[1]) Kovachich Scriptor. Minor. I. 23.

[2]) Kemény Jós. Notitia Archivi et Cap. Albens. 211.

[3]) U. ott II. r. 92. lap.

[4]) Mikola id. m. 29. l.

[5]) Szalárdy Siralmas Krónika. 156. l.

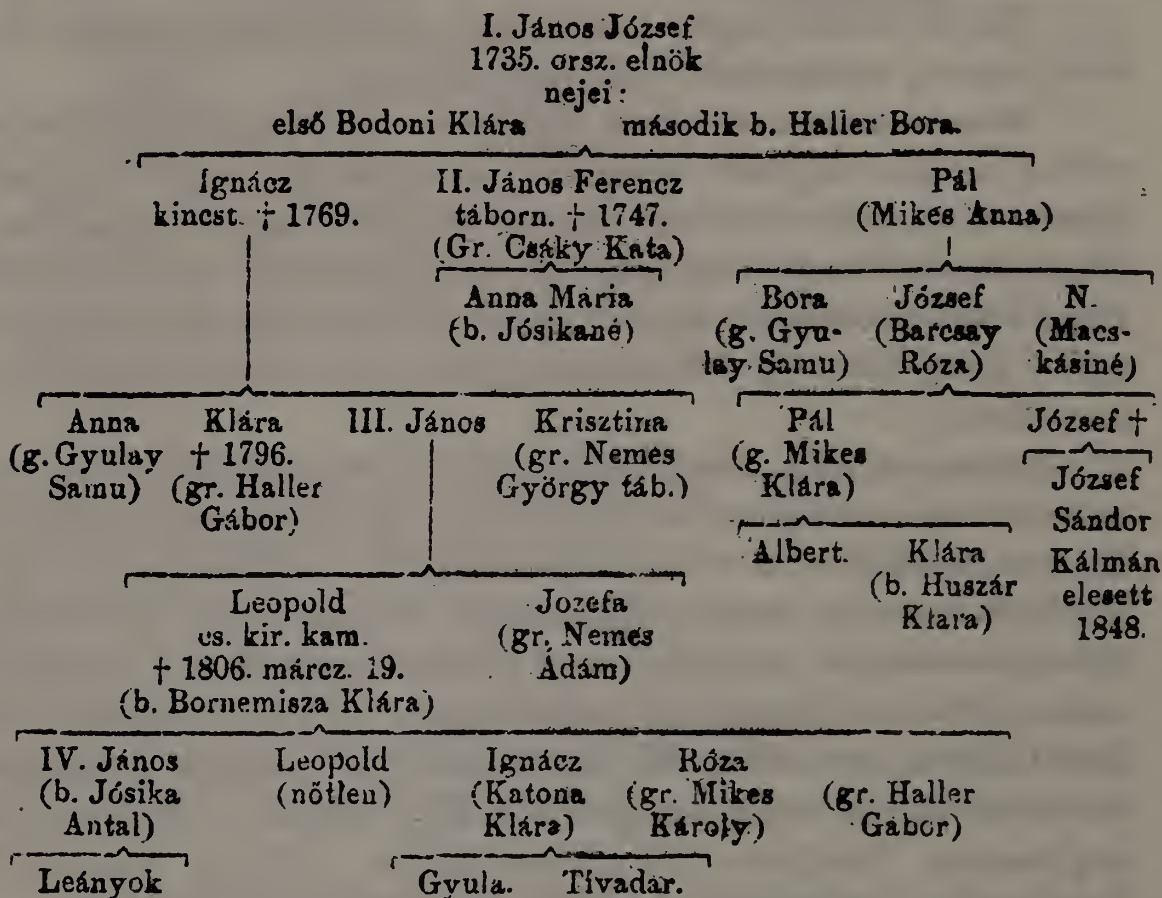
[6]) Mikola id. m. 29. l. *Vir olim nominatissimus Gregorius Bornemisza de Kolosvár.*

[7]) Kővári Erdély nevez. családai 53. — Kaprinai által báró Bornemisza János Ferencz tábornok halála fölött 1747. márcz. 4. Szebenben az egyházban az országos rendek előtt mondott Oratio Funebris.

[8]) U. ott. És Kállay id. m. 235 — Benkő Kár. Csik-Gyergyó és Kászon 52. l. Mikola id. m. 30. l. Benkő Transylv. General. II. 15.

mellé a Bornemisza nevet vette föl. Szép előlépései mellett jó házasságokat tevé. Első neje vajda-szent-iványi Bodoni Klára volt, kitől Ignácz es János fiai születtek. Második nejétől báró Haller Borbálától három gyermeke lőn, ezek között Pál [1]).

Jánostól (kinek másik neve József) igy sarjadzik le a család:

János József országos elnöknek a család-alapitónak Ignácz fia Torda vármegye főispánja, majd kincstárnok volt. Meghalt 1769-ben.

János Ferencz (János Józsefnek fia) tábornok (Generalis vigiliarum Praefectus) volt. Tanult Grätzben, Bécsben. Meghalt Szebenben, 1747-ki febr. 11-kén, kora 39-dik évében [2]). Gróf Csáky Katalintól csak egy leánya maradt.

Pál a harmadik legifjabb testvér 1764-ben Csikszék főkirálybirája [3]) volt.

---

[1]) Mikola id. h. 30. — Kőváry Mikola ellenében — valószinüleg hibásan megforditva Ignácz és Jánost Bodoni Klárától való gyermekeinek irja, és Pált Haller Borbálától.

[2]) Fölötte — mint emlitém — Kaprinai mondott az országgyülés alkalmával Szebenben beszédet latinul; — és P. Gyalogi János jesuita magyarul *Halotti Prédikátziot. Nyomt. Kolosváratt* 1747.

[3]) Benkő Kár. Csik, Gyergyó és Kászon 52. l.

Ignácznak fia III. János Hunyad vármegye főispánja volt, később nyugalmaztatva, az irodalommal volt foglalatos, és 1777-ben könyveket [1]) adott ki. Fia Leopold cs. kir. kamarás 1806-ki márcz. 19-kén, kora 65-dik évében halt meg [2]).

A most élők közül János 1842-ben főkormányszéki tanácsos lőn.

Czimere a családnak itt láthatólag, mint azt a bárói rang nyerésekor kapá, öt részre van osztva, a hatodik udvart a sziv (vagy közép) koronás paizs képezi. A paizs felső része függőlegesen két osztályra van osztva. Az alsó resz ket rézsutos szegéssel három udvarra oszlik. A felső jobboldali vörös mezőben zöld halmon fehér kereszt; a baloldali kék udvarban hatszögletü csillag. Az alsó jobboldali első kék mező üres; mellette a fehér rézsutos szalagon három csillag. Az alsó vörös mezőben [3]) hattyu uszik. A baloldali alsó ezüst mező fészkén ülő pellikánt [4]) mutat. A közép paizsban arany mezőben kétfejü sas sötétlik.

Bornemisza család. (Máskép Baranyai). Bornemiszá, máskép Baranyai Andrásnak irta be (inscripsit) Dobó Ferencz Baathi curiáját és Bagonya helység felét 1590—1601-dik év táján, de ismét visszaváltá [5]).

Bornemisza család. (Máskép Budai Bolghár). Bornemisza, máskép Budai Bolghár Pál Nógrád vármegyében lakott, hová — ugy látszik — beházasodás utján jutott 1614. táján, elvevén tholdi Tholdy Lászlónak Dávid Katalintól született egyik leányát Annát, kivel szép birtokhoz jutott. A hires Tholdy család kihaltával neje nővérének Tholdy Katalinnak is ő lőn gyámja, a kit elvevén siroki Egry István, 1651-ben junius 30-kán Szécsényben osztoztak meg a többi birtok közt áz ősi Toldi pusztán-is. Az osztály izetlenséggel ment végbe.

---

[1]) Kőváry szerint, czimeik : *Estvéli Időtöltés*, és a másiknak *Szabados Lélek Elete*, szomorujáték.

[2]) Kővárynál — valószinüleg — sajtóhibából áll 1836-dik év.

[3]) A czimer Kőváry munkájából van átvéve, az általa gyanitott hibával együtt, mi a vörös mezőben látszik elkövetve. Ott a paizs tojásdad alaku.

[4]) Gyalogi J. Halotti Prédikátziójában fészkén ülő gólyát emlit.

[5]) Sz. Benedeki Conv. Fasc. 105. Nro 28.

s Bornemisza Pál boszujában még Egry nemességét is kétségbe voná, miből becsmérlési (dehonestator.) pör támadt 1653-ban a vármegye előtt, mit Egry nyert meg [1]). Bornemisza Pál, (ki megyei jegyzőkönyvekben többnyire Buday Pál néven iratik, egyéb általa kiadott osztályos és pörös irományokban pedig Bornemisza, máskép Budai Bolghár-nak) 1655-ben Nógrád vármegyének helyettes alispánja volt [2]), és több választmányokban vett részt. 1656-ban arról tétetett hiteles tanuvallomást, hogy Szécsényben házán Lipthay István szécsényi várkapitány hatalmaskodást követett el [3]). Figyermekei nem maradtak, javai leány-ágra háramlottak. Családot ekép alkotott:

Budai Bornemisza Pál 1655.
(Tholdy Anna)

Anna 1970. (Id. Vattay Pálné)	Sára 1670. (garamszeghi Géczy Gáborné)

Bornemisza család. (Ternyei). Ternyei Bornemisza családot emlit pusztán névvel mint létezettet Lehoczky [4]).

Bornemisza család. (Tolnai). Ily előnevü Bornemisza család is a fölebb emlitett iró szerint élt hazánkban [5]).

Bornemisza család. (Somi). Somi Bornemisza család is csak pusztán emlittetik Lehoczky által [6]).

Bornemisza család. (Valathai). Valathai Bornemisza családról is nevén kivül egyebet nem tudhatunk [7]).

Bornemisza család. (Illósvai). Ugocsa vármegyében székel. Illósvai Bornemisza Gergelynek özvegye 1805-ben Sásváron közbirtokosnő [8]).

Bornemisza család. (Minaji). Valószinüleg Ungh vármegye Minaj helységéből ered, honnan előnevét irja. Egy ága Nógrád vármegyébe szakadt a mult század közepén, — ugy látszik — minaji Bornemisza József személyében, kinek neve már azon vár-

[1]) Prothocol. C. Neogr. anni 1653. p. 22. hol az Egry ellen pörből mindez kitünik.

[2]) U. ott. Prothoc. anni 1655. pag. 149.

[3]) Sz. Benedeki Conv. Fascic. 44. Nro 40. item Fasc. 54.

[4]) Lehoczky Stemm. II. 64.

[5]) U. ott.

[6]) U. ott.

[7]) U. ott.

[8]) Szirmay C. Ugocsa 119. l.

megyének 1755-ki nemesi lajstromában található. E Józsefnek fia lehetett Károly, kinek fia István, Nógrád vármegyének hosszú ideig páratlan ügyességü csendbiztosa volt, már 1816-ban szolgabiró, és ama hivatala mellett is szolgabirói czimmel mintegy 1844-ig. Lakott Pasztón Heves vármegyében. Gyermekei maradtak.

Czimere a családnak kék mezőben egy koronából kiemelkedő bajnok, feje fölött fölemelt kezeivel egész várat tartva. A paizs fölötti koronából szintén bajnok nyulik föl, jobbjában kivont karddal. Foszladék innen arany-kék, onnan ezüst-vörös.

Bornemisza családbeliek. Még egy sereg Bornemiszát ismer történetünk, kiknek családi eredetüket, összeköttetéseiket nem ismerve, minden vérséges viszony igénylése nélkül e czikk alá kell helyeznünk.

Bornemisza Bálint 1447-ben aláírta Hunyadi János kormányzóságáróli végzést [1]).

Bornemisza György főember meghalt Pozsonyban, 1552. február 13-kán [2]).

Bornemisza Sebestyén Lippánál harczol Nádasdy Tamás alatt 1551-ben [3]).

Bornemisza Farkas Izabella egyik tekintélyes hive Bethlen várában Dobó és társai által ostromoltatik, és föladásra kényszeríttetik 1553-ban [4]).

Bornemisza Gergely 1561-ben szepesi és jászói prépost, 1563-ban nov. 19-kén [5]) csanádi püspökké neveztetik, 1572-ben váradi püspök lőn. Királyi tanácsos is volt. 1582-ben a nagyszombati fölebbezési törvényszék ülnöke [6]). Meghalt 1584-ben.

Bornemisza Miklós magyarországi Tisza vidéki dús nemest megölik a hajdúk 1603-ban [7]).

---

[1]) Pray Annal. III. 61.
[2]) Kovachich Scriptor. Minor. I. 92. Oláh Miklós Érsek jegyzése.
[3]) Pethő Gergely Krónikája 114. lap.
[4]) Bethlen Wolph. I. 553.
[5]) Codex Széchenyian. Mss. tom. X. a Nemz Muzeumban.
[6]) 1582-ki IV. törv. czik
[7]) Bethlen Wolph. V 295. 323. l.

Bornemisza Boldizsár erdélyi főnemes [1], Rudolf király hive, és Basta embere, ki Szebenbe küldi őt rendekhez 1601-ben Nem hajolván Székely Mózseshez, 1603-ban javait földulatja Gyerőfi János Később 1604-ben Bocskaihoz tér át. 1607-ben már tanács-ur és Fejér vármegye főispánja, midőn fejedelmi egyezés mellett birtokot cserél brassói Herser Jánossal [2]. Rokona Bornemisza Mátyás 1604-ben Sármaságiinak fogságbóli kimentésén fáradozik [3].

Bornemisza Péter Pozsony vármegyei Detrekői evang. lelkész nemesi eredetéről nincs adatunk, de mint az irodalom embere megérdemli fölemlitését hittani magyar munkáiért. 1584-ben irta Predikáczióit [4]. Hasonlókép jő tekintetbe

Bornemisza Tamás budai polgár, ki 1541-ben Budát Ferdinand kezére igyekezett keriteni. Budának török kezébe kerülése után Ferdinand kegyelméből elősködött. Irt Buda elestéről egy emlékiratot [5].

Bornemisza család. (Máskép **Sztolnikovich**). Bornemisza, máskép Sztolnikovich Kristóf 1770-ben a dalmát-, horvát-, tótországi királyi tábla ülnöke; ugyanakkor Mátyás Zágráb vármegye alispánja volt.

Bornemisza család. (Kis-Unyomi). A kis-unyomi Bornemisza családnak czimere kék mezőben koronából kinőlő oroszlán, első jobb lábában hármas vörös rózsát tart. A paizson álló sisak koronájából is a leirt oroszlán nyulik ki. Foszladék ezüst-kék, és balról arany-vörös [6].

Bornemisza család. Ilynevü nemes család volt Zemplin vármegyében is. Bornemisza Mihály 1660—1668-ban azon vármegyének szolgabirája. Az utóbbi évben ő volt egyike azoknak, kik a Jesuitáknak S.-Patakra bevitele ellen tiltakoztak [7].

---

[1]) Bethlen Wolph. V. 51. 131. *Non tam ope, quam virtute Familiae praepollens.* — U. ott. 321. és VI. 229.

[2]) Kállay id. m. 236.

[3]) Bethlen Wolph. VI. 31.

[4]) Horányi: Mem. Hung. I. és Nova Memoria 542.

[5]) Magyar Történelmi Emlékek a Magyar Akademia által. Pest, 1857. III. kötet 193—204. l. Kiadta előbb Podhraczky József is: „Két magyar krónika" czim alatt. — Az előbbi munka előbeszédében lásd XII. lapon is. L. Révai de Sacra Corona Schwandtnernél II. 463. 727.

[6]) Adami Scuta Gentil. I.

[7]) Szirmay C. Zemplin. not. hist. 189. 205. 214. l.

Boróczy család. Nyitra vármegyei C s e j t h e-ről irja előnevet.

B o r ó c z y P é t e r 1800-ban I. Ferencz királytól kapott nemes levélet. Czimere négy udvarra oszlik függőleges és viz-szintes vonal által. Az első és negyedik fehér mezőben kék ruhás vitéz áll kivont karddal, melynek hegyén levágott emberfej látszik. A második és harmadik vörös mező egy ágaskodó arany vizsla-ebet mutat. A paizs sisakjából a leirt vitéz emelkedik föl. Foszladék jobbról ezüst-kék, balról arany-vörös [1])

Boronkay család. (Boronkai és Nezettei). Szétterjedt régi család, mely jelenleg Bars, Fejér, Hont, Somogy, Veszprém és Zemplin vármegyékben [2]) birtokos. Törzshelye Somogy vármegye, hol B o r o n k a helységét P á l 1476-ban kapta adományban, és innen veszi a család nevét, melynek régiebb eredetét eddig — ugy látszik — homály födi [3]).

A család c z i m e r e kék mezőben koronából emelkedő kettős kereszt. A paizs tetején álló sisak koronájából oroszlán nől ki, első jobb lábában kivont kardot villogtatva. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös [4]).

Nevezett Páltól származott nemes Boronkai J á n o s deák (litteratus), ki 1560-ban bizonyos ügyben tanuságot tesz [5]).

Jánostól a családfa igy sarjadzik le [6]) napjainkig:

---

[1]) Adami : Scuta Gentil. I.

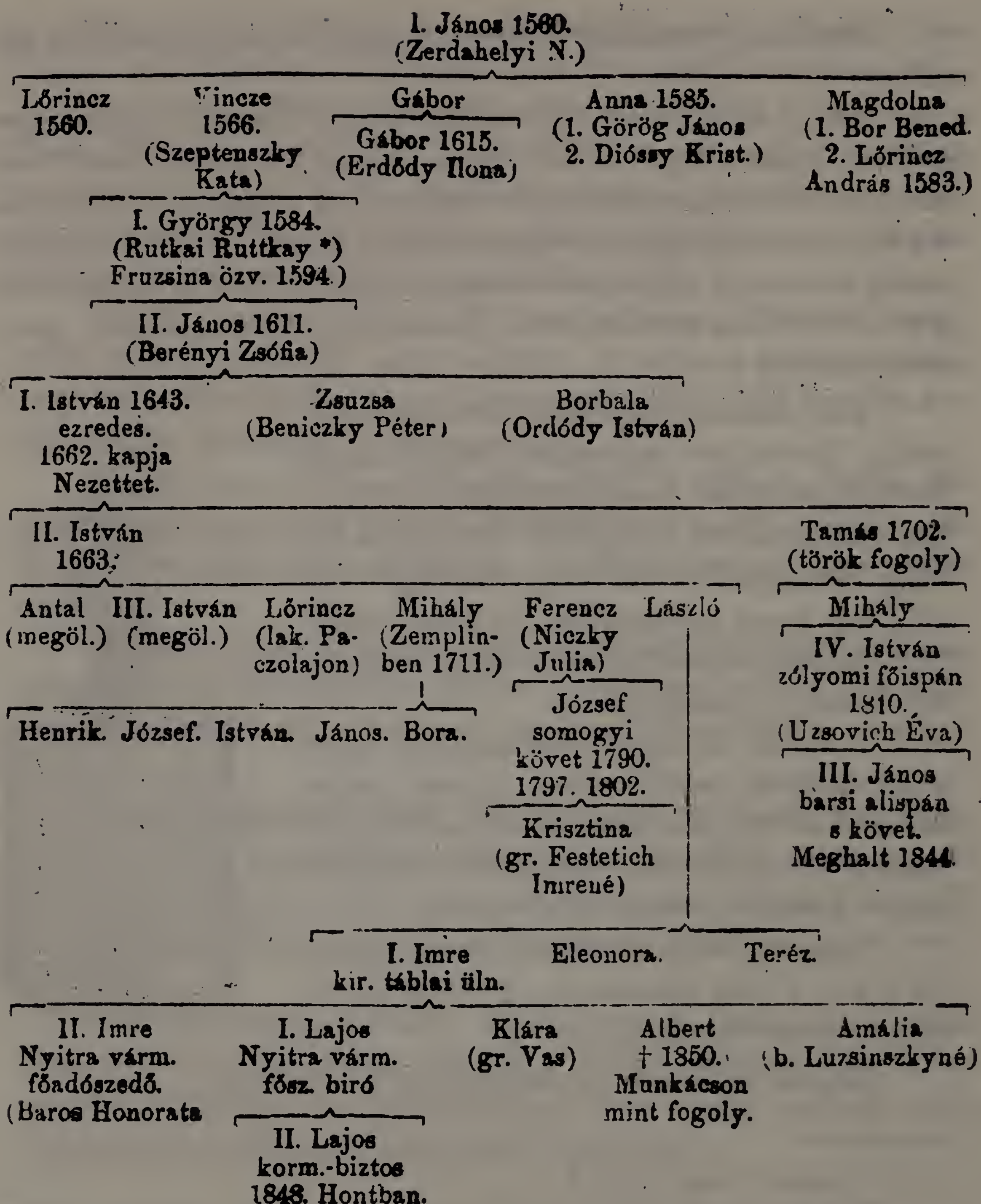
[2]) F é n y e s G e o g r a p h i á j a szerint még Abauj, Baranya, Heves, Bihar, Nyitra, Pozsony, Szathmár, Szepes és Ungh vármegyékben is birtokos.

[3]) A Paleologoktóli származtatás bizonynyal soha nem érvényesithető mese.

[4]) Kiadta G ü n t h e r is czimertárában.

[5]) Sz. Benedeki Convent. Fascic. 115. Nro 15. hol *Nobilis Joannes litteratus de Baronka*-nak iratik.

[6]) A család közleménye szerint, nagy részben kipótolva. Geneal. authent. Mss. 207. sz. a. II. köt.

Bővebb magyarázatul e családfához a következőket tehetjük. Vinczének neje szeptencz-ujfalusi Szeptenczky Bálint leánya volt, 1576-ban már Tarnóczy Márton hitvese.

II. Jánosnak neje Berényi Zsófia, karancs-berényi Ferencznek Marsovszky Katától született leánya.

---

*) A családi közlés szerint Rudnay leány, mi talán toll-hiba. Az idézett Geneal. authen. Mss. után annál inkább hajlandó vagyok hinni, hogy Ruttkay Fruzsina volt neje, mert eképen Ruttkai jogon juthatott a család a nezettei birtokhoz, melyre azután 1662-ben adományt nyert.

I. István ezredes, és a magyar gyalogság egy részének vajdája volt 1643-ban, I. Leopold királytól Dvornikovics András udvari tanácsossal együtt kapta 1662-ben királyi adományban Nyitra vármegyében Nezette helységet, melyről ezután család előnevét irta. Két fia által két család-ágat alapitott.

II. Istvánnak hat fia maradt, kik közül Antal és István a Tököly és Rákóczy idejében elhultak [1]. Ez István 1702-ben, mint Rákóczy hive zemplini alispánnak választatik, és 1711-ben is e hivatalában megerősíttetett. Lőrincz csatamezőn esett el [2].

Mihálynak 1711-ben Zemplin aljegyzőjének [3] gyermekeit bővebb tudósitás nélkül a családfán látjuk.

Ferencz szintén harczban esett el [4]. Nejétől Niczky Juliannától nemzé Józsefet, ki Somogy vármegyében nagy jószágokkal birt, és azon vármegyének az 1790—1797. 1802-ki országgyülésen követe volt, és a határvizsgáló országos bizottmány tagja [5]. Egyetlen leányát Krisztinát gróf Festetich Imre vette nőül.

Lászlónak két leányán kivül fia I. Imre, előbb ügyvéd, utóbb cs. kir. tanácsos, aranysarkantyús vitéz (eques auratus) és kir. táblai ülnök 1810-ben. Gyermekei közül

II. Imre Nyitra vármegye főadószedője, kinek neje bellusi Baros Honorata, meghalt Pesten, 1822-ki május 16-kán, kora 40-dik, házassága 16-dik évében.

I. Lajos Nyitra vármegyének főbirája. Ennek fia II. Lajos Hont vármegyének 1839-ben főjegyzője. 1848-ban Bars, Hont, Thuròcz vármegye kormánybiztosa. Több évig fogoly volt.

Albert hasonlóan 1848-ban kormánybiztoskodott Abauj, Ungh és Zemplin vármegyékben, 1850-ben Munkácson mint fogoly halt meg.

Visszanézve I. Istvánnak másik fiához Tamáshoz, ez török fogságba esett, váltsága elészerzése végett 1702-ben Hull, Rendve, Paczolaj, Ripen helységbeli birtokait a Motesiczky családnak adta el. Fia Mihály, ennek fia IV. István 1790—1807. Bars vármegye követe, 1810-ben is még első alispánja, cs. kir. tanácsos és kir. udvar-

---

[1] Idézett kéziratban *occisus* kitétellel jelölvék. — Szirmay C. Zemplin not. hist. 287. 306. l

[2] Családi közlés szerint.

[3] Szirmay C. Zemplin not. hist. 329.

[4] Családi közlés.

[5] 1791-ki 67. 1802-ki 26. 1807-ki 31. törv. cz. L. Horányi Nova Mem. 543.

nok. 1815-ben már a nagyszombati ker. tábla, és az érseki nyolczados törvényszék elnöke. 1820-ban egyszersmind a verebélyi és szentgyörgyi érseki nemesi székek nádora. Utóbb Bars vármegye főispáni helyettese, 1825-ben már Zolyom vármegye főispánja. Fia III. János 1820. 1825-ben Bars vármegye alispánja, cs. kir. tanácsos, s végre kir. táblai ülnök, meghalt Pozsonyban, 1844-ben.

A zemplini ág [1] — mint látszik — nincs a jelenig folytatva. Nem találni továbbá a családfán Pált 1844-ben, cs. kir. kapitányt; Rudolfot, ki 1844-ben a m. kir. helytartó tanácsnál volt fogalmazó stb.

A reformatio korában egy ág a protestans vallásra tért át, mely most is az, a másik katholikus.

Boronkai család. Erdélyben is voltak Boronkai-ak, kiknek a magyarországiakkal való összeköttetéséről a történetirók hallgatnak. A XVII. század elején szerepelt Erdélyben Boronkay János, eszes és vagyonos férfiu, Vajda Miklósnak sógora, és tekintélyes családoknak rokona. Azonban vagyonának szép része a Básta zavarokban odaveszett. 1602-ben Székely Mózses és Tholdi István ő általa akarták Déva várában Báthori Zsigmondnak elzáratását eszközölni. Később beleegyezett a Zsigmond életére irányzott tervbe, de mit tett? 1603-ban midőn Básta elől futottak, ennek emberét s rokonát gróf Capreolis Tamást ő hurczolá magával, és ő is kifutott Karánsebesre gyermekeivel együtt. A következő évben Basta elfogatá és fölakasztatá. Egyik leányát a dalmát eredetü, alacsony sorsu szülék gyermeke. Lodi Simon karánsebesi bán akará nőül venni, de ezt az atya éltében tehetni nem remélvén, állitólag azon dolgozott, hogy Básta Boronkait kivégeztesse, hogy igy leánya kezével annak szép birtokaihoz hozzáférhessen. Básta — mint Bethlen irja — kegyelmet kinált Boronkainak, ha katholikus vallásra tér, de az reformatus vallását odahagyni nem akarva, a kisérletet visszautasitá [2].

Boros család. Lakhelye Szathmár vármegye, hol Borhid helységben Boros Mária férjével Skotka Mihály 1699 ben részbirtokot

[1]) A zemplini ág ugy látszik csak de eadem, azaz Boronkáról irja magát; és Nezettéről nem. L. Szirmay C. Zemplin. not. topogr. 106. l. Igy Pál a kapitány is de eadem iratik. — Szirmay szerint Zemplinben közbirtokos a család (1797-ben) Felső és alsó Bereczki, Czéke, Nagy- és Kis-Czigánd, Gatály, Rákócz, Izbugya-Rokitó helységekben. C. Zemplin not. topogr. 296. 304. 330. 375. 377. 379. 391. 394. l.

[2]) Bethlen Wolph. V. 295. 244. 433. 461. és VI. 8—14.

kap királyi adományban [1]. E század elején (1810-ben) birtokos a család azon vármegye Berencze, Homok, Mikola és Száraz-Berek helységeiben [2].

Boros család. Gömör vármegyében tünt föl, mint nemes. Boros Simon, és általa fiai András, Péter, Mátyás, Gergely és János, továbbá rokonai Szük Jakab, és László (vezetéknév) Mihály II. Ferdinand királytól Bécsben 1636-ki május 18-kán kelt czimeres nemes levélben nemesitettek meg, és ez Gömör vármegyében ugyanazon évben kihirdettetett [3].

Boros család. I. Leopold király által 1697-ki sept. 20-kán kelt czimeres levél által nyerte nemességét, mely először azon évben Nógrád vármegyében tétetett közhirüvé [4].

1726-ban ugyanazon megyében produkálnak Boros idősb Pál, és fiai Pál, Mihály, Mátyás

Boros család. E család is Nógrád vármegyében érte meg nemessége megnyerését. A nemesség-szerző, s igy család-alapitó Boros Jakab volt. Az armalist I. Leopold királytól Bécsben 1700-ki sept. 13-kán nyertek. Ez szól a következőkre, a már emlitett szerző Boros Jakabra, annak neje Szikra [5]) Zsófiára, — Boros Mátéra, és nejére Mihálfi Ilonára, és Boros Pálra és hitvese Bakos Dorottyára. — Kihirdettetett az armalis Nógrád vármegyében 1701-ki január 10-kén.

A nemesség-szerző Boros Jakab neje nevéről Szikra Boros-nak is neveztetett, mely név nehány izen utódain is megmaradt.

Ezen Jakabtól egy ágnak családfája igy sarjadzik le:

Boros N

Boros Jakab 1700-ban nemes. (Szikra Zsófia) — Máté 1700. (Mihálfi Ilona) 1726. 1734. — Pál 1700—1755 (Bakos Dora)

Boros Jakab fia: Mátyás, Nógrád várm. Zelenyéről leköltöz. O-Aradra, fiával

Pál 1700—1755 fia: Pál 1755.

Pál 1755. fia: György 1726. 1734. produkál

Mátyás fia: Mihály. (Lak. O-Aradon)

György fiai: György 1755. — András 1755.

Mihály fia: András 1832. (Gyógyszerész O-Aradon)

András 1755. fia: György

György fia: Mihály 1833. (Lak. Szarvason)

András 1832. és Mihály 1833. gyermekei: Lajos. József. Frigyes. István. Oktavia. Amália. Teréz. Franczíska.

---

1) Szirmay: Szathmár varm. II. 181.

2) U. ott. 279. 284. 287. 303. l

3) Prothocol. C. Gömör anni 1636. folio 287

4) Prothoc. C. Neogr anni 1697

5) Nehol Szikora-, és Csikara-nak is olvasható

Mint a családfa mutatja, Jakab ága leszakadt ősi fészkéből. A Mátyástól lejövő ág Arad vármegyében él, hol András ó-aradi gyógyszerész 1832-ki aug. 27-kén [1]) Nógrád vármegyétől fiai részére nemesi bizonyitványt vett. Özvegye és jól nevelt gyermekei élnek, kik közül Lajos ügyvéd Aradon.

A másik ág, mely Györgytől jő le, ki még 1726- és 1734-ben Nógrádban lakott, Békes vármegyében Szarvasra szakadt. A végső izen álló Mihály 1733. aug. 27-én vett ki nemességéről bizonyitványt [2]).

Boros család. Boros János a Nádasdi huszár ezredben kapitány volt, és 1767-ben kapott nemes levelet ily czimerrel: a paizs kék udvarában zöld tér fölött arany oroszlán áll hátsó két lábán, és első jobb lábával kivont kardot markol, melyen koszorú zöldel. A paizson álló sisak koronájából szintén a paizsbeli oroszlán nyulik föl, koszorús kardot villogtatva. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös [3]).

Boros család. Ilynevü nemes család székel Szabolcs, Vas és Zala megyékben. Fényes Geographiája szerint.

Horányi emlit Boros József jesuitát, nemes szülőktől származottat, ki Kassán 1715-ben állott e szerzetbe, és 1724-ben egy latin hittani munkát nyomatott [4]).

Boros család. (Sólyomkövi). Erdélyben Doboka vármegyében a kolosmonostori Conventnek tanusága szerint hajdan szép birtoknak ura volt a sólyomkevi Boros (némelyek szerint) Botos család. 1396-ban Ördög András állitólag még három testvérével többek közt Sólyomkő egész helység birtokába is beiktattatott. — 1441-ben élt sólyomkövi Boros János leánya Erzsébet, Sarkudy Lászlóné, midőn magát a nagy-atyjáénak igénylett Sólyomkövön beiktattatá, de a beiktatásnak a sólyomkövi Ördög és Teke családok által ellenmondatott [5]).

Boros család. (Csik-Szent-Tamási). Szintén Erdélyben csikszéki Szent-Tamásról származó székely család, mely a XVII. század harmadik negyedében házasság utján jutott birtokhoz Doboka vármegyében, hol a kihalt család utolsó sarját Boros Borbálát Rhédey vette nőül [6]). Sz.-Tamási Boros Ferencz 1738-ban fel-csikszéki jegyző volt [7]).

---

[1]) A megyei jegyzőkönyv 1338. sz. a.
[2]) U. ott 1306. sz. a.
[3]) Collect. Herald. Nro 114.
[4]) Horányi Nova Memor.
[5]) Hodor: Doboka várm. 54.
[6]) U. ott 55.
[7]) Benkő Kár., Csik, Gyergyó és Kászon 55. l.

Boros család. (Delnei). Csikszéki székely család. Elónevét Delnéről irja. Delnei Boros Elek 1794-ben Csik, Gyergyó és Kászon széki ülnök.

Boros család. (Sz.-Geliczei). Erdély családa, belőle egyszerre három tagja táblai ügyvéd 1794-ben, ugymint sz.-geliczei Boros Gergely, József és Márton.

Boros család. Ilynevü család van Magyarországban, mely Szerdahelyről irja előnevét.

Borosnyai Lukáts család. Hazája Erdély, eredeti helye Háromszék, melyben Nagy- és Kis-Borosnyó fekszik. Többnyire lelkész, tanár és tudós férfiakat mutatott föl e család. Igy Borosnyai Lukáts János előbb nagy-enyedi ref. lelkész, 1735-től udvarhelyi tanár, 1749-ki febr. 27-ke óta superintendens. Ő volt az első a m. kormány által is megerősitett helv. superintendens. Meghalt Maros-Vásárhelyen, 1760-ki febr. 9-kén [1]).

Borosnyai Lukáts Simon maros-vásárhelyi ref. lelkész 1776-ban; több halotti beszéde nyomatott ki [2]).

Borosnyai L. László maros-vásárhelyi királyi adószedő 1815-ben. Ugyanakkor János ott tanár.

Borosnyay nevü család 1759-ben nyert czimeres nemes levelet.

Borosnyai Nagy család. Valamint a fölebbi, ugy ez is háromszéki család; s ugy látszik tulajdonképen vezetékneve Borosnyai; — a Nagy nevet (mint a fölebbi a Lukács-ot) csak családkülönböztetés végett vevé föl, azonban legtöbbnyire a család tagjai sem irák ki, hanem csak az első betüt, például · Borosnyai N. János. Az is lehet, hogy eredetileg a két család egy törzsnek sarjazata.

E család is a lelkészi, tanári pályán szerepelt, és mint reform. lelkészek kapós és ügyes halotti szónokok voltak. Borosnyai János superintendens volt, ugyanaz, ki az előbbi család-czikk alatt emlittetett, és ennek fiai már Borosnyay Nagyok-nak irják magokat, igy szakadt volna tehát a család kétfelé, ha Horányi azon állitása meg-

---

[1]) Benkő: Transylvania Generalis. Tom. II. 177. — Horányi Nova Mem. II. 545.

[2]) Horányi Nova Mem. 546. — B. Wesselényi Ferencz, gr. Bethlen Ádám, Vargyasi báró Dániel; báró Kemény Miklós, gr. Teleky László, b Bánffy Klára; Czegei gróf Wass Miklós fölött ő tarta halotti beszédet, es azok nyomtatva is megjelentek.

állana, hogy Borosnyai N. Zsigmond, és Márton ennek fiai voltanak. Ezt azonban az e tekintetben jobban értesülhetett Benkő nem irja [1].

Emlitett Borosnyai N. Zsigmond a nagy-enyedi ref. collegiumban a hittan, egyházi történelem stb. tanára volt. Több munkát írt.

Testvére Márton [2]) Vizaknán született. Tanult Enyeden és Hálában, és ott 1729-ben orvostudori oklevelet szerzett. Hazajövén, gr. Teleky József pártolása mellett a főkormányszek rendszerinti orvosa lőn Szebenben. Azonban e hivatalt tiz évig sem viheté. Meghalt pestisben 1738-ban. Tudori értekezésen kivül egy Erdélyre vonatkozó füvészkönyvet (Herbariumot) hagyott kéziratban, melyet testvére Zsigmond a nagy-enyedi collegium könyvtárának adott át.

E családhoz tartozott Pál is, ki szintén az irodalmi téren is foglalkozott [3]).

De találunk Borosnyay-ra, ki előnévvel is borosnyai-nak irá magát. Igy borosnyói Borosnyay Péter Sepsi sz. követe 1459. a medgyesi gyülésre; és borosnyai Borosnyay György szintén erdélyi eredetü, királyi táblai agens és ügyvéd Budán 1784-től. Meghalt ugyanott 1809-ki junius 21-kén, kora 58-dik évében.

Borosvay család. Zemplin vármegye armalista családai között emliti nevét Szirmay.

Bors család. (Csik-szentkirályi, báró és nemes). A Bors nevezet történeteinkben oly régi, hogy azt már a kunok hét vezéreinek [4]) Bungér-nek (Böngér) fiában Borsban is, kitől a maga helyén a Balassa családot emlitém eredettnek — fölleljük. Ezen Bungernek fia Bors nevétől nyerte a kronikások szerint nevét Bars és Borsod vármegye, és az utóbbi vármegyének főispánjaul is Bors iratik, valamint Borsod vára épitőjének [5]).

Az Árpádi korszakban feles számmal találunk Bors és hasonló hangzásu nevekre a krónikákban és okiratokban, a nélkül, hogy közöttök a vérséges összeköttetést, családi lesarjadzást kimutatni lehetne.

II. István király korában egy Bors társával Iván főispánnal pártot üt, királynak kiáltatik ki, de legyőzetvén, Görögországba kellett futnia [6]).

---

[1]) V. össze Horányi Nova Mem. 545. s köv. l. — és Benkő Transylv. gen. II. 464. l.

[2]) Horányi szerint Nova Mem. 545. 547.

[3]) Sándor M. könyvesház 256. l.

[4]) Anonymus Cap. VIII.

[5]) Anonymus Cap. XVIII. et XXXIV.

[6]) Thuróczy Schwandtnernél I. 141.

Bors nevezetüeknek igényeltetnek Filep (1223-ban) és Miklós (1219—1220. és 1227-ben) nádorok. De ezeket Bors helyett Bortth-z, Borz, Borzh-nak találjuk irva [1]. És az arany bulla keltékori nádor Jula *filius Borz*, és Bortz-nak iratik.

Bár mint legyenek ezek: annyi kitünik belőle, hogy Bors nevü család már az Árpádi korszakban Magyarországban is létezett [2]. A csik-szentkirályi Bors család Kőváry szerint székely család, és igy annyit sem dönthetni el ezuttal, valljon Magyarországból jutott-e a székely földre is e név vagy ott is régi törzsökös, az utóbbi egyébiránt könnyebben vélelmezhető.

1295—1299-ben Bors György erdélyi vajdául iratik, de valósággal megalapitva még ez sincs [3]).

Bihar vármegyében már a XIV. századtól kezdve találunk Bors családbeliekre a Leleszi Convent oklevelei [4]) szerint, melyek szerint az 1300—1450-ki időszakra ily nemzedékrend fordul elő:

István
Mihály
Miklós
Mihály
Miklós

[1]) Pejér. Cod. Diplom. tom. III. vol. I. 320. l. *Nicolao filio Borzh Palatino* U. ott. 323. lapon: *Nicolao filio Bors*. — 367. lapon Comes Bors 1222-ben a szüz Mária-hegyi zárdának censust adományoz javaiból. Hevenesi Mss. LIII. kötetéből közölve. De leginkább elüt a Bors nevezet egy 1226-ki oklevélben (Cod. Dipl. tom. III. vol. II. pag. 94.) hol igy áll *Leustachio filio Borc*, és Nicolao Comiti, filio Borc, ugyanez okmányban Bars vármegye Bors-nak iratik, de még sem Borc-nak.

[2]) Hogy ugyancsak 1223-ban — midőn a nádorságot viselt Borzok vagy Borczok, vagyis ennek fiai éltek, volt Bors nevü főispán is, mint már az előbbi jegyzetben az 1222-ki általa a szent Mária-hegyi kolostornak adott adományban állittatik, még inkább bebizonyosodnék II. Andrásnak 1225-ben ezen adományt megerősitő leveléből (Fejér Cod. Diplom. tom. III. vol. II. 59. 60.) ha maga ezen adománylevél is minden kétségen kivül valónak vétethetnék. A „Trophaeum Estorasianum" hizelgő összeszerkesztője is egykoron férczelt össze egy Bors genealogiát Ádámtól kezdve a XVI. századig, a midőn azt magvaszakadtnak irja, de ez első föltünésre nemcsak Kollár, Fejér — de bizonyosan bár ki előtt is alaptalan mesének tünnék föl.

[3]) Lehoczky Stemm. I. 80. — és Fejér Cod. Dipl. tom. VII. vol. II. p. 290 hol Georgius de genere Bors-nak iratik. Azonban ilynevü genust Podhraczky minden szorgalma mellett sem talált oklevélben. L. Simonis de Keza krónikáját kiadva Podhraczky Józseftől. 95—104. lapon, ha csak Fejér nem Borsa helyett irt Borsot. Hodor: Doboka V. 36. l. E Györgyöt Borsaynak irja. L. Borsay cs.

[4]) Családi közlemény szerint.

Ismét oklevelek nyomán öt izen ily családfa keletkezik:

I. János
II. János
Mihály
Lukács
István

Ezek még állitólag Bihar vármegyében voltak birtokosok, hanem II Jánosnak fia már Mihály Csik-Szentkirályban is birtokos volt.

Nevezett Mihály látszik lenni a család ujabb törzsének, kinek Lukács, György és András fiai 1570-ki május 21-kén Szapolyay János Zsigmondtól uj adományt kapnak [1]) csik-szentkirályi részükre. Lukácsnak fia István pedig állitólag 1588-ki sept 1-jén Biharban Bors falura [2]) is uj adományt nyert volna Báthori Istvántól

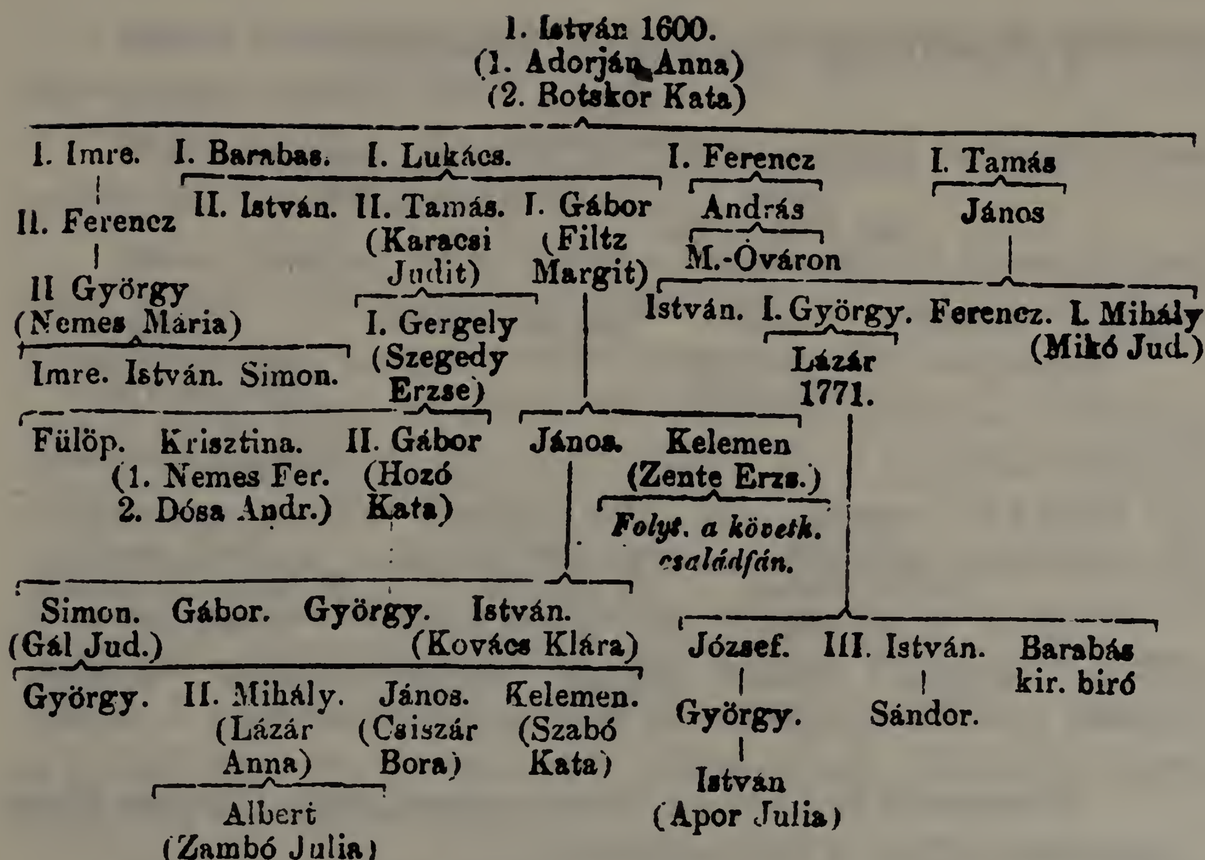
A velem közlött családfa [3]) emlitett Mihálynak Lukács nevü fiától nemzett Istvántól, ki 1600-ban iratik élőnek — hozza le a családot következőleg:

---

[1]) Kőváry szerint is, id. m. 54. l. — A velem közlött családfán tévedésből állhat I. Zápolya János — ennek fia János Zsigmond helyett, mert 1570-ben nevezett I. János királynak hamvai is elporlottak.

[2]) Bielek Majores Hungar. czimü munkájában közölve lévén Bihar vármegyének 1552-dik évi portalis conscriptioja, abban még akkor sem találtatik Bors nevü birtokos. — Jelenleg a Bihar megyei Bors helységet a nagyváradi latin szertartásu káptalan birja, az ugyanott fekvő Borz nevü falut pedig a nagyváradi görög kath. püspök. És Borz vagy Borcz fal. pedig az előbbi jegyzetekben emlitett Borz családra emlékeztethet.

[3]) E családfa lényegesen elüt a Kőváry által közlöttől. (Erdély nev. Családai 55. l.) Ott a törzs Mihály, Lukácsnak atyja. — Lukács adomány-szerző testvéreivel él 1570-ben, és ezen Lukácsnak fiai: Tamás, Ferencz. Lukács, Imre, tehát azok, kik itt Istvánnak fiaiul tetetvék. — Én itt a család által közlöttet adom azért, mert azt ez uton hiánytalanabbnak kellett tartanom amannál.

A Bors-ok Al-Csikban többen viseltek hivatalt, igy István (valószinüleg II. István) 1631-ben, Gergely (ki a családfán nincs) 1648-ban. III. István 1691-ben al-királybirák voltak. I. Mihály 1698-ban jegyző, 1706-ban szintén alkirálybiró, testvére I. György 1705-ben jegyző, 1710 ben alkirálybiró volt [1]).

I. Tamás (I. Istvánnak fia) a székely lovasság locumtenense (hadnagya) volt Rákóczy Barcsai korában [2]). I. Gergely (a családfán álló) 1703-ban ugyancsak Al-Csikszék jegyzője. Tamás (ki a családfán nem áll) 1744-ben alkirálybiró Al-Csikszékben, ugyanott Lázár (I. Györgynek fia) 1771-ben királyi pénztárnok. Fia Barnabás 1819-ben királybiró [3]). Csik-Szentkirálybar (1853-ban) birtokosok Bors István és János.

---

[1]) Benkő: Csik, Gyergyó és Kászon 53—54. l.

[2]) Közlés szerint.

[3]) Benkő u. ott 54—56. l.

Kelemen ága folytatólag igy sarjadzik le:

Kelemen
(Zente Erzse)

István alisp. 1755—1768. (Baló Éva)	György.	Pál.

Ignácz.	Ferencz.	Antal Doboka várm. aljegy. 1794.	Márton.	László.	I. Frigyes szász hgi tanács. (1802. szász fejed. 1832. osztrák b á r ó). Meghalt 1836. febr. 13.

Zsófia szül. 1808. (B. Christalnig Sándor)	II. Frigyes szász fejed. tanács. sz. 1809. jul. 7. (Gr. Harrach Lóra)	Gyula Adolf sz. 1815. dec. 16. (B. Brandt Bernardina megh. 1855.)

Lóra sz. 1838.	Frigyes sz. 1839.	Zsófia sz. 1840.	Augusta sz. 1841.	Mária sz. 1843.	Rudolfina sz. 1845.	Ludmilla sz. 1846.

Kelemennek fia I s t v á n Doboka vármegyében 1754-ben dézmabér-beszedő, 1755—1768-ig alispán [1]).

Ennek egyik fia (Gottlieb) F r i g y e s Németországba szakadt, és a szász fejedelemségben titkos tanácsos lőn, 1802-ki april 7-kén szász fejedelemségi, 1832-ki május 19-kén pedig osztrák birodalmi báróságra emeltetett [2]). Meghalt 1836-ki febr. 13-kán. Fia II. Frigyes báró és szász fejed. tanácsos visszatért Magyarországba, hol az ujabb időben Bihar vármegyei Tamásdán és Nagy-Keményen (ha jól tudom Néverytől) szép birtokot szerzett. Gyermekeit a családfán láthatni. Testvére G y u l a A d o l f Poppendorfon bir, nejétől született Brandt bárónőtől (ki 1855-ben halt meg) gyermekei nem maradtak.

A család czimere kék mezőben egy élőfa. A paizs sisakján kar könyököl, kardot villogtatva.

[1]) Hodor: Doboka várm. 56. 440. 449. l.

[2]) Goth. Geneal. Taschenb. d. Freiherr. Häuser. 1857. 72. l. hol B o r s c h-nak is iratik, és a bárói ágnak B o r s o d i előnév tulajdonittatik. K ő v á r y idéz. m. 55. lapján ez ágról I s t v á n o n innen nem emlékezik. De I. Ferencznek (l. az első családfa táblán) unokáját P á l t M a g y h. Ó v á r r a helyezi, és aláiegyzi *folyt.* de a folytatás elmaradt.

Bors család. (Szent-Györgyi). Ily előnévvel élt 1794-ben Bors György, csikszéki ülnök.

Bors család. (Körtvélyesi). Hajdan Zemplin vármegye nemes családai közt foglalt helyet, de kihalt [1]).

Bors család. Bors Ferencz a magyar kir. udv. kanczelláriánál hites jegyző 1743-ki márczius 31-kén czimeres nemes levelet nyert Mária Teréziától, azonban a család benne magnélkül megszakadt.

A nyert czimer ez: a paizs kék mezejében jobboldali felső szögletből rézsút egy fehér vagy ezüst folyam-öv vonul le (baltheo diagonali dextero sive argenteo flumine) ebben egy horgony, és e fölött egy hatszögletü vörös csillag ragyog; a paizs aljából (az előtérben) egy arany karó mellett bors-fa, vonatkozva a családnévre, (arbor piperis per allusionem nominis) emelkedik föl, már sárguló érett bogyóit lecsüggesztve. A paizs tetején kiterjesztett kék szárny nyulik föl, a szárnyon az emlitett fehér öv, s azon a vörös csillag látszik. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös [2]).

Borsay család. (Dályói). Több ilynevü családaink léteztek, legalább különféle előnévvel; sőt Borsa nemzetség (genus) is előfordul oklevelekben [3]). A dályói Borsay család Nógrád vármegyei (Kis- és Nagy-Dályó) pusztáról irta előnevét, és belőle dályói Borsay Miklós 1545-ben Nógrád vármegye alispánja volt [4]). Ezzel rokon lehet a következő

Borsay család. (Dolyáni). E család is szintén Nógrád vármegyében fekvő Dolyán pusztáról irta előnevét, és nem valószinütlen, hogy a fölebbivel egy törzsből eredt. Dályó és Dolyán puszták nem messze vannak egymástól. A dolyáni előnévvel élt Borsay-ak közül Imre és István nótáztattak, és javaikra ugymint Nógrád megyei dolyáni, csalári és pilisi részbirtokaikra 1561-ben kis-szécséni Szénássy Mihály és Romhányi Péter 1561-ben Nádasdy Tamástól nádori adományt szereztek [5]).

Tán e családhoz tartozik azon Borsay Miklós is, ki 1552-ben

---

1) Szirmay C. Zemplin not. hist. 72.
2) Collect. Herald. Nro 175.
3) Kéza Sim. Chronicon edit. Jos. Podhraczky. 107. l.
4) Bel M. Not. nov. IV. 45.
5) Saját okleveleim szerint.

mint császári csapat-vezér harczolt a török ellen [1]), s tán épen azon Dályói Borsay Miklós, ki 1545-ben alispán volt.

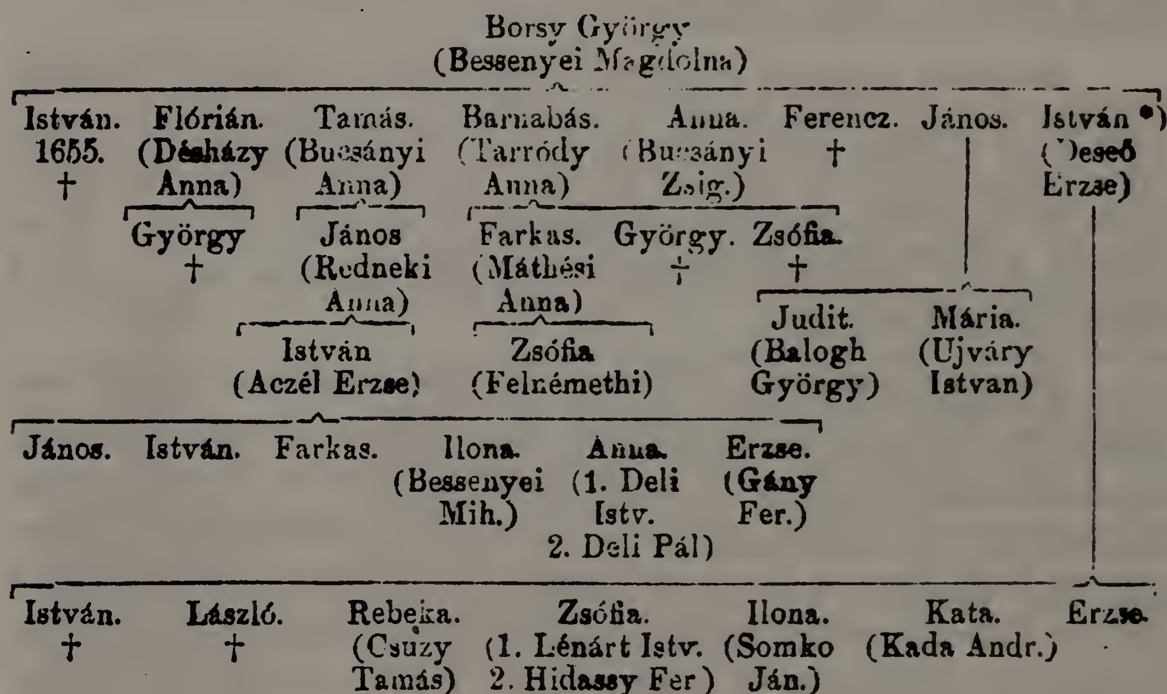
Borsay család. Ugocsa vármegyében is volt hajdan Borsay nevü család, és ott Borsay Mihály 1413-ban alispán volt [2]). Pozsony vármegyében szintén találunk e családra a mult században, Borsay János 1722-ben Püspökiből való Nagyszombatban tanult.

Borsay család. (Borsai). Borsay György 1298-ban erdélyi vajda volt, Doboka vármegyéből, hol Viz-Szilváson 1702-ben is birt Borsay [3]).

Borsy család. (Galanthai) Pozsony vármegyei Galantha helységben adományos jogon birtokos család.

Czimere: a paizs udvarában álló oroszlán, első jobb lábában kardot tartva, ugyanaz paizs fölötti sisak koronáján is.

A XVII. század elejétől kezdve a leágazás a következő [4]):

*) Ezeknek testvérei még Ilona Bossányi Mihályné, Anna Dalmady Istvánné, és Erzse Csány Ferenczné.

---

1) Forgách Comment. 66.

2) Szirmay C. Ugocsa 50. l.

3) Hodor: Doboka varm. 56. lapon, egyszersmind megjegyzi, hogy nem a törzsökös székely Bors családból volt Borsay György vajda.

4) Mult századi hiteles genealogia szerint.

A családfa, mely a mult század ötödik — hetedik tizedében készült, csak is ez ideig terjed, s tán a családfán álló végső izekben ki is aludt.

Györgynek a törzsnek fia István magát Borssy-nak irta egy 1655-ki május 15-kén Hetménben kelt oklevél alá, mely szerint ott Balogh Miklóstól zálogban birt két darab földet, és egy rétet kibocsát Lipthay Györgynek [1].

Emlitett Istvánnak testvére Barnabás, Gányi három elhagyott nemesi curiáját elcseréli Tarródy Mátyásnak Bolondosi házával, és fizet rá 32 forintot 1664-ben [2].

Talán e családhoz tartozott azon Borsy Gergely, ki a XVI században Palota várából a törökökhez átszökvén, renegált, és Mehemeth néven Vácz vára kapitánya volt [3].

Borsy Mihály az 1715-ki országgyülésen a törvények átvizsgálására rendelt választmány tagja volt [4].

Borsy család (Kuchyni). Zemplin vármegye kihalt családai sorában áll neve [5].

Borsy család. Zemplin megyének armalista nemesei közt emliti Szirmay [6]. Tán e családból volt azon tállyai lakos öreg Borsy Pál, ki 1700-ban váltatott meg török rabságból, hova Tokaj földulásakor esett [7]. És Borsy Ádám Rákóczy alezredese, ki 1705-ben kassai parancsnokává tétetett. Borsy család Szabolcs nemes családai sorában is áll Fényes Geographiája szerint.

Borsody család. Hajdan Bihar vármegyében virágzott, azon megyei Chyömek helységben 1552-ben birt Borsody Pál [9].

Borsos család. (Gyergyó-Ujfalusi). Gyergyó-Ujfalusi Borsos család Mária Terézia királynétól 1761-ben kapott czimeres nemes levelet. Czimere viz-szintesen kétfelé osztatik; a felső ezüst mezőben vörös ruhás kar könyököl, és markában kivont kardot szorit. Az alsó kék mezőben jobbról rézsút arany szalag vonul át, és azon három fe-

---

[1]) Eredeti oklevélről, hol pecsét czimere S. B.-vel jelelve látható.
[2]) Esztergami káptalan előtti bevallás.
[3]) Mindszenti L'Advocat Lexicon. V. Darab 152.
[4]) 1715-ki XXIV. törv. cz.
[5]) Szirmay C. Zemplin not. top. 72.
[6]) U. ott. 110.
[7]) U. ott not. hist. 283.
[8]) U. ott not. hist. 283.
[9]) Bielek : Major. Hung. 151

kete sas repül. A paizs fölötti sisak koronájából vörös kar egyenesen nyulik föl, kivont kardot tartva. Foszladék arany-kék, és ezüst-vörös [1].

Borsos család. (N.-Enyedi). A nagy-enyedi Borsos családból Mózses Alsó-Fejér vármegyében Erdélyben rectificator biztos volt 1794-ben.

Borsos család. (Monoi). Szintén Erdély családa. Monoi Borsos János szászvárosi szék senatora 1794-ben.

Borsos család. Zaránd vármegye nemes családai sorába számit Borsos családot, melyből Borsos Sándor 1794-ben azon vármegye alszolgabirája volt.

Általában Erdély több Borsos családot termett, melyekből több neves férfiu tünt föl. Ilyen család a következő

Borsos család. E család, mely a népből esze által emelkedett ki, legujabban történelem-irodalmi szempontból lőn méltatva. A családtörzs — meddig tudniillik e családot ismerjük — Marosvásárhelyen lakó Borsos Sebestyén, ki 1562-ben egy Krónikát a világnak lett dolgairól [2] irt az 1490—1584-ki évről. Két neje volt. Az első Köpeczi Tamás leánya Kata, kit 1550-ben vett nőül, de ki 1554-ben a tőle született János nevü fiával együtt meghalt. 1555-ben másodszor nősült Kolosvárról Hoszu Krisztinával [3]. Ezzel igy alkotott családot [4]:

Borsos Sebestyén
krónika-iró. Megh. 1584.
2-dik neje Hoszu Krisztina.

János	Pál	Kata	Anna	Tamás
sz. 1556.	sz. 1558.	sz. 1560.	sz. 1564.	sz. 1566.
		(Szabó Gáspár)	(Nagy Szabó Jánosné)	1605. fejed. táblabiró s török követ.

Tamás gyermeke:

Erzsébet
Borbély Kristófné
(Radnóthon).

Sebestyénnek, ki 1584-ben halt meg, Tamás fia 1597-ben Marosvásárhelyen jegyző, 1599—1604-ben főbiró, és ez időből Maros-Vásárhely bel- és külvárosának a legközelebbi időkig fenállott helyhatósági alkotványa az ő esze és keze müve. 1602-ben a vár épitésének

---

1) Adami Scuta Gentil. I.

2) Gr. Mikó Imre: Erdélyi Történelmi adatok. Kolosvár 1855. I. köt. 9. l hol krónikája kiadatott.

3) U. ott. 15. 16. 17. stb.

4) U. ott.

fő inditója, 1603-ban a dézsi országgyülésen városi követ, 1606-ban Bocskai fejedelemhez Marosvásárhely hódolatának Kassára megvivője. 1605-től kezdve fejedelmi táblabiró, és mint ilyen a törvényhozás tagja volt. 1613. 1618. 1625-ben a török pórtán ügyvivő, 1615-ben a nagyszombati, 1625-ben a gyarmati békekötéseknél fejedelmi biztos[1]. Leirta 1613-ki első portai utját, 1585—1612-ig kora történeteit[2], és 1618 ki portai követségi naplóját[3])

Erdélyi székely, és igy nemes családból származott azon Borsos Mihály is, ki 1728-ban Budán jesuitává lőn. Sárospataki plébános, Thuróczon zárdai főnök volt. Meghalt Bozókon, mint a nagyszombati collegium javainak igazgatója 1761-ben. Latin verses munkát adott ki Kassán 1735-ben[4].

Borsos család. Magyarországban Heves és Szabolcs vármegye nemesei sorában áll Fényes Geographiája szerint.

Borsos Antal élt Ulászló király korában, kinek megegyezésével egy malma jogát az egri Ágoston-rendi szerzetesek egri zárdájának irta át 1505-ben[5].

Borsó család. Ebből Borsó Jakab, (ki latinul Pisó-nak is iratott), Olaszországban tanult, és II. Lajos tanára és titkára volt. Származására nézve Erdélyországból volt[6].

Borsvay család. Ugocsa vármegyében virágzott már a XV. század első felében, midőn Borsvai Lukács 1430-ban Nyaláb vára kapitánya volt[7]) Ugyanazon megyében Borsvay Kristóf 1612-ben Tivadarfalván bir, és arról irta előnevét[8])

Zemplin vármegyében élt 1492-ben nemes Borsvay Miklós, a Pálócziak hive, ki ellen hatalmaskodási vád emeltetett[9].

Borsvay Benedek 1487-ben királyi ügyek igazgatója volt[10].

Borzási család. (Erkedi). Erdélynek kihalt családai közé számitja Kőváry[11])

---

[1]) U. ott II. köt. 3—4. — L Életrajzát gr. Kemény Józs. és Kovács Istv. Erdélyország történeti tára II. 3 -74. l.

[2]) Ugyanott és azok által kiadattak.

[3]) Gr. Mikó Erdély Történelmi Adatok II. kötetében kiadva.

[4]) Horányi: Nova Mem. 548. l. — Munkája czime: *Idea Belliducum.*

[5]) Katona Hist. Critic.

[6]) Jászai M. Nemzet Napjai a Mohácsi Vész után. 51. Budai F. Lex. I. Borsónak irja, szintén Piso-ból forditva.

[7]) Szirmay C. Ugocsa 144.

[8]) U. ott 126.

[9]) Szirmay C. Zemplin not. top. 300.

[10]) Gr. Teleky Hunyadiak kora XII. köt. 365. 369. 411. 437. l.

[11]) Kőváry Erdély Nev. Családai 270. l.

Borzavich család. Borzavich István I. Leopold király által 1700-ban nemesíttetett meg; czimeres nemes levele Pozsony vármegyének azon évben Somorján tartott közgyülésében hirdettetett ki [1]).

Borzik család. Zemplin vármegye nemes családai sorában áll [2]).

Bósa család. Hajdan Arad vármegye nemes családai között volt. Bósa András birt Nemes-Vásáriban 1562-ben [3]).

Bosa család. Zemplin vármegyének armalista nemes családai között iratik [4]).

Bosnyák család. (Magyarbeli). Közönségesen Bosnyák Bertalantól, állitólag Kázmér lengyel király hadvezérétől (1310.) eredeztetik [5]). Lehoczky szerint Poroszországban b u s z n i c z i B o s n y á k o k voltak [6]). Ha a névre (B o s n y á k) tekintünk, inkább lehetne eredetét Bosniából, Bosnyákországból származtatni, mert ha Lengyelországból eredt, valószinübb, hogy L e n g y e l vagy P o l y á k, R u s z n y á k vagy O r o s z nevet kapott volna.

Nevezett Bertalantól a családfa egész a kihalásig igy jő le:

Bertalan
(Kázmér kir. vezére)
1310—1367.

Tamás 1380.
(Magyarországban)

Lajos 1422—1469.

János 1469.

András 1526.

Ferencz 1540.

I. Tamás
(Kenderessy Mária)

- II Tamás, Füleki főkapit. kir. főasztalnok 1611—1631. (Zalory Kata)
  - Zsófia † 1644. (Wesselényi Fer. nádorné).
  - Kata (Perényi Ferencz)
  - Judit (Balassa Imre)
  - István (Veszprémi püsp.) † 1644.
- Brigitta (Tersztyánszky Gáspár)

Ambrus 1559.
Korponai kap.
(Patvarócz Anna)
(*Lásd folyt. a köv. lapon*).

---

1) Pozsony várm. levéltárában van az eredeti armalis levél.

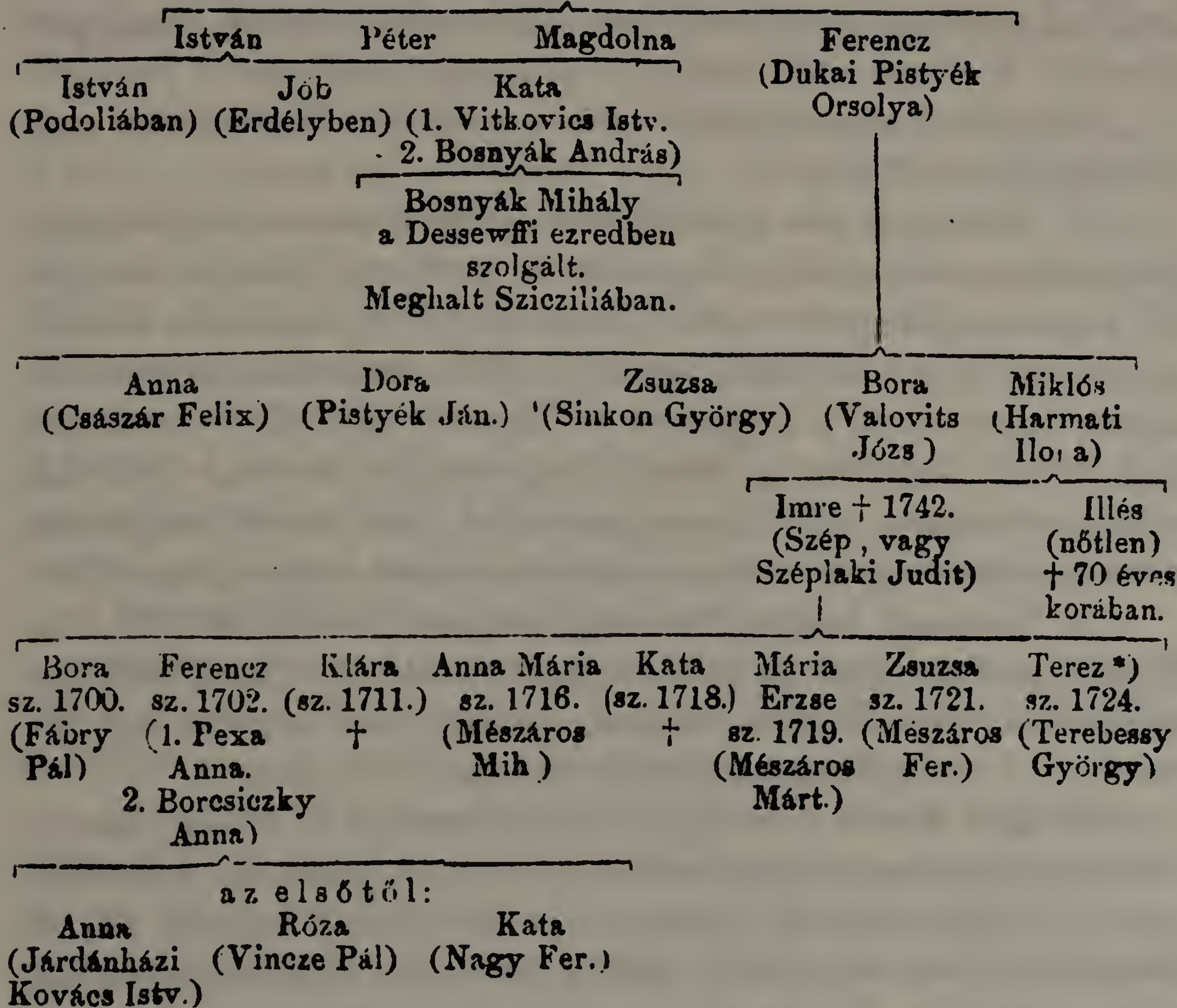
2) Szirmay C. Zemplin not. top. 110.

3) Fábián Arad várm. 37.

4) Szirmay C. Zemplin not. topogr. 110.

5) Geneal. Authent. N. 207. Mss. sat.

6) Lehoczky Stemm. II. p.

E családfa igazolására az idézett kútfőn kivül egyebet fel nem hozhatván, igy Bertalantól II. Tamásig a leszármaztatás erősitésre vár, annál inkább, mert Bertalan a törzs Kázmér király hadvezéreül (Bellidux) iratik. Fia Tamás I. Lajos hadvezéreül, ennek fia Lajos Zsigmond király kapitányaul, ennek fia János [1]) Mátyás király kapitányaul, és ennek fia András II. Ulászló és II. Lajos király udvari embereül iratik, mire nyomokat történeteinkben alig találunk.

Ellenben történeteinkben emlitetnek Bosnyák családbeliek, kik e családfán nem láthatók. Igy 1526-ban él II. Lajosnak udvari embere Bosnyák Antal (tehát épen az állitólagos Bosnyák Andrásnak

---

*) Ezeknek testvéreik még: Dorottya, szül. 1729. és László, kik magnélkül haltak el.

[1]) Ennek testvéreül tétetik Miklós is, földvári Benczés apát 1456-ban.

kortársa), ki a mohácsi vész előtt Gömör, Torna, Borsod és Heves megyékhez, egri káptalanhoz, s Bebek Jánoshoz levéllel küldetett [1]).

Szintén II. Lajos korában élt egy Bosnyák Tamás, ki Bárdi Istvánnal egy török fogoly megvétele miatt összezörrenvén, azzal párbajra kelt és elesett 1527-ben [2]).

Bosnyák Márton (szintén nincs a családfán) Szigetvárnál esett el Zrinyi alatt 1566-ban [3]).

II. Tamás, kit már gyermekeivel együtt történelmünk jól ismer, ágát magasra emelendette, ha az István nevü pap fiában ki nem hal. E Tamás szép vagyont szerze, 1614-ben szerzé kecskeméti birtokát magánvétel utján, mit füleki kapitány, és kir. főasztalnok korában hatalmas foglalásokkal is szaporitott [4]). Meghalt 1635-dik év előtt. Nejétől Zádory Katalintól [5]) született egyetlen fia István 1635-ben esztergami kanonok, 1640-ben egyszersmind pécsi püspök, majd veszprémi püspök; meghalt 1644-ben mint kinevezett nyitrai püspök [6]).

II. Tamásnak leányai főrangu férfiaknak lőnek nejeik: Zsófia Wesselényi Ferencznek (a később nádornak) lőn neje, meghalt 1644. april 28-kán. Eltemettetett Sztrecsen várában [7]). Kata Perényi Ferencznek, Judit Balassa Imrének volt neje.

Ezekben kihalt a magyarbeli Bosnyák család; mert a következő ágat nem látjuk ez előnévvel élni. A másik ág Ambrustól jőne le [8]). Hogy Bosnyák Ambrus a XVI. század közezén élt, és főhadi ember volt, bizonyos [9]). Nejétől Patvaróczy Annától gyermekeit látjuk a családfán. Két fia ágat nyujt le. Istvánnak ismét két fia marad, mint a családfa megjegyzi Podoliában és Erdélyben. Leánya

---

[1]) Engel: Monumenta Ungrica 226.

[2]) Istvánfi 1685-ki kiad. 70. l.

[3]) Schwandtner Scriptor. I. 730.

[4]) Magyarország képekben. Szerk. Kubinyi Fer. és Vahot Imre. Pest, 1853. köt. ..

[5]) Más genealogián ezen II. Tamás, nejeül tétetik Kenderessy Mária is, és Tamás Ferencznek fiául iratik, mi a chronologiával sem fér meg, miután Ferencz a XVI., II. Tamás pedig a XVII. század másod tizedében élt, igy egy század állna atya és fiu közt; — valószinübbnek véltem tehát a másik családfát, melyről e miénk adatik, elfogadni.

[6]) Memoria Basilicae Strigonien. Pest, 1856. pag. 153.

[7]) Hormayr Mednyánszky Taschenb. f. vaterl. Gesch 1822. 311. s köv. l.

[8]) Ez ágnak eképen Ambrustóli leszármazását csupán egy mult század végérőli genealogián találom.

[9]) Forgách: Comment. 29.

Katalin szintén Bosnyák András nevühez megy másodszor férjhez, és ettől Mihaly mint katona Sziczíliában halt meg.

Ambrusnak van fia Péter is, kit azonban nem merek egynek tartani azon Bosnyák Péterrel, ki az 1659-ki országgyülésen a határvizsgálati választmány tagjául neveztetik [1].

Ambrusnak fia Ferencz is, kinek leányain kivül gyermeke Miklós, ki ismét két gyermeket hagy. Illés nőtlenül hal meg 70 éves korában. Imre 1698-ki junius 26-kán kelt össze Szép, máskép Széplaki Judittal, kivel Nógrád vármegyében Puszta Szántót örökölte. Meghalt 1742-ki febr. 19-kén, kora 75-dik évében. Eltemettetett Érsekujvárott a sírboltban. Több gyermeke közül csak a következő hat alapitott családot, ugymint: 1 Borbála, 2. Ferencz, 3. Anna Mária, 4. Mária Erzse, 5. Zsuzsanna, és 6. Terézia, mint a családfa is mutatja. E hat gyermek utódai hat ágra oszták a pusztát, melynek az utódok leány-ágon maig is birtokában vannak [2].

Ezekben kihalt a Bosnyák család ez ága is.

Bossányi család. (Nagy-bossányi és nagy-ugróczi, gróf † báró † és nemes). Régi törzsökös család, mely a Divék ős nemzetségből (de genere) származik több rokon-ágazattal együtt.

Mint irják [3], e nemzetségnek feje Divék az első megszálláskor Nyitra és Trencsin vármegye azon részén telepedett meg, mely Nyitra várától éjszak felé a bérczek aljáig elterül. E vidéken épité Divék az első falut saját nevére, mely helység később mezővárossá fejlődvén,

---

[1]) 1659-ki LX. és LII. törv. cz.

[2]) E leszármazás Bosnyák Imrétől, és az erre vonatkozó adatok egy — az érintett birtokra vonatkozó ujitott pörből, mely tán jelenleg is folyik, — s melynek igen különös a tárgya. A mult század végén Juhász József kapitány, Juhász Ádámnak (megh. 1752. febr. 28. kora 60.) nejétől Bosnyák Annától született fia örökösödési pört indit a fölebbi hat testvér ellen, azt igényelve, hogy anyja Bosnyák Anna B. Imre leánya volt. A pört megnyeré, és a puszta hetedrészét megkapá. Az alperesek megujiták a pört, melyben eredeti oklevelekkel tanuvallatásokkal és keresztlevelekkel láttam bemutatva, hogy Bosnyák Anna Juhász Ádám neje nem Bosnyák Imrének Szép Judittól való leánya volt, hanem szintén Érsekujváron lakó idősb Bosnyák Mihálynak Szombathelyi, máskép Darnovics Judittól született leánya volt, kit 1729-ki febr. 26-án vett nőül Juhász Ádám. Különben ez idősb Bosnyák Mihály is Érsekujváron lakott, és ez Anna leányán kivül fia volt ifj. Mihály, ennek gyermekei Judit Forintos Ferenczné, és Klára. Szintén id. Bosnyák Mihálynak leánya Mária († 1750) 1-ször Folk Jánosné. 2-szor Siller Mátyásné.

[3]) Mednyánszky L. Hormayr u. Mednyánszky Taschenbuch f. vaterl. Geschichte. 1825. Jahrg. 269. 270. l.

két részre oszlott, egyik része egyházas, a másik vásáros Divék nevet nyert. Divék utódai később több ágra szaporodva, külön külön családokat alapitának 1277-ben élt Barleus mester, Divéki Baannak fia, kinek és Budimér, Jaroszló és Gergely testvéreinek részére IV László király Bassán (Bossany) földet, melyet cseréltek, megerősité, ugy nagybátyjoknak Cozmának gyermekei részére [1], és igy Barleus Bossányt s vidékét nyervén birtokába, alapitója lőn a Bossányi családnak. Ezek közül egyik (1300.) Ujfalut épité, és utódai tőkésujfalusi Ujfalussyak-nak neveztettek. — Ismét a Divék nemből egy másik István (1250) nevezetü, törzse lőn a divék-ujfalusi Ujfalussy és a Rudnay családnak. — Divéki Tamás az ugynevezett fogatlan, megtartá az ősi nevet, és alapitá a maig élő Divéky családot Ugyanazon nemzetségből Wikow ősatyja lőn a Besznák [2]) családnak, Elleus [3]) pedig a Cserményi családnak. Végre szintén a Divék nemből ered Falkomér, ki a Majthényi és Mottesiczky családokat alapitá. Legvégül pedig szintén e nemből szakadt a Prileszky és Turcsányi család is.

A Divéki nemzetség 1348-ban [4]) osztozott meg.

E rokon-családoknak (mint Bossány, Ujfalussy, Rudnay, Prileszky, Majthényi stb.) többnyire egyenlő a czimerük, s csak a czimert ujittatott család-ágaknál különbözik, rendszerint szaporitva. Ez ősi czimer kék mezőben egy terepélyes fa alatti medve, fölötte csillag és hold ragyog.

Az előszámolt családok tovább fejlődése történeteit az illető czikkekre hagyva föl, itt csupán a Bossányi család lesarjadzását kell követnünk. A mily régi [5]) szétterjedt nagy családot képeznek maig a Bossányiak, annál inkább

[1]) Fejér Cod. Diplom. tom. V. vol. II. 403.

[2]) E származásnak megemlitése a Besznák család ismertetésénél véletlenül kimaradt.

[3]) Másutt ez Elleus fiától Elias (Illés-)től származtatik a Bossany család is. Geneal. authent. Mss. tom. I.

[4]) Fejér Cod. Dipl. tom. IX vol. I. 615. — Budai Fer. Lex I. k. Bossány Domokosi 1228-ban szörényi bánnak irja.

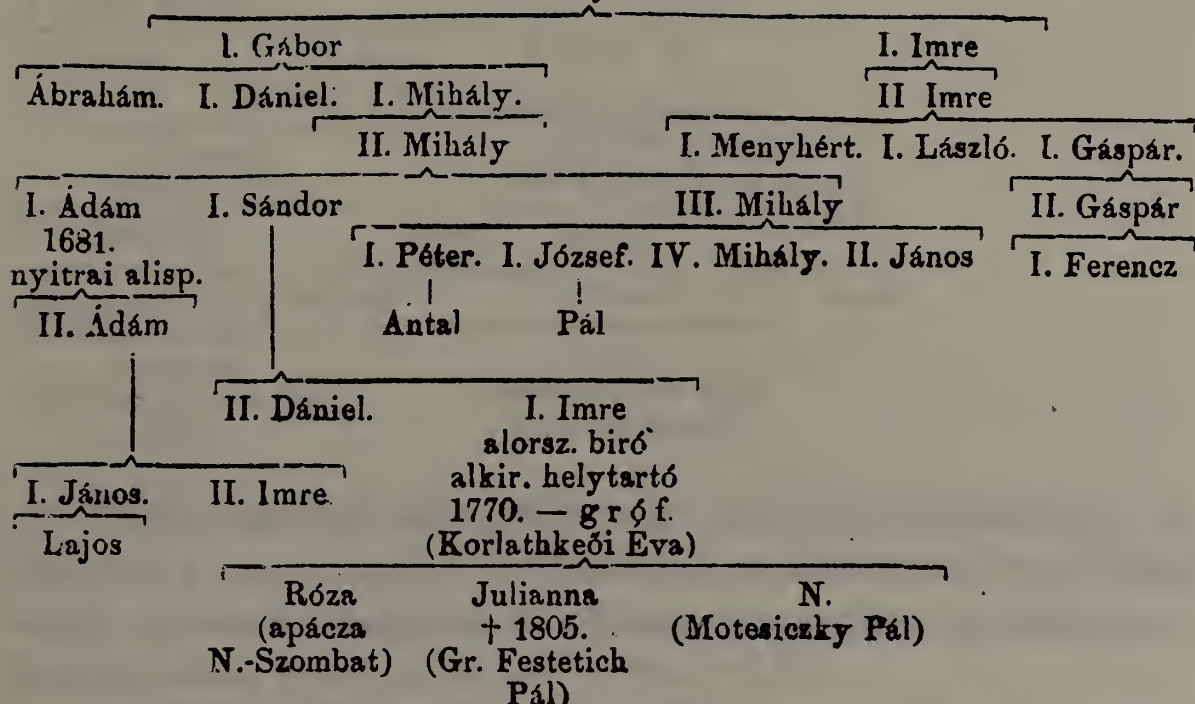
[5]) Fejér Cod. Dipl. tom. V. vol. II. p. 403.

sajnálnunk kell, hogy egy teljes családfát nem mutathatunk föl, és csak összefüggés nélkül szakadozott genealogiai töredékek által mutathatjuk föl azon jeles férfiakat, kiket időnként a hazának termett e család.

E családfák egymásután megszámozva igy következnek:

I. tábla[1]):

Bossány Kristóf

E táblázat élén álló Kristófnak korát sem ismerjük; és mint mégis észrevehető, ez ágazat sincs a jelenig lehozva, hanem e század elején megszakad.

Ez ágnak legnagyobb embere I. Imre volt, már 1751-ben Nyitra vármegyei követ, 1760-ban ugyanott alispán, később alországbiró, 1770-ben már alkirályi helytartó, végre gróf[2]). Azonban ágazata leányaiban kihalt. Leányai közül Julianna gróf Festetics Pál özvegye 1805-ben halt meg. Huszonöt évvel előbb pedig Mária Terézia királynőnk e hölgy karjai között adá ki lelkét[3]).

Egy másik töredék szerint Imrének a grófnak testvére lett volna Károly is, kinek három leánya maradt, ugymint Borbála Gyurcsányi Jánosné, Krisztina Szent-Iványi Jánosné, és Mária gróf Majláth Józsefné.

---

[1]) Geneal. authen. Mss. tom. I.

[2]) Lehoczky Stemm. I. 167. lapon 1728-ra teszi Imre grófságát, de ez sajtóhiba, valószinübb, hogy 1782-ben lett gróffá.

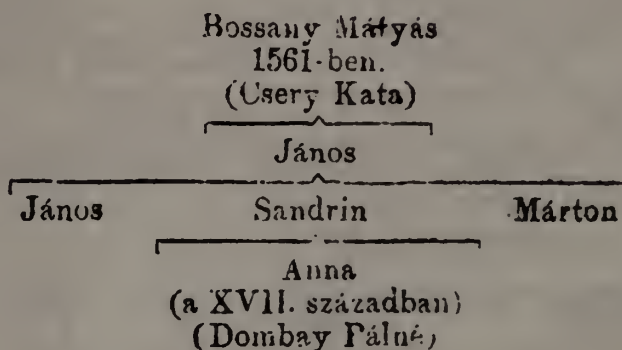
[3]) L. gr. Bossányi Julianna halálára „Epicedium" czim alatti verseket.

Ugy látszik e családfán III. Mihály azon Bossányi Mihály, kinek Burián Mária volt neje, s kinek Péter fia Luby Zsuzsannának volt férje. Ennek fia József 1741-ben Nyitra vármegye követe.

Ugy azon időben élt Bossányi György, kinek hitvese Burián Kata, fia pedig ismét György.

Egy másik töredék-genealogia a következő [1]):

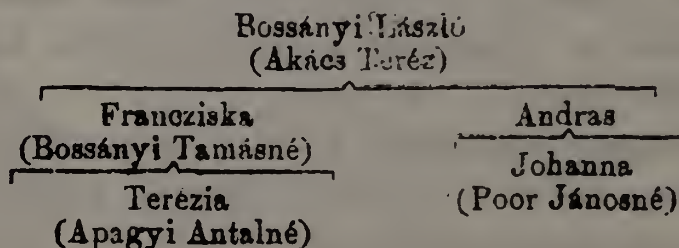
II. tábla.

E családfán Márton valószinüleg azon Bossányi Márton, ki 1611-ben Bars vármegye szolgabirája volt [2]).

Ismét egy másik ágazat töredékes kimutatása [3]) imez:

III. tábla.

Egy terjedelmesebb ágazat — melynek összeköttetése a fölebbiekkel elégséges adatok hiányában el nem dönthető — következőleg [4]) sarjadzik le:

---

[1]) Kir. táblai pörben használt genealogiáról.

[2]) 1611-ki eredeti oklevelén aláirva.

[3]) Deméndi Theszéri-féle pörben.

[4]) Deduct. Tab. Mss. Mus. fol. lat. 213. sz. a.

IV. tábla.

Bossányi János
(Zeleméry Kata)

I. Mihály báró 1610.	Ilona (Bodorfalvi Baranyai Gásp. 1651.)	János. 1610 (1. Béganyi Dora. 2. Lökös Julianna)	Anna (Loverkovics Horváth György)

I. Mihály gyermekei:

Idősb László báró. (1. Sz.-Iványi Magd. 2. Nyári Kriszt.)	Judit (Révay Dani)

János gyermeke: Erzsébet (Gosztonyi Miklósné)

Idősb László gyermekei:

II. Mihaly.	I. Miklós (Mocsary Jud.)

I. Miklós gyermekei:

II. László (Revay Erzs.)	Krisztina (1. Szemere György. 2. Ottlik György)

II. László gyermekei:

II. Miklós septemvir 1760. (Korlátkőy Julia)	Teréz (Tarródy Istv.)

II. Miklós leánya: Julianna gr. Révay János özv 1776.

Ugy látszik, e táblázat élen álló Jánosnak fia János az, ki 1604-ben a határvizsgáló, 1608-ban pedig a harminczadi vám igazitására rendelt országos bizottmány tagjául neveztetik [1]. 1618-ban is Bossányi János Nyitra vármegye követe volt [2].

I. Mihály 1635-ben Bars vármegye alispánja, bárósagra emeltetett — Lehoczky [3] szerint 1610-ben, de az évben valószinüleg hiba van 1625. 1630. 1635-ben követ az országgyülésre [4].

A bárói ág II. Miklós septemvirnek Julianna nevü leányában özvegy gróf Révay Jánosnéban fogyott ki, kinek fölperessége alatt inditattott 1776-ban azon — ugynevezett Bossányi hires pör, mely a hajdani lindvai Bánffy örökösök részéről a Belatinczi stb. urodalmak iránt herczeg Eszterházy stb. ellen emeltetve, száz meg száz beavatkozó-családot tartalmaz.

E családhoz tartoznak még a következők is: Boldizsár 1622-ben követ a soproni országgyülésen, az akkori ellenzék élén álló férfiaiból, kinek szállásán szoktak volt előleges tanácskozmányok tartatni [5].

---

[1]) 1604-ki XV. — 1608-ki XII. törv. cz.

[2]) Lehoczky Stemm. I. 200.

[3]) U. ott 167. l. — Ugy látszik 1610-nél később lett báró

[4]) 1625-ki XXIII. 1630-ki XXVI. 1635-ki LVI. törv. cz.

[5]) Diarium Comitiorum anni 1622. Mss.

Az előadott táblázatokhoz adandó a következő [1]) is :

V. tábla.

Bossányi Péter

György 1661. 68.

János
(Ottlik Bora)

Esztera
(Raszlaviczy Fer.) 1721.

Az összefüggést — mint emlitők – nem tudhatva emlitendő meg: Bossányi Mihály, B. Ferencznek fia, ki Hont vármegyei Nagy-Varsányban telkét 100 forintért 1618-ban zálogba adja Lipthay Imrének [2]).

1629-ben Bossányi Lajos és Ferencz ugy is mint testvéröknek a meggyengült elméjü B. Lászlónak gyámjai Nyitra vármegyei Széczi részüket zálogba adják Pestvármegyei György özvegyének Lipthay Erzsébetnek [3]).

1681-ben Bossányi Gábor Nyitra vármegyének követe, ugyanaz 1715-ben és 1722-ben is [4]). Talán ugyanaz, ki 1704-ben Rákóczy hive, és Bercsényi főhadvezér titkára azon évi sept. 30. Sempte várából ir levelet, és ki a nagyszombati ker tábla elnöke volt. Gábornak Gábor nevü fia előbb Benczés szerzetes, 1745-ben Modoron lakik.

Bossányi Ferencznek Péchy Zsófiától két gyermeke volt, ugymint Ferencz Bihar vármegyei főjegyző, főbiró, és 1764-ben országgyülési követ, kinek Kóji Comáromi Juliannától született fia atyja volt Kazinczy Józsefnének. És Bossányi János cs. kir. kapitány.

Tudós szerzeteseket is mutatott föl a család. Bossányi András jesuita volt Nagyszombatban. 1708-ban egy latin munkát irt [5]).

Bossányi Szerafin 1764—1767-ig több vallásos munkát nyomatott [6]).

Bossányi Farkas szintén jesuita és iró, meghalt 1726-ban [7]).

---

[1]) Bossányi-féle pör 508. lap.
[2]) Sz. Benedeki Conv. Prothoc. K. pag. 32.
[3]) U. ott Fasc. 114. Nro 6.
[4]) Lehoczky Stemm. I. 201.
[5]) Horányi Nova Memoria. 570.
[6]) Ugyanott 571.
[7]) Ugyanott 575.

Végre e családhoz sorozandók a következők is.

Bossányi Elek
(Motesiczky Teréz)
Elek
István

Bossányi Ferencznek Majthény Juliától gyermekei: Judit és Lőrincz.

Bossányi Istvánnak első nejétől Pongrácz Annától gyermekei: János, Ferencz és Ignácz. — Második nejétől báró Révay Charitastól Simon és Anna e században.

A legutóbb emlitett Simon előbb Nyitra vármegyei alispán, jelenleg Hont megyei cs. kir. főnök.

A család számos tagjaiban él napjainkban is.

Bossoldi család. Hajdan Bihar vármegye nemesei közé tartozott. 1552-ben Bossoldi Pál birt egy portát sz. János Ugrán [1]).

Bosváry család. Bosváry Kata Varsay János özvegye tiltja anyjáról való nénjét Berky Borbálát nyényei Luka Benedeknek özvegyét, nehogy ez Hont vármegye Kőkeszi részbirtokát Dubraviczky Mihályra átruházza 1542-ben [2]).

Bota család. Heves vármegye nemes családai sorában említi nevét Fényes Geographiájában.

Botár család. (Csik-Taploczai). Fel-csikszéki székely család. Csik-taploczai Botár Mihály hites ügyvéd 1815-ben [3]). Ugyanakkor az erdélyi kincstári kormányszéknél József irnok. 1853-ban élnek, és Csik-Taploczán birtokosok Botár Elek, Botár László [4]).

Botessy család. 1552-ben Botessy Márton birt Bihar vármegyében Széplakon [5]).

Both család. (Bajnai). E család eredetét is, mint több másét homály födi. Kéza Simon krónikájában a jövevény-nemzetségek sorában emlit lebényi Pot vagy Both [6]) nevüt, de hogy ettől származott volna a bajnai Both család, állitani nem merném. Különben is a Both név (Bote) németül követet, hirnököt jelelvén, hazánk történeteiben az

---

[1]) Biclek Majores Hung. 126.

[2]) Sz. Benedeki Convent. Fasc. 45. Nro 37.

[3]) Székely Nemz. Constitutioji. 27 lap.

[4]) Benkő Károly Csik, Gyergyó stb. 18 1

[5]) Bielek: Majores Hung. 147. l

[6]) Magistri Simonis de Kéza De Originibus et Gestis Hungarorum Libri duo. Jos. Podhraczky Budae 1833. p. 80.

Árpádok alatt több ily névre találunk, anélkül, hogy azáltal az ilynevüek között rokonságot kellene keresnünk. Both [1]) névre találunk már Kálmán király idejében is, ki alatt és által Both Benedek bizaték meg 1114 ben a világtalan Almus herczeg megölésére. Azonban a bajnai Both család őseül ezt sem igazolhatni semmi adattal [2])

A bajnai Both családot legelőbb Mátyás és II. Ulászló király korában látjuk fölemelkedni.

Bajnai Both András Mátyás király hadvezére, kit a nevezett király 1488-ban a pártos Viktorin ellen küldött. Ulászló alatt szintén főember, és az 1496-ki amnestia egyik hatályos eszközlője. 1498-ban banderiumos ország-nagy [3]). 1504-ben Dalmát-, Horvát- és Tótország bánja Balassa Ferenczczel, jelen volt az 1505-ki rákosi országgyülésen is [4]).

Bajnai Both János Belgrád vára egyik kapitánya, 1521-ben a várat föladni kényszerülvén Szolimánnak, a várőrséggel együtt ő is felkonczoltatott [5]).

Egy másik Both János Illiria kormányzója, horvát- és tótországi bán, 1493-ban Brinia vár védelmében az ellenség golyója által veszti életét [6]).

Both István (valószinüleg szintén bajnai) II. Lajos királynak küldötte Lőcse és több városhoz hadi segély végett 1526-ban a mohácsi csata előtt [7]).

Both Gáspár Kanizsa táján birta Szent-György várát, melyet 1566-ban a berzenczei törökök ostrom alá fogtak, de Gáspár a kanizsai kapitány Tahi Ferencz segélyével azt megvédte [8]).

---

[1]) Iratik különféleképen, majd Bott, majd Bot, sőt Pot-nak is.

[2]) Bott nevü családról szokásos modorában a „Trophaeum Estoras" is közöl egy koholt hosszu nemzékrendet a többihez hasonlóan a XVII. században magba szakitva. De e leszármaztatás az első pillanatra mindenki előtt kimutatja valótlanságát.

[3]) 1498-ki XXII. törv. cz.

[4]) Jászai: A Magyar Nemz. napjai a mohácsi vész után. 156. lap.

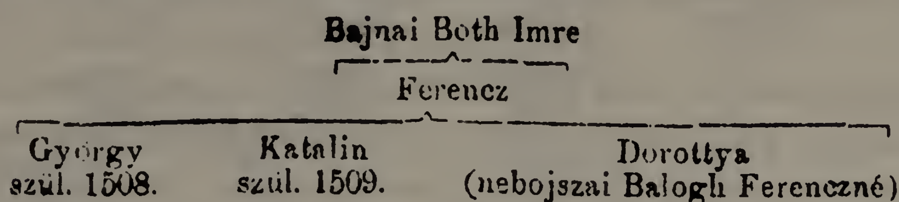
[5]) Tubero Schwandtnernél II. 374. 376.

[6]) Istvánfi 1685-ki kiadás 19. lap. Rattkay Mem. Regum et Banorum 107. l. Lehoczky szerint Stemm. II. 66. neje Csapy leány Csapy András leánya.

[7]) Engel: Monumenta.

[8]) Istvánfi 1685-ki kiadás 322.

A már emlitett bajnai Both János belgrádi kapitánynak testvére [1]) volt bajnai Both Imre, ki ily családfát alkotott [2]):

Ferencznek nejeül Batthyány Boldizsárnak leányát irják [3]). Fia György 1508-ki sz. György nap előtti hétfőn, Katalin pedig 1509-ki sz. Demeter ünnepe előtti csütörtökön született [4]). Dorottya a harmadik leány-gyermek nebojszai Balogh Ferenczhez ment férjhez, ki után leány-ágon a Mednyánszky, Osztroluczky, Gosztonyi, Nozdroviczky, Podhorszky stb. családok jőnek le. György és Katalintól pedig a gróf Sándor család is származik, ki jelenleg is birja Bajnát, és szintén előnevül viseli.

Arad vármegyében is találunk e családnévre. Both Bálint 1550-ben Arad vármegye főispánja volt [5]).

A család czimere egy nyillal átszúrt kar, melynek elvágott tövén korona nyugszik. Fölötte csillag ragyog [6]).

Both család. (Bothfalvai és Hrabólczi). Hogy ily előnevü család is létezett, mutatja bothfalvai és hrabolczi Both István, kinek 1354-dik táján neje Leszteméri Sára volt [7]).

Botha család. Hajdan Bihar vármegye nemes családai között állt Botha Simon 1552-ben birta Bakonyát [8]).

Botka család. (Szántói és széplaki). A régiebb családok egyike. Eredetét Szántói Botka mestertől veszi, ki I. Lajos király korában élt.

---

[1]) Lehoczky Stemm. II.

[2]) Wagner Tabellae geneal. Mss.

[3]) E munka I. köt. 240. lapon Batthyány Farkasnak leánya Zsófia iratott Both Miklósnénak, de nem erencznének. — E Ferenczet Lehoczky Ung vármegye főispánjaul irja (Stemm II. 66.) de a főispánok sorából maga is kifelejti. (Stemm. I. 158. l.)

[4]) Naplói jegyzet latin nyelven, mely — ha jól emlékszem — az Uj Magyar Muzeum 1852—53. folyamaban közöltetett. (Jegyzékemről lemaradt a forrás megnevezése).

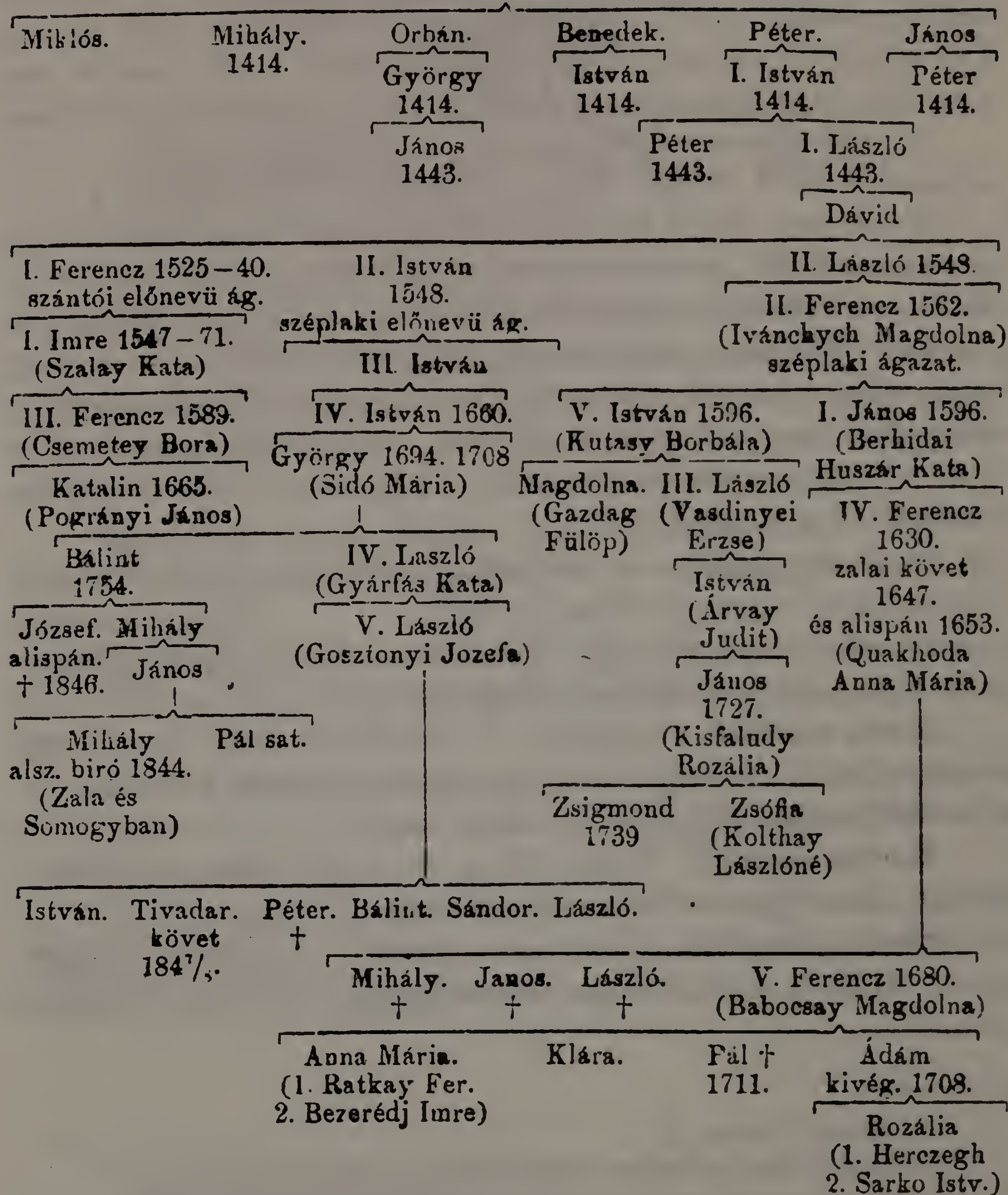
[5]) Fábián: Arad várm. 194. lap.

[6]) Lehoczky Stemm. II.

[7]) Wagner Mss. tom. LXX. p. 186.

[8]) Bielek: Maiores Hung. 152.

Ettől igy hozza le magát a család [1]:

[1] A család által beküldött genealogián. Található e családfa Geneal. Authent. Mss. fol. lat. Nro 207. tom. II. is. De a kettő között lényeges különbségek vannak, és össze sem egyeztethetők. Itt a t. család által közlötthöz tartom magamat. — Némelyek e család ősei közé soroznak R a s z i n a, vagy R u s i n a és K e r e s z t u r i előnévvel (praedicatummal) élő B o t k a-kat is De ez nagy tévedés, és már a mult században valószinüleg a név hibás olvasásából származott. A R a s z i n a r ó l (és Keresztúrról) előnevét irt családneve n e m B o t k a, hanem B o c h k a y (Bocskai). Nem emlitve erről többek közt Rattkayt (M e m o r i a R e g u m e t B a n o r u m 102. lapon) ki raszinai Bochkay Pétert 1476-ban al-bánnak irja, ugyanez kitünik hiteles oklevélből is, mely közölve van gr. Teleky „H u n y a d i a k k o r a" czimü munkája XII. köt. 353. lapján. Lásd egyébiránt erről ezen munkám II. köt. 132. lapon a B o c s k a y család ismertetését.

E nemzékrend — mint a családi közlemény megjegyzi — több rendbeli táblai perben (1725—1780-ig) a királyi ügyész részéről is törvényes hitelességünek van elismerve.

A család-törzsnek Botka mesternek fiai magvaszakadás esetére a kölcsönös örökösödést fentartva 1414-ben osztoznak a vasvári káptalan előtt ősi javaikban, ugymint Somogy vármegyei Szántó (most Szantód puszta) Széplak, Endréd, továbbá Balosaj, Cseke, Kopács, Mankósfölde (később Botkaháza, most Tüske vár) (puszta) és Lepsény helység és pusztabeli birtokaikban [1].

A család Dávidnak (kinek nejeül Gérczey Veronika [2]) iratik) gyermekei által több ágra oszlik. II. László és I. István 1548-ban ismét a vasvári káptalan előtt öröklést szabályozó szerződésre léptek. II. Lászlónak — ki szülőföldén maradt, — ágazata állandóan széplaki előnevet használt. II. István a Dunán inneni vidékre költözött, de ága szintén leginkább a széplaki praedicatum mellett maradt. I. Ferencz ágazata leginkább csak Szántóról irá magát.

Kövessük legelsőbben is II. László ágát. Ennek unokája I János nőül vevén berhidai Huszár Péter pápai, utóbb karánsebesi várkapitány leányát Katalint, alapját veté meg azon nagy birtokoknak, melyeket fia IV Ferencz, és unokája V. Ferencz nevezetes tömegre szaporita. IV. Ferencz Zala vármegyének 1647-ben követe, 1653-ban pedig alispánja volt. Fia V. Ferencz Pápán, majd a tolnai kis várban lovasok hadnagya volt. Ez a szomszéd török bégekkel béke idején bizalmas viszonyban élvén, innen történt, hogy mig mások ősi javaikat odahagyva bujdokolni kényszerültek, ő ősi javait is kezénél tarthatá, és a menekvőktől és török spahiktól is tetemes jószágokat szerezhetett. Három fitestvére elhalván, a szép atyai javak is mind reá maradtak. Igy lett egyedüli ura az 1680—1683-ki osztály-levelek szerint Ráczság és Baranyaság tartomány-czimen nevezett uradalmain kivül Zala, Vas, Somogy és Veszprém vármegyében huszonkét falu- és pusztának. Tolna vármegyében pedig harmincznyolcz egész falut és pusztát valósággal birtokolt. De e birtokok gyermekei kezeikről csakhamar idegenekre kerültek. Azon időben felállván a *neoquisticai Commissio* Bécsben, V. Ferencznek özvegye és árvái is ez elé idéztettek. A megrettenés és a rosz tanács, hogy a Commissio alatti javakat be-

---

[1]) Családi adatok.

[2]) Geneal. Authen. Mss. Tom. II. hol azonban ugyanez, Dávid atyjának Lászlónak is nejeül iratik.

folyásos nagy uraknak adják el, — vesztükre lőn. A Tolna vármegyei 38 falut és pusztát, — melyekből (mint iratik) jelenleg a simontornyai, högyészi és kölesdi stb. uradalmak állanak, gróf Sinzendorf Weickard Venczelnek 1700-ban a győri káptalan előtt 10,400 f. egyrendü, és a Pálfalvi malom fejében 1350 for., összesen 11,750 frtért örökösen felvallák. Ugyanazon alkalommal a még fölmaradt két pusztát: V a r s á d o t Székelyi Istvánnak 200 frt, és P é l y t Hánoldt Jánosnak 300 forintért vesztegették el. A vagyonbukást egyéb is követte [1]. V. Ferencznek fia Ádám Rákóczy hive volt, később sógorával Bezerédj Imrével elpártolási gyanu alá jövén, elfogatott, és azzal együtt Sárospatakon a kuruczok által kivégeztetett 1708-ban [2]. Ádám egyetlen leánya először Herczegh N., másodszor Sarko István neje lőn. Ádámnak testvérei P á l 1711-ben nőtlenül, Klára pedig hajadonul haltak el. (Mária másodször Bezerédj Imre neje volt). Igy a királyi ügyész a férfi-ág magszakadása czimén a még kezeiken lévő ősi javakat Széplak, Botkaháza Endréd es Lepsényt is elfoglalván, ezek Dőry [4]) es grof Nádasdy családóknak adomanyoztattak Igy — a török idokben annyira virágzott — ágazát a XVIII. szazad közepén nevét is sirba viré

II. Ferencznek másik fiától V. Istvántól lejövő ágon J á n o s a Kisfaludy Rozália férje, 1725-ben inditott táblai perben megczáfolta az igényelt magszakadást, bebizonyitván (mint a családfán látható) az 1414-ben osztozóktól törvényes leszármazását. 1727-ben a királyi ügyészszel perszüntető egyességre lépvén, mely által joga és leszármazása elismerve lőn, — a peres jószágok fejében hatezer forintot fogadott el, és nyomban ennek alapján, egyesülvén a szerencsétlen Ádám leányával Rozaliával, és Anna Mária fiaival a Bezerédjekkel, több rendbeli táblai pert inditottak meg az ősi, és kivált az 1700-ban örökösen felvallott tolnai birtokok iránt, de sikeretlenül. E Jánosnak Zsigmond fiától származnak a mostani Dunán túli Botkák.

Visszatérve a családfán álló Dávidhoz, ennek másik fia II. I s t v á n alapitá a Dunán inneni ágat, mely előbb Pozsony, majd Bars vármegyébe szakadt. II. Istvánnak unokája IV. I s t v á n gróf Illyésházy György banderiumát vezényelvén, a gróf Souches tábornok aján-

---

[1]) Családi adatok.

[2]) Csécsy Memorialéja az 1843-ki országgyülési Almanachban.

[3]) Geneal. Authent. tom. II. Babocsay családfán.

[4]) K i s-K e s z i és L e p s é n y r e nézve Dőry László beiktatásának 1711-ben ellentmond Botka János egy jegyzékem szerint.

latára a lévai ütközet után, melyben vitézségével érdemeket aratott, 1666-ban a kis-tapolcsanyi és hrussói vár al-kapitányságával jutalmaztatott meg I. Leopold által. Vére Bálint (ki a családfán nincs) a szeredi erőd parancsnoka, mint török fogoly az érsekujvári sánczokban gúzszsal fojtatott meg. IV. Istvánnak fia György Pálffy huszár ezredében a rajnai háborúban részt vevén, 1694-ben franczia fogságba került, de a fiatal zászlótartó ötvenöt huszárjával keresztül vágta magát Mastrichtig, és Metznél a szövetséges hadsereghez kapcsolódott, 1708 ban a pozsonyi királyi önkényteseket a kuruczok ellen vezeté, és jutalmul a botfalvi, galantai es névedi jószágokat kapta. Egyik fia

IV. László Pozsony megyéből Bars vármegyébe, testvére Bálint pedig Zala vármegyébe költözött, hol mindkét helyen utódaikban fenmaradtak. IV. Lászlónak Gyarfás Katalintól fia V. László ennek Gosztonyi Jozefától a családfán látható több gyermeke maradt, kik közül Tivadar Bars vármegyének 1839-ben főjegyzője, az $184^3/_4$-ki és $184^7/_8$-ki országgyülésen pedig követe volt. Irt munkát: *De Duellis*. Testvére Bálint azon vármegyének 1839-ben al-ügyvéde.

A Zala vármegyébe visszaszakadt Bálintnak fia József azon vármegyének 1835 –1837-ig választott első alispánja. Testvérének Mihálynak unokája Mihály ugyanott 1844-ben alszolgabirói hivatalt viselt. Ennek testvére Pál Somogy vármegyében alszolgabiró 1843-ban.

Somogy vármegyében Botka Antal 1843-ban fő-ügyvéd.

Bottka család. (Reszegei). Szathmár vármegyei család. Bottka András Szathmár vármegyei Reszegei pusztában birtokrészt kap királyi adományban 1465-ben Rezegey Balás magvaszakadtán [1]). Ugyanazon évben Bottka András azon vármegyei Bervei (most Börvély falu) részjószágra nyer királyi adományt [2]).

E század elején (1810.) azon vármegye Vetés és Nábrád helységben bir, és az utóbbiban lakik Bottka Lajos. Ugyanakkor azon vármegye Endréd helységében pedig birtokos Bokor Zsuzsanna Bottka Menyhértne [3]).

Bottka család. (Lasztóczi). Zemplin vármegyei Lasztócz helységről irja előnevét, és ugyanott és Barancson e század elején is bir [4]).

---

[1]) Szirmay Szathmár várm. II. 28. l.
[2]) Ugyanott 60. l.
[3]) Ugyanott. 30. 135. 231. l.
[4]) Szirmay C. Zemplin. not. topogr. 106. 236. 269. l.

Bottka család. (Oroszfalvi). Nógrád vármegyei Nagy-Oroszi (hajdan Oroszfalva) most mezővárosban is volt Botka nevü család, mely megkülönböztetés végett a többitől Oroszfalva-ról neveztetett [1]). Nagy-Orosziból az armalista nemesek (mert ilyek voltak) a kurucz idők után, miután a nevezett város gr. Stahrembergnek adományoztatott III. Károly által, földesuri hatalom alá jutni nem akarván, elszéledtek. Ezekből volt Botka Pál, ki 1722-ben Tisza-Várkonyban lakott, és pecsétjén (melyen P. B. áll) ily czimert használt: a paizsban kettős farku oroszlán áll, első jobb lábában kivont kardot tartva, ugyanaz emelkedik ki a paizson nyugvó sisak koronájából is [2]).

Ha nem tévedek, e családból volt azon Botka Jakab is, ki Nógrád vármegyében az 1755-ki sept. 15-ki investigatiokor Hont vármegyétől azon évi aug. 7-kén kelt nemesi bizonyitványnyal mutatta be nemességét [3])

Botka család. (Másképp **Vincze**) Lásd Vincze család.

Bothond. (Thóldi). A XIV. században Thóldi Bothond birta Zemplin vármegyében Berethe, Lázony, Lask és Mihály helységeket, de Bothondnak fia Péter 1324-ben mind ezeket hűtlenség bélyegén elvesztvén, a Mónaki család kapta kir. adományban [4]). Azonban valljon itt a Bothond keresztnév családnévvé alakult-e már? ez egyes adatból elhatározni nem lehet.

Botló család. (Királyfiai). Pozsony varmegyében a Csallóközben Királyfián a Botló család régi adomány jogán birtokos jelenleg is a báró Jeszenák családdal [5]).

Botos család. (Leszteméri, másképp Jenkei). Történeteinkben több Botost találunk. Igy 1430-ban Zsigmond király alatt Botos fiai száz lovast állitanak ki [6]).

A XVI. században Botos Péter Zrinyi alatt Szigetvár védelmében esett el [7]).

---

[1]) Geneal. Authen. Mss. tom. II. az idézett Szántói Botka családdal egy gyökből van eredeztetve, azonban valószinüleg hibásan.

[2]) Eredeti oklevél.

[3]) Azon vármegyei jegyzőkönyv.

[4]) Szirmay C. Zemplin co. top. 89. 370. not. hist. 16. Az oklevélben *Petrus filius Bothond de Thóldi*-nak iratik.

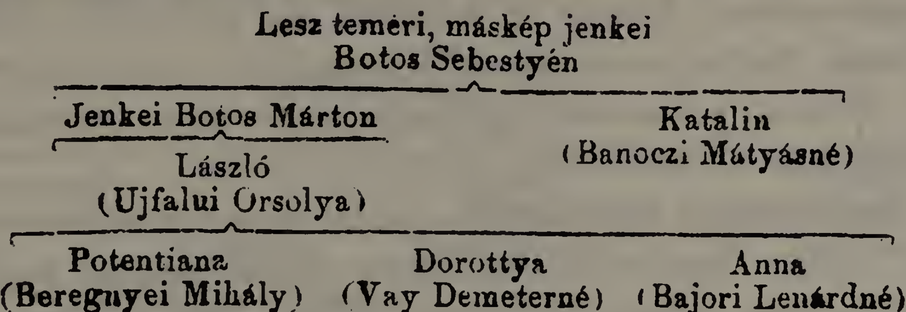
[5]) Csaplár B. ur értesitése szerint.

[6]) Fejér Cod. Diplom. 258. lapon. Ugyanott a 264. lapon hibából áll filii Boros, — filii Botos helyett.

[7]) Schwandtner Scriptor. I 730. l

A leszteméri Botos család Zemplin vármegyében birtokolt, hol azonban leszteméri Lesztemény (vagy Lasztaméry) család is virágzott.

A leszteméri, máskép jenkei Botos család nemzékrende néhány nyomon igy ágazik le [1]):

E szerint e Botos család harmad izen fi-ágon kifogyott. Az utolsó izen Annának férje Bajory Lenárd Bajory Jánosnak Tibay Veronától való fia volt. Tibay Verona pedig Tibay Lászlónak leánya [2])

Botos család. (Tompai). Székely család. Botos Imre 1703-ban marosvásárhelyi várkapitánynyá tétetett [3]). Botos Elek 1815-ben Maros-széknek gálfalvi járásában dulló. A közelebbről elhalt Sámuel Maros-szék főjegyzője volt. Fiai vannak [4]).

Botos család. (Garai). Ily előnévvel említtetik Botos András, Albert király özvegyének Erzsébetnek hive 1440-ben. Ugyanazon évben részt vett az Ulászló elleni ütközetben Szegszárd és Bataszék között

Már előbb előnév nélkül találunk Botos névre. Igy Botos Domokos, ki Harapk Miklóssal 1388-ban a Zsigmond ellen pártot ütő Korpád Jánost elfogá.

Botosán család Nemességet nyert Mária Tereziától 1762-ben. Czimere kék paizs, melynek aljából fölfelé fehér és vörös koczkás kúp emelkedik föl A paizs jobb oldalán oroszlán, a bal oldalon párducz áll, egymással szemközt. A paizs fölötti sisak koronáján pánczélos kar nyugszik, kezében nyilat tartva, melynek tolla vörös. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-kék [5]).

Botskór család. (Tusnát-Szeredszegi). Székely család Csikszékben, hol többféle előnévvel élt ily családra találunk, mint a delnei

---

[1]) Wagner Mss. tom. LXX. p. 188.
[2]) Ugyanott.
[3]) Cserei Mihály Historiája 324.
[4]) Kőváry Erdély nev. családai 257. l
[5]) Adami Scuta Gentil. I.

Bocskor (l. ezt mai helyesirással Bocskornak irva). — Tusnád-Szeredszegi Botskór András 1628-ban al-csikszéki alkirálybiró volt [1].

Botskor család. (Csik-szent-mártoni) Mind ez, mind a fölebbi; ugy a delnei (lásd itt 135. lapon) Botskor család csikszéki székelyek, és igy valószinüleg eredetileg egy törzsnek sarjazata. A csik-szent-mártoni Botskor [2]) családból Antal 1815. 1818-ban csikszéki ülnök, István levéltárnok ugyanakkor, Ádám ügyvéd ugyanakkor, Mihály kincstár ügyészeti protocolista. Jelenleg Lázár csik-szent-mártoni birtokos [3]), és Károly is él.

Bottichky család. Bottichky János és Péter 1756-ban Mária Terézia királynétól emeltetett nemesi rangra. Czimert ilyent nyertek: a paizs először viz-szintesen két részre oszlik, a felső rész ismét függőleges vonal által két mezőt képez. A felső jobboldali ezüst mezőben három piros rózsa látszik. A baloldali vörös mezőben fehér galamb repül, csőrében fehér gallyat tartva. Az also kék mezőben jobb oldalról arany grif, balról arany oroszlán rohannak szemközt egymásnak, első lábaikkal egymást érintve, mintha verekednének. A paizs tetején a koronás sisakon a paizsbeli galamb látható. Foszladék jobbról ezüst-vörös, balról arany-kék [4]).

Bőttyán család. E családnak törzse Bottyán András, ki saját, és neje Szakó Erzse, és ettől született István, András és János gyermekei nevére III. Ferdinand királytól Pozsonyban 1647-ki január 24-kén kelt czimeres nemes levelet nyert, és azt azon évi julius 11-kén Bars vármegyében kihirdetteté [6]).

---

[1]) Kállay Székely Nemz. 234. — Benkő Jós Transylvania Specialis 457. Benkő Károly. Csik, Gyergyó és Kászon 53. lapon, hol már Bocskor-nak iratik mai ortographiával. A vezeték neveket ohajtanám mindég ugy irni, mint a család maga irja, de több iró — kivált az ujabb időben — ebben is az ujabbi ortographiát követvén, bajos helyesen eligazodni.

[2]) Igy irva az 1815. 1818-ki erdélyi hivat. Schematismusokban.

[3]) Benkő Kár. Csik stb. 126.

[4]) Adami. Scuta Gentil. I.

[5]) Collect. Herald. Nro 129.

[6]) Most az eredeti armalis Nógrád várm. levéltárában van.

Czimere ez: a paizs vörös mezejében zöld tér fölött hadi férfiu áll, sárga csizmában, vörös nadrágban, kék dolmányban, a jobb oldal felé nézve, jobb kezében kardot tartva, és annak hegyén törökfej van. Ugyanez látható a paizsnak tetején a sisak koronájából is kiemelkedve. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös.

Nehány nemzedéken a családfa ez:

András
nemesség-szerző 1647.
(Szakó Erzse).

I. István 1649. — András 1649. Bars várm. — I. János 1649. Bars várm.

I. István gyermekei: György (jó hegedűs); II. János

II. János gyermekei: III. János; Sándor

III. János gyermekei: István. IV. János. Sándor. Pál. Sámuel.

I. Istvánnak fia György, mert jól tudott hegedülni, Hegedűsnek is neveztetett.

A család nagyobb részben Bars vármegyében tartá lakását. Hogy e családfán az utóbbi nemzedékek nincsenek meg, szükséges megjegyeznem.

Tán e családból volt Bottyán János, kinek János fia Korponán született 1787-ben, és Nógrádban lakott Szügyben. Szintén Korponán lakó Bottyán Mihálynak fiai János szül. 1789-ben, és Sámuel 1800-ban Korponán.

E családból ohajtá törvényesiteni igényelt leszármazását szegedi lakos Bottyán József 1843-ban, kinek ágazata nehány izen ez [1]:

Bottyán András
(neje Anna)

József
szül. Szegeden 1728. april 19.
(Gyenge Erzse)

József
szül. Szegeden 1758. oct. 8.
(Sári Rozália)

József
szül. Szegeden 1789. sept. 12.

Ha Szirmay jól értesült, nem a fölebbi Bottyán családhoz, sőt nem is a nemesek sorába számitandó azon Bottyán János, ki Rákóczy II. Ferencznek egyik hires tábornoka volt 1705—1711-ben, s mivel egyik szeme hiányzott, közönségesen vak Bottyánnak nevezte-

[1]) Az eredeti keresztlevelek szerint.

tett. Nevezett iró szerint ez Esztergom külvárosában nem nemes szülőktől származott [1]). Az bizonyos, hogy e Bottyán János czimerében a paizsban lovas vitéz kivont karddal, a paizs sisakja tetején pedig férfi-kart kivont karddal használt pecsétjén [2]).

Bottyányi család. A nemességet Bottyányi József szerzé 1791-ben. Czimerpaizs fölülről lefelé három kék és három arany csikkal egymást váltogatva van szinezve; az előtérben zöld réten egy száraz fatörzsből kinyuló zöld gallyon galamb áll, csőrében zöld gallyat tartva. A paizs tetején a sisak koronáján férfi-kar kivont kardot villogtat. Foszladék jobbról ezüst-kék, balról arany-kék [3]).

Botz család. Zemplin vármegye armalista nemesei sorában emliti Szirmay [4]).

Botz család. Erdélyi székely család. Botz András Esztelneki birtokrészére 1581-ben kap adomány-levelet [5]).

Boxich család. Boxich Márk, Szilveszter és Antal 1793-ban kapnak nemes levelet. Czimerük négy részre oszlik, ötödik a középpaizs. Az első és negyedik osztály ezüst-vörös koczkákat mutat, és e mezőkön végig a jobboldali szögletből kezdve rézsút kék folyam vonul át. A második és harmadik zöld mező három egymásfelé forditott ezüst félholdat mutat. A közép-paizs arany mezejében férfi-kar kivont kardot tart. A paizs fölötti sisak tetején a koronából kékbe öltözött kar kardot villogtat [6]).

Bozini család. Lásd **Szent-Györgyi** és **Bazini** család.

Bozinkay család. Bozinkay Márton szerzé a nemességet megerősitő czimeres levelet, mely neje Erzse, fiai István és György, és leányai Anna és Erzse neveikre II. Ferdinand királytól Bécsben 1636-ki april 10-kén adatott. A család — ugy látszik — kifogyott [7]).

---

[1]) Szirmay C. Zemplin not. hist. 292. „Ex conditione ignobili ad hunc gradum (t. i. tábornokságra) eluctati: — — *Joannes Bottyán, non ex pervetusta illa Comitum progenie, sed in Strigoniensi suburbio humili loco natus, et quod cocles esset, Rakoczianis* kancsal *dictus*. . . Azonban én kancsal helyett vak Bottyán-nak és félszemünek olvastam. L. Pethő Gerg. és Kovács Jan. krónikáit.

[2]) Eredeti levelén.

[3]) Adami Scuta Gentil. I.

[4]) Szirmay C. Zemplin. not. top. 110. l.

[5]) Kállay Székely Nemz. 115. l.

[6]) Adami Scuta Gentil. I.

[7]) Az eredeti armalis Bazin sz. kir. város levéltárában van.

Bozó család. Heves vármegye nemessége sorában emliti nevét Fényes Geographiájában.

Bozó család. Baranya vármegyei Dinnye-berki helységről irja előnevét. Nevezett falut többnyire nemesek lakják, de birtokosa herczeg Eszterházy. — E családból Bozó Manó cs. kir. hadnagy 1846-ban.

Bozó család. (Nagy-bányai). Szathmár vármegyében nagybányai Bozó István Misztótfalun 1613-ban egy nemes udvarhelyet kap [1].

Bozóky család. Hont és Szabolcs vármegyei nemes család Fényes Geographiája szerint.

Boztey család. Hajdan Esztergom vármegye nemesei közé tartozott; legalább Boztey Ferencz e vármegyének követe volt az 1505-ki rákosi országgyülésen [2].

Bozzay család. (Bozzai). Bozza helység Vas vármegyében fekszik, és most is a család birtokában van [3]. A család e szerint Vas vármegyei eredetü, és innen szakadt át Esztergam, Győr vármegyébe is.

A legrégiebb, kit családi adatok nélkülözése mellett a történeti könyvek alapján e néven felmutathatok: Bozzay Benedek, ki 1526-ban Szapolyay János király komornoka volt [4].

E család egyik tagja Bozzay János Esztergom vármegyének 1836-tól másod, 1843-tól első alispánja.

Ugyan e családhoz tartozott Bozzay Pál, született Veszprémben 1832-ben. A költői téren szép reményekre jogositott, ha 1852-ben a kora halál el nem ragadja. Költeményeit Lévai adá ki [5].

Bögözy család. (Bögözi). Udvarhelyszéki székely család, mely talán később több külön előnevet használt ágazatra szakadt; legalább ugyan e székben — mint alább látni fogjuk — Miklósfalvai Bögözy család is tünt fel.

Bögözi Bögözy János 1505-ben Udvarhelyszék főkapitánya [6].

Bögözy család. (Miklósfalvai). Mint följebb emlitém, szintén Udvarhelyszék családa. Ebből András 1606. 1607-ben azon szék-

---

1) Szirmay: Szathmár várm. II. 344.
2) Jászai: Magyar Nemz. napjai a mohácsi vész után. 157.
3) Fényes Geographiai szótár I. 161.
4) Jászai A M. N. napjai a mohácsi vész után. 173. l.
5) Magyar Irók. Életrajz gyüjtemény Pest, 1854. I. 62. lap.
6) Kállay Székely Nemz. 236

ben alkirálybiró [1]. János és Gergely birtokos székelyek 1654-ben [2].

Bögözy család. (Osdolai). Székely család, mint mutatja elő-neve Osdola, mely Háromszékben van. Osdolai Bögözy Antal 1815-ben Vajda-Hunyadon kincstári administrator.

Böhm család. Böhm Kerestély 1718-ban III. Károly királytól kap czimeres nemes levelet. Czimere háromszögletü (piramis alaku) paizs, csúcsával fölfelé, melynek kék mezejében hármas sziklának a középsőjén arany korona nyugszik, s abból kivont kard nyulik föl. Két oldalról két hosszukás kis paizsban egy arany oroszlán látható. A paizs tetején álló sisak koronájából két sas-szárny között oroszlán emelkedik ki, első jobb lábában kardot tartva. Foszladék ezüst-vörös és arany-kék [3].

Böhm család. Nemességet szerezvén, nevét is megmagyarítá. L. **Cseh** család.

Böjte család. Kihalt székely család, birt egykoron Háromszékben Fel-Doboly ban, azonban fi-ágon kifogyván, az utolsó leány Bodola Györgyné a székely törvény szerint fiusittatott, és mivel mégis a Bodola család kezén 1741. és 1744-ben ezen Böjte birtokban a Bodola leányok is osztályrészt kaptak, azt az erdélyi kir. tábla 1798-ban a Bodola család fi-ágának vissza-itélte. Az itélet-levélből ily nemzékrend tünik ki [4]:

Böjte Márton
végrendel. 1669.
János
Kata
Bodola Györgyné.

Böjte család. Szintén Erdélyben Fogaras vidéken él. Belőle Böjte József 1794-ben Fogaras vidék rectificator biztosa.

Böke család. Ugocsa vármegyei nemes család. Belőle Böke Ferencz azon vármegyének 1660-ban rendszerinti esküdtje [5].

Bökényi család. (Bökényi). E család nevét majd Beken, majd Beöken, majd Bökényi és Bekényi irják. Ősi fészke Ugocsa vármegye. A család ismertetése Bekényi név alatt már előadatott e munka I. kötetének 275. lapján.

---

[1]) Ugyanott.
[2]) Ugyanott 237.
[3]) Collect. Herald. Nro 491.
[4]) Székely Nemz. Constitut. 249. s köv. l.
[5]) Szirmay: C. Ugocsa. p. 60.

Ugy látszik szintén e családhoz tartozik azon ág is, mely Szathmár vármegyében tünt, valószinüleg Ugocsából szakadt át. Neve ennek is Bekényi-nek iratik. — Ezek közül Bekényi Miklos nejével Bachkay Ágnessel 1446-ban királyi adományban kapja (akkor puszta) mező Bikót, az egész malonthai pusztát (máskép Gergely Tamás telekét) és Zombok-Ujlak (ma Szamos-Ujlak) helységben, és a mellette lévő Vármegye nevü pusztában részbirtokot [1])

1810-ben ugyanazon megyében Felső-Szoporón bir Bökényi (igy irva) Ferencz [2]).

Bökönyi család. Szabolcs vármegye nemesrendü családai közt emliti nevét Fényes Geographiájában.

Bölényi család. Szathmár vármegyében birtokos nemes család. E század elején (1810.) Bölényi Gáspár Gebe faluban birtokos [3]).

Bölöni család. (Nagy-bölöni). Háromszéki székely család. 1459-ben Bölöni Illésnek fia Péter Miklosvárszék követe a medgyesi gyülésre [4]).

Bölöni Gáspár 1610-ben Báthori Gábor udvarnoka, és a nagyobb kanczellária irnoka és hites jegyzője [5])

Bölöni Imre 1815-ben Közép-Szolnok vármegye aljegyzője.

Bölönyi család. Szabolcs vármegye nemesei sorában emliti Fényes Geographiájában. Bihar vármegyében Bölönyi Menyhért táblabiró 1845-ben.

Böller család. Böller Frigyes 1719-ki május 21-kén III. Károly király által emeltetik nemességre. Czimerpaizsa először függőleges vonal által két udvarra az igy képzett baloldali udvar ismét viz-szintes vonal által alsó és felső üdvarra osztatik. A jobboldali vörös mezejü udvarban kivont kard borostyánnal ékitve; a baloldali felső kék udvarban fészkén ülő és fiait vérével tápláló pellikán, végre az alsó arany mezőben horgony látható. A paizs tetején a koronás sisakon a paizsbeli pellikán van. Foszladék innen ezüst-vörös, onnan arany-kék [6]).

Böltskévy család. (Tasnádi). Lakhelye Erdély, hol tasnádi Böltskévi János 1818-ban Aranyos-szék főjegyzője.

---

[1]) Szirmay: Szathmár várm. II. 179. 215. 216.
[2]) Ugyanott 152.
[3]) Ugyanott 80.
[4]) Kállay: Székely Nemzet. 237.
[5]) Ugyanott 237.
[6]) Collect. Herald. Nro 379.

Bőny család. Komárom vármegye kihalt adományos családai közé tartozik. Bőny Péter és Sey János kihalási czimén 1635-ben nádori adomány mellett iktattatik Komárom vármegyében a bábolnai pusztába Valticher Márk, és Szapáry Péter [1]).

Bőnyey család. Belőle Bőnyey Tamás 1505-ben a rákosi országgyülésre Közép-Szolnok vármegye követe [2]).

Bőr család. Gömör vármegye nemesei sorában áll Fényes Geographiája szerint.

Börcsy család. Börcsy Mihály 1719-ki nov. 25-kén kapott czimeres nemes levelet. E szerint czimere: a paizs kék mezejében zöld téren korona, melyen vörös ruhás férfi-kar könyököl, kivont kardot markolva. A paizs koronás sisakján ugyanaz látható. Foszladék jobbról ezüst-vörös, balról arany-kék [3]).

Ilynevü családot jelenleg Győr vármegye nemesei közt foglal helyet Fényes Geographiája szerint.

Bősz család. Beregh vármegyében nemesrendü Fényes szerint.

Böszörményi család. (Máskép **Nagy**). Lakhelye Szathmár vármegye. Böszörményi, máskép Nagy Sámuel 1726-ban Pettyén helységben részbirtokot, és 1732-ben pedig Andrással egész Ivacskó helységet kapja királyi adományban [4]).

1727-ben ugyanazon vármegyében Böszörményi Nagy Ferencz alszolgabiró [5]).

E század elején Iklód faluban birtokos e család [6]).

Vonza Böszörményi család. Bihar vármegyei nemes család. Valószinüleg Böszörményről eredt, és igy kapta e másik vezetéknevét, melyet gyakran Vonza név nélkül is használ.

E század elején (1804.) élt két testvér, Vonza Böszörményi Pál és József, anyjok mezőtelegdi Csanády leány volt. Pál Bihar vármegyének al-ügyvéde táblabirája volt, utóbb e század elején Debreczen főjegyzője [7]), és végre 1823-tól főbirája. Meghalt 1826-ki febr. 2-kán, kora 68-dik évében. Testvére József Mező-Telegden lakott, Bihar

---

[1]) Fényes: Komárom várm. 61. 160.
[2]) Jászai: id. m. 158 lap.
[3]) Collect. Herald. Nro 399.
[4]) Szirmay: Szathmár várm. II. 182. 194.
[5]) Ugyanott I. 134.
[6]) Ugyanott II. 86.
[7]) Vay: Német Hivség 606. stb.

vármegye alszolgabirája volt a nagyváradi járásban. Meghalt ifjan e század elején [1]).

Ugyan e családból származott Böszörményi Krisztina Dömök János özvegye Szirákon Nógrád vármegyében.

A család reform. vallásu.

Böszörményi család. Erdélyben is találunk e családra Böszörményi István élt 1659-ben [2]).

Böttlik család. Fejér vármegye nemesrendü családai sorában emliti Fényes Geographiájában.

Brachvogel család. Megnemesittetett 1721-ben III. Károly király által Brachvogel György. Czimere négy kék udvarra osztatik. Az első és negyedik udvarban repülésre készülő madárka látható. A második és harmadik udvarban hársfa emelkedik föl. A paizs tetején hasonlóan a paizsbeli madárka áll. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös [3]).

Bradách család. II. Ulászló és II. Lajos király korában találunk e névre történeteinkben. Bradách Lőrincz királyi udvari ember volt, és az 1500-ki orsz. gyülésen köteleztetett birtokaitól hadat tartani [4]) Bradách Imre II. Lajos alatt mint udv. huszár emlittetik azok sorában, kik Jajcza váránál tevének szolgálatot 1526-ban [5]). Később ugy látszik kincstári hivatalt viselt, mert az 1538-ki országgyülés arra kötelezte, hogy az ország összes jövedelmeiről számoljon [6]). — 1767-ben Bradacs János munkácsi gör. kath. püspök lőn [7]).

Brády család (Brádi). Ősi fészke Zaránd vármegye, melynek legrégiebb családai közé tartozik. Ugyanott a vármegyénél hivatalokat viseltek tagjai. 1841-ben Brády András azon megye alispánja volt.

E családot — irja Kőváry — két irtás érte: egyik vala a Hóra lázadás 1784-ben. A másik vesztést, mondhatni végcsapást, 1848-ban kapta, midőn egyszerre tizenhárom Brády sujtatott le Zaránd Váka nevü falujánál [8]).

---

[1]) Ugyanott.
[2]) Kemény: Notitia Archivi et Cap. Albens. 2. rész 362.
[3]) Collectanea Herald. Nro 434.
[4]) 1500-ki XV. törv. cz.
[5]) Engel Monumenta Ungr. p. 220.
[6]) 1538-ki XXV. törv. cz.
[7]) Szirmay C. Zemplin. not. top. 60. l.
[8]) Kőváry Erdély Nev. Családai 55. l.

Egy ág Hunyad vármegyébe szakadt. Ebből volt Brády Sámuel 1815-ben Hunyad város főbírája Kőváry szerint a családból most csak egy él. Hunyad vármegyében Brády Lajos, kinek azonban fiai vannak.

Brayanovith család. Miksa király 1568-ban emelé nemesi rangra Brayanovith Jánost. De utódai ugy látszik kifogytak [1].

Brajda család. A honfiusitott családok közé soroztatik.

Branavaczky család. 1751-ben magyar nemességet nyer Branavaczky Mihály Mária Terézia királynétól. Czimere ezüst mezőben kék ruhás férfi-kar, mely vörös és kék zászlót lobogtat. A paizs fölötti sisak koronáján szintén olyan zászló emelkedik fel. Foszladék jobbról ezüst-vörös, balról ezüst-kék [2].

Branavaczky család. A fölebbivel egy időben 1751-ben egy másik Branavaczky is Branavaczky Subutha czimeres nemes levelet nyer. Ennek czimere kék udvar, melyen két fehér csik vonul át víz-szintesen. E két vonal közt arany csillag ragyog. Az alsó vonal alatt pedig egy lenyakazott törökfej nyugszik. A paizs fölötti sisak koronáján két kiterjesztett kék szarny, és azokon víz-szintes irányban fehér csik vonül át. Foszladék arany-kék és ezüst-kék [3].

Brankovich család. E családot Brankovics György Ráczország despotája tevé ismeretté történeteinkben, főleg Hunyadi János korában. Neveztek Györgyöt Vuknak is. Zsigmond királyhozi hűsége jeleül 1422-ben Belgrádot adá át, és ezért feles adománynyal jutalmaztatott. Kapta Szolnokot, Világosvárt, Szalánkeményt, Tokajt, Munkácsot, Regéczet, Szathmárt, Böszörményt, Debreczent, Túrt, Tisza-Varsányt és egyebet. Ő épité Szendrő várát, Amurat Szultán engedélyeből, mert húga a nagy ur neje volt. Később 1439-ben a török elfoglalja Szendrőt, és György legidősb fiának szemeit is kiszuratja György Magyarországba menekült, Albert király ótalma alá, és itt lakott egy ideig birtokán. 1443-ban a török elleni magyar hadjáratban Hunyadyt kisere, és a győzelem után ennek átirja Világos várát, maga pedig tartományát Szendrő várával együtt a töröktől visszakapta A következő 1444-ben ugy viselé magát színes barátságával, hogy egyik előmozdírója lőn a várnai csapásnak. Ekkor Hunyadyt is elfogá, s csak fia László kezesül hagyása mellett bocsátá szabadon.

---

1) Ungh varmegye levéltárában van az eredeti armalis.

2) Adami Scuta Gen il. I.

3) Ugyanott.

Hanem 1449-ben Hunyadi földulá tartományát, és igy adá ki fiát Lászlót is. Azután ismét barátul mutatá magát a Hunyadi házhoz, sőt unokáját Cillei Ulrik leányát is eljegyzé Mátyásnak, mert Hunyadi ismét fölszabaditá őt a török ostroma alól. Azonban ezután is tettleg a Hunyadiak ellene volt. Szilágyiakat elfogatá. Mihály elillant, László ott veszett Hunyadi János halála után vejével Cilleivel agyarkodott a Hunyadi ház ellen; és Cillei neki irá: hogy (H. László és Mátyás fejére czélozva) két lapdát küldend. Halála előtt Ráczországot a pápának végbagyományozá, de ez kiismervén ehez Magyarország jogait, arról lemondott.

E György által látjuk, hogy a Brankovics család már a XV. században szerepelt hazánk történeteiben; utóbb egy másik György I. Leopold alatt 1683-ban szabad bároságra, 1688-ban [1]) pedig grófságra emeltetett.

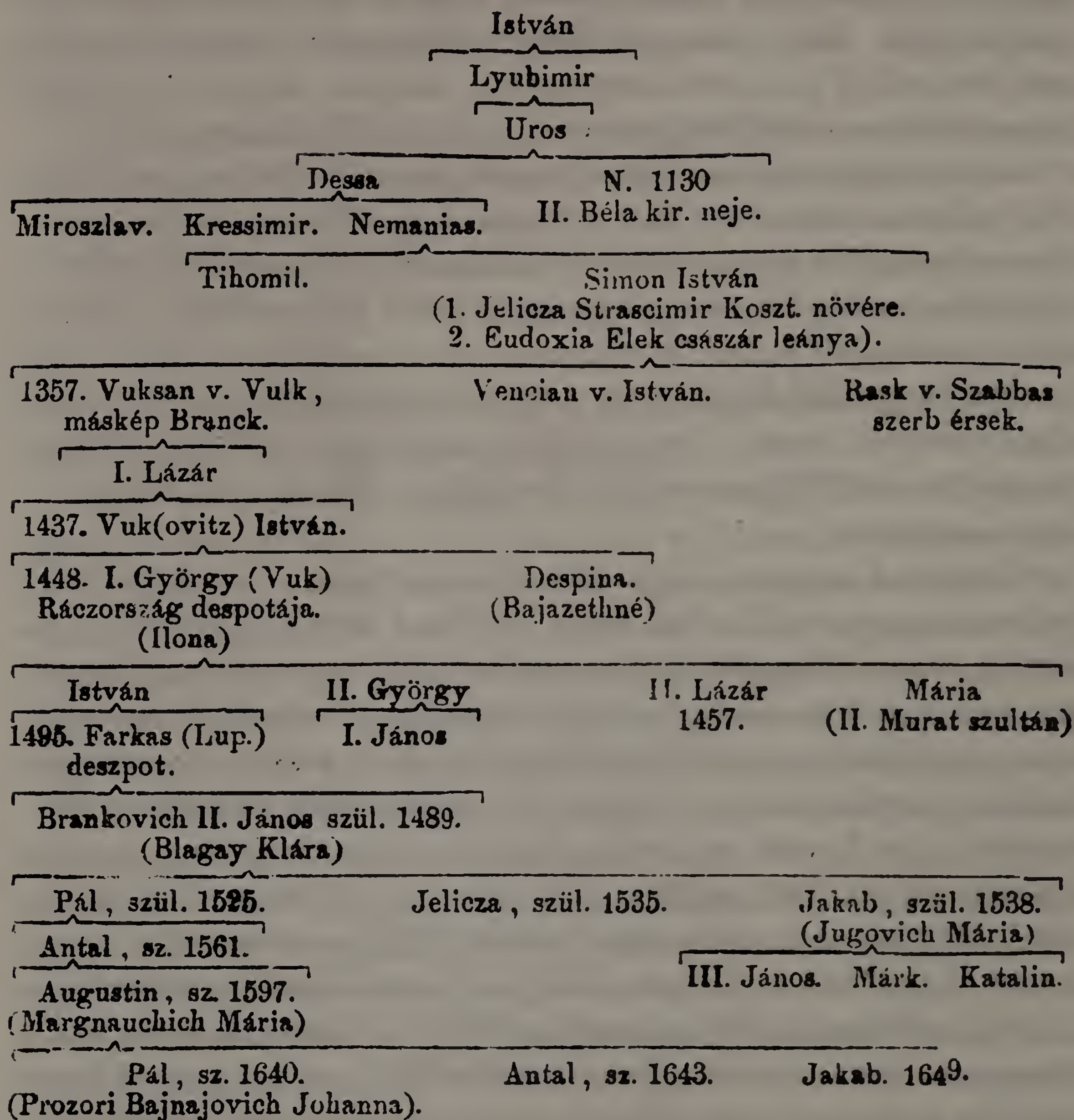
Czimere a családnak négy részre osztott paizs, és középen az ugynevezett sziv-vért. Az első vörös udvarban arany egyfejü sas, és azon öt kereszt. A második ezüst udvarban bivaly-szarvak közt koronás vörös oroszlán. A harmadik udvarban ugyanaz. A negyedik vörös udvarban nagy fehér kereszt, és ágai közt négy fehér **B.** betü egymásnak visszasan (háttal) forditva. A grófi koronával födött közép-vért kék mezejének alján hármas zöld halom látszik, a paizs felső részének közepéből pedig A. betü alakban fehér gerenda nyulik a paizs mindkét oldalához, és azon három kis vörös kereszt áll. A paizs tetején herczegi korona, és azon három koronás sisak áll, ezek középsőjén a paizsbeli arany sas, a jobboldalin koronás ezüst oroszlán, a baloldalin pedig kék bivaly-szarv között koronás vörös oroszlán áll. Az egész czimert herczegi kék palást aranynyal szegélyezve veszi körül, alul családi jelszavul „*Amicus Amico*" olvasható [2]).

---

[1]) Horányi Nova Mem. 772. l. irja igy, és utánna Lehoczky Stemm. I. 168. lapon ezt magyarországi báró és grófi rangul értve. De Horányi id. m. 769. lapon a) jegyzetben a magyar udv. kanczellária által 1692-ben kiadottnak is emlit egy diplomát.

[2]) Adami Scuta Gentil. I.

A családfa [1]) a legrégibb időktől igy jő le:

Nem áll a nemzékrenden a családnak még egy nevezetes tagja György, (Jánosnak fia) valószinüleg III. Jánostól eredve. Ez Belgrádban született 1640-ben. I Apafi Mihály — mint iratik — 1671-ben a török portához követeül használta. Utóbb I. Leopold vevé igénybe ügyességét, és mint fölebb emlitém, báró és grófságra emelte. Azonban végre Csehországban elzáratá, és ott halt meg 1705-ben [2]). Testvére Szabbás szerb érsek volt.

[1]) Wagner Mss. Tom. LXX.

[2]) Horányi Nova Memoria 768—776. közli életét, mint olyanét, ki letartóztatásakor egy történeti könyvet (krónikát) irt össze.

Brányugh család. Horvátországi család. Belőle Brányugh János előbb Zágráb vármegye alispánja, 1714-ben a báni táblára vitetett. 1715. és 1723-ban itélő-mester volt [1]).

Brassai család. (Brassói). Brassói Brassai János 1815. 1818-ban Dézsen sebész-orvos volt.

Brassai család. (N.-Enyedi). Nagy-Enyedi Brassai János 1815-ben Közép-Szolnok vármegye sebésze.

Tán ezen Brassai családok egyikéhez tartozik azon Brassai Sámuel, ki a mult század végén 1794-ben Toroczkón unitarius lelkész volt. Ennek fia Sámuel, jelenleg egyik széles ismeretü tudósunk, született Toroczkón 1798-ban. Több könyvet irt, és főleg a mathematicai tudományokban tünt föl. A magyar academiának tagja. 1837-től Kolosvárott az unitarius főtanodában tanár volt. Jelenleg Pesten lakik, és az irodalommal foglalkozik.

Bratulich család. Horvát család, melyből Bratulich Simon 1608. 1609-ben zágrábi püspök volt [2]).

Brauneker család. 1791-ben Brauneker Jakab szerzi a nemes levelet ily czimerrel: a paizs négy részre oszlik, az első és negyedik vörös mezőben három fehér szelemen (balken) középen szögletbe törve látható; fölöttök csillag ragyog. A második és harmadik arany udvarban fekete (egyfejü) sas van, kiterjesztett szárnyakkal, első lába körmei közt kardot, a balban vörös-fehér koczkás zászlót tartva. A paizs sisakján szintén a leirt sas áll. Foszladék ezüst-vörös és arany-fekete [3]).

Breyer család. Czimere függőlegesen két részre osztott paizs. A jobboldali vörös udvarban zöld téren kivont karddal vasba öltözött bajnok áll. A baloldali kék mezőben arany grif áll, első lábaival három nyilat tartva, hegyeikkel fölfelé, a nyilak tollai vörös-kék szinüek. A paizs sisakján ugyanazon grif látható. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös [4]).

Brencsán család. 1791-ben kapnak nemességet. Alapitójok Brencsán János mint katona gróf Toldalaghy Sárát veszi nőül. Sándor szintén katona, részt vesz az 1848-ki mozgalmakban, utóbb fogoly [5]). A család Balásfalváról irja magát.

---

[1]) 1715-ki XXIV CXV. és 1723-ki XVII. törv. cz. Lehoczky Stemm. I. 181.
[2]) Pray · Hierarchia
[3]) Adami Scuta Gentil. I
[4]) Burgstaller Insignium nobilium Hung. Fam. Decades.
[5]) Kőváry Erdély Nev Családai 237. és 257. l

Bretzenheim család. (Regéczi, herczeg) Bretzenheim Károly Auguszt herczegnek két fia 1827-ben honfiusíttatott. Birja a család a hajdani Rákóczy uradalmak egy részét Sárospatakot, Regéczet sat. Ez utolsótól veszi magyar előnevét. Mióta a család hazánkat lakja, ily családfát [1]) alkota:

Herczeg Károly Auguszt
szül. 1769. oct. 24. † 1823. febr. 27.

Ferdinand szül. 1801. febr. 10. † 1855. aug. 1. (Hg. Schwarzenburg Mária Karolina 1831. jun. 27. óta)	Mária Crescenz. sz. 1799. nov. 13. csill. ker. hölgy (Gróf Somogyi Józsefné)	Amália sz. 1802. jun. 10 csill. ker. és pal. h. (Gr. Taaffe Lajos)	Alfons sz. 1805. dec. 28. cs. kir. ezredes és kam. (Hoffmann Janka, sz. 1823. mart. 4.)

Breuner család. (Gróf). A gróf Breuner családból Szigfrid az 1687-ki [2]), Miksa Lajos pedig az 1715-ki országgyülésen [3]) honfiusittatott.

E család eredetét 1385-ben bizonyos Breuner (Preiner) Konrad- és Andrástól származtatja Utrecht- és Kölnből, honnan Strajerországba sarjadzott át. És innen A n d r á s a közös törzs által átszakadt Ausztriába is. Andrásnak dédunokája F r i g y e s stübingi lovag (ki 1523-ban még élt) két fiut nemzett, F ü l ö p ö t és K r i s t ó f o t. Amattól az ausztriai fővonal; K r i s t ó f t ó l a stajer vonal jő le. Az utóbbi kihalt már, és hozzánk nem is tartozik. F ü l ö p császári udvari tanácselnök és titkos tanácsos 1535-ben Ausztriába megy által, 1550-ki april 12-kén ott osztrák báróságot nyer. Meghal 1556-ban. Unokáiban két ág kezd sarjadásnak indulni S i g f r i d K r i s t ó f és I v á n által. — Amaz az ö r e g e b b ugynevezett A s p a r n i ágat alapitja, és Rudolf, és Mátyás császárok alatt szép jószágokat szerez, mint az asparni és rajai urodalmakat Ausztriában, melyekre hitbizományt senioratusképen nyer családja részére. 1624-ben német birodalmi báró lesz. Ennek fia S z i g f r i d L é n á r d I. Leopold alatt él. Nevét tekintve ez volt az, ki Magyarországban indigenatust nyert 1687-ben. Azonban ennek ága 1716-ban kihaltnak iratik [5]); és igy a hitbizományi birtok is átment az ifjabb asparni ágra, mely emlitett Ivántól szakad le. Ennek unokája F ü l ö p I g n á c z 1693-ban kap német birodalmi grófságot, és az idé-

[1]) Goth. Geneal. Taschenb. 1857. 104. — Bretzenheim hg sir-emlékéről. L. M a g y a r N é p l a p 1857. nov. 28. szám.

[2]) 1687-ki XXVIII. törv. cz.

[3]) 1715-ki CXXXIV. törv. cz.

[4]) Histor. Herald. und Geneal. Hdbuch 97.

[5]) Ugyanott.

zett kútfő szerint magyarországi indigenatust [1]. Fülöp Ignácznak két fia ismét két ágat bocsát lé. Ferencz Antalé ismételve magyar családokkal sógorosodik, és hazánkban birtokossá válik. A másik fiu János Fülöp ága kevésbé szövődik hazánkhoz.

Családfájok ez:

Fülöp Ignácz
1693. birod. gróf.
1687. magyar indigenat.

- asparni ág.
  - Ferencz Antal szül. 1698. † 1757. (Gr. Rothal Mária Ant.)
    - Károly, sz. 1739. † 1796. cs. kir. kam. titk. tan. és velenczei követ. (Gr. Khevenhiller-Frankenburg Mária Jozefa. † 1814.)
      - József Ferencz szül. 1765. † 1812. cs. kir. dániai követ. (Gr. Pergen Anna Mária)
        - Auguszt, szül. 1796. cs. kir. nyug. miniszter-tanács (Gr. Eszterházy Mária szül 1805. † 1837.
          - Auguszt János, szül. 1828. birtokos Magyarországban. (Gr Széchenyi Mária Agatha)
          - József Károly szül 1830 mart. 6. bir Magyarországban.
- nuszdorfi ág.
  - János Fülöp szül. 1700. † 1772. cs. k. kam. ezredes. (Gr. Hessenstein Ágnes)
    - Imre, cs kir. kam. szül. 1735—1791. (báró Solopiski Mladoia Janka)
      - Imre, szül. 1783. cs kir. kam. (báró Raszler Mária)
        - Imre Alajos szül. 1808.

Brezanóczy család. Brezanoczy Ádám született Jolsván Gömör vármegyében nov. 7-kén 1751-ben. Előbb jezsuita, azután jogász lőn. Az ügyvédi vizsgálat után törvény-tudorrá lőn. És előbb Pécsett, majd Pesten az egyetemben jogtanár volt. Latinul irt, és kiadta az egyházi és természeti jogot [2]. 1822-ben I. Ferencz király által nemességre emeltetett [3]. 1827-ben nyugalomra lépett. Meghalt Pesten, 1832-ki mart. 2-kán, 81-dik évében.

Brezinay család. Brezinay Mátyás és testvére Mihály 1659-ben I. Leopold királytól kaptak czimeres nemes levelet [4].

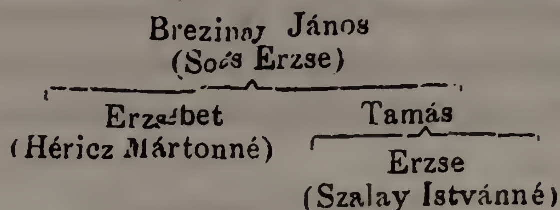
[1] Mint legelől emlitém, a törv. czikkben Szigfrid nyeri az indigenatust, és igy itt az állitások összeütköznek. Az országgyülési törv. czikk — emlitenem sem kell — minden egyébnél hitelesebb.

[2] Magyar Irók. Életrajz gyüjt. I. k. 64.

[3] 1822-ki Tudom. Gyüjtemény II. k.

[4] Zemplin várm. levéltárában van az eredeti czimeres nemes levél.

Ilynevü családból nehány izen ily nemzékrend ismeretes [1]:

Brezniczai Baczur család. Brezniczai, másképp Baczur Pál 1499-ben Zólyom vármegyében Dobronyiva vár várnagya volt, és birta azon vármegyei egész Breznicza helységet, Baczur helységben egy curiát, és Zólyomban háza volt. Neje Ágnes volt, kivel ily családot alkotott:

Baczur Pál. 1499.
(Ágnes, özvegy 1518.)

Borbála	Orsolya	János	Balás
(1518. Baloghy Gergelyné, 1522. özvegy)	(Baloghi Hwzar Bálintné)	1522.	1522.

1518-ban Baloghy Gergely neje Baczur, másképp Brezniczkai Borbála, ugy Orsolya Hwzar Bálintné nevében a Sághi Convent előtt tiltakozik napa Ágnes ellen, ki néhai férje javait eladni akarta, miután az mind négy gyermekét egyenlően illeti [2].

1522-ben azonban Baczur Borbála Baloghy Gergely özvegye testvéreivel Orsolya, és Balással Brezniczka falut Verbőczy Istvánnak adták el, és vallottak be a Sághi Convent előtt [3].

Brezovay család. Borsod és Heves vármegyében birtokos [4] család. Nevét — ugy látszik — Nyitra vármegyei Brezova helységétől vette.

Brezovay József Heves vármegyének 1832-ben főjegyzője és országgyülési követe. Utóbb másod alispán (1844.) Végre ugyanazon megye főispáni helyettese 1847-ben.

Brigánd család. Zemplin vármegyében Nagy- és Kis-Azár, és Cselej helységben közbirtokos [5].

Brigánd-nak neveztetett Theszéry II. Miklósnak István fiátóli unokája Miklós is 1449-ben, ki nejével Hul Ilonával ily családfát alkota [6]:

---

[1]) Bossányi-féle curialis pörben 507. l. stb.
[2]) Hiteles oklevél nálam.
[3]) Horvát Istv. Verbőczy Emlékezete II. 201.
[4]) Fényes Geographiája szerint.
[5]) Szirmay C. Zemplin. not. hist. 179. 180.
[6]) Deméndy-Theszéry-féle pörben.

Brigand Miklós 1449.
(Hul Ilona)

György.	Péter.	Margit.	Ilona.	Dorottya.
†	†	(Ilmer Jánosné) 1490.	(Halósi Fekethe Ferencz)	(Lüley Ferencz)

Brigido család. (Gróf, fi-ágon kihalt 1848.) Eredetét az olasz Brigido családból veszi. Brigido Pompejus 1630-ki april 28-kán mint jogtudós Stajerországban kormányszéki tanácsossá választatik. 1635-ki nov. 10-kén II. Ferdinand császár német birodalmi nemességre emeli. 1635-ben a lovag osztályból (aus dem Ritterstande) a stajer uri-rendekhez kormánytanácsossá neveztetett. Ezután megkapta a német birodalmi lovagi rendet (Reichsritterstand) és báróságot is.

Báró Brigido József, galicziai kormányszéki al-elnök, és testvére Pompejus a temesvári kamarai administratio és bányai igazgatóság elnöke, cs. kir. kamarás és titkos tanácsos 1776-ban az ausztriai örökös tartományokbani grófságra emeltetett [1]).

1836-ban pedig gróf Brigido Pál, bresoviczi báró cs. kir. kamarás és őrnagy, Istriában a Marenfelsi és Schumbergi jószágok birtokosa Magyarország honfiusitott nemesei közé bevétetett [2]). A családfa, melyet alkotott, s mely fiában fi-ágon megszakadt, ez:

N. N.

Gr. Brigido Pál	Polixena
sz. 1782. † 1848. (Gróf Nádasdy Mária) szül. 1794. egybek. 1815.	szül. 1770. csill. ker. és pal. h. (Gr. Thurnhofer és Valsassina Iván)

Gr. Brigido Pál fia:

József Ferdinand
szül. 1816. † 1840.
(özvegye b. Hackelberg Landau Karolin)

József Ferdinand leányai:

Paulina	Ferdinandina
szül. 1837. (B. Hackelberg Landau Rud. cs. kir. kam. s főhad.)	szül. 1840.

A család egyik tagja báró Brigido Mihály 1808. és 1827-ben a Ludoviceára kilencz ezer forintot adományozott [3]).

Czimerök kék mezőben ezüst hullámokon két szemközt uszó delfin fölemelt farkkal, fölöttök közben csillag ragyog hat sugárral.

[1]) Histor. Herald. und Geneal. Hdbuch. 99.

[2]) 1836. XLVII. törv. cz.

[3]) 1808. VII. és 1827 XVIII. törv. cz.

Brixian család. Brixian Sylvius az 1681-ki országgyülésen honfiusittatott [1].

Brnula család. Árva vármegyei sarjadék, honnan egy ág (s tán az egész) Nógrad vármegyébe szakad, hol Brnula András 1772-ben nemességet a vármegye előtt produkálja [2]. Utódai elesve azon vármegyei Diós-Jenőn élnek, és igy e munka (II. 33. l.) tévedésből emlittetett e család a Bernolák család czim alatt, melytől különbözik.

Brockhausen család. Brockhausen János Vilmos az 1723-ki országgyülésen vétetett be Magyarország nemesei közé [3].

Brodánovics család. 1792-ben nemesittetett meg. Czimere négy udvarra osztatik. Az első és negyedik fehér mezőben kék ruhás vitéz áll, karón levágott törökfejet tartva. A második és harmadik udvar rézsút vörös és sárga szint mutat, és abban oroszlán áll az udvar szineivel ellenkezőleg sárga és vörösnek szinezve. A paizs fölötti sisákból is oroszlán emelkedik ki rezsút félig arany félig vörös szinü, első jobb lábában kardot tartva. Foszladék jobbról ezüst-kék, balról arany-vörös [4].

Brodarich család. Szlavoniai család. Ismertté tevé hazánkban e nevet Brodarith (Brodarich, sőt Broderics-nek is iratik) István, szerémi, utóbb váczi püspök, 1526-ban II. Lajos király kanczellárja, ki többször járt követségben is. A mohácsi csatából szerencsésen megmenekülvén, ezt leirta. Kevés ideig I. Ferdinand hive, de nemsokára végig I. János király részén állt. Meghalt 1539-ki nov. 7-kén Váczon.

István püspöknek tán testvére volt Brodarich Mátyás, kinek neje csébi Pogány Sára volt [5]. E Mátyásnak pedig leánya lehetett Brodarich Klára, 1591-ben Kis-Serényi Gábor özvegye [6].

Brogyányi család. (Brogyáni). Bars vármegyei eredetü régi adományos család. Emlitett vármegyében van Brogyán helység, honnan a család nevét irja.

Bizonyára e családból volt Bars vármegyének az 1447 országgyülésen követe Brogyányi Salamon, ki roszul iratik Baragyáni-nak [7].

---

1) 1681-ki LXXXII. törv. cz.
2) Azon várm. jegyzőkönyve 443. l.
3) 1723-ki CXXIX. törv. cz.
4) Adami Scuta Gentil. I.
5) Wagner Mss. LXX.
6) Kir. Curia előtt folyt Bossányi-féle pör.
7) Kovachich: Vestigia Comitiorum 268. l.

A család jelenleg leginkább Trencsin vármegyében tartja lakását.

Brogyányi Bálintnak neje Babóthy Julianna.

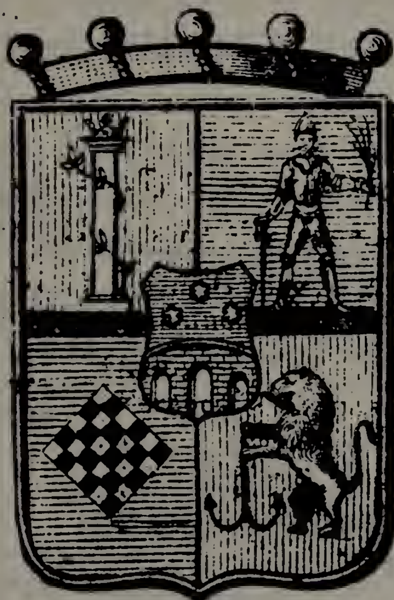
Brogyányi Gábor 1825-ben Trencsin vármegye másod alispánja és követe [1]).

Brogyányi Lénárd 1836-ban azon vármegye szolgabirája.

Brogyányi István 1845-től Bars vármegye főszolgabirája.

Brosenbach család. Brosenbach Károly az 1840-ki országgyülésen honfiusittatott [2]).

Bruckenthal család. (Báró). Erdélynek legkiemelkedettebb szász családa [3]), és egy része a magyar családok minden kellékeit fölvevé. Megnemesittetett 1724-ki jun. 8-kán.

A család czimere négy részre oszlik. Ezenkivül a közép-paizs az ötödik osztályt képezi. A paizs felső (első) osztályában kék mezőben vasas vitéz áll, jobb kezében zöld gallyat, bal kezében földre bocsátott pallósát tartva. A baloldali felső (második) osztály vörös mezejében szintén zöld téren fehér oszlop áll koronázottan, és körülfolyva zöld repkénynyel. Az alsó jobboldali (harmadik) vörös mezőben oroszlán áll, első lábaival horgonyt tartva. A negyedik osztályban kék mezőben fehér-fekete koczkás tábla (os-tábla) látható. A közép-paizs kék mezejében három ivre egy kőhid, és a fölött három csillag szemlélhető. Ezen hid — ugy látszik — a család nevére van czélzással. A paizst bárói korona födi. (Eddig mutatja a metszvény is). A paizst telamonok gyanánt két oldalról két sárkány veszi körül, fejeiket a koronán álló sisakból egymással szemközt nyujtva ki. E sisakokból a jobboldali tetején kék-fehér vörös-sárga koszorúból három zászló nyulik föl, melyek közül a középső kék-fehér, a szélsők pedig arany-kék szinüek. A baloldali sisak koronáján vörös-fekete kiterjesztett szárny van, és azzal szemközt arany csillag ragyog [4]).

---

[1]) 1827-ki XVI. törv. cz.

[2]) 1840 ki LII. törv. cz.

[3]) Kőváry Erdély Nev. Családai 55. l. honnan nagyobb részint e családróli adatok.

[4]) Adami : Scuta Gentil. I.

A család ősfészke Uj-Egyház, hol a királybiróság mintegy örökös főispánsága látszik lenni e családnak. Egy ily királybirónak vala fia Bruckenthal Sámuel, erdélyi főkormányzó, ki e család szerencséjét alapitá. Ez előbb Bukov tábornok kormányzása alatt az akkor Szebenben székelt főkormányszéknél titkár; 1762-ben Bécsbe udvari kanczellárrá vitetik. Ott tekintélyt, vagyont és befolyást szerez. 1774-ben főkormányzóvá neveztetik, és az volt 1787-ig, midőn 4000 forint nyugdijjal és sz. István nagykeresztével nyugalmaztatott.

Családának jószágai mellett báróságot szerzett, ezenkivül egy könyv- és képtárt hagyá, mely nemcsak Szebennek, hol az őriztetik, de Erdélynek is egyik diszeül szolgál.

Testvére Mihály 1767-ben fogarasi főkapitánynyá tétetett, és 1790-ben ő kapá a leirt bárói czimert. Sámuel kihalván, a családot Mihály folytatá a következő családfa szerint:

N. N. királybiró

Sámuel † főkormányzó. (Klochner Zsófia) — I. Mihály fogarasi főkap. 1767.

I. Mihály gyermekei:
- II. Mihály 1790. szászok isp. † 1813. (Gr. Teleky Kriszt.)
- Sámuel † (Uj-egyházi lakos)
- Károly † 1807. dec. 18. (Sachsenfeld N.)
- Márton (őrnagy † 1820.)

II. Mihály gyermekei:
- III. Mihály szül. 1804. jul. 12. † 1855. febr. 5. (B. Wesselényi Anna)
- Zsófia.

Károly gyermekei:
- Zsófia † (táborn. Geringerné)
- Károly sz. 1784. máj. 4. fogarasi főkap. (nőtlen)
- József sz. 1781. jun. 24. cs. k. titk. tan. tartom. biztos. (ns. Kiszling Józ.) sz. 1784. † 1848.

III. Mihály gyermekei:
- Gyula sz. 1833. jul. 7.
- Ilona sz. 1834. máj. 14.
- Árpadina sz. 1836. máj. 20.
- Ákos sz. 1837. máj. 12.
- Vilma sz. 1838. mart. 18.

József gyermekei:
- József Frigyes sz. 1803. nov. 24. cs. kir. udv. tan. tartom. törv.-sz. elnök. (Gr. Hadik Teréz sz. 1817. † 1850.)
- Luiza sz. 1804.
- Zsófia sz. 1813. (Barcsay Zsigmond)
- Antonia sz. 1816. (Barcsay László)
- Berta sz. 1826. (Gr. Béldi György).

József Frigyes gyermekei:
- Vilma sz. 1841.
- Herman sz. 1843.
- Jozefin sz. 1844.

II. Mihály cs. kir. titk. tanácsos, és erdélyi kormányszéki tanácsos volt. — Ez egyedüli családa Erdélynek — Kőváry szerint — melyben a majoratus tényleg fenáll. Ezt a főkormányzó végrendeletileg alapitá; főleg azáltal, hogy a szebeni képtár s alaptőkéje a nagyobb fiu kezében van. Erdélyi törvények a majoratust nem ismerék el; de elnézék.

Brudern család. Báró Brudern József 1791-ben honfiusittatott [1]). A család most is birtokos hazánkban.

Bruminich család. Horvátországi család, melyből Bruminich Tamás 1486-ban a Blagayak ügyében tanuskodott [2]).

Brunswik család. (Korompai, gróf). Családi hagyományok szerint Braunschweig-Brunswigból ered Henrik herczegtől, ki a keresztes hadak alkalmával két fia által kisértetve a szent földön járt. A két fiu egyike állitólag Magyarországban marad, és törzsévé lőn e családnak.

Bizonyos az, hogy a XVII. században már hazánkban virágzott a család, a midőn 1622—1625-ben Brunsvik Tamás Thurzó Szaniszló nádornak udvarnoka (Aulicus) volt [3]).

A családot azonban legnagyobb fényre és méltóságra Brunswik Antal emelé, ki 1747-ben már kir. személynöki itélőmester és aranysarkantyus vitéz (Eques Auratus); — 1756-ban már nádori itélőmester és cs. kir. tanácsos is; 1770-ben pedig szent István kir. rend vitéze, Esztergam vármegye főispáni helytartója, és a magyar kir. udvari kanczellária előadó tanácsosa volt. 1775-ki oct. 7-én Bécsben kelt oklevélnél fogva saját személyére grófi rangra emeltetett. Adelffy Annától két fia maradt, II. Antal és József, kik 1796-ki nov. 8-kán a grófi rangot utódaikra is megkaptak.

A család czimere négy részre osztott paizs, egy közép-vérttel. Az első és negyedik mező viz-szintesen kétfelé osztatik: a felső részben arany mezőben fekete egyfejü sas emelkedik ki; az alsó rész kék mezejében vörös-ezüsttel koczkázott szelemen (balken) látható. A második osztály vörös mezejében pánczélos kar három nyilat tart hegyeikkel fölfelé. A negyedik vörös mezőben zöld téren szintén pánczélos kar könyököl, kivont kardot tartva. A közép-paizs kék udvarán zöld térről egy gerezdekkel megrakott szőlőtőke emelkedik, és a felé egy aranyszarvu kos siet. A paizst grófi korona födi. (Eddig a metszvény).

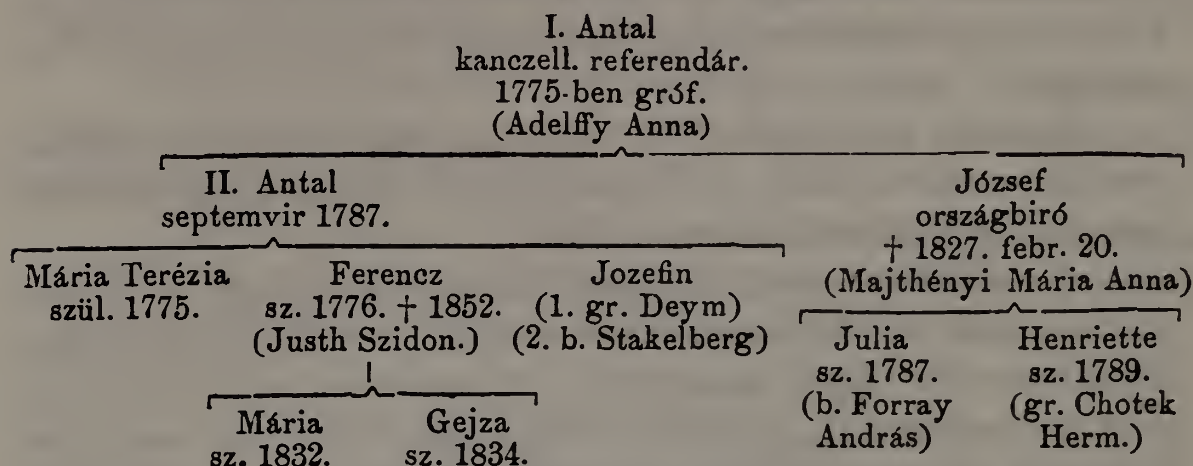
[1]) 1791-ki 73. törv. czikk.

[2]) Gr. Teleky: Hunyadiak kora XII. 322.

[3]) Lehoczky Stemm. II. 72. ki aligha nem egy Tóbiással, kiről alább.

A koronán három koronás sisak áll, melyek közül a jobboldalin egyfejü sas kiterjesztett szárnyakkal; a középsőn két (ezüst-kék) elefánt ormány között a paizsbeli szőlőtőkével a leirt kos látható; a baloldali sisak fölött pedig pánczélos kar három nyilat tartva könyököl. A paizst telamonok gyanánt nemtők veszik körül, a jobboldali kivont pallóst tartva, a baloldali pedig egy eltört oszlopot érintve kezével.

I Antaltól kezdve a családfa igy jő le napjainkig:

II. Antal a magyar kir. udv. helytartó tanács tanácsosa volt 1787-ben. Gyermekei közül

Mária Terézia szül. 1775-ben. Hazánk jelesb hölgyeinek egyike, ki a kisded-ovó intézeteknek hazánkban ugyszólván alapitója, s e téren annyi nemes buzgósággal, éles belátással, és minden nehézségeket leküzdő kitartással működött. A jeles delnő már 83 éves, s még lelkében mindég élénk és fiatal.

Ferencz (II. Antalnak fia) szül. Pozsonyban 1776-ban, kitünő gazda. Birtokán Fejér vármegyében Martonvásárán az egykor kietlen parlag pusztaságot különös szorgalommal és értelmességgel virágzó állapotra hozta, és mintegy paradicsommá varázsolta. A zenészetnek — a violoncellon maga is ügyesen játszván — különös pártfogója volt. Meghalt 1852-ki octoberben. Özvegyétől neczpáli Justh Szidonia csillagkeresztes hölgytől két gyermeke maradt.

Jozefine először gróf Deym, másodszor báró Stakelbergné.

József (I. Antalnak fia) 1786-ban már valós. belső titkos tanácsos, és a hétszemélyes tábla első tanácsnoka, később sz. István apostoli kir. rendje közép-keresztese, cs. kir. kamarás, Nógrád vármegye főispánja, és országbiró, meghalt 1827-ki febr. 20-án, kora 77-dik évében. Eltemettetett Korompán a családi sirboltba. Özvegyétől kesselőkeöi Majthényi Mária Anna csillagkeresztes és palota-hölgytől két leánya maradt:

Julia szül. 1787. csill. ker. és palota hölgy, és a nádorné fő-udvari hölgye, 1830-ki aug. 16-ka óta báró Forray András özvegye.

Henriette szül. 1789. oct. 12. szintén csillagkeresztes hölgy, 1813-ki január 22-től chotkovai gróf Chotek Herman cs. kir. kamarás és ezredes neje, 1822-ki april 25-től pedig özvegye. Ő festé saját kezével atyja arczképét le, melyet Nógrád vármegyének gyülés teremében függött. Meghalt 1857-ki jan. 27. kora 69-dik évében. Eltemettetett Korompán.

A család a XVII. században még protestans [1], később s jelenleg is katholikus vallásu.

Brúz család. (Lugosi). Temesvárnál 1514-ben tünik fel e családnév legelőször, midőn Szapolyay János vajda Dósa lázadását az utolsó végcsapással kiirtá. Ekkor tünteté magát ki Brúz Mátyás, miért II. Ulászló királytól 1514-ki dec. 6-kán Lugoson egy nemes telket kap adományban [2].

Brúz Mátyás mint nemesek hadnagya hull el Mohácsnál. Fekvő javai, midőn 1552-ben Lippa, Temesvár és más várak török kézre kerültek, elfoglaltattak Szoliman emberei által. Családja ezen elkeseredve, több lugosi, karánsebesi és temesvári családdal Erdélybe költözött, és Szászvároson telepedett meg, hol 1561-ben Brúz Mátyás Szászváros és széke királybirójaként tünik föl.

A donatio elvesztése után Brúz Gergely II. Rákóczy György fejedelemtől czimeres levelet vett.

A család czimere 1514. körül: kivont kardot tartó koronás grif volt: „FUIMUS“ körirattal. — I. Rákóczy után kivont kardot tartó kar, a kard végébe törökfő szurva. De ezzel vegyesen használtak egy más ódonszerüt is, melyen két beszélgető tanár áll, s a jobb felőlinek csipőre szegzett balkarán holló van.

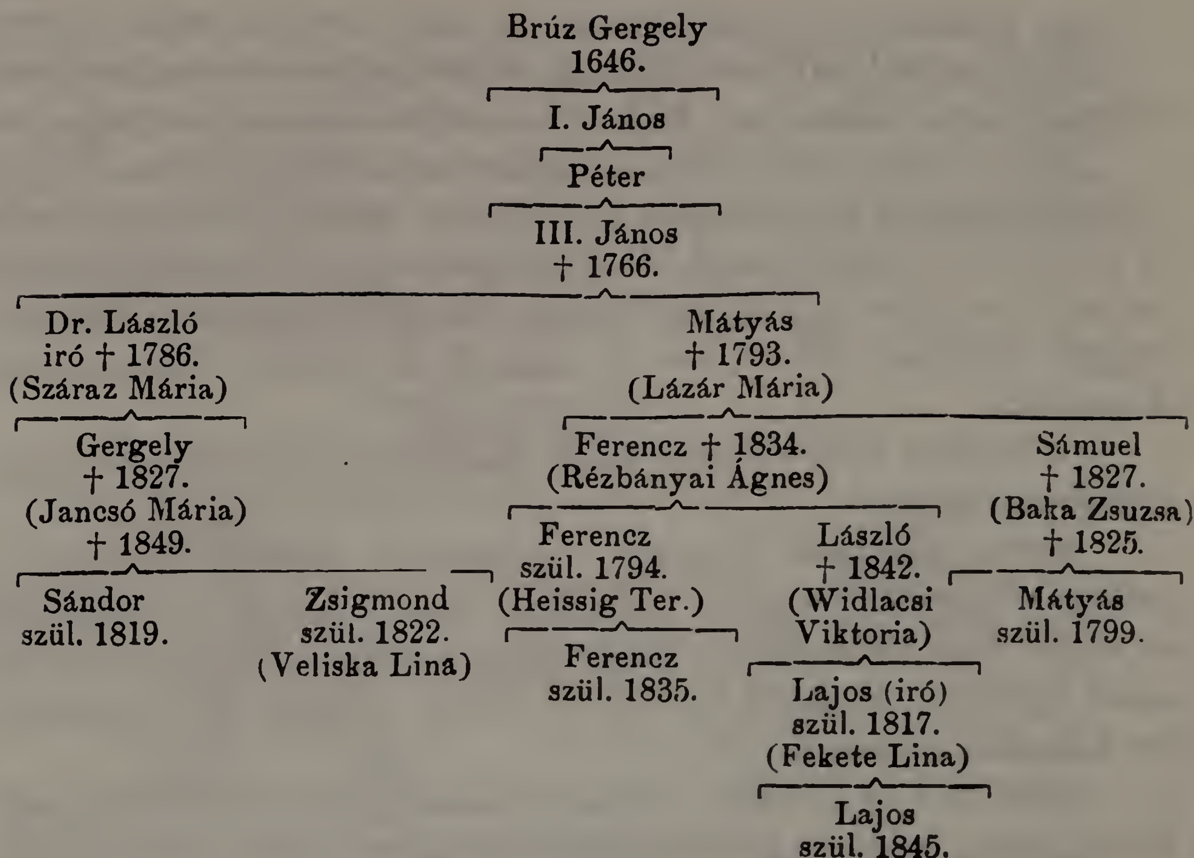
E családból Szászvárosnak két királybirája volt: a fennebb említett Mátyás Szászváros első tudható királybirája, és ugyanott az utolsó is Brúz Ferencz volt, mit 1848-ban végzett. Ezeken kivül adott még e család Szászvárosnak négy székbirót, két főorvost, egy ügyvédet, és több hivatalnokot.

A czimeres levelet szerző Gergelytől kezdve a családfa következőleg jött le:

---

[1] Brunszvik Tóbiás szeredi ev. lelkész 1630-ban „Lelki gyötrelmiről való vallástétele“ czimü munkát nyomatott Szereden. — 1620-ban Br. Tóbiás dunántúli superintendensnek választatott. — L. Mss. Musaei fol. lat. 2340. sz. a. — És Cathal. Mss. Musaei Széchény. I. 244.

[2] Kővàry : Erdély Nev. Családai 56—57. l. honnan nagyobbára ez adatok mind.

II. Jánosnak fia dr. B r ú z L á s z l ó Bécsben tanulá ki az orvosi pályát, és annak bevégeztével a doctori rang elnyerésekor 1785-ben védelmezett értekezése kinyomatott latin nyelven [1]). Irt egyéb orvosi könyvet is magyarul.

Másik i r ó t is ada e család Brúz L a j o s b a n, ki Erdély buvárlatának ernyedetlen embere.

Brühl család. 1760-ban Mária Terézia király-asszonytól kapja a czimeres nemes levelet B r ü h l F ü l ö p [2]).

Czimere viz-szintesen kétfelé oszlik. A felső ezüst mezőben s á r k á n y van, szárnyakkal, nyitott szájjal, ſelkondoritott ſarkkal. Az alsó kék mezőben két szemközt álló oroszlán egy kivont kardot ſognak első lábaikkal; a kard hegye fölfelé áll. A paizs tetején két kiterjesztett ſekete sas-szárny között hat-sugáru arany csillag ragyog. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-kék.

Bubanovich család. Horvátországi család, melyből Bubanovich Szilvester kőrösi g. n. egyes. püspök 1812-ben ezer forintot ad a Ludoviceára [3]).

---

[1]) Horányi Nova Memoria 601.

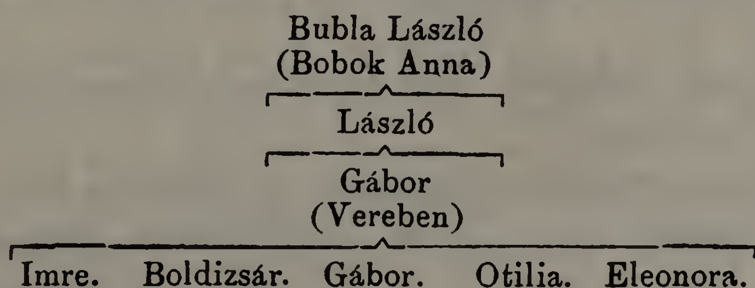
[2]) Collect. Herald. Nro 4.

[3]) 1812-ki II. törv. cz.

A czimeres nemes levelet Bubanovich Tamás kapta 1792-ben. Czimerpaizsa a felső jobboldali szögletből a baloldali alsó szögletig rézsut huzott vonallal két mezőre oszlik. A felső zöld mezőben arany szarvas, s e fölött csillag látható. Az alsó vörös mezőben hármas zöld dombon egy nyil és kard keresztbe téve látszik. A paizs sisakja fölött két fekete kiterjesztett szárny között arany csillag ragyog. Foszladék ezüst-vörös és arany-zöld [1]).

Bubla család. Bubla család él Nógrád vármegyében, hol Bubla Károly 1850-dik után cs. kir. járásbiró volt egy ideig.

A Dunán túl egy másik ágnak [2]) nemzékrende ez:

Bublovicz család. Bublovicz János Garan sz. Benedeki jószág-kormányzó, s plébános 1704-ben.

Czimer-pecséte a paizsban koronán álló galamb, szájában zöld gallyat tartva. A paizs sisakján két keresztbe helyezett buzogány, és még valami [3]).

Később 1709-ben esztergami kanonok, 1715-ben már skopi czimzetes püspök. Meghalt 1725-ben [4]).

Bubna család. (Litticzi). Csehországi család, Litticzet 1562-től kezdve birá, de az ujabb időben más kézre ment át. A családnak két fő-ága van: warlichi és litticzi. Az előbbi bárói és lovagi rangban áll. Az idősb — az ugynevezett litticzi ágnak — Bubna János Ernő 1632 ben grófságot nyert.

Czimere függőlegesen két részre oszlik. A jobboldali arany mezőben barna szinü dob (szlávul Bubna = Buben) látható; a baloldali kék mezőben oroszlánfej, mely egy koronából nyulik ki.

A litticzi ágból gróf Bubna Károly az 1840-diki országgyülésen vétetett be a magyar honfiusitottak közé, de országgyülési ülés és szavazat nélkül [5]). Ennek családfája atyjától kezdve ez:

---

[1]) Adami: Scuta Gentil. I.

[2]) Kir. Curiai pörből.

[3]) Eredeti okirat 1704-ből.

[4]) Memoria Basilicae Strigonien. 164. — És az 1715 és 1723-ki országgyülési végremények záradékai.

[5]) 1840-ki LI. törv. cz.

Gr. Bubna Antal [1])
cs. kir. kam. és kapitány
megh. 1846.
(B. Szluticzky Antonia)

Karolina.

Károly
szül. 1805.
cs. k. kam. és őrnagy
1840. honfius.
(1. b. Bernáttfy
Leontina.
† 1842.
2. Gaal Karolina.
1850-től).

Mária szül. 1840. — Ferencz szül. 1850. nov. 11. — Auguszt szül. 1852. nov. 28.

Vincze
sz. 1806. cs. k. kam.
őrnagy.
(Gr. Bubna Róza)

Ferencz. sz. 1844. — Manó. sz. 1845. — Károly. sz. 1848. — Eleonora. sz. 1850. — József sz. 1851.

Bucelleni család. Gróf Bucelleni Frigyes 1687-ben honfiusitást nyert hazánkban [2]).

Bucsányi család. (Bucsányi). E család a Huntpaznán nemzetségből (genus) ered. Törzse *Zeegi Bodouk*. (*Bodouk de Genere Huntpaznán de Zeeg*). Bodouknak fia Miklós 1309-ben élt [3]).

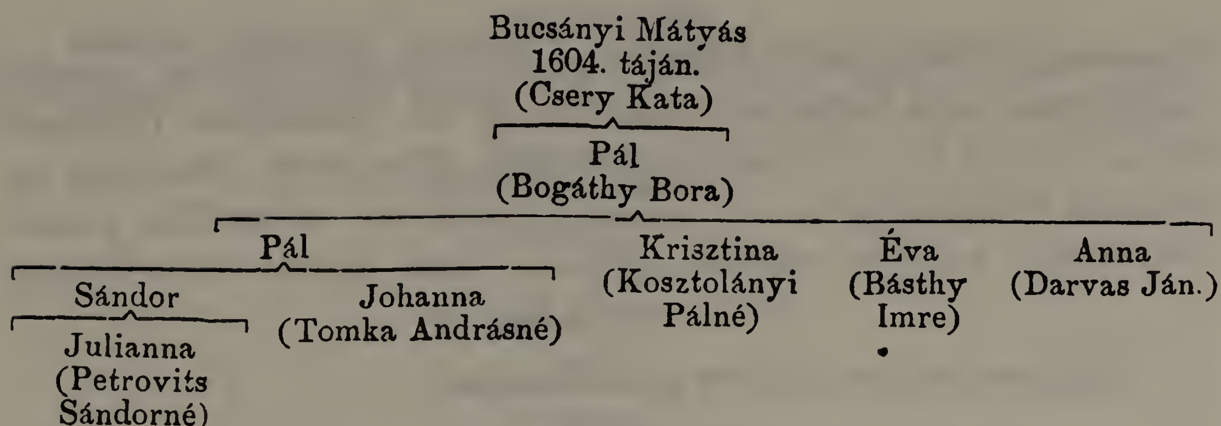
A család czimere: kék mezőben arany korona, fölötte arany hold, szarvaival fölfelé, melyek fölött csillag ragyog. A paizs koronás sisakján ugyanazon hold, és csillag látható. Foszladék arany-kék, és ezüst-vörös [4]).

Nyitra vármegyében hivatalt viseltek tagjai. Bucsányi Zsigmond az 1659-ki országgyülésen azon vármegye követe volt [5]). Egyszersmind ő az, kit az 1655-ki országgyülés bizonyos tartozása lefizetésére kötelezett [6]).

Egy ágazatnak, mely azonban magbaszakadtnak látszik, egy a kir. Curia előtt folyt pör szerint ilyen leszármazása ismeretes előttem:

---

1) Goth. Geneal. Taschenb. 1857. 131.
2) 1687-ki XXVIII. törv. cz.
3) Fejér: Cod. Diplom. XI 421. 422.
4) Adami: Scuta Gentil. I.
5) Lehoczky Stemm. I. 201.
6) 1655-ki XXXIII. törv. cz.

Ezeken kivül e családból valók a következők :

Bucsányi Zsigmond, kinek első nejétől Borssy Annától leánya Erzsébet Csery Istvánnak neje (1578—1581.) második nejétől Kávay Krisztinától (1568-ban, de 1610-ben már Eöry Andrásné) leánya Ilona. — Emlitett Erzsébet férjével Csery Istvánnal 1581-ben Nyitra vármegyei Botfalván három jobbágyát zálogitja el [1].

1606-ban él Bucsányi Anna, Sámbokréthy Györgynek neje [2].

1610-ben Bucsányi Pálnak özvegye Vághy Zsófia él [3].

1663-ban Bucsányi József ellentmond Baloghy Gáspár beiktatásának Felső-Cseriben [4].

Bucsy család. (Elefánti). A XVII. században találunk már e családra. Azon időben élt Bucsy István, kinek nejétől Bajusz Erzsétől leánya Bucsy Erzse nándori Bene András hitvese volt [5]. Ezeknek ősei közül lehetett (ha nem erdélyi volt) Bucsy Benedek, ki 1605-ben mint Bocskai egyik hadvezére hatezer ember élén Pozsony városát rohaná meg [6]. Elefanti Bucsy Antal 1825-ben Pozsony v. esküdtje.

Bucsi család. Bihar vármegye is volt ilynevü createsáda, mely azonban a mult században magbaszakadt.

Bucsy Mihály 1730—1750-ig Bihar vármegye alispánja volt. Meghalt 1751-ben. Eltemettetvén a váradolaszi kath. egyházban, ott márvány emlékén ősi czimere és e fölirat áll:

---

[1]) Esztergami káptalan Libro 6. folio 539. — 1581. — Capsa 45. Fasc. 8. Nro 1. — 1581. Libro 7. fol. 66. — Csery József ur közlész szerint.

[2]) Ugyanott libro 11. folio. 40. Ugyanaz szerint.

[3]) U. ott. 1707. Proth. V. pag. 83. U. annak közlése.

[4]) U. ott 1663. Capsa B. Fasc. II. Nro 14.

[5]) Pörbeli genealogia szerint.

[6]) Wolph. Bethlen VI. 299.

Siste Viator
Quem nuper Tellus haec virtutibus plenum cernebat erectum, nunc in ferali urna videt iacentem. Spectabilem ac Generosum Dominum Michaelem Bucsi. Inclyti Comitatus Bihariensis Emeritum ordinarium Vice Comitem. Cuius cineribus parentare volens filius possuit hoc Doloris sui Monumentum Obiit die Nona Aprilis Anno Domini 1751. Aetatis suae 68.

Mellette nejének sírköve áll e főlirattal:

Siste
Lege et Luge
Viator
hic iacet
Spect. ac Perill. Dna Eva Raphanides Spect. ac Perill. Domini Michaelis Bucsi J. Cott. Bihar. Ord. V. Comes. Conthor. Chariss. Aetatis suae Annor. 34. Obiit II. Decembr. 1737. [1]).

Mihálynak egyetlen fia Antal jesuita lőn, ki Kolosvárott 1732-ben nyerte el a bölcsészeti tudorságot, mely alkalomra egy értekezést nyomatott ki [2]). Benne a család sirba szállt.

Buczay család. Zemplin vármegyében az armalista nemesek sorában áll [3]).

Bud család. Marmaros vármegyében nemesrendü család Fényes Geographiája szerint.

Buda család. (Nagy-Somkúti). Erdélyben Kővárvidéke a hazája. Tagjai hivatalt viseltek Kővárvidéknél. 1815-ben nagy-somkúti Buda Simon ülnök, János ugyanakkor alszolgabiró; — Imre rectificator biztos; ifjabb Simon uti biztos volt. Buda Sándor kővárvidéki remetei születésü ügyvéd, Közép-Szolnok vármegye képviselője volt 1848-ban a pesti nemzeti gyülésben.

Buda család. Hajdan Bihar vármegye birtokos nemesei közt foglalt helyet. 1552-ben Buda Miklósnak özvegye Vekerdet és Bayban harmadfél portát birt [4]).

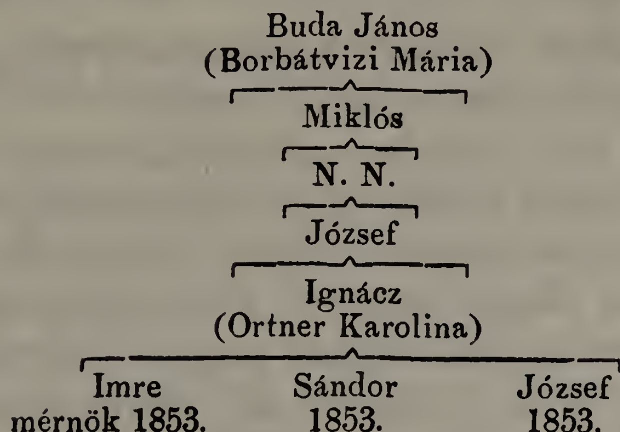
[1]) Vay: Német Hivség. 843. l.

[2]) Czime: *Laus Posthuma JJ. Gubernatoris Daciae Sigismundi e Comitibus Kornis de Göncz Ruszka Typis Acad. Soc. Jesu. 1732.* — A végén: *Dixit et obtulit Antonius Bucsi, Spectabilis Hungarus Magnovaradinensis ex Comitatu Bihariensi e Convictu Nobilium.*

[3]) Szirmay: C. Zemplin. not. top. 110.

[4]) Bielek: Maiores Hung. 141. 152. l.

Buda család. (Galaczi). Hunyad vármegyében birtokos. Egyik ágának ismeretes törzse János, kitől igy jő le a családfa [1]:

Budafalvi család. E munka (II. köt. 67. lapján) Beten név alatt tünteté fel egy családot, mely ott 1278-ban (hibásan 1274. és 1275-dik helyett) iratik nemességében megerősitettnek. Miután az oklevelekben majd *Petrus filius Beter*, majd *Petrus filius Beten*-nek iratik, bizonytalan a Beten név sőt valószinübb, hogy az Péter keresztnév rontott alakban; igy e családnév is megsemmisülvén, inkább Budafalvi néven lehetne ama nemzedéket nevezni. E Budafalviaktól iratik a Vermes család eredettnek [2].

Budaházi család. Már a XIV. században fen volt e esalád. Budaházi Andrásnak fia György élt 1403-ban, midőn ellene több társával együtt hatalmaskodási vádat emelt a leleszi monostor [3].

Talán e család ivadéka volt azon Budaházi István is, ki 1552-ben Dobó alatt Eger vára védelmében vett részt [4].

Ilynevü család jelenleg is birtokos Bihar, Szabolcs, Szathmár, Szepes, Ungh és Zemplin vármegyékben Fényes Geographiája szerint. A legutóbb emlitett vármegyében Nagy- és Kis Roszvágy és Bánócz helységben (1797-ben) [5].

Ugocsa vármegyében szintén birtokos a család, Nevetlen faluban (1805-ben) bir Budaházi László, Zsigmond, Ferencz, és Budaházi Györgynek özvegye [6]. Ugyan e vármegye Budaházi László 1760-ban rendszerinti esküdt volt [7].

---

[1]) Kővary id. h. 258. l. honnan mind ez adatok.
[2]) Fejér : Cod. Diplom. V. II. 211. és 262. lapon, Fejérnek jegyzetével.
[3]) Fejér : Cod. Diplom. Tom. X. vol. IV. p. 273.
[4]) Forgách : Commentarii 75. l.
[5]) Szirmay : C. Zemplin not. hist. 329. 369.
[6]) Szirmay : Cott. Ugocsa 60. l.
[7]) Ugyanott 171. l.

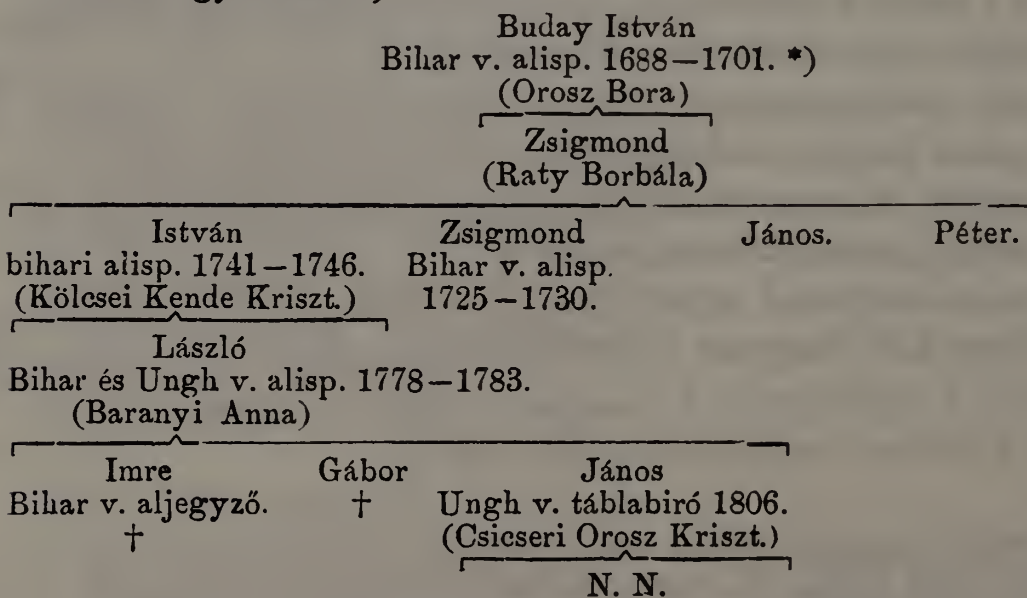
Budaházy család. Erdélyben Doboka vármegyében mint Szalaházy László ivadéka birtokosnak iratik Meleg-Földváron a XVI. században e család [1]).

Buday család. (Bölcsei). A család őseül M a g y a r B a l á s t irják, ki I. Mátyás és II. Ulászló király alatt élt.

Ha e Magyar Balás különböző személynek vétetik azon Magyar Balástól, ki erdélyi vajda, Horvát-, Tót-, Dalmátország bánja, Mátyás hadvezére volt, és kinek egyetlen leányát Benignát Kinizsi Pál vette nőül, — szóval: azon Magyar Balástól, kit történelmünkből mindenki ismer, — ugy lehetett egy más ilynevü Magyar Balás őse a b ö l c s e i B u d a i családnak; de az emlitettről még bebizonyitva nincs, hogy Benigna leányán kivül fiu-gyermeke is lett volna [2]), sem az, hogy nevét B u d a i-ra változtatta volna.

A család őseül igénylett Magyar Balás Mátyás király udvarnoka s tanácsosául irátik. E Balást ellenségei beárulván a királynak, Budán fogságba tétetett; később kitünvén ártatlansága, szabadon bocsáttatott, és ismét hasznos szolgálatokat tévén, Bihar vármegyében B ö l c s e helységet (most csak B ö l c s i puszta van Biharban) kapta királyi adományban, és innen vette föl előnevét, de egyszersmind visszaemlékezvén b u d a i fogságára, vezetéknevét is B u d a i-ra változtatá, és törzse lőn a Tisza-vidéki vármegyékben kiterjedt bölcsei Buday családnak [3]).

A XVII. század végén kezdve, és csak e század elejéig (1808.) a családfa igy alakul [4]):

---

[1]) H o d o r: Doboka v. 56. l.
[2]) Gr. Teleky Hunyadiak kora X.
[3]) Vay L. Német Hivség 455.
[4]) Ugyanott. És Deduct. Geneal. Mss. Mus. fol. lat. 213. sz. a.
*) Vay id. h. 836.

Az első Zsigmondnak neje Raty Borbála leány-ágon Oláh Miklós primás nővérétől származott le Palocsay, Dessewffy ágon [1]. Talán e Zsigmond az, ki 1703—1707-ig Ugocsa vármegye főjegyzője, e közben 1705-ben a fölkelő nemesség vezénylője, 1707-ben pedig az ónodi Rákóczy-féle gyülésre követ, 1714-ben pedig másod alispán volt ugyancsak Ugocsa vármegyében [2].

Zsigmondnak fia István Bihar vármegye alispánja 1741-től 1746-ig [3]. Ennek fia László előbb magyar királyi testőr, midőn több nyelvet megtanul. Utóbb Bihar vármegye főszolgabirája, 1778-tól 1783-ig másod alispánja, s azután Ungh vármegye első alispánja. Élt még 1806-ban is már kir. tanácsos. Neje váradi és micskei Baranyi Anna volt, kitől gyermekei Imre Bihar vármegye aljegyzője volt. Gábor mint királyi táblai jegyző ifjuságában halt el. János Ungh vármegyében viselt hivatalt [4].

A másik Zsigmond Bihar vármegyének első alispánja volt 1725—1730-ban [5]. E közben 1729-ben követe is. Bihar vármegyében 1661-ben alispánul iratik Buday Mihály [7].

Ugocsa vármegyében az emlitett Zsigmondon kivül 1783-ban Buday László főjegyzője [8], (tehát ugyanakkor, midőn szintén B. László Biharban másod alispán, s tán a kettő egy személy?) Utódai 1806-ban Feketepatakon birnak, hol akkor birtokos Buday Menyhért is. Ugyanazon évben bir a Buday család Egres és Komjáth helységben [9].

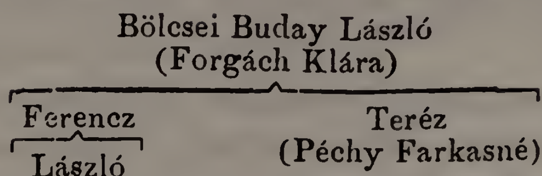
1669-ben Buday Zsigmond Bereg és Ugocsa vármegye törvényszéki ülnöke [10].

Beregh vármegyében Buday Ferencz 1770-ben alispán [11]. Talán ez azon Ferencz, kinek neje 1748-ban báró Révay Magdolna, és attól fia Lajos.

---

[1]) Ugyanott. 457.
[2]) Szirmay C. Ugocsa 22. 55. 57. 61.
[3]) Vay id. h. 836.
[4]) Ugyanott. 458. 839.
[5]) Ugyanott. 838.
[6]) Lehoczky Stemm. I. 190.
[7]) Lehoczky Stemm. I. 190.
[8]) Szirmay C. Ugocsa 58. 85.
[9]) Ugyanott 78. 86.
[10]) Szirmay C. Zemplin not. hist. 98.
[11]) Lehoczky Stemm. I. 189.

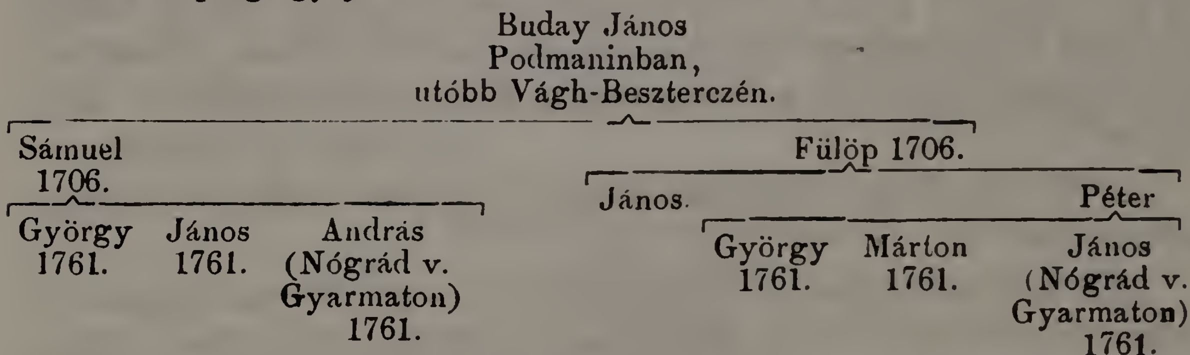
Egy szintén e családhoz tartozó családfai töredék [1]) következő:

Buday család. II. Ferdinand király által Bécsben 1635-ki márczius 5-kén kelt czimeres nemes levél által nemesíttetett meg Buday András, és fiai István és András. E nemes levél először 1636-ban (Sabbatho pximo post festum Epiphaniarum) Esztergam vármegye közgyülésen. Legutóbb 1739-ki junius 4-kén Veszprém vármegyének Pápán tartott közgyülésében a nemesség vizsgáló választmány által hirdettetett ki [2]). A család ugy látszik már kihalt.

Buday család. Lásd Bornemisza, másként Bolgár.

Buday család. Trencsin vármegyei származás, hol Podmanin helységben élt a XVII. század végén többi közt Buday János, kit másként Hornicsek-nek is neveztek. Ez Podmaninból Vágh-Beszterczére költözött. A Podmaninban maradt többiek ágát nem ismerve, ezen emlitett Buday János ily családfát alkotott, mely a mult század közepéig igy jő le:

Jánosnak a törzsnek fiai Sámuel és Fülöp podmanini birtokukat Vágh-Beszterczén 1706-ki april 8-kán kelt oklevél szerint eladják Buday János, és Buday György, másként Janosko nevü nagybátyjaiknak.

Sámuelnak egyik fia András; és Fülöpnek unokája János Nógrád vármegyei B.-Gyarmatra költöztek, és később 1761-ki május 27-kén Trencsin vármegyétől nemességökről bizonyitványt vettek ki, és ugyanazt még azon évben Nógrád vármegyében is kihirdettették [3]). Jelenleg ott maradékaik nincsenek.

---

[1]) Pörbeli genealogiáról.

[2]) Veszprém vármegye levéltárában őriztetik az eredeti armalis.

[3]) Prothocol. C. Neogr. 1761. pag. 84.

A többi testvérek Trencsin vármegyei Vágh-Beszterczén maradtak. Rokonaik pedig Podmaninban lakoztak.

Buday család. A czimert Buday Ádám szerzé. A czimere ilyen: a paizs vörös mezejében koronás oroszlán áll, első jobb lábában kardot villogtatva, és ölében egy csomó fehér zászlót tartva; ezek közül a középső kék szinü, és azon arany lant látszik. A paizs fölötti sisakon két fekete szárny között vasas vitéz áll kivont karddal, sisakján vörös strucz-toll leng. Foszladék arany-vörös és ezüst-vörös [1]).

Buday család. Buday Gábor 1797-ben kap nemes levelet I. Ferencz királytól ily czimerrel: a paizs kék mezejében egy meztelen vad ember, fején s ágyékán zöld koszorúval fedetten áll, jobbjában tövestől kitépett kétlevelü élőfát tart. A paizs sisakján ugyanaz látható. Foszladék arany-kék és ezüst-vörös [2]).

A czimert tekintve, ugy látszik e családnak egyik tagja volt az, ki bárói rangra emelkedvén, ismét külön családot alapitott, mint a következő czikkben láthatjuk.

Buday család. (Bátori, báró). Buday Ignácz — mint iratik — a pesti Budayak régi nemes családából származott [3]). 1782-ben a Cartorinszky lovas ezredben kezdte katonai pályáját, innen főhadnagyi ranggal átment az akkor Wurmser, később Coburg magyar lovas ezredhez. Vitézségét rettenthetlen bátorsága által az 1788. és 1789-ki török háborúban kezdé kimutatni, s főleg 1788-

[1]) Adami Scuta Gentil. I.
[2]) Ugyanott.
[3]) Tudományos Gyüjtemény 1835-ki VI. köt. 90.

diki october 3-kán Német-Boksánnál a temesi bánságban tünteté ki bátorságát.

A török háború bevégzése után a francziák elleni hadban 1790-től kezdve ismét szerepelt. Főleg pedig 1792-ben Trier vidékén már mint kapitány, 1793-ban Mainz ostromakor Bretzenheimnál, 1794-ben Sz.-Huber és Neu-Chateau vidékén, junius 26-kán Charle-roisnál, julius 27-kén Lüttichnél mind meg annyi hősies tetteket vitt véghez Buday. 1796-ban elhagyva Belgiumot, Olaszországba tétetett, és érdemei jutalmául Mária Terézia jeles vitézi rendének keresztjével tiszteltetett meg. 1798-ban pedig báróságra emeltetett [1], és bátori előnevet nyert.

1799-ben Mantua bezáratása után gróf Klenau tábornok Buday kapitányt egy zászlóalj gyalog, és hat szakasz (Zug) huszárral Ostigliánál a Po vizén az ellenség ellen küldé. A francziák Ferrarat igyekeztek az ostrom alól fölszabaditani, Buday azt több izben meggátolta. Modenából az őrsereget kiverte, Lugo várát meglepte; Imolát, Faenzát, Forlit, Cesenat, Cerviat, Riminit, Pesarot és Senigagliat elfoglalta; sz. Leo várát megadásra kényszeritette. Vezénylete alatt álló 800 török és orosz sereggel julius 28-kán elfoglalta Fano-t, miután előtte való napon egy ellenséges csapatot, mely Mondolfoból a fanoi őrség segélyére sietett, egyedül escadron-jával megtámadott és levágott. Öt hónapig vezényelt igy túl a Po vizén a császári nagy tábortól elszakadva Buday, egyedül magára, kis-számu seregére és a jó szerencsére hagyatva. És ez idő alatt 2174 foglyot, 58 álgyut és 16 mozsár-álgyut nyert. 1800-ban a hadi pályától visszavonulva, mint őrnagy nyugalomba lépett, és nagyrészt ben Sopronban, vagy annak vidékén élt [2].

Ugy látszik fia azon bátori báró Buday Gábor, ki 1846-ban a császári tengerészeti gyalog zászlóaljnál kapitány.

Czimere: kék mezőben meztelen vad ember, fején és ágyékain zöld koszorúval, jobbjában kétlevelü kitépett vékony élőfácskát tartva. A paizs fölött három koronás sisak van, ezek közül a jobboldalin két kék zászló, a középsőn a paizsbeli meztelen férfiu áll, a baloldaliból fehér mén emelkedik ki. Foszladék mindenfelé ezüst-kék. A paizt telamonok gyanánt két vas pánczélos vörös strucz-tollas vitéz tartja [3].

---

[1]) Collectanea Herald. pag. 137.

[2]) Hadi tettei részletesebb leirása az 1835-ki Tudom. Gyüjtem. VI. köt. 90—96. lapjain olvasható; azonban volt e neje s gyermekei, ott nem emlittetik.

[3]) Adami Scuta Gentil I.

Buday család. (Kolos-Budai). A kolos-budai Buday család Erdélyben virágzott, de kihalt [1].

Budaiak. Mely családhoz tartoznak a következők, elegendő adatok nélkül el nem határozhatni.

Budai István 1553-ban az adót viszi Erdély részéről a török portára. Tán ennek leánya azon Buday Margit, ki Haller Péternek első neje volt.

Budai András 1575-ben Divény vára védelmében esett el [2].

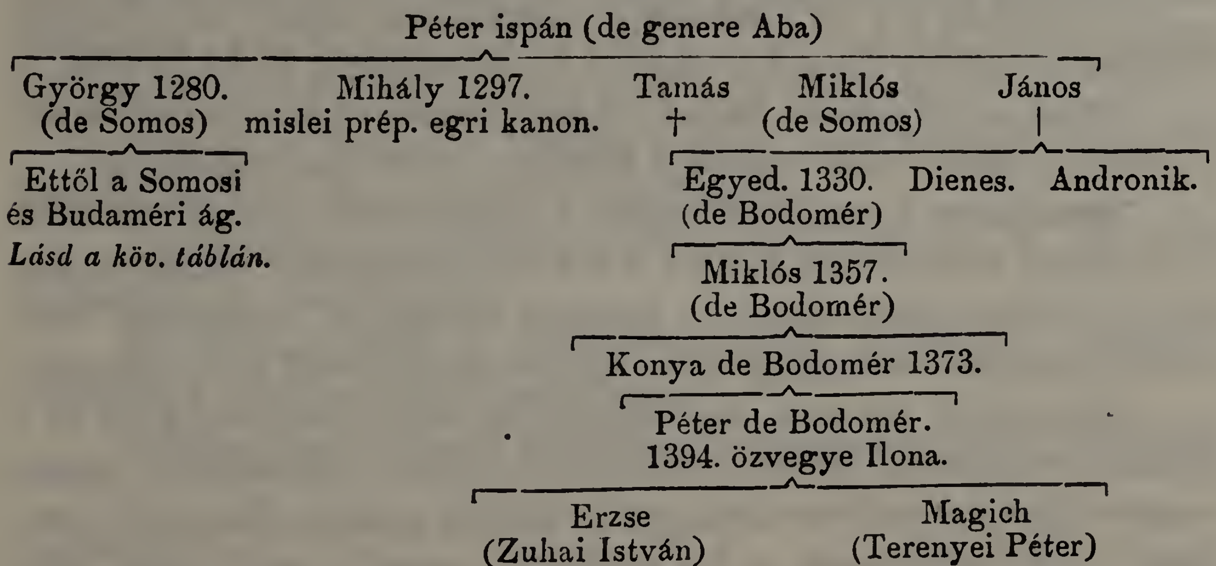
Budai Péter 1663-ban mint jeles ember emlittetik [3].

Budaky család. Doboka vármegyében hajdan több Budak nevü falu létezett, és egy tudós irónk innen azt véli, hogy valószinüleg e helységnevektől vette nevét a Budaky család, melyből Budaky Gáspár beszterczei főbiró 1583-ban egyike azoknak, kik azon évi február 18-kán a szászok törvénykönyvét (statuta), mely Brassóban szerkesztetett, s melyet 1691-ben I. Leopold is megerősitett, Báthori Istvántól kinyerék [4].

Ugyancsak Beszterczén éltek Budaky János odavaló lelkész, és Budaky György Székely Mózses idejében 1603-ban [5].

Budaméry család. A Budaméry család a terjedelmes Aba nemből (de genere Aba) származik, még pedig a Somossy és Kőszeghi családokkal egy törzsből.

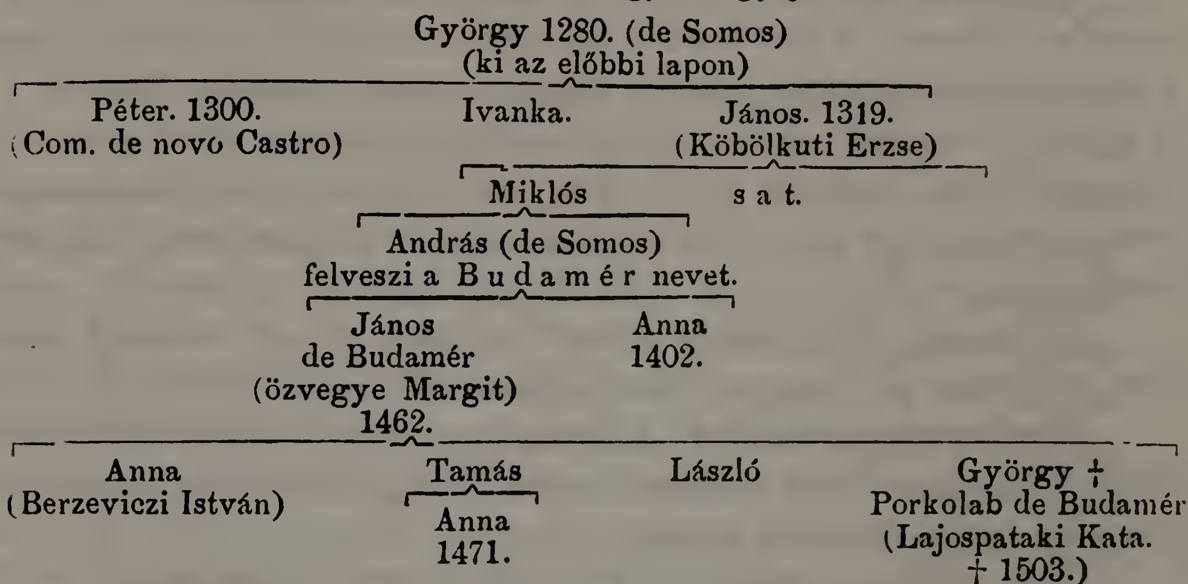
Mint alakult a családfa [6], láthatjuk a következő táblázatból:

[1]) Kőváry id. m. 270.
[2]) Istvánfi 1685-ki kiadás. 354. lap.
[3]) Bethlen Ján. Lehoczkynál Stemm. II. 71.
[4]) Hodor: Doboka várm. 56. l.
[5]) Wolph. Bethlen. V. 308. 315. 320. l.
[6]) C. Wagner: Tabellae geneal. Mss. tab II.

Mint látjuk, a XV. században a Budamér (vagy Bodomer) család fi-ágon kifogyott. E családfán azonban egy kétely is tünteti föl magát Konya de Bodomer-re nézve, mert ezt az oklevelek a Zechen család őseiül állitják

A Budamér család kihalván, e nevet a Somosi család egy ága vette föl. Az előbbi táblázaton Pétertől a törzstől csak azon ágát folytattuk, mely ide tartozott; a Somosi és Kőszeghi család saját helyén lesz tárgyalandó. Azonban Györgynek ivadékából azon ágazatot, mely Budamér nevet vett föl, itt kell folytatnunk, a többi marad illető helyére. E Györgytől igy jő le a családfa:

E családfa is a XVI. századnál tovább nem terjed, anélkül hogy kihalása a végizen Tamás- vagy László-nál meg lenne jelelve.

Budaméry nevü nemes család jelenleg is van Szepes vármegyében; azonban ebből eredt-e, s miképen, arról nincs tudomásom.

Budjács család. Olvassuk a család nevét Bugyiacs-nak is. A család törzseül Budjács András Oroszlánkő várnagya iratik, ki férfias elszántsága, és páratlan hűsége és feláldozása által, melylyel urának életét megmenté, valóban megérdemli az emlékezetet.

Oroszlánkő várának ura névszerint szinte Oroszlánkői a mohácsi vész előtti időben a török ellen készül zászlóaljával, elviszi magával Budjács András várnagyát is, mielőtt azonban Szapolyay seregével csatlakozhatnának, a kis csapattal nagyobb török hadra bukkanva, fölveretnek, és oroszlánkői Budjácscsal együtt foglyul esnek, és Törökországba hurczoltatnak [1]).

---

[1]) Felső-Magyarorsz. Minerva 1832. III. köt. 505—510. — Ez eseményt Rosty Zsig. a Tatárjárás Történelme 104. lapján. IV. Béla korába helyezi, de hihetőleg tévedésből.

Egy lánczra volt fűzve a két rab, és remény sem lehetett a megszabadulásra, mely kivált a neje s gyermekei után vágyó Oroszlánkőit napról napra senyveszté. Ezen megesik a hű várnagy szive, és elhatározza maga feláldozásával is ura megszabaditását megkisérleni.

Egykor estefelé midőn a napi munkáról börtöneikbe térnek, meglát Budjács a földön egy bárdot, melyet valamely munkás felejté kün, azt hirtelen elrejti, és magával ruhája alatt elrejtve börtönébe viszi. Midőn minden elcsendesedik, veszi a bárdot, és saját lábaszárát, mely uráéhoz volt lánczolva, elvágja, és erre urát, ki a tettre elámulva várnagya ápolásához fogott, szabadulására sietteti. Oroszlánkői engedelmeskedett, s éjnek idején erdőn berken megindulva, a tengerhez ért, hol egy corfui hajóssal Raguzaig, onnan pedig hazájába szerencsésen visszaérkezett.

Oroszlánkőit a törökök vérében találták, azonban még élve. A basa megindulva e hősies elszántság által, megtiltá a szökevényt üldöztetni, Budjácsot is orvos keze alá adván, mihelyt fölgyógyul, szabadnak nyilvánitá. Budjács hosszas időre fölgyógyult és szabadságát megkapva, a basa által az ország széleig elkisértetett. Budjács Oroszlánkő várába tartott, hová mankón megérkezve, miután megismertetett, a legszivesebb fogadtatásra talált [1]). Oroszlánkői a várhoz tartozó Mikusócz helységben szabad birtokot adott neki, és kieszközlé a királynál megnemesittetését, mit meg is nyert, és czimerül: a paizs mezejében lebárdolt lábat omló lánczaival, a paizs sisakja fölött pedig oroszlánt kapott jeles tette emlékeül.

Budjács András ivadéka él még, és az 1809-ki évben több unokája harczolt vármegyéjének zászlója alatt.

Valószinüleg e családból volt Budiacz István is, 1657-ben a kassai iskola conrectora [2]).

És Budjács Máté sz. Ferencz szerzetes 1753-ban a kaplonyi, 1755-ben a homonnai zárda gvardiánja [3]).

Budjács Imre a temesi kerületben altartományi biztos 1844-ben.

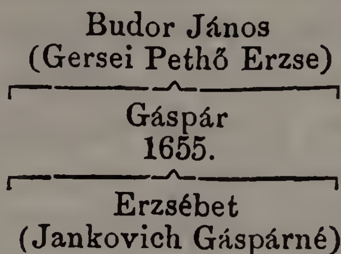
[1]) Mennyire legyen ez előadás hiteles, azt el nem dönthetni bővebb próbák hiányában. Igaz, hogy e tényt történet-forrásaink nem emlitik, de hány más dolog sincs megirva kinyomott könyveinkben, és valóságukat mégis oklevelek tanusitják. Annyi bizonyos, hogy Oroszlánkői család virágzott hazánkban, és Miklósban 1549. táján halt ki.

[2]) Andreae Horvát de Judeorum Conversione, Cassoviae 1658.

[3]) Szirmay: Szathmár várm. II 57. és C. Zemplin not. hist. 360.

Budor család. Ugy látszik Dunán túl virágzott, Budor Gáspár megyei követ volt az 1655-ki országgyülésen, és harminczad vizsgáló választmány tagjául neveztetett ki [1].

A család valószinüleg kifogyott. Nehány izen nemzékrende [2] ez:

Bugár család. Bugár György I. Leopold királytól 1662-ben nemesittetett meg. Czimere: a paizs kék mezejében vörös dolmányos vitéz, jobbjában három buza-kalászt, a balban pedig leoldozott fekete kardját tartja. A paizs fölötti sisakon vörös ruhás férfi-kar három buza-kalászt tart. Foszladék jobb oldalról arany-kék, balról ezüst-vörös [3].

Bugár család. Czimeres levelet szerzett III. Károly királytól 1713-ban Bugár András. Czimere: a paizs kék mezejében az éberség jelvénye egy lábon álló daru, mely egyik lába körmei közt kövecset tart. (Eddig a czimer). A paizs fölötti sisakon galamb van, mely csőrében három kalászt tart. Foszladék innen arany-kék, onnan ezüst-vörös [4].

Tán utóda Bugár Ferencz a m. kir. kamaránál fogalmazó 1844-ben.

Bugar család. (Mikertyei és oleikuttyai). Mikertyei és olei-kuttyai B u g a r nevü Pozsony vármegyei Csallóközi családról 1360-dik évről pusztán emlités tétetik Lehoczkynál [5].

Bujáky család. Egykor léteztéről tesz tanuságot B u j á k y J á n o s 1370-ben, kinek neje Katalin [6] fia András.

Buján család. Árva vármegye nemcsei közé sorolja Fényes Geographiájában.

---

[1]) 1655-ki 100. törv. cz.
[2]) Bossányi contra Eszterházy-pörből p. 535.
[3]) Adami Scuta Gentil. I.
[4]) Collect. Herald. Nro 654.
[5]) Lehoczky Stemm. I. 71.
[6]) Fejér Cod. Diplom. tom. IX. vol. IV. p. 316.

Bujanovics család. (Ággteleki). Szabolcs vármegyei Ággtelek helységről — melyben jelenleg is közbirtokos [1]) — irja előnevét. Ki van terjedve ezenkivül Bihar, Sáros és Zemplin vármegyékbe. Tagjai többnyire ügynöki, ügyvédi vagy kormányszéki hivatalt viseltek.

Már a mult század végén 1770-ben Bécsben a magyar királyi udvari kanczelláriánál hites agens ágteleki Bujanovics Károly. 1787-ben már egyszersmind a szent István király apostoli rendjének is ügynöke; az még 1810-ben is. Fia Edvárd 1803-ban már ügyvéd, a gazdászat terén működött, és e szakmában irt is. 1842-ben az orosz gazdászati társaság is tagjává választá. Meghalt 1855-ki sept 24-kén kora 79-dik évében.

Bujanovics Ágoston ismét Bécsben az udv. m. kanczelláriánál agens 1810—1820-ban.

Ágteleki Bujanovics Lukács táblabiró s kir. táblai ügyvéd, meghalt 1836-dik előtt. Első nejétől gyermekei Sándor Arad vármegye főjegyzője 1836-ban, és Pál Zala vármegye főjegyzője ugyanakkor. Emlitett Sándor a m. tudós társaságnak 1832-ben 400 forintot ajándékozott [2]).

Ágteleki Bujanovics Ernő 1848-dik előtt a m. kir. helytartóságnál titkár.

Ágteleki B. Gyula ugyan 1848-dik előtt az eperjesi kerületi tábla jegyzője stb.

Bujdosó család. Belőle Bujdosó Ráfael mint Nógrád vármegyei Fülekről való nemes a nagyszombati academiában tudori borostyánt kap 1722-ben.

Bukovich család. Abauj vármegye nemesei között foglal helyet [3]).

Bukovinszky család. Árva és Zemplin vármegyében a nemesrendü családok sorában áll [4]).

Bukovszky család. Lengyel származásu. Zemplin vármegyében mint a gersei Pethő családnak leány-ági ivadéka birtokos a sztropkoi urodalomban 1797-ben [5]).

---

[1]) Fényes: Geographiai szótár I. köt. Agtelek név alatt.
[2]) L. Tudományos Gyüjtem. 1832. II. 122.
[3]) Fényes Geographiája szerint.
[4]) Szirmay C. Zemplin. not. hist. 110. és Fényes Geographiája.
[5]) Szirmay C. Zemplin. not. hist. 96.

Bukovszky család. A fölebbiveli összeköttetése előttem ismeretlen. Gróf Bukovszky Osorio Márton 1805-ben vétetik be magyarországi honfiusitott nemesnek [1].

Bukovszky József tábornok a Ludoviceára ezer forintot ajánl 1808-ban [2].

Bukvics család. Bukvics Illés nemességre emeltetett 1741. oct. 28-kán Mária Terézia által. Czimere: a paizs kék mezejében egy ezüst csik (fascia) vonul át, azon kard látszik véres markolattal. A paizs felső részében két, az alsóban egy csillag ragyog. A paizs tetején álló koronás sisakból vörös dolmányos, kék süveges magyar vitéz emelkedik föl, jobbjában kivont kardot villogtatva. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös [3].

Búlyi család. (Búlyi és Jékei). Hajdan Szabolcs vármegyei család, fi-ágon már kihalt. Virágzott Zemplin vármegyében is. 1660-ban jékei Buly Ferencz, Réthy Zsófia, és gróf Nádasdy Ferencz között bizonyos egyesség költ [4].

Bulyovszky család. (Gyulafalvi). A gyulafalvi (= Duliczi) Bulyovszky család mint előneve mutatja, Thurócz vármegyéből ered, onnan a XVII. század második felében egy ágazat átszakadván Hont s Nógrád vármegyébe, ott mintegy századig szerepelt.

Bulyovszky Ferencz 1683—1684-ben Nógrád vármegyei helyettes jegyző, egyszersmind már 1684-ben Heves vármegyének alispánja, 1689-ki julius 4-től 1693-ki aug. 21-ig Nógrád vármegyének is első alispánja [5].

1693-ban már Bulyovszky Dániel jő elő mint Nógrád vármegyei helyettes jegyző.

1696-ban él Bulyovszky Sámuel, kinek Bodonyi Anna Berczeli részét zálogitja el.

1711-ben emlitett Dániel, László, Imre mint Rákóczy hivei még honn nem valának (absentes). Azonban még ugyanazon évben László visszatér, és julius 22-kén a füleki járásban szolgabiróvá

---

1) 1805-ki VII. törv. cz.

2) 1808.: VII. 1827.: XVIII. törv. cz.

3) Collect. Herald. Nro 176.

4) Cathalog. Manuscriptorum Musaei Nat. I. 363.

5) Az illető várm. jegyzőkönyvek, s oklevelek szerint.

választatik, és ugyan e hivatalban 1714. 1716. és 1717-ben is megerősittetik [1]).

Az 1734-ki összeirásban Bulyovszky István, Imre, Dániel emlitetnek. Az 1755-ki productiokor már csak Imre emlittetik, és utána a család Nógrád vármegyében letünt [2]).

Ugy látszik a család Bulyovszky Jakab által sarjadzott át előbb Hontba, azután Nógrádba; s tán Jakab atyja volt Ferencznek az alispánnak. Jakabnak neje bakonoki Horváth Fruzsina, ki már 1663-ban özvegy volt, és ellentmond Baloghy Gáspár beiktatásának F.-Cseriben Hont vármegyében [3]).

Czvittinger ir duliczi Bulyovszky Mihályról, mint többféle tudományban jártas férfiuról, ki külföldön Wittebergben sat. tanult, és előbb Stuttgartban, majd Durlachban tanár volt 1711-ben. Irt több munkát is. Nevezett tudós ezt Bulyovszky János nógrádi alispán testvéreül adja ki; de a keresztnévben bizonyosan hibásan, mert János nevü azon vármegyében soha alispán nem volt, hanem igen Ferencz; vagy tán a szolgabiró Lászlónak lehetett testvére.

A család evang. vallásu.

Bulyovszky Ferencz 1689-ben pecséte szerint, kivont karddal egy vitézt, és a fölött csillagot viselt czimerében.

Ha nem csalódom, Bulyovszky Gyula az iró is (szület. Pest várm. Rákos-Keresztúron 1827-ben) e család ivadéka.

Bunik család. A család alapitója Bunik Gergely, ki 1717-ben czimeres nemes levelet kap III. Károly királytól.

Czimerpaizsa két részre oszlik viz-szintes vonal által; az alsó vörös mezőben egy levágott törökfej hever; a felső zöld osztályban vörös fedelü török kápolna (moschea) van, tornya tetején félholddal, alatta kékruhás magyar vitéz áll, jobbjában kivont kardot, a balban pedig hadi csáklyát (contus) tart. A paizs tetején álló sisakból a leirt vitéz nyulik föl. Foszladék jobbról zöld-vörös, balról fehér-kék [5]).

Bunkóczy család. Szabolcs vármegyében tartja lakását. (Fényes Geographiája szerint).

Bunsch család. Szintén a mult század második tizedében lép a nemesek sorába. Bunsch Kerestély 1715-ben szerez czi-

---

[1]) és [2]) az illető várm. jegyzőkönyvek.

[3]) Sz. Benedeki Convent. Fasc. I. Nro 20.

[4]) Specimen Hungariae Litteratae Frankf. 1711. pag. 91.

[5]) Collect. Herald. Nro 576.

meres nemes levelet. Czimere négy udvarra oszlik. Az első és negyedik udvarban kék mezőben három vörös-fehér zászló lobog. A második és harmadik udvar felváltva vörös-fehér koczkával van födve. Az ötödik osztályt a közép gömbölyü paizs képezi, melynek kék udvarában egy lábon álló, másik lábával kövecset tartó daru áll. A paizs tetején a koronás sisakon a leirt daru áll, mindkét oldalról vörös-fehér szinü három három zászló között. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös [1].

Buntzik család. Buntzik János élt 1648-ban, midőn neki Ladoméren Dóczy Menyhért fél telket irt be [2].

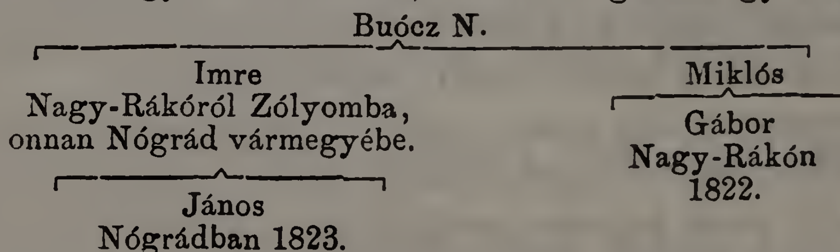
Bunyitay család. Zemplin vármegye czimeres nemes családai közé tartozik. (1797-ben) birtokos Lasztóczon [3].

Buócz család. (Nagy-Rákói). Thurócz vármegyéből ered, melynek egyik helységéről előnevét is irja.

Czimere: hármas halmon kiterjesztett szárnyakkal repülésre induló galamb, csőrében virágot tartva. A paizs fölötti sisakon ugyanaz, pecsét után leirva.

A család egyik ága Hont vármegyében tartja lakását.

Egy másik ágból Buócz Imre Nagy-Rákóról Zólyom vármegyébe, onnan Nógrád vármegyébe költözik, fia János 1822-ki junius 17-én Thurócz vármegyétől nemességéről vesz ki levelet, és azt 1823-ban Nógrád vármegye kihirdetteti; e szerint ágazata igy alakul:

Burdina család. (Löwenkampfi). Burdina Rudolf az 1840-ki országgyülésen nyer honfiusitást [5].

Burgberg család. (Du Mont Beaufort). Burgberg Ágoston, János és Ignácz az 1836-ki országgyülésen honfiusitattak [6].

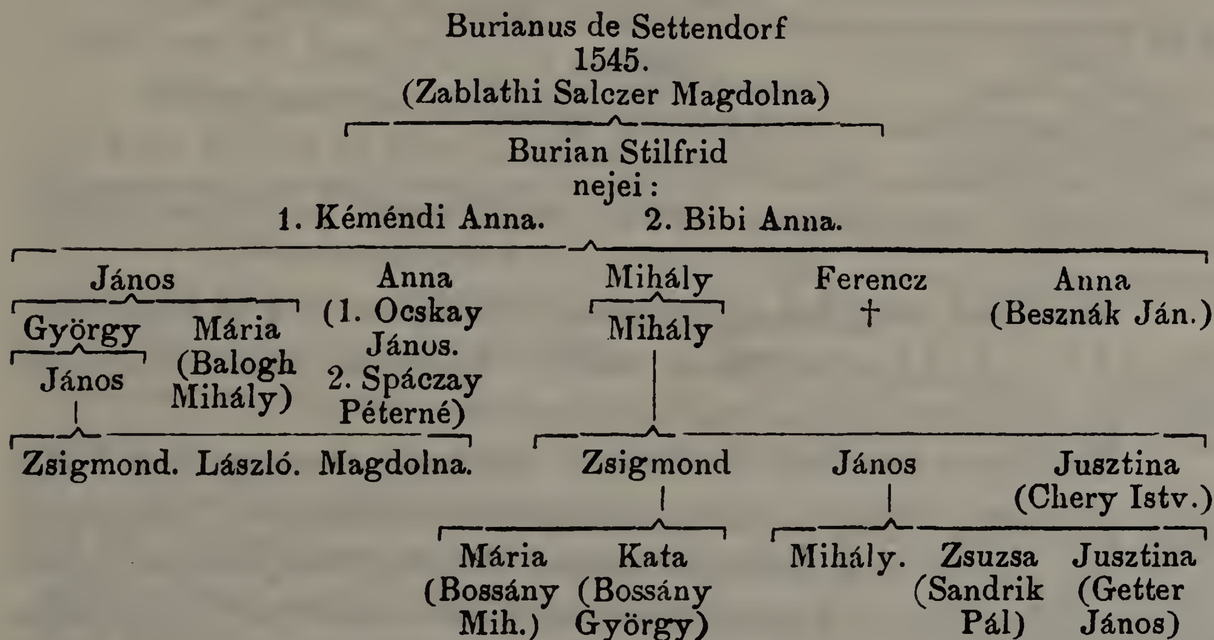
Burian család. (Settendorfi). Mint a sógorsági összeköttetések mutatják Pozsony, Nyitra táján már a XVI. század közepén élt

---

[1]) Ugyanott Nro 615.
[2]) Sz. Benedeki Convent Fasc. III. Nro 50.
[3]) Szirmay C. Zemplin not. hist. 110. 269.
[4]) Nógrád várm. jegyzőkönyv 1823. évről 407. sz. a.
[5]) 1840-ki LII. törv. cz.
[6]) 1836-ki XLVII. törv. cz.

Burian család, valószinüleg külföldről beszármazva. A családnév Burián keresztnévből származott. A törzs 1545-ben Burianus de Settendorf-nak iratik, fia Stilfrid már vezetéknevül a Burian nevet viseli.

A család lesarjadzása következő [1]:

Burian család. (Rajéczi). Rudolf király által 1604-dik évben a nemesi rangra emeltetik rageczi Burian György, és általa testvére Menyhért és utódaik.

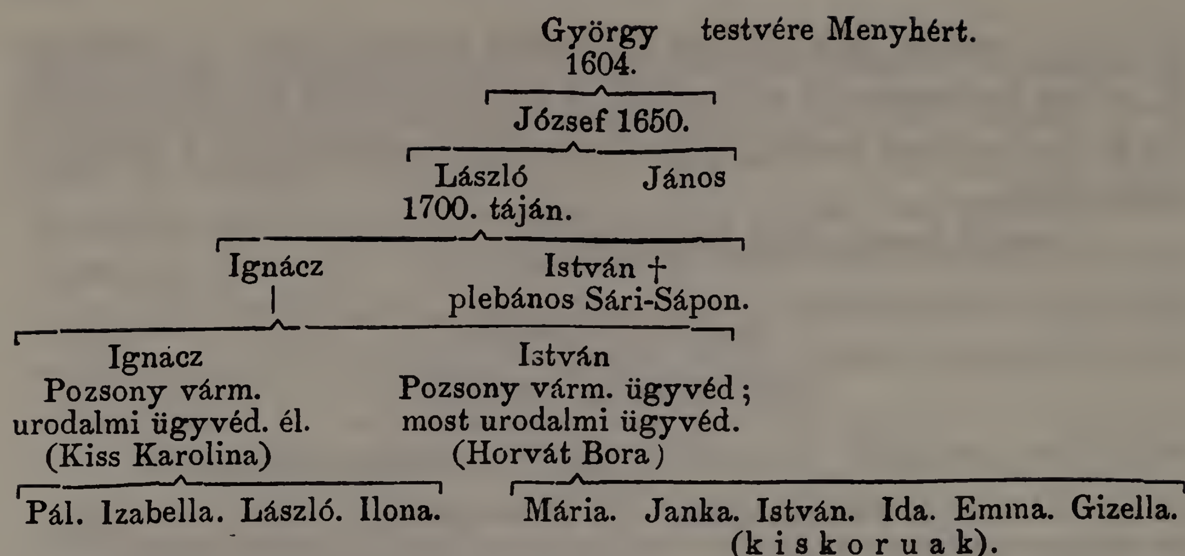
Czimerük viz-szintes sárga szelemen (lamina flava) által két udvarra oszlik. A felső udvar kék, az alsó vörös. A paizs alján hármas zöld dombnak középsőjéből torony nyulik föl, melynek csucsán három fehér strucz-toll leng, ezek közül a középsőn arany csillag ragyog, a sárga szelemenen két piros rózsa látszik. A paizs fölötti sisak koronáján egy lábát fölemelve hattyu áll, hátra vetett nyakkal, mely nyillal van átlőve. Foszladék mindkét oldalról arany-vörös.

A nemesség-szerző Györgytől kezdve a leszármazás kimutatása [2] ez:

---

[1]) Wagner Tabellae Genealog. Mss. tab. XVII.

[2]) Ipolyi Arnold ur szives közléséből az egész családról szóló adatok.

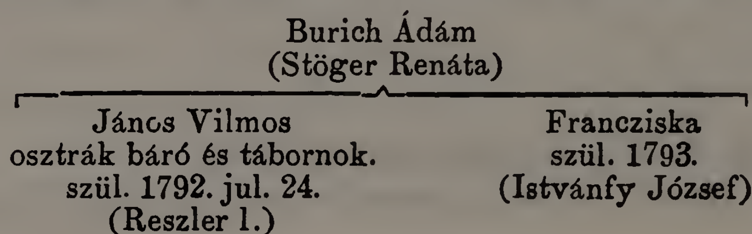

Burján család. (Kozárvári). Erdélyben él a Kozárvári Burján család, melyből az erdélyi fejedelmi táblán szegények ügyvéde 1815-ben Burján János.

Buryan család. (Pálfalvai). Szathmár vármegyében virágzott. Pálfalvai Buryan László Szathmár vármegyei Zsadányban 1544-ben, Hodoson és Batiz-Vásáriban 1548-ban részjószágot kapott királyi adományban, de ugy látszik nemsokára kihalt, mert csakhamar nevezett helységek más birtokosokat ismernek [1]).

Burich család. Régi magyar családnak iratik, mely eredetileg Boszniából eredt, hol már egy Burics a XV. században a cettini vár bánja volt [2]). Régiebb oklevelekben, és nemes levelében Burich-Buricz-nak, az ujabb időben pedig Burits-nak iratik. Jelenleg a család magát Buric-nak irja, és Horvátországban tartja lakását.

Burich Ádám Ferenez született 1754-ben Zágrábban, mint alezredes, és a Mária Terézia katonai rend vitéze 1779-ki mart. 27-kén Pournay előnévvel birodalmi és osztrák örök tartományokbeli báróságra emeltetett. 1790-ben nőül vette schönthali Stöger Renátát, (ki 1772. szül., 1856. megh.) miután férjét még 1803-ban a halál elragadá. Ettől kezdve a családfa igy alakul:

1) Szirmay: Szathmár várm. II. 142. 276. 299. l.

2) Goth. geneal. Taschenb. d. freiherrl. Häuser. 1857. 92.

Nemesi czimerök ez: a paizs ezüst szelemen (balken) által két udvarra oszlik. A felső udvarban egy ezüstbe öltözött angyal emelkedik föl, jobb kezében zöld pálma-ágat, a balban arany koronát tart. Az alsó arany mezőben fekete sas látszik.

A bárósság keltekor e czimer tetemesen megszaporittatott.

Burgman család. Magyar nemességet nyervén, Várffy nevet vesz föl. Lásd Várffy családot.

Burgstaller család. Pozsony városi család, Burgstaller János Kristóf 1696—1698-ig, ismét 1707—1709-ig, és 1714-ben Pozsony sz. kir. város főbirája, 1716-ban polgármestere; ifjabb János Kristóf (tán az előbbinek fia) 1728—1729., és ismét 1732—1734-ig ugyanott főbiró; — 1734-ben pedig polgármester [1]) volt.

Egy Burgstaller festett czimeres gyüjteményt is adott ki, legtöbbnyire Pozsony vármegye és városa nemes családainak czimereiből [2]).

Czimere a családnak négy részre osztott paizs. Az első és negyedik kék mezőben magas zöld hegyen várkastély áll. A második és harmadik vörös mezőben zöld téren daru látható. A paizs fölötti koronás sisak fölötti koronából arany oroszlán emelkedik föl, első jobb lábában kardot, a másikban három buzakalászt tart, a koronából jobb oldalról fehér-vörös, bal oldalról ezüst-fekete strucz-toll leng. Foszladék jobbról arany-fekete, balról ezüst-vörös [3]).

Burza család. Burza Tamás szerzé a czimeres nemes levelet 1718-ban III. Károly alatt. Czimer paizsában zöld téren fehér bárány áll, e fölött keresztbe téve két serfözői eszköz, és ezeken fölül nap, hold és csillag alatt fehér galamb repül. A paizs fölött csak a sisak és azon királyi korona áll. Foszladék jobbról ezüst-vörös, balról arany-kék [4]).

Busán család. A horvátországi előkelőbb nemes családok egyike. Tagjai a báni táblán, Zágráb vármegyénél viseltek hivatalt. Előfordulnak

Busán János mint cs. kir. tanácsos, országos főszámvevő s

[1]) Bel M. Notitia Nova I. 667—669.

[2]) Burgstaller: Collectio Insignium nob. Hung. familiar. Decades VIII. in 4-to. — L. Cathologus Bibliothecae Hungaricae Francisci Com. Széchenyi. Tom. I. 172. lapon. — De kijött e gyüjtemény 8-rétben is.

[3]) A fölebbi jegyzékben emlitett gyüjteményben.

[4]) Collect. Herald. Nro 495.

pénztárnok, a topuszkai apátság curialis ispánja, és a báni tábla ülnöke 1760-ban, 1765-ben horvátországi al-bán [1]).

Busán Alajos mint a báni táblai ülnöke 1810-ben, egyszersmind cs. kir. tanácsos 1815—1825-ben. — 1844-ben pedig már a horvát-, dalmát- s tótországi kir. tábla elnöke.

Busán János mint királyi udvarnok, és Zágráb vármegyei táblabiró 1810—1825-ben.

Busán Herman mint Zágráb vármegye főjegyzője az 1836. országgyülésen, az 1840-ki örszággyülésen pedig mint azon vármegye alispánja, Horvátország követe volt. — 1844-ben már a báni tábla ülnöke.

Bussich család. Szintén horvátországi család. Bussich Boldizsár a báni tábla ülnöke 1770-ben stb.

Buthkai család. (Buthkai). A Buthkai család — mint annak helyén emlitém — a Báthori stb. családdal egy törzsből, a jövevény Guth-Keled nemzetségből (de genere Guth keled) vette származását. E nem Sveviából Stof várából Péter király korában Kelad és Gut személyében jöve hazánkba [2]).

A család ősi czimere a három farkas-fog egy háromszegletü paizsban, melyhez Buthkai Péter tárnokmester Ráskai, Málczai és Márky vérrokonaival együtt 1496-ban Ulászló királytól még kék mezőben egy arany csillagot kapott [3]).

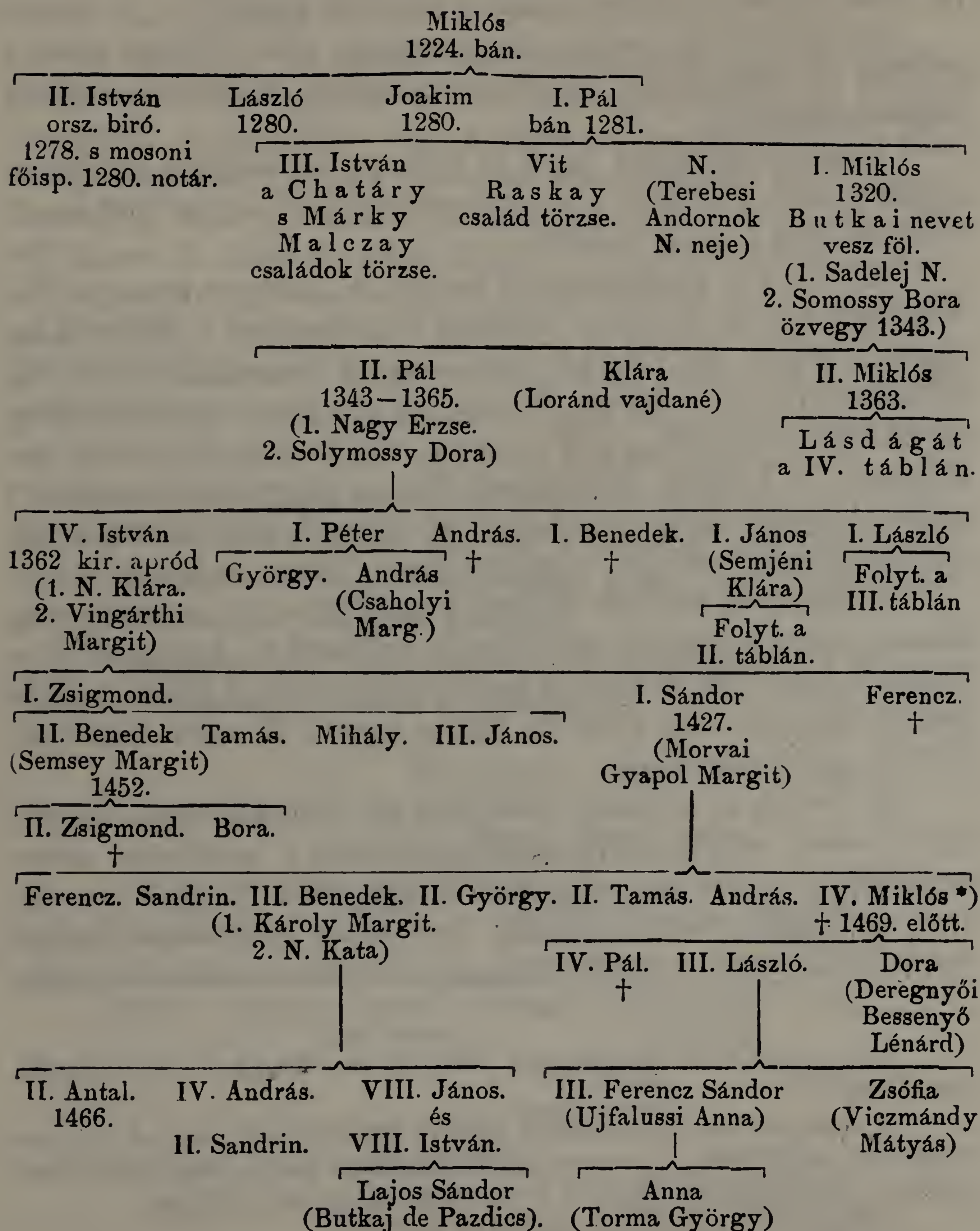
Itt a czimer foszladék nélkül a Wagner által kiadott után adatik metszvényben. Wagner azt 1596-ki példányból vette le, kétségkivül tudhatva már akkor, hogy a paizs udvara kék mezőt mutat. Itt is fehéren maradt az udvar, holott az Szirmay hitelénél fogva a kék szint jelentő czimertani (viz-szintes) vonalakkal töltethetett volna be.

---

[1]) 1765-ki XVI. törv. cz.

[2]) Kéza Chronic. Podhraczky kiad. 80. l. — Turóczy Chron. cap. XVI.

[3]) Szirmay C. Zemplin not. hist. 73. *Uladislaus Rex . . . vetera nobilitatis Insignia tres lupinos dentes in scuto triangulari complectentia sidere aureo in campo coelestino auxit 1496.*

*) Ezeknek nővéreik még: Agatha Natafalusi Mihályné, Kata Körtvélyesy Boldizsárné, és Erzse Bethlen Andrásné.

E családfán Miklósnak a törzsnek fia I. István ismét egész Tótország bánja, ki 1254-ben Fejér vármegyében Guth földjét, Dadát Szabolcsban, és azonkivül a Tisza Bodrog folyók között, és

Zemplin vármegyében a Karacha mellett birtokot szerzett, és azokra IV. Béla királytól adományt kapott [1]). Négy fia maradt.

Joakim notát kapván, javait elveszté, s azt 1278-ban testvére II. István országbiróvá, és Moson vármegye főispánjává tétetvén, mind visszakapta [2]).

Azonban nemsokára ismét II. István és másik két testvérével együtt hűtlenségbe esett, s javait testvére I. Pál nyerte 1281-ben, a ki szintén báni hivatalt viselt [3]).

II. István gyermektelenül halván el, özvegye apáczává lőn. Magnélkül halt el Joakim és László is; és igy csak I. Pál tartá fen ágazatát. Ennek fiai 1314-ben megosztozván Dousa nádor előtt, III. Istvánnak Malcza, Mark, Kisfalud stb. jutott, s fiai által törzse lőn Somogy vármegyében a Malczay, Márky és Chatáry családoknak. — Vit-nek osztályrészül Kis- és Nagy-Raska jutott, s alapitá a Raskay családot. S végre I. Miklós Buthka helységet kapván, ennek nevét vevé föl, s alapitója lőn a Buthkai családnak [4]).

I. Miklósnak első neje Sadeley [5]) családból volt, a második pedig Somossy Borbála 1343-ban mint özvegy emlittetik [6]). Leánya Klára Lorand vajdané, sőt Wagner [7]) szerint azután Ibrányi Pálné, s végre Sadelej Bálintné. Fiai közül II. Miklós ágát a II. táblán láthatjuk. II. Pál ága itt folytattatik.

II. Pálnak, ki 1343—1365. közt élt. 1343-ban anyja Somossy Bora részéről megnyugtatja Somossy Ivánkát a megkapott leánynegyedről [8]). — Két neje volt. Első Nagy Erzse N. Miklós pazdicsi várkapitány leánya, második Solymossy Dorottya. Ezektől hat fia közül három nyujtott le ágazatot. I. Jánosnak (a II. táblán)

---

[1]) Szirmay C. Zemplin not. hist. 72. és Wagner Coll. Geneal. Dec. III. 8.

[2]) Wagner id. h. Az oklevelet is közölve. Szirmay id. h. erről s Joakimról mit sem emlit, sőt II. Istvánnak, ki magnélkül halt el, fiaiul teszi Vitet, I. Pált, I. Miklóst, holott Vit és Miklós fiai voltak I. Pálnak.

[3]) Fejér Cod. diplom. tom. IX. vol. I. 132.

[4]) Wagner id. h. Dec. III. 11.

[5]) U. ott forrás-nevezés nélkül, de az bizonyos, hogy Somossy Bora neje volt.

[6]) Fejér Cod. dipl. tom. IX. vol. I. 132.

[7]) Wagner id. m. Dec. III. 11. Katát Isipi Lukácsnét teszi I. Miklós leányául, de későbbi keletü kéziratában Tabellae geneal. tabula XXVI. Klárát emlit e három férjével, bizonyosan nem ok nélkül.

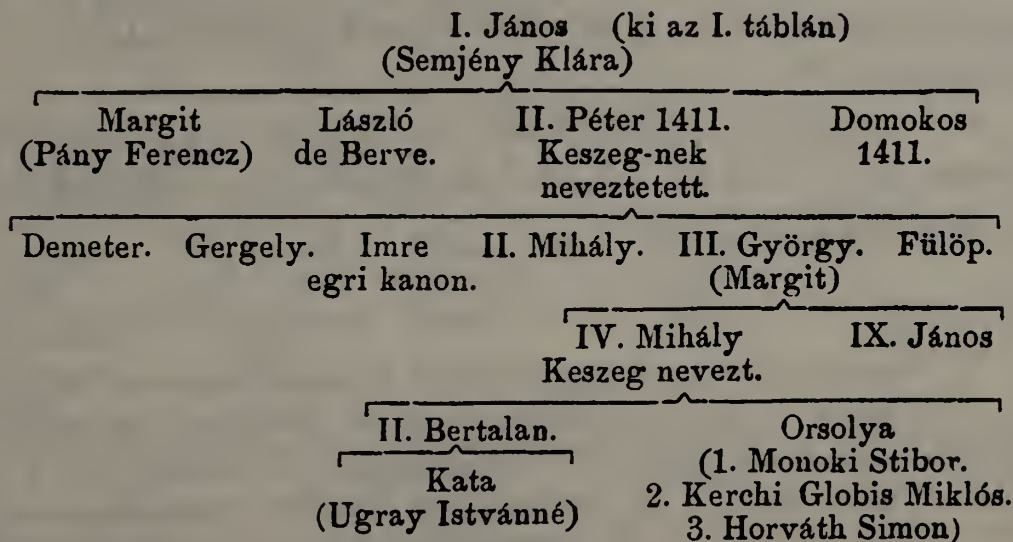
[8]) Fejér: Cod. Dipl. tom. IX. vol. I. p. 132.

és I. László nak (a III. táblán) fogjuk látni ivadékát. András és Benedek magnélkül haltak el. I. Péter nemze ugyan két fiut, de utódaik nem maradtak.

IV. István (II. Pálnak fia) I. Lajos király nejének Erzsébet királynénak udvari apródja volt. A Debreczenyi családtól Dadát visszapörlé, és kieszközlé, hogy a család ősi birtokából Jeszenő várából Myck bán fiai István és Ákos leány-negyedet nem kapának. Első neje Klára [1]), második Vingárthi Margit. Ezektől született három fia közül — mint látjuk — Ferencz kihalt magában, I. Zsigmondnak csak egyik fiától II. Benedektől, kinek neje Semsey Margit volt [2]), lőnek gyermekei, de azokban sirba viszi a család nevét. Fenmaradt I. Sándor (vagy Sandrin) ága. Ennek is több gyermeke közül (a leányok a családfa alatt állanak hely szüke miatt) csak III. Benedek és IV. Miklós nemzett gyermekeket. Amaz VIII. István fiátóli unokájában Lajosban, ki Pazdicsról irta magát, kihalt. IV. Miklósnak fia III. László pedig unokájában Anna Torma Györgynében rekeszté be ez ágazat sorát, javait a sógor Viczmándy Mátyásnak és utódainak irván át.

Visszatekintve IV. Istvánhoz, ennek testvérétől I. Jánostól ismét folytatólag igy alakul a családfa:

II. tábla.

E tábla élén álló I. Jánosnak fiai II. Péter (ki Keszeg-nek is neveztetett) és Domokos javaikra 1411-ben uj királyi adományt

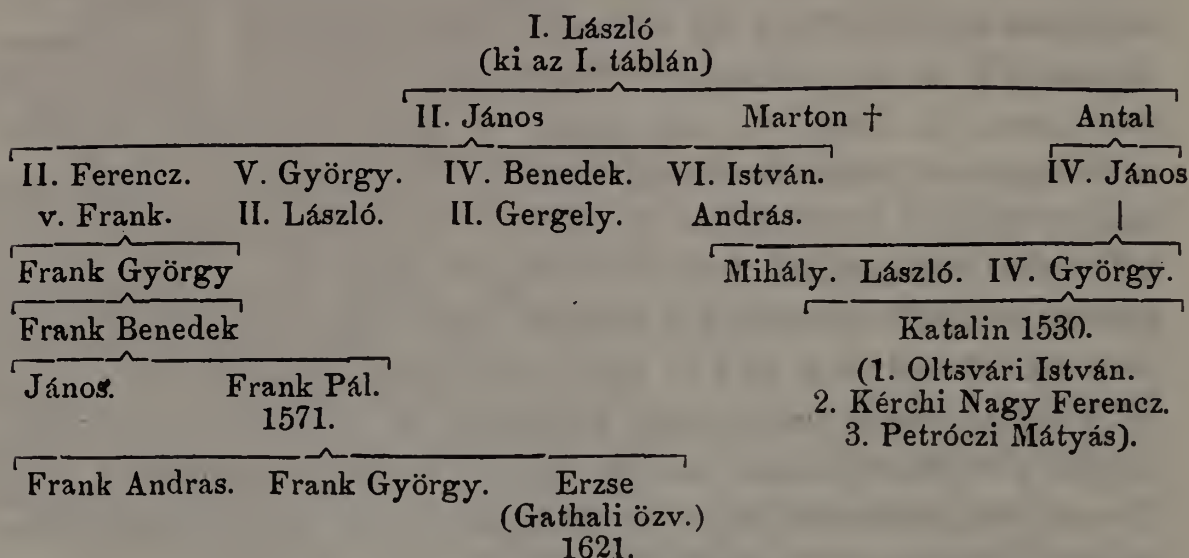
[1]) Wagner Mss. Tabell. geneal. igy; ellenben a dec. III. csak a másodikot emlité.

[2]) Kaprinay Dipl. II. 484.

vesznek. II. Péternek kis unokáiban ez ágazat is a XVI. század közepén elenyészett [1]).

IV. Istvánnak testvére szintén I. László is, kitől egy másik ág sarjadzott le, mint a következő tábla mutatja.

III. tábla.

E leágazás némileg különbözik az eddig Wagner által kiadottól. Itt nincs megemlitve I. Lászlónak III. Péter nevü fia [2]). II. Jánosnak pedig András nevü fia is emlittetik, szintén ujabb pótlásképen. II. Ferencz, ki Franknak is neveztetett, szintén mint itt látjuk, ágazatot nyujtott le [3]). Antal fiául tétetett még VII. István is, kit itt elhagytunk [4]).

A legnagyobb Buthkayakat kétségkivül a következő családfa termette, mely II. Miklós által sarjadzott le, s legtovább virágzott.

A családfa igy jő le :

---

[1]) Wagner Dec. III. 14. nagy-mihályi Vinnaj Potentianát — ha nem csalódik — ugymond — teszi IV. Mihálynak nejeül, de ujabb dolgozatában idézett Mss. V. Mihálynak nejeül irja a II. Miklós ágán. L. IV. táblán.

[2]) Wagner Dec. III. 15., mert ugyanez iró idéz. kéziratában azt már elhagyá. — Buday Fer. lex. I. III. Péter helyett Ferenczről beszél, bizonyosan zavarból.

[3]) Ez ágazat csak is Wagner id. Mss.-ban van meg.

[4]) Wagner Dec. III. még igy adá, de már későbbi dolgozatában nem.

IV. tábla.

II. Miklós (ki az I. táblán) 1347—1363. (Klára)

Bertalan Keszeg-nek neveztetett. 1385.	V. István Keszeg (Orsolya)	Jakab	II. Márton 1385. (Julianna)	Miklós	Dorottya (Deregnyői Bessenyő Lőrincz)	Pál	Kata (Isépi Lukács)

V. István gyermekei:

Anna.	V. Miklós. †	Ágnes (Vécsi Barnab.)

II. Márton gyermekei:

III. András al-orsz.-biró. 1450. (1. Sebesi Veron. 2. Chaholy Marg.)	III. Pál. 1441.	Bereczk.	III. Mihály	Dora (Der. Bessenyő János)	Margit (Csebi Mih.)

III. András gyermekei:

Lucza. (Tybay Lászlóné) 1465.	Bora. (Tybay Andr.)	Zsófia. (Izbugyai)	V. Mihály. regéczi kap. Abauj v. alisp. 1505—1530. (1. Fanchy Marg. 2. Vinnay Potent. 3. Semsei Margit).	X. János (ujlaki Iklodi Magd.)	IV. Péter kir. komorn. tárnokmester. somogyi főisp. 1489. † 1511. körül. (Gordovai Fanchy Marg.)	Imre. †	Ilona †

V. Mihály gyermekei:

Klára (Eödönffy neje)	V. Péter 1530. † 1560. (1. Ilona. 2. Orsolya. 3. Kende Magd.)	V. András 1530. (Zeretvai Majos Marg.)	Kata (1. Fancsikay Fer. 2. eszéni Csapi György)	Johanna (Lipcsei Ján.)

IV. Péter gyermeke: Kata (gersei Pethő György)

V. András gyermeke: V. Benedek 1530.

V. Péter gyermekei:

XI. János 1530. † 1554. előtt. (Magdolna)	II. Lajos 1530. (Body Bora)	VI. Mihály

XI. János gyermekei:

V. György. 1567. (Keczer Dora)	IV. László. 1567. † 1598. (1. Viczmándy Klára. 2. Tetétlen Anna)	Kata. (Fancsikay János)	Klára	Margit. (Mikolaj Zsigm.)	Bora.	VII. Mihály. †

V. György gyermeke: IV. Ferencz 1579.

Bora gyermeke: VI. Péter. 1567. †

VII. Mihály gyermeke: III. Lajos †

IV. László gyermekei:

VI. András 1611. végrendel. (Zattay Kata)	IX. István 1620. † 1638. zemplini alisp. (Berzeviczi Margit)	László.	Margit.	VI. György.

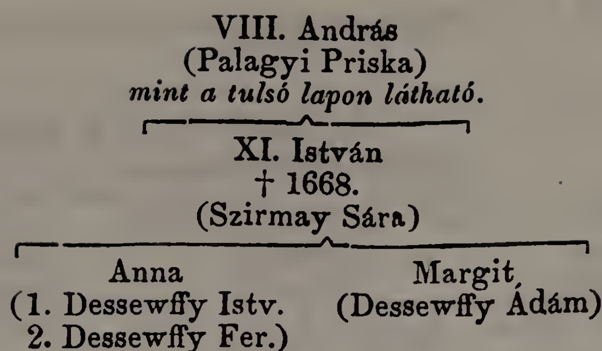
VI. András gyermekei:

Klára. †	VII. András †

IX. István gyermekei:

X. István. † 1630. előtt.	Sándor. † 1630. előtt.	Anna. † 1630. előtt.	VIII. András. (Palagyi Priska)	Zsuzsa. (N.-Mihályi Pongrácz Ádám)	Klára.	VII. György †

Lásd folyt. a köv. lapon.

A Buthkai családnak ez ága legtovább virágzott, és a család legnagyobb, legjelesb tagjait is ez ág [1]) mutatta föl.

II. Miklós (II. Pálnak testvére az I. táblán) törzse e nemzékcsoportnak, valamely vádért már elitélve volt, azonban 1363-ban I. Lajos királytól kegyelmet nyert. Röviddel utóbb meg is halt. Összevetéseim után — ugy találom — hogy ő neveztetett kicsinek (parvus) nem pedig fia szintén Miklós [2]).

III. Pál (II. Mártonnak fia) fiatal korában szintén mint a lázadó Bothos Andrásnak követője, és Eperjes városának a fölkelők kezébe adója, notát kap, s javait veszté, de 1441-ben I. Ulászló — fiatal korát mentségül elfogadva, mindenét visszaadatja, s kegyébe fogadja [3]).

III. András Sebessi Veronkát, bélteki Drágffy Sándor özvegyét vevén el, ettől nemzé Bora és Zsófia leányait. Miután a koros asszonytól többé utódokat nem remélhete, 1450-ben Hunyadi János kormányzóhoz folyamodott, hogy leányai fiusittassanak (praeficialtassanak). Ezt a rokonok igen zokon vevék. Azonban III. Andrást nemsokára e gondjától fölmenté a halál, mely vén feleségét elragadá. Ismét megnősülvén, neje Cháholyi Margit [4]) lőn, kitől több gyermeket nemzett. III. András tudományossága miatt deáknak (litteratus) is neveztetett, és Mátyás király alatt alországbiróságot viselt. Azonban a lengyel Kázmérhoz szitott párt közé

---

[1]) E családnak nemzékrendére nézve legtöbb tekintettel valék Wagner Tabellae geneal. Mss. tab. XXVI. foglalt családfájára, mely bár néhol különbözik az ugyancsak Wagner által Dec. III. kiadottól, de lényegében azzal megegyez. Wagner id. Mss. nemzékrendét — mint látom — az ugynevezett Elenchus Fam. Buthkayanae után készité, mely meglévén a nemzeti Muzeumban, azzal összevetettem, s ennélfogva maradtam kéziratánál.

[2]) Az Elenchus familiae Buthkaianae után kell ezt állitanom.

[3]) Wagner Dec. III. 17. Szirmay C. Zemplin. not. top. 73. egy Pált még 1462. is a királyné apródául ir. (Aulae reginalis juvenis).

[4]) Wagner Dec. III. 17. vezetéknevét nem emliti, de későbbi idézett geneal. tábláján Cháholyi családbelinek irja.

elegyedve, csekély hija volt, hogy minden javait el nem veszté, melyek már pesti Nagy Bálint-nak el is voltak adományozva, hanem kimosva magát a vádak alól, mindenét visszanyerte. Fiai közül

IV. Péter volt a család legnagyobb fénye. Mint ifju királyi apród, később Mátyás király komornoka, és kamarása 1489-ben, a midőn V. Mihály testvérével az elpusztult Buthka vár helyett egy uj várnak épitésére nyert engedélyt. Mátyás király halála után annak fia János herczeg hive volt. II. Ulászló alatt kir. főasztalnok, Tata és Komárom várak kapitánya, és somogyi főispán volt. 1496-ban családi czimerét ujitá és bővité meg II. Ulászló király. Később a só-kamarak és Marmaros vármegye főispánja volt. Meghalt 1511-dik táján. Nejeül iratik a családi levelek lajstroma szerint gordovai Fánchy Margit, és Orsolya nevü. Wagner azonban Szapolyay Veronikát is hitveseül állitá [1]). Leánya Katalin volt [2]).

V. Mihály Regécz várának kapitánya, és Abauj vármegyének alispánja, és a remete pálos barátok különös pártolója volt. (1505.) Somogyban Sági urodalmát eladván ezer forintért Batthyány Benedeknek, sógorával gordovai Fánchy Jánossal hosszas pörpatvarba elegyedett, miből csak hat év mulva barátai segélyével bonyolult ki. Élt még 1530-ban. Három neje volt. Az első gordovai Fánchy Margit. A második nagy-mihályi Vinnai Potentiana [3]). A harmadik Semsey Frank fiának Lászlónak leánya Semsey Margit, ki után Sáros és Abauj vármegyében szép jószágokat öröklöttek utódai.

V. András (V. Mihálynak fia) korán halván el, özvegye nagyzeretvai Majos Margit sóvári Soós Alberthez ment nőül. V. Andrásnak fia V. Benedek (ki 1530-ban élt) utód nélkül mult ki.

V. Péter (V. Mihálynak fia) Izabella hive volt, miért mint hűtlennek javait Kálnássy Ferencz 1557-ben I. Ferdinand királytól fölkérte, és megkapta, és csak nagy nehezen sikerült Péternek azokat visszakaphatni, kimutatván Zemplin vármegye bizonyitványával, hogy Ferdinand király ellen legkisebb tervben sem vett részt. Meghalt 1560. táján. Neje három volt, az első Ilona, a második Orsolya, a harmadik Magdolna; az első és utolsó a Kende családból, Wagner sze-

---

[1]) Wagner Analecta Scepusii IV. és Collect. gen. Dec. III. 19.

[2]) Wagner Dec. III. 19. szerint atyja halála előtt halt meg. De idézett kéziratában férjeül gersei Pethő György áll.

[3]) Wagner Tab. Geneal. Mss. mert Dec. III. Vinnay Potentianát nem emliti V. Mihály nejeül.

rint [1]). Az elsőtől leánya lőn, kinek nevét nem tudjuk. A harmadiktól lőn XI. János, II. Lajos és VI. Mihály.

XI. Jánosnak 1554-ben már csak özvegye élt.

II. Lajos Body Borával számos gyermekkel szaporitá családfáját.

V. György (II. Lajosnak fia) Lipóczi Keczer Dorottyától, (ki azután Rákóczy Ferencz neje lőn) nemzé IV. Ferenczet, ágazata sirba vivőjét.

IV. László Wagner szerint élete legnagyobb részét pörlekedéssel tölté. Legnevezetesebb azon becsület-sértést megtorló pöre, melyben anyjának meggyalázója a zemplini törvényszék által nyelve kivágatására itéltetett [2]). Meghalt 1598. táján. Nejei 1. Viczmándy Kata, 2. Tetétleni Anna, kiktől több gyermeke született. Ezek közül

VI. András gyenge egészségü lévén, fiatal korában elhalt. 1611-ben tett végrendeletet, gyermekei gyámjául homonnai Drugeth Györgyöt nevezte, de mindkét gyermeke korán követ atyját a sirba.

IX. István Bethlen korában virágzott. 1620-tól három izben is megválasztatott Zemplin vármegye alispánjává [3]). Meghalt 1638-ban, mely évben még Zemplin vármegye országgyülési követeül is választatott. Neje Berzeviczi Margit volt, kitől több gyermeke született, de miután két fiu s egy leány még 1630. előtt e világból kimult, III. Ferdinand királytól megnyeré, hogy ha fi-utód nélkül halna el, leányai Zsuzsánna nagy-mihályi Pongrácz Ádámné, és Klára fiusittattassanak. És e szándokát nem gátolá VII. György fiának születése sem, ki csakugyan nemsokára meghala, s kit IX. István 1638-ban követett. Ágát fentartá még fia VIII. András.

VIII. András nemsokára, hogy Palagyi Priskával egybekelt, nehéz betegségbe esett, a melyben meg is halt [4]). Halála után született (posthumus) fia XI. István, ki fölnevelkedvén Szirmay Sárát vette nőül, kivel azonban csak két leányt nemzvén, a Buthkayak családját sirba vitte 1668-ban. Egyik leánya Anna 1. Dessewffy

---

[1]) Wagner Dec. III. 21. csak e kettőt irja. De Tab. gen. Mss. Orsolyát is V. Péter nejeül tevé.

[2]) Wagner Dec. III. 22.

[3]) Szirmay C. Zemplin not. hist. 146. 147. 152. 166.

[4]) Özvegye Palagyi Erzse Márjássi Ferenczhez, s ennek halála után gersei Pethő Jánoshoz ment férjhez.

István, 2. Dessewffy Ferencznek; — másik leánya Margit pedig Dessewffy Ádámnak lett nejévé; ez utóbbitól a gróf Szirmayak is származnak.

Butoló család. Bihar vármegye nemesei sorában áll Fényes Geographiája szerint.

Butsi család. (Barátosi). Háromszéki székely család. Barátosi Butsi András Sepsi szék ügyésze, Benjamin pedig Doboka vármegye protokolistája 1815-ben.

Butsi család. (Nagyváradi). Nagyváradi Butsi Mihály Fogaras vidék alszolgabirája 1815-ben. Szintén ott már 1794-ben Butsi Tamás alszolgabiró.

Előnév nélkül Hunyad vármegyében leljük Butsi Jánost 1815-ben mint azon vármegye egyik alszolgabiráját.

Buttler család. (Párdányi, gróf †). A XVII. század végén szakadt hazánkba, egy báró Buttler az egri vár parancsnoka volt [1]).

Azonban magyar honfiusitást csak gróf Buttler János nyert az 1715-ki országgyülésen [2]), ki már előbb I. Leopoldtól Heves vármegyében Erdőkövesden stb. adományokkal tetéztetett.

Ennek utóda volt gróf Buttler János, ki szintén adományban birt Torontál vármegyei Párdány helységről irta magát. Mint utódok hiányában családja ez ágának utolsó férfi-ivadéka nemzeti czélokra sokat áldozott, az egykor tervezett Ludovicea katonai intézetnek egyszerre 126 ezer forintot ajánlott fel [3]). Meghalt a mult évtizedben. Életnagyságu arczképét Nógrád vármegye is gyülésteremébe függeszté.

A künn maradt gróf Buttler család is, mely Csehországból Bajorországba szakadt, és már fiu fogadás által Buttler-Clonebough nevet viselt, ismét kihalás után Buttler-Clonebough-Haimhausen névvé alakult.

Jelenleg azonban ismét látunk hivatalos pályán hazánkban báró Buttlerokat, kik a legutóbbi időben mint rokonai a kihalt gróf Buttler Jánosnak, szakadtak hazánkba.

Buttyán család. (Nagy-Somkúti). Hazája Erdély, hol Kővárvidéken nagy-somkúti Buttyán Simon alszolgabiró, Péter pedig irnok 1794-ben.

---

[1]) Bartholomaeides C. Gömör 245.
[2]) 1715-ki CXXXIV. törv. cz.
[3]) 1836-ki XL. törv. cz.

Buttyán család. (Hovrillai). Szintén Kővár vidéken, hol hovrillai Buttyán János alszolgabiró volt 1815-ben.

Butykay család. Birtokos nemes család Marmaros, Szathmár és Ugocsa vármegyében, Fényes Geographiája szerint.

Ugocsa vármegyében (1805-ben) Butykay Mihály bir Sasváron és Kökönyösdön [1]. Butykay Menyhért 1837-ben Ugocsa vármegye fő-ügyvéde.

Szathmár vármegyében Tisza-Becsen.

Butzurka család. Jobban Buczurka irandó. Buczurka László Mária Tereziától 1760-ban emeltetik nemességre. Czimere egy jobbról vont vörös övvel (baltheus) rézsut két udvarra oszlik. A vörös övön három arany gyürü látszik. A jobboldali vagyis alsó mező ezüst-kék koczkákkal van födve. A baloldali vagyis alsó osztály arany mezőben piros rózsát mutat, közepén aranynyal. A paizs tetején álló sisak koronájából két elefánt-ormány (proboscides Elephantis) emelkedik föl, ezeknek két végére kötött arany zsinoron arany gyürü függ. Foszladék jobbról arany-vörös, balról ezüst-kék [2].

Buza család. Zemplin vármegye armalista családai közé soroztatik [3].

Buzás család. Buzás János nejével Balczó Annával, és gyermekeivel Buzás Gáspárral, Annával és Judittal és sógorával Balczó Pál III. Ferdinand király által Ebersdorfon 1651-ki oct. 8-kán kelt armalisban nemesitettek meg, és nemes levelük Nógrád vármegyében 1653-ki april 29-kén kihirdettetett [4].

Nógrád vármegyéből még azon században eltünt a család, azonban e nevüekre találunk ugyancsak azon század végén Veszprém vármegyében, lehet hogy ezek a fölebbivel egy vérből származnak.

1699-ben Veszprém vármegyének szolgabirája Buzás Mihály és esküdtje Buzás András volt [5].

Buzás család. Erdélyben primipilus nemes székely család volt már 1579-ben, midőn Buzás Balás élt [6].

Buzásy család. Nyitra vármegye nemessége közé tartozik Fényes Geographiája szerint.

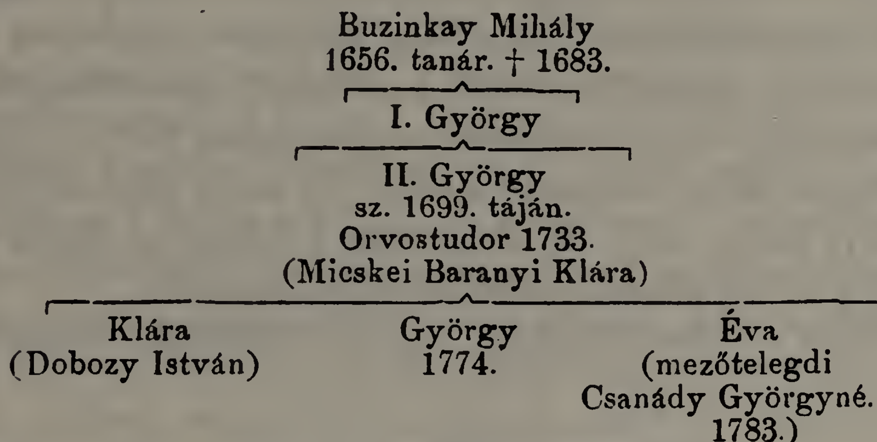
[1] Szirmay C. Ugocsa 119. 174.
[2] Collect. Herald. Nro 87.
[3] Szirmay C. Zemplin. not. top. 110.
[4] Nógrád várm. Jegyzőkönyv 1653-ról.
[5] 1699-ki aug. 21-kén Alsó-Ajkán kelt eredeti okmányon aláirva.
[6] Székely Nemz. Constitutio. 272. lap.

Buzáth család. Bihar vármegye nemesei sorában áll Fényes Geographiája szerint.

Buzgó család. Már a XV. század végén létezett ilynevü nemes család hazánkban. Nemes Buzgó-nak 1498-ban Corvin János nyugtatványt ad 1000 forintról, melyet az ura nevében átadott [1].

Buzinkay család. E családnak nevét mindenütt Buzinkay-nak leljük irva, és igy kétségtelenül különbözik azon Bozinkay családtól, melyről e munka (II. 224. lap.) ád ismertetést. Azonban ha mégis okiratokban e név régebben Bozinkay-nak is iratott volna, ugy e család ősei közé lehetne számitanunk azon Bozinkay Mátét, kinek Abauj vármegyében Ujlakon hű szolgálatiért egy jobbágy-udvart (curiam colonicalem) örökösen beirt 1571-ben [2] Filpessy Ferencz.

Bizonyos az, hogy a Buzinkay család legközelebbi törzse Buzinkay Mihály 1656-ban sárospataki [3], utóbb gyulafejérvári tanár volt. Meghalt 1683-ban. Ettől a mult század végeig igy sarjadzott le családfája:

II. György Bremában járt 1729-ben, s ott lett doctorrá 1733-ban. Azután négy évet Amsterdamban töltött. 1737-be hazajött Debreczenbe. 39 éves korában elveszi nőül váradi és micskei Baranyi Mihály főbiró leányát Klárát. Meghalt 1768-ki mart. 17-kén. Irt két latin és két magyar értekezést [4]. Gyermekei: Klára a 60 éves Dobozy István neje, György, és Éva, ki mezőtelegdi Csanády György Bihar vármegyei főszolgabirónak (1783.) volt neje [5].

---

[1]) Teleky Hunyadiak kora XII. 498. l.

[2]) Capitulum Scepus. Protocollo Anni 1570. fol. 62.

[3]) Szirmay C. Zemplin not. hist. 216. l. — És Kazy Historia R. Hung. III. 104.

[4]) Weszprémi Succincta Medicor. Hung. et Transylv. Historia I. Cent. 24. pag. — a honnan a fölebbi családfa is kiderül.

[5]) Vay Német Hivség. 605. l.

A család Szirmay szerint [1]) Zemplin vármegyének, Fényes Geographiája szerint Pozsony és Szabolcs vármegyének is nemesei közé soroztatik.

Buzlai család. (Gergely-laki †). A XV. század elején Zsigmond király korában küzdi fel magát, s csakhamar az ország zászlosai sorában emelkedik. A család neve több okiratban Buczlai-nak is iratik, s igy valószinüleg Sáros vármegye Buczló helységéről vette azt. Ugyancsak az előnevet adó Gergelylaka helység is Sáros vármegyében fekszik.

Buczlai Tamásnak fia Balás Zsigmond király mellett szolgált, és azzal Bosznia, Isztria, Lombardia, Német-, Francziaországban, Arragoniában utazott, és ez alkalommal 1415-ben szent Mihály napján kapott családja részére Zsigmond királytól nemesi czimert, mely azonban az okmányban csak lefestve, de leirva nem lévén, alakját nem tudjuk [2]). Balásnak neje Podmaniczky Anna volt.

Emlitett Balásnak fia vagy unokája László volt, V. László király alatt főpohárnokmester, és a Gara párt hive, 1459-ben már fölovászmester volt, midőn Mátyáshoz ő is esküvel igére hűséget. 1476-ban Mátyás király őt a katonáskodás alól menté föl [3]). Ugyancsak Mátyás királytól fiával Mózsessel együtt, ki akkor künn követségben járt, engedélyt kapott, hogy Sz.-Fejérváron a boldog sz. Mária templomában maga s utódai számára sirboltot épittethessen [4]).

A családfa, melyet alapitott, s mely unokáiban bevégezve lőn, igy alakult:

László
főpohárnok- és főlovász-mester
1459—1476.

- Miklós 1462.
  - Farkas.
  - János.
  - István.
- Mózses
  fő-ajtónálló
  1506—1518.
  - László 1506.
  - Katalin (Báthory Györgyné)

---

[1]) Szirmay C. Zemplin not. hist. 110.

[2]) Wagner Dipl. Sáros. 371. lapon. E czimeres levél szólt Buczlai Balásnak mostoha fiaira (ugy látszik) Nádasdy Elek, György, Miklós, András, Benedek és Péterre, továbbá Nádasdi Lukácsra, és ennek fiaira László és Istvánra, mint osztályos vérrokonaira.

[3]) Wagner Dipl. Sáros 393.

[4]) Teleky Hunyadiak kora XII. 91.

Lászlónak fia Miklós 1462-ben Lipthay Philpes Bálinttal Szabolcs vármegyében fekvő Gava, Varsány részjószágok iránt egyességre lép [1]. Fiait a családfa mutatja.

Mózses fő-ajtónálló-mester, és udvari kapitány II. Ulászló alatt. 1505-ben jelen volt a rákosi országgyülésen [2]. 1506-ban Miksa császárhoz küldetvén követségben, Budán végrendeletet tesz, melyet Ulászló is megerősit. Ebből kitünik, hogy családja Gergelylakáról származik, és hogy Mózses Tolna, Fejér és Somogy vármegyében is több birtokot szerzett [3]. Fia László volt, de ugy látszik családja nevét sirba vitte. Leánya Kata Báthory Györgyhez ment nőül.

Buzna család. I. József király emelé magyar nemességre 1710-ben Buzna Kristófot és Pált.

Czimerük kék mezőben arany korona, melynek arany-ezüst kapcsai lecsüggnek; a koronán vörös mezben férfi-kar könyököl, markában egy csomó gém-tollat tartva. A paizs fölött a sisak koronáján ugyanaz látszik. Foszladék mindkét oldalról vörös-kék [4].

A család jelenleg Nyitra vármegyében lakozik.

Buzogány család. Zemplin vármegye nemes családainak egyike [5]. Buzogány Sámuel 1835-ben Zemplin vármegye esküdtje.

Büdi család. (Büdi †). Régi irásmód szerint iratott Byd, Beud, Bewd és Bewd-nek is a család neve, valamint azon Abauj vármegyei Büd nevü két helység is, melynek egyike az Olsva vize mellett nem messze a Dargo hegy tövétől, a másik pedig a Hernád partján Gybard és Pere közt fekszik. Ez utóbbi bölcsője a Büdi családnak, melynek tudható törzse Büdi Bachond [6] IV. Béla király idejében élt [7].

Büdi Bacsond-nak fia Pető (Pethew) volt, kitől egy ideig a család tagjai Pethew fiaknak is neveztettek, azonban e név csakhamar feledésbe ment, s a Büdi név maradt fel.

---

[1] Szepesi káptalan Fascic. albae capsae Nro 2.

[2] Jászai Magyar Nemz. napjai a mohácsi vész után 156. l.

[3] Wagner Dipl. Sáros 242. (ugyanott 93. l.)

[4] Collect. Herald. Nro 727.

[5] Szirmay C. Zemplin not. hist. 110.

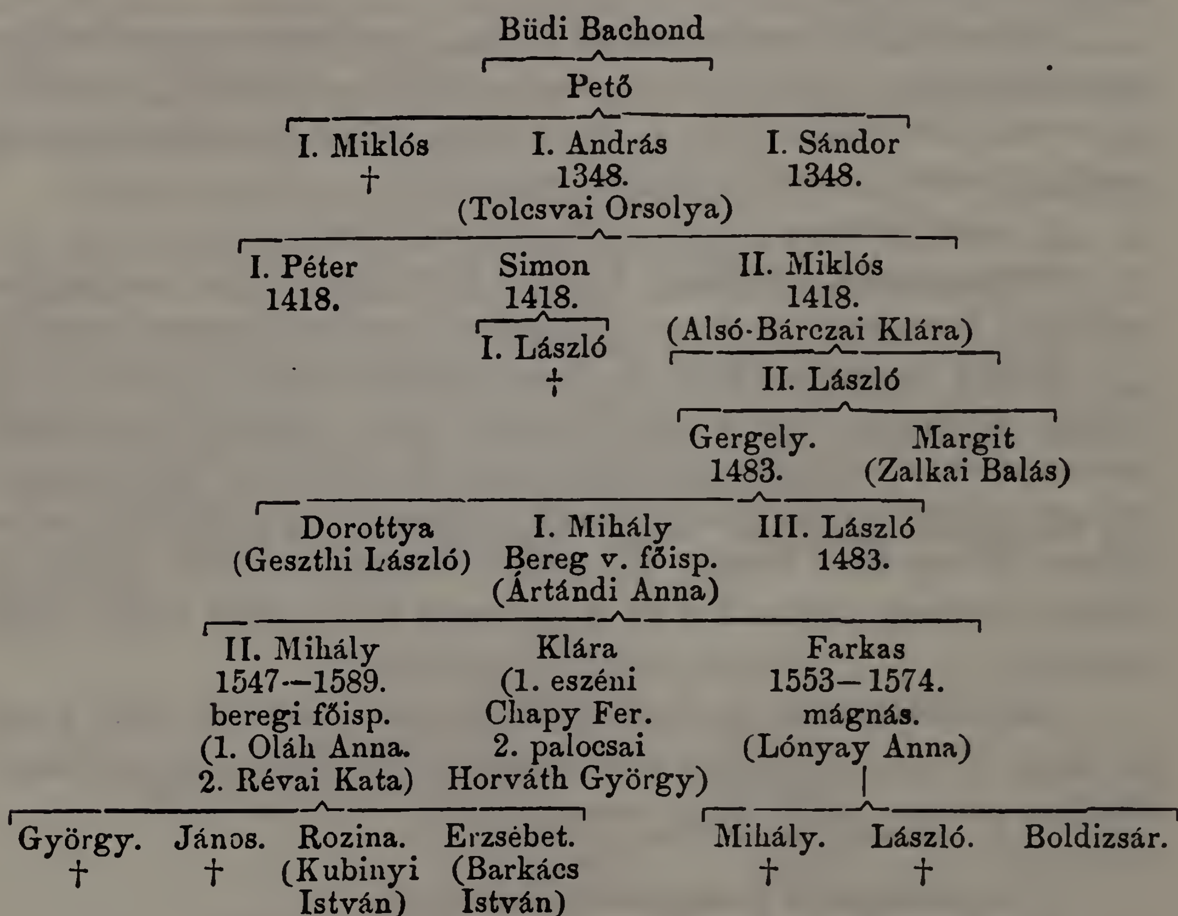
[6] Wagner Coll. Geneal. Dec. III. 3. s köv. l.

[7] Fejér Cod. diplom. tom. V. vol. I. pag. 228. egy oklevélben Joannes et Stephanus Magistri filii Comiti de Biud, nobiles de ultra Dráva, érdemeikért az Eörök (speculatorok) földjét Finthát kapják Sáros vármegyében. L. ugyanezt Wagner Dipl. Sáros 286. — Ezek is nyilván Büdiek, Wagner Dec. III. nem emliti meg.

A család czimerét meghatározni nem tudjuk, hacsak azon pecsétet, melylyel Büdi I. Mihály 1530-ban élt, s melyet itt a metszvény fölmutat, egyszersmind a család czimereül nem tekintjük. A tojásdad alaku pecsét egy utasféle embert mutat, jobb kezében bottal. A háttérben hegyek, s valamely falunak része látszik.

A családfa Büdi Bachondtól kezdve a végső kihalt nemzedékig igy függ össze:

Mindjárt a családfa elején a harmadik nemzedéket sulyos csapás érte, I. Miklós, I. András és Sándor (Sandrin) hűtlenségbe estek, és javaikat 1348-ban I Lajos elkoboztatá. I. András Tolcsvai Langeus leányától Orsolyától született gyermekei közül II. Miklós tartá fen családja fi-ágát. Ennek neje Alsó-Bárczay Klára vagyonos nő lévén, a férje atyjától és annak testvéreitől elkobzott javakat I. Lajos király engedelmével háromszáz hatvan márka arany-ezüstért visszaváltá fia II. László részére, oly intézkedéssel, hogy ha az magnélkül mulik

ki, a birtokok fele a kassai domokos barátok zárdájára szálljon. II. Lászlónak azonban maradt gyermeke Gergely és Margit Zalkai Balásné.

Gergely (II. Lászlónak fia) 1483-ben fiának III. Lászlónak terhét is magára vállalván, Bihar vármegyei Bibatheleki jószágát [1]) Lápasi Tamás fiának Péternek ujra elzálogitá.

I. Mihály kedves embere II. Lajos király özvegyének Máriának, ki reá bizta Munkács várát és az ahoz tartozó urodalmat 1526-ban; I. Ferdinand hive volt János király ellenében, s részt vett Szathmár-Németi földulásában [2]). I. Ferdinand király Bereg vármegye főispánjává nevezte 1545-ben [3]). Neje Ártándi Anna volt, kitől három gyermeke maradt.

Farkas (I. Mihálynak fia) még 1553-ban Bécsben tanult. I. Miksa király őt és testvérét II. Mihályt a mágnások sorába emelte. Farkas Vári és Bereg nevü városait átengedé Miksa királynak a munkácsi urodalom kiegészitő részeiül, viszont ezért 1574-ben Országh Kristóf magvaszakadtán Bereg vármegyében egyéb javakat kapott. Lónyay Annától született három fia ágát sirba vitte.

II. Mihályt atyja helyébe 1547-ben I. Ferdinand Bereg vármegye főispánjává nevezi [4]). 1564-ben Atya nevü várába szorittatott, s azt föladni kényszerült Szapolyay Zsigmond Jánosnak szabad menet föltétele alatt. Az 1567-ki országgyülésen Vári és Bereg város visszaadatását sürgeté [5]), miket testvére adott át Miksa királynak. 1575. és 1588-ban az eperjesi nyolczados törvényszék birájául neveztetik ki [6]). Élt még 1589-ben is. Első nejétől Oláh Máténak (a primás testvérének) leányától Annától György, János, Rozina; — második nejétől Révai Katalintól Erzsébet gyermeke született. Figyermekei magnélkül haltak el, s bennök az ős Büdi családnév elenyészett. Két leányának férjeiket a családfa mutatja.

---

[1]) Gr. Teleky: Hunyadiak kora XII. 248. — Ez oklevél még Wagner (s Budai F.) korában kiadva nem lévén, Gergelynek ezen (itt III-dik) Lászlóról fiáról nem is emlékeznek.

[2]) Szirmay: Szathmár várm. II. 292.

[3]) Lehoczky Stemm. I. 115.

[4]) Wagner Dec. III. 6.

[5]) Istvánfi 1685-ki kiadás 290. l. hol Bidy és Bidius iratik.

[6]) 1567-ki XXXII. törv. cz. (Bidi-nek irva).

[7]) 1575-ki III-dik (Bidi) és 1588. XXX. törv. cz. (Bödi-nek irva).

*

Büdy család. Zemplin vármegye armalista nemesei közé soroztatik [1]).

Bükk vagy **Büky család**. (Pulyai). Lakhelye vagy birtoka Fényes Geographiája szerint Bihar, Borsod és Szathmár vármegyében.

A család nevét Büky-nek is olvassuk, szintén pulyai előnévvel, és igy a család tájékoztató értesitése nélkül el nem dönthető, külön vagy egy családot képez-e a Büky és Bükk név.

A Büky névre Sopron és Pozsony vármegyében találunk leginkább.

Bük Sándor Borsod vármegye alispánja és követe 1741-ben [2]).

Felső-pulyai Bewk Farkas Szathmár vármegye aljegyzője 1593-ban [3]).

Felső-pulyai Bükk Krisztina Okolicsányi Jánosné és felső-pulyai Bükk Teréz Gombos Ferenczné 1815 ben.

Felső-pulyai Büki József előbb Bács, utóbb (1801.) Bihar vármegye főorvosa.

Büki István 1628-ban Bécsben tanulja a bölcsészetet, stb.

A Büki név különben már a XVII. században családnév volt, Büki Farkas ispánnak (comes) fia Sándor él 1279-ben [4]).

Büki család. Armalist nyer Mária Terézia királynétól Büki István 1757-ben [5]). Ebben czimere igy iratik le: a hadi paizs a jobboldali felső szögletből rézsutosan kétfelé oszlik. A felső vörös mezőben hátsó lábain álló oroszlán áll kiöltött nyelvvel ragadozó indulattal, farka hátra fölfelé kondoritva. Első jobb lábával kivont kardot tart. Az alsó kék mező viz-szintesen ezüst öv (fascia) vonul át, fölötte két hatágu csillag, alatta pedig egy ragyog. Foszladék innen arany-vörös, onnan ezüst-kék.

Bülgözdy család. (Bülgözdi). Az előnevet adó helység Kraszna vármegyében fekszik.

A család két tagja bülgözdi Bülgözdy Ferencz és Károly 1815-ben az erdélyi kormányszéknél viseltek hivatalt.

---

1) Szirmay C. Zemplin. Not. hist. 110.

2) Lehoczky Stemm. I. 190.

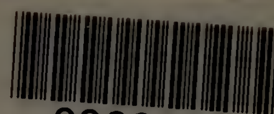
3) Szirmay Szathmár várm. I. 135.

4) Fejér Cod. Dipl. tom. V. vol. II. pag. 592. „*Magister Alexander filius Comitis Farkasii de Bük.*

5) Collect. Herald. Nro 54.

Az olvasók kéretnek a következők kijavítására.

Lapon	*sorban*	*helyett*	*olvasandó*
5.	17.	Baranyi	Baranyay.
5.	27.	(Beőthy Sánd.) . .	(Beőthy Andorné).
7.	2-dik családfán	Misz	Miss.
10.	19. 20.	Géczy Gábor . . .	Géczy György.
12.	a nemzékrenden	1701—1711. . . .	1703—1711.
12.	a nemzékrenden	1725.	meghalt 1725-ben.
17.	3.	vitéz	Vitéz.
19.	8.	nagy-szelcséni .	Nagy-Szelcséni.
19.	20	király	királytól.
33.	alulról 4.	1806-ki	1706-ki.
44.	alulról 10.	1415.)	1405.)
48.	IV. táblán	szül. Iványi . . .	Szent-Iványi.
48.	alulról 2.	Vécsey Ferencztől	Vécsey Teréztől.
49.	V. táblán	Ormány Istváné .	Istvánné.
51.	13.	láni	látni.
51.	VII. táblán.	Kagy Bora . . .	Nagy Bora.
52.	2.	1447.	1479
52.	—	VII. tábla	VIII. tábla.
56.	5.	jesuisa	jesuita.
59.	XVI. táblán.	Bezeviczy . . .	Berzeviczy.
62.	2.	Andas	András.
63.	12.	Potunyay Tamás .	Poturnyay Tamás.
122.	14.	Béla	Bella.
147.	9.	Medgys	Medgyes.
182.	a családfán	b. Huszár Klára . .	b. Huszár Károly.
—	„	b. Bornemisza Klára	b. Bornemisza Róza.
183.	4.	1806.	1836.
—	[2]) jegyzés alul kitörlendő.		
190.	20.	de mit tett? . . .	de mit sem tett.
192.	5.	Lajos, ügyvéd . .	József, ügyvéd.

0022023